

Брюксел, 23 юли 2014 г.
(OR. en)

12094/14

PESC 793
COPS 191
FIN 503
PE 309

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От: Генералния секретариат на Съвета

Дата: 22 юли 2014 г.

До: Делегациите

№ предх. док.: 11221/14 PESC 672 COPS 159

Относно: Главни аспекти и основни решения в областта на ОВППС (част II, точка Д, параграф 25 от Междунституционалното споразумение от 2 декември 2013 г.) – 2013 г.
– Годишен доклад на върховния представител на Европейския съюз по въпросите на външните работи и политиката на сигурност до Европейския парламент

Приложено на делегациите се изпраща одобреният на 22 юли 2014 г. от Съвета доклад „Главни аспекти и основни решения в областта на ОВППС (част II, точка Д, параграф 25 от Междунституционалното споразумение от 2 декември 2013 г.) — 2013 г. — Годишен доклад от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност до Европейския парламент“.

**ГЛАВНИ АСПЕКТИ И ОСНОВНИ РЕШЕНИЯ В ОБЛАСТТА НА ОБЩАТА
ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ
(ЧАСТ II, ТОЧКА Д, ПАРАГРАФ 25 ОТ МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНОТО
СПОРАЗУМЕНИЕ
ОТ 2 ДЕКЕМВРИ 2013 Г.) — 2013 Г.**

Въведение	6
1. Примери	8
2. Глобални въпроси	13
3. Стратегически партньори.....	16
4. ООН и регионални организации.....	17
5. Предстоящи предизвикателства	17
А. Преглед на дейността по региони	18
1. Южно съседство, Близкоизточен мирен процес и Арабски полуостров. 18	
1.1. Северна Африка	18
1.2. Близък изток	24
1.3. Арабски полуостров, Иран и Ирак	35
1.4. Регионално сътрудничество.....	40
2. Русия, Източно съседство и Централна Азия.....	42
2.1. Руска федерация	42
2.2. Източно партньорство: многостранни отношения	45
2.3. Черноморско взаимодействие.....	47
2.4. Източно партньорство: двустранни отношения.....	48
2.5. Централна Азия	57
3. Западни Балкани.....	60
4. Турция и Западна Европа	67
4.1. Турция	67
4.2. Западна Европа.....	70

5.	Азия и Тихоокеанския регион	72
5.1.	Източна Азия	72
5.2.	Югоизточна Азия	78
5.3.	Южна Азия	84
5.4.	Тихоокеански регион	90
6.	Африка	94
6.1.	Африкански съюз	94
6.2.	Западна Африка	95
6.3.	Източна Африка	105
6.4.	Централна Африка	114
6.5.	Южна Африка	118
7.	Северна и Южна Америка	124
7.1.	САЩ и Канада	124
7.2.	Латинска Америка и Карибски басейн	126
Б.	Действия в отговор на заплахите и глобалните предизвикателства.....	134
1.	Неразпространение и разоръжаване.....	134
1.1.	Неразпространение на оръжията за масово унищожение и начините за тяхното доставяне	135
1.2.	Конвенционални оръжия	141
2.	Тероризъм	145
3.	Организирана престъпност	148
4.	Киберсигурност	150
5.	Енергийна сигурност	151
6.	Дипломатическа дейност във връзка с климата	153
7.	Сигурност на водните ресурси	155
В.	Принос за по-ефективен многостранен ред	157
1.	Организация на обединените нации	157
2.	Организация за сигурност и сътрудничество в Европа	162
3.	Съвет на Европа	163
4.	Г-7, Г-8 и Г-20	164

Г.	Подкрепа за демокрацията, правата на човека, международното хуманитарно право и принципите на правовата държава.....	165
1.	Утвърждаване на правата на човека, международното хуманитарно право, демокрацията и принципите на правовата държава	165
2.	Място на правата на човека в политиката на ЕС	165
3.	Изпълнение на приоритетите на ЕС в областта на правата на човека... ..	167
4.	Правата на човека във всички външни политики	172
5.	Демокрация и принципи на правовата държава	175
6.	Насърчаване на универсалния характер на правата на човека, работа на многостранно и регионално равнище	178
Д.	Всеобхватен подход, предотвратяване на конфликти, посредничество и реакция при кризи	179
1.	Предотвратяване на конфликти и посредничество	179
2.	Реакция при кризи и оперативна координация	183
Е.	Обща политика за сигурност и отбрана	187
1.	По-големи способности.....	187
1.1.	Способности	187
1.2.	Извличане на поуки и обучение	194
1.3.	Концепции за дейностите по линия на ОПСО	197
2.	Повече ефективност.....	198
2.1.	Партньорства	198
2.2.	Обучение и оборудване	200
3.	Повече координираност	202
3.1.	Всеобхватен подход.....	202
3.2.	Връзки между вътрешната и външната сигурност	203
3.3.	Гражданско-военни единодействия	204

1.	Съседство	205
2.	Европа и Централна Азия.....	210
3.	Африка	213
4.	Северна и Южна Америка.....	216
5.	Азия — Тихи океан.....	217
6.	Международна сигурност	220
7.	Глобални въпроси	223
Приложение I: Преглед на правните актове на ОВППС относно ограничителните мерки през 2013 г.....		226
Annex II: Appearances of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2013		232
Annex III: Appearances of Senior EEAS Representatives before the European Parliament in 2013		233
Приложение IV: Бюджет на ОВППС за 2013 г.....		241
Приложение V: Изявления и декларации.....		244

ЧАСТ I: ОБЗОР НА 2013 Г.

ВЪВЕДЕНИЕ

2013 г. беше значима за общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) на Европейския съюз. Европейската служба за външна дейност (ЕСВД), ръководена от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност/заместник-председателя на Европейската комисия (ВП/ЗП) Катрин Аштън, изигра съществена роля в две забележителни дипломатически постижения: споразумението Белград — Прищина и споразумение с Иран за съвместен план за действие относно неговата ядрена програма.

През годината имаше неотложни предизвикателства пред политиката — от трудния преход в арабския свят и конфликта в региона на Сахела в Африка до природните бедствия. ЕС използва всичките си инструменти — както в рамките на ОВППС, така и извън нея — за да преодолее кризите цялостно и да облекчи последиците им върху засегнатите държави и върху Европа.

За да отрази този всеобхватен подход, настоящият доклад включва по целесъобразност позоваване на инструменти и политики извън ОВППС, като сътрудничеството за развитие, търговията и хуманитарната помощ.

ЕС подкрепи дипломатическите си действия с нови и съществуващи мисии на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО) на място и посредством помощ за развитие за нуждаещите се. Работехме и в тясно сътрудничество с нашите международни, регионални и местни партньори.

През годината ЕС положи усилия за продължаване на действията си в наистина глобален мащаб, като оказваше подкрепа за мира, демокрацията, принципите на правовата държава и правата на човека. Независимо дали става дума за подкрепа за преките съседи на ЕС в Източна Европа, Близкия изток и Северна Африка, помощ за стабилизиране на Африканския рог или подкрепа за демократичния преход в Мианмар/Бирма, ние изиграхме положителна и конструктивна международна роля. В Сирия бяхме най-големият донор и подпомагахме усилията на ООН за посредничество. По целия свят — от Йордания и Кения до Пакистан — ЕС изпрати наблюдатели на изборите, които да способстват за разпространяването на демокрацията. За да осигурим ефективност в по-широк мащаб за преодоляване на сегашните заплахи и предизвикателства, засилихме в максимална степен сътрудничеството с регионалните и стратегическите си партньори.

Приносът на ЕС за мира и сигурността в света е виден в редица области. Първо, ние пряко участваме, а често всъщност ръководим международни преговори за мир от името на международната общност, например между Белград и Прищина, а също по време на разговорите с Иран по ядрени въпроси. Второ, ние сме в състояние да обединим множество различни инструменти, като например дипломация, граждански и военни мисии, икономически инструменти, за да се справим със значителни предизвикателства в областта на външната политика, като използваме т.нар. „всеобхватен подход“. ЕС разполага с инструменти — при това с достатъчен капацитет — за да постига действителни резултати, както в Сомалия и Африканския рог. Трето, работим в тясна връзка и подкрепяме материално международни и регионални партньори за преодоляването на предизвикателства на регионално равнище, където само общите усилия могат да дадат резултати, например изменението на климата и помощта при бедствия.

Освен това, въпреки икономическите затруднения, които изпитва Европа, ЕС не се поддаде на изкушението да се затвори в себе си. Напротив, ВП, Комисията, 28-те държави членки и Европейският парламент работеха съвместно за запазване на ролята на ЕС видима, вдъхваща доверие и адекватна в днешния неспокоен свят. През 2013 г. бяха стартирани две нови мисии по линия на ОПСО: мисията на ЕС за обучение на въоръжените сили на Мали и мисията на ЕС за съдействие в областта на граничния контрол в Либия за изграждане на капацитета на либийското правителство за управление на сухоземните, въздушните и морските граници на Либия.

Промяната в нашата стратегическа среда и растящите изисквания дадоха тласък за ускоряване на развитието на общата политика за сигурност и отбрана. През декември 2013 г. Европейският съвет изрази становището, че отбраната има голямо значение и в заключенията си постави няколко задачи за постигането на напредък в тази област, простиращи се от отбранителната промишленост и проектите за развиване на способности до финансовите договорености за управление на кризи.

Прегледът на ЕСВД, представен през юли 2013 г., установи, че ЕСВД се е развила като модерна и оперативна служба за външна политика, подготвена да утвърждава интересите и ценностите на ЕС. Въпреки това в процеса на прегледа бяха посочени и редица области, които изискват допълнителна работа с цел ВП/ЗП и службата да станат по-ефективни в бъдеще.

1. Примери

Ето няколко примера за последните действия на ЕС, които дават представа за програмата ни през 2013 г.:

Диалог Белград — Прищина

През годината най-важното събитие в региона беше забележителният напредък, постигнат в диалога Белград — Прищина. Под ръководството на ВП/ЗП в Брюксел се проведеха 23 срещи между Сърбия и Косово*, които доведоха до решаващо споразумение между двете страни през април 2013 г. Двете страни работиха интензивно през следващите месеци за изпълнението на всички елементи от сключеното през април споразумение, както и на всички минали споразумения. В знак на признание за напредъка през юни лидерите на ЕС взеха решение за започване на преговори за присъединяване на Сърбия и през декември договориха датата за официалното започване на преговорите. След приемането от Съвета на мандат за преговори през юни, през октомври 2013 г. Комисията започна преговори с Косово относно споразумение за стабилизиране и асоцииране. Историческото постижение свидетелства за ангажимента на ЕС към мира и помирението в Западните Балкани. Наред с това то показва и неотслабващата привлекателност на по-тесните връзки с ЕС.

Иран

Решаването на иранския ядрен въпрос остана сред най-неотложните пораждащи загриженост въпроси за международната общност през 2013 г. На 24 ноември 2013 г. беше постигнато решаващо временно споразумение между Иран и международната общност, известно като Съвместен план за действие. Както беше договорено в него, въз основа на мандата на Съвета за сигурност на ООН и от името на Е3+3, ВП/ЗП продължи да оглавява преговорите за намиране на трайно и всеобхватно дипломатическо решение на иранския ядрен въпрос.

---

* Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

Съвместният план за действие включва прилагането от двете страни на редица доброволни мерки, които да отговорят на най-належащите въпроси, бъдещи загриженост у международната общност във връзка с ядрените дейности на Иран. Освен това планът осигурява ограничено облекчаване на санкциите спрямо Иран (включително временно прекратяване на някои от наложените от ЕС ограничителни мерки). ЕС е обнадежден от някои стъпки, които Иран е предприел за подобряване на отношенията с регионалните съседи и международната общност. Въпреки това, непрекъснатите действия на Иран в Сирия и положението с правата на човека в страната продължават да будят безпокойство.

Европейско съседство

ЕС продължи да подкрепя прехода към демокрация в **Южното съседство** въпреки значителната политическа нестабилност и силно затруднените икономики през 2013 г. ЕС продължи да бъде ангажиран с общата цел за подкрепа на прехода и развитието чрез различни средства, включително чрез увеличена финансова помощ, чрез предложението за по-силни партньорства за мобилност и чрез започването на преговори за задълбочени и всеобхватни зони за свободна търговия за по-голям достъп до пазара. ВП/ЗП, комисар Фюле и специалният представител на ЕС за региона на Южното Средиземноморие Бернардино Леон работиха с всички страни за преодоляване на политическите противоречия.

Трагичните събития в Средиземноморието отново насочиха вниманието към факта, че незаконната имиграция е наситена с човешки драми. Работната група по въпросите на Средиземноморието изигра важна роля в това отношение. Всички тези предизвикателства могат да бъдат преодоляни само по всеобхватен начин, чрез приемането както на краткосрочни, така и на дългосрочни мерки, в Европейския съюз и в трети страни.

В Египет ЕС беше единственият международен участник, с който разговаряха всички страни — за това свидетелстват множеството посещения на ВП/ЗП в Египет. Експерти от ЕС наблюдаваха проведения през ноември конституционен референдум. В Тунис ЕС работеше за извеждането на страната от политическата безизходица и договори партньорство за мобилност с правителството. В целия регион работата на ЕС продължи на основата на постигнатото от работните групи през 2012 г., като поддържаше участието на всички важни фактори — депутати, международни, регионални, частни и публични заинтересовани страни — в подкрепата на демократичния преход.

Мащабите на човешкото страдание и последиците от войната в регионален и международен план в Сирия бяха основната грижа за ЕС през 2013 г. През юни 2013 г. ВП/ЗП и комисар Фюле представиха набор от предложения за повишаване на ангажимента на ЕС във връзка с кризата, като бяха мобилизирани 400 млн. евро допълнителни ресурси. Работихме в тясно сътрудничество с ООН и специалния пратеник на ООН и Лигата на арабските държави Лакдар Брахими в подкрепа на неговите усилия. ЕС беше най-големият донор на хуманитарна помощ и помощ за развитие, включително за бежанците, като подкрепяше работата на международните хуманитарни организации. ЕС също така изготви планове за възстановяване и рехабилитация на Сирия в подготовка за евентуално политическо решение. В този контекст Комисията продължи да свиква и укрепва основната международна група на донорите за координиране на реакцията на сирийската криза. След нападението с химическо оръжие през август ЕС подкрепи дипломатическите усилия от страна на Русия и САЩ за постигане на споразумение за унищожаване на сирийските химически оръжия. През януари 2014 г. ВП/ЗП присъства на мирната конференцията за мир в Сирия („Женева 2“), която се проведе в отговор на резолюцията на Съвета за сигурност на ООН. Наред с това ЕС осигури финансова и логистична подкрепа на ООН и на Организацията за забрана на химическото оръжие за изпълнение на споразумението за унищожаване на химическото оръжие.

През 2013 г. ЕС продължи да осъществява **Източното партньорство**. На срещата на върха във Вилнюс на 28—29 ноември ЕС парафира споразумения за асоцииране, включващи задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия, с Грузия и с Република Молдова. Наред с това ЕС подписа споразумение за облекчаване на визовия режим с Азербайджан, рамково споразумение за участие в мисии по линия на ОПСО с Грузия и парафира споразумение за общо авиационно пространство с Украйна. Решението на президента на Украйна да не подпише в последния момент споразумението за асоцииране доминираше срещата във Вилнюс и даде през следващите седмици и месеци повод за вълнения в страната.

По време на срещата на върха във Вилнюс ръководителите изразиха намерението си за задълбочаване на политическото асоцииране, за засилване на политическото сближаване и сближаването в сферата на сигурността, както и за повишаване на ефективността на сътрудничеството в областта на външната политика. Те също така отпразвиха призив за по-нататъшно засилване на многостранния и двустранния диалог в сферата на сигурността и практическото сътрудничество по линия на ОПСО между ЕС и заинтересованите държави партньори, включително чрез новосъздадената експертна група „ОПСО“, по линия на Платформата за демокрация, добро управление и стабилност. ЕС продължи да бъде ангажиран с напредъка в разрешаването на продължителните конфликти в региона (преговорите във формат 5+2 относно Приднестровието, процеса от Женева), като през октомври в Брюксел се проведе първото по рода си заседание във формат 5+2.

Близкоизточен мирен процес

Европейският съюз продължи и през цялата 2013 г. да отдава приоритет на близкоизточния мирен процес, като част от ангажиментите си в един регион, постоянно разкъсан от политическо напрежение и с нестабилна сигурност главно поради събитията в Сирия, Египет и Иран. ЕС насърчаваше усилията на САЩ, които доведоха до възстановяването на преките преговори между израелци и палестинци в края на юли и които бяха укрепени благодарение на съгласуваните дипломатически дейности, особено в рамките на Квартета и в сътрудничество с Арабската лига и други важни международни партньори. ЗП/ВП лично осъществяваше постоянни контакти със страните и с всички основни заинтересовани страни. На заседанието на Съвета за сигурност на ООН през април ЕС подкрепи ръководената от САЩ инициатива за близкоизточния мирен процес. През юли Съветът приветства възобновяването на мирните преговори и личния ангажимент, поет от министър-председателя Бенямин Нетаняху и президента Махмуд Абас. ЕС изигра ключова роля, като осигури приемането от Квартета, успоредно със заседанието на Общото събрание на ООН през септември, на изявление, потвърждаващо подкрепата за страните и техния споделен ангажимент за постигане на споразумение за постоянен статут в срок от девет месеца. През декември Съветът представи предложение, съдържащо първи по рода си пакет от политическа и икономическа подкрепа, както и подкрепа в областта на сигурността, за двете страни в случай на постигане на споразумение за окончателния статут.

Всеобхватен подход: Сомалия, Мали и Гвинеийския залив

Ангажиментът на ЕС в Сомалия и в по-широкия регион на Африканския рог е добър пример за това как ЕС използва всеобхватния подход по отношение на различните измерения на международните кризи. В продължение на десетилетия Сомалия е разтърсвана от кризи. Пиратските действия заплашваха международните морски пътища и корабите на Световната продоволствена програма. През последните три години благодарение на съчетание от дипломатически усилия, помощ за развитие и мисии за обучение по морско и военно дело пиратските действия бяха намалени с над 95 процента. Милициите бяха отблъснати и сомалийското правителство успя да се наложи. ЕС пое водеща роля в подпомагането на изработването на „пакт“ за Сомалия за периода 2014—2016 г., предназначен да способства за установяването на мир и изграждането на сомалийските държавни институции. През септември ЕС и Сомалия бяха домакини на конференция на високо равнище, по време на която международната общност подкрепи пакта за Сомалия и пое ангажимент за 1,8 млрд. евро за подпомагането ѝ.

Друг пример за всеобхватния подход на ЕС беше реакцията му на кризата в Мали. Благодарение на политическата подкрепа за временната администрация, като изборите бяха наблюдавани от ЕС, беше възстановена конституцията, а също и мирът и редът в страната. С цел подобряване на сигурността ЕС подкрепи африканските народи, способстващи за осъществяването на ръководени от Африка мисии в подкрепа на Мали. ЕС стартира и мисия за обучение, предназначена да помогне на армията на Мали да реструктурира и увеличи способността си за отбрана на населението срещу подобни заплахи. ЕС пое ангажимент за подкрепа в размер на 1,28 млрд евро.

Като признание за успеха на всеобхватния подход ВП и Комисията приеха през декември 2013 г. съвместно съобщение, в което се посочват всички направени изводи, като всеобхватният подход става неизменна част от подхода на ЕС при външни конфликти и кризи. Изготвянето на стратегията на ЕС за Гвинеийския залив представлява важен пример за прилагането на метода на всеобхватния подход както в определянето на нейното съдържание, така и в процеса на преговорите по нея.

Мианмар/Бирма

2013 г. беше знаменателна за отношенията между ЕС и Мианмар/Бирма. Отношенията между ЕС и Мианмар/Бирма се промениха драстично през 2013 г. и показаха как можем да подкрепим една страна в преход към демокрация. ЕС подкрепи и допълнително насърчи реформите, предприети от президента Тейн Сейн за отваряне на страната, и като признание за новата атмосфера преустанови на практика наложените преди това ограничителни мерки. ЕС възстанови достъпа на Мианмар/Бирма до общата схема от преференции (ОСП). ЕС прие всеобхватната рамка за политиката и подкрепата на Европейския съюз по отношение на Мианмар/Бирма, с която се определят целите и приоритетите на ЕС до 2015 г. Изграждането на мира, демокрацията, развитието и търговията, както и сътрудничеството на Мианмар/Бирма с международната общност са ключови области на действие. Президентът Тейн Сейн посети Брюксел през март за разговори с председателя на Европейския съвет Херман ван Ромпюй и през октомври с председателя на Комисията Жозе Мануел Барозу, а лауреатът на Нобелова награда за мир Аун Сан Су Чи получи в Европейския парламент присъдената през 1990 г. награда „Сахаров“ за свобода на убежденията и се срещна с министрите на външните работи от ЕС и с председателите на Европейския съвет и на Европейската комисия. През ноември ВП/ЗП оглави работна група ЕС — Мианмар, съставена от членове на Европейската комисия, висши ръководители на Мианмар, депутати, политици, служители от областта на развитието, представители на стопанската сфера и гражданското общество. ЕС значително увеличи помощта си за развитие за Мианмар/Бирма до 75 млн. евро през 2013 г., като същевременно продължи да изпълнява програмата си за хуманитарна помощ.

2. Глобални въпроси

Това са конкретни примери за добавената стойност, която усилията на ВП/ЗП и ЕСВД придават на работата на 28-те държави членки и на Европейската комисия. Настоящият доклад обаче показва, че през 2013 г. ЕС е отбелязал напредък по още по-широк кръг от глобални въпроси.

Права на човека

Утвърждаването на правата на човека преминава като свързващата нишка, която лежи в основата на външната политика и външните действия на ЕС. 2013 г. беше първата цяла година за изпълнение на новата стратегическа рамка и новия план за действие в областта на правата на човека. Специалният представител на ЕС по правата на човека Ставрос Ламбринидис се съсредоточи върху засиленото сътрудничество по правата на човека със стратегическите партньори на ЕС и върху предизвикателствата в тази област, пред които са изправени държавите в преход. През годината също така бяха осъществени действия за утвърждаване на гражданските и политическите права, като Съветът прие насоки относно човешките права на лесбийки, гейове, бисексуални, транссексуални и интерсексуални лица и насоки относно свободата на религията или убежденията. В този период ЕС продължи да изпълнява глобалната си роля за премахване на смъртното наказание и в борбата срещу изтезанията и трафика на хора.

Гражданско общество

Подкрепата за организациите на гражданското общество играе основна роля в ангажимента на ЕС към света. Това е признание за ролята на гражданското общество при промените в арабския свят, при трудния преход на Мианмар/Бирма след десетилетия авторитарно управление, в региона на Големите африкански езера и за утвърждаването на правата на човека в целия свят. Гражданското общество продължи да е основният получател на помощ по линия на Европейския инструмент за демокрация и права на човека.

Вода, изменение на климата и енергетика

През изминалата година ЕС насочи вниманието си към световните предизвикателства, например изменението на климата, недостига на вода и енергийната сигурност. През юни Съветът прие заключения относно дипломацията в областта на климата. Месец по-късно приехме първите по рода си заключения относно дипломацията на ЕС по въпросите на водните ресурси, в които бе признат повишеният риск от напрежение и конфликти във връзка с достъпа до вода, които биха могли да се отразят на интересите на Европа, а също и на мира и сигурността в международен план. По отношение на енергийната сигурност ЕСВД и Комисията работиха в тясно сътрудничество с държавите членки, за да подобрят използването на инструментите в областта на външната политика, така че да се отчетат променящият се ландшафт на енергийната сигурност в световен мащаб с оглед на засилването на сътрудничеството за справяне с предизвикателства, свързани с енергийната сигурност.

Към Програма за развитие за периода след 2015 г.

ЕС участва и в работата по Програмата за развитие за периода след 2015 г., която ще произтича от Целите на хилядолетието за развитие. През септември 2013 г. Общото събрание на ООН начерта пътна карта за тези нови цели, ЕС потвърди отново ангажимента си за устойчиво развитие, като Комисията изготви съобщение, а Съветът прие заключенията относно рамката за периода след 2015 г.¹ Съветът и Комисията отбелязват, че има връзка между премахването на бедността и устойчивото развитие и че те взаимно се подсилват, и подчертават, че приоритетите на ЕС в тази област са основното човешко развитие, управлението на природните ресурси, правата на човека, равенството, справедливостта, мирът и сигурността, както и равенството на половете. Освен това през декември държавите — членки на ЕС, и Съветът приеха заключенията, озаглавени „Финансиране на изкореняването на бедността и на устойчивото развитие след 2015 г.“²

---

¹ Вж. Европейската комисия, Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Достоен живот за всички: Премахване на бедността и осигуряване на устойчиво бъдеще за света, (COM(2013) 92 final, 27.2.2013 г.

² Вж. Заключенията на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно финансирането на изкореняването на бедността и на устойчивото развитие след 2015 г., док. 17553/13, 12.12.2013 г.

3. Стратегически партньори

За да защитава интересите и ценностите си по света, през 2013 г. ЕС продължи да задълбочава отношенията си със стратегическите партньори. През годината ЕС проведе продуктивни срещи на върха с Китай, Япония, Южна Корея и Бразилия. Освен това 2013 г. беше повод за отбелязване на 50 години от началото на сътрудничеството между ЕС и Република Корея. ВП/ЗП, която посети Китай през април 2013 г., беше сред първите чуждестранни лидери, срещнали се с новото китайско ръководство. Беше договорена новата програма „ЕС — Китай 2020“, която е насочена към инвестициите, иновациите, борбата с изменението на климата и контактите между хората. По традиция отношенията ни със САЩ са стабилна основа за ангажираността ни в международен план. През 2013 г. сътрудничеството ни беше особено активно в областта на преговорите с Иран по ядрения въпрос и блискоизточния мирен процес. Отношенията ни продължиха да се задълбочават със стартирането на преговорите по Трансатлантическото партньорство за търговия и инвестиции. Отношенията ни с Русия също продължиха да бъдат от приоритетно значение, не на последно място поради предизвикателствата в общото ни съседство. Преговорите за споразумение за стратегическо партньорство и споразумение за свободна търговия с Япония започнаха през април, а посещението на ВП/ЗП там през октомври 2013 г. даде нов тласък на сътрудничеството между ЕС и Япония в областта на сигурността.

През 2013 г. се задълбочиха политическите връзки и връзките в областта на мира и сигурността между ЕС и Африка, не само по отношение на подготовката на 4-тата среща на върха между ЕС и Африка, но и по отношение на работата, извършена в областта на мира и сигурността в Африка, по-интензивното сътрудничество и резултатите в областта на демокрацията и правата на човека и съвместното сътрудничество по глобални въпроси.

4. ООН и регионални организации

ЕС има за цел да преодолее критичните предизвикателства за мира и сигурността в международен план чрез ефективен многостранен подход, в който ООН заема централно място. Дългогодишното и уникално по рода си сътрудничество между ЕС и ООН обхваща много области и е от особена важност, когато става въпрос за управление на кризи. През цялата година ЕС съсредоточаваше усилията си върху утвърждаването на мира и сигурността в международен план, устойчивото развитие и правата на човека, демокрацията и принципите на правовата държава. Подкрепата на ЕС за ООН и засиленото сътрудничество между двете организации се прояви в множество различни форми: ЕС взе пълно участие в 68-ото Общо събрание на ООН през септември, както и в основните му комитети и работни групи. Освен това ЕС засили практическото сътрудничество с ООН за управление на военни и граждански кризи, по-специално в Сомалия, Мали, Демократична република Конго, Либия или Косово. В Мали, например, ЕС започна да предоставя на мисията на ООН спътникови изображения. В Либия ЕС и ООН участваха активно в създаването на мисията на ЕС за оказване на съдействие в областта на граничния контрол в страната.

Европа може да бъде още по-ефективна, когато не действа сама, поради което през 2013 г. се увеличи сътрудничеството с регионалните организации, от Лигата на арабските държави и Организацията за ислямско сътрудничество до Африканския съюз, от АСЕАН до Организацията на американските държави.

5. Предстоящи предизвикателства

Пред европейската външна политика и политика на сигурност стоят значителни предизвикателства. Действителните постижения през 2013 г. обаче могат да ни вдъхнат увереност, че ЕС е в състояние да се справя с глобалните предизвикателства и да утвърждава мира, демокрацията, принципите на правовата държава и правата на човека в целия свят.

А. ПРЕГЛЕД НА ДЕЙНОСТТА ПО РЕГИОНИ

1. Южно съседство, Близкоизточен мирен процес и Арабски полуостров

1.1. Северна Африка

1.1.1. Алжир

След дълго отсъствие от официалните си функции и от страната президентът Абделаиз Бутефлика предприе на 11 септември значително преструктуриране на правителството, при което половината от състава на правителството беше обновен, включително ключовите позиции на вътрешните работи, отбраната и външните работи. Политическият дебат беше насочен основно към предстоящите президентски избори през април 2014 г., като предстои и финализиране на конституционните и политическите реформи.

Повиши се интензивността на политическия диалог на високо равнище между Европейския съюз и Алжир, особено с оглед на предизвикателствата за сигурността в региона на Сахара/Сахела. През 2013 г. се проведеха няколко заседания на подкомитети съгласно споразумението за асоцииране между ЕС и Алжир. През втората половина на 2013 г. започнаха преговорите за план за действие в областта на европейската политика за съседство. Председателят Барозу посети Алжир (7—9 юли 2013 г.), където подписа меморандум за разбирателство по стратегическо партньорство в енергетиката. Специалният представител на ЕС за Сахела Мишел Доминик Ревейран дьо Мантон и координаторът за борба с тероризма Жил дьо Кершов също посетиха Алжир (23—25 юни 2013 г.), което бе свидетелство за интереса на двете страни за засилване на диалога и сътрудничеството в областта на сигурността и по регионални въпроси. Посещението на делегацията на Европейския парламент (28—31 октомври 2013 г.) послужи да се изтъкне, че са нужни икономически и политически реформи, както и по-категоричен ангажимент на Алжир към регионалното сътрудничество и интеграцията в Магреба.

1.1.2. Мароко

След оттеглянето на партията Истиклял, заменена от Националното обединение на независимите (RNI), оглавявано от сегашния министър на външните работи Селахедин Мезуар, на 10 октомври 2013 г. в правителството бяха направени промени. Както и през 2012 г., през 2013 г. напредъкът по отношение на ефективното прилагане на Конституцията от 2011 г. беше ограничен. През годината имаше положително развитие на двустранните отношения ЕС — Мароко: през април 2013 г. започнаха преговорите за задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия, на 7 юни 2013 г. беше подписана политическата декларация за партньорство за мобилност, подписаният на 18 ноември 2013 г. нов протокол в областта на рибарството беше одобрен от Европейския парламент през декември и на 16 декември 2013 г. Съветът за асоцииране одобри новия план за действие ЕС — Мароко за периода 2013—2017 г. Мароко е първата държава в Южното Средиземноморие, която подписа партньорство за мобилност с ЕС и започна преговори за задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия. Съвместната парламентарна комисия ЕС — Мароко активизира контактите си и проведе заседание през септември 2013 г. През март председателят Барозу посети Мароко заедно с комисар Сесилия Малмстрьом.

По отношение на Западна Сахара, както и предходните години, ЕС изрази подкрепата си за усилията на генералния секретар на ООН и на неговия личен пратеник посланик Кристофър Рос за постигане на справедливо, трайно и взаимно приемливо политическо решение. Освен това ЕС активно поставяше въпроси, свързани с човешките права в Западна Сахара³.

Мароко беше непостоянен член на Съвета за сигурност на ООН до 31 декември 2013 г. и беше избран в Съвета на ООН по правата на човека. На 14 ноември 2013 г. Мароко организира регионална конференция по въпроса за сигурността на границите, в която участва ЕС.

---

³ На 22 октомври 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно положението с правата на човека в региона на Сахел (P7_TA(2013)0431).

1.1.3. Тунис

2013 г. беше трудна за прехода в Тунис. Тя беше белязана от политическа нестабилност, слаби икономически резултати и нарастващи социално-икономически трудности.

Напрежението достигна връхна точка при убийството на опозиционера от левията Чокри Белаид на 6 февруари 2013 г. и последвалата оставка на министър-председателя Хамади Джебали и неговото правителство. На 22 февруари Али Ларайед (бивш министър на вътрешните работи) беше назначен за нов министър-председател. Въпреки че новото правителство беше съставено от същите три партии, няколко министерства бяха разпределени на безпартийни лица, включително това на вътрешните работи.

След убийството на Мохамед Брахми, депутат от опозиционната левица, на 25 юли 2013 г., се проведе масови протести срещу правителството и председателят на Националното учредително събрание реши да прекрати временно работата му. Това забави допълнително политическия процес, като засили политическата поляризация между светските и ислямистките сили (дължащи се също на събитията през лятото в Египет), на фона на редица обезпокояващи инциденти по отношение на сигурността в различни части на Тунис, последвани от два опита за терористични нападения на 30 октомври 2013 г.

ВП/ЗП, комисар Фюле и специалният представител на ЕС Бернардино Леон подкрепяха и насърчаваха вътрешния процес на демократичен диалог в Тунис чрез редовни посещения и срещи с различни политически лидери. През годината Тунис успя да извърши мирен преход от политическата безизходица към положителни резултати. На 26 октомври 2013 г. започна национален диалог по инициатива на „Квартет“, съставен от Тунизийския общ съюз на труда (UGTT) — основен синдикат, Тунизийския съюз за промишленост, търговия и занаятчийство (UTICA) — представител на бизнеса, Съюза на юристите и Тунизийската лига по правата на човека, с цел да се намери компромис по различните проблемни въпроси (ново правителство, финализиране на конституцията, рамката за изборите).

Повечето партии, включително основната управляваща партия (Ан-Нахда), се придържаха към пътната карта, довела до номинирането на нов министър-председател на 15 декември 2013 г. — Мехди Джомаа (бивш министър на промишлеността), на когото беше възложено да състави ново служебно правителство. Намерено беше и политическо споразумение за започване на конкретната работа по приемането на новата конституция от Националното учредително събрание⁴.

Въпреки политическата несигурност отношенията между ЕС и Тунис продължиха да напредват. В областта на преработената европейска политика за съседство политическото споразумение по плана за действие (за създаване на привилегировано партньорство ЕС — Тунис), постигнато в края на 2012 г., беше последвано от обсъждане на приложената матрица за приоритетни действия⁵. На 14 ноември 2013 г. беше постигнато споразумение по текста на съвместна политическа декларация, с което се поставя началото на второто партньорство за мобилност в региона. Текстът е вече приет от ЕС, а окончателното му подписване се очаква през първото тримесечие на 2014 г.

През 2013 г. в Тунис се проведеха няколко експертни мисии на ЕС („партньорски проверки“) в сектора на сигурността, по-специално в областта на управлението и контрола на границите. След като бъдат приети от тунизийските власти, препоръките от тези доклади може да се превърнат в основа за по-структурирано и цялостно сътрудничество между ЕС, държавите членки и Тунис по отношение на реформата в сектора на сигурността.

Действието на решението в рамките на ОВППС, с което се налагат ограничителни мерки срещу лицата, отговорни за присвояване на държавни средства, и срещу свързаните с тях лица и образувания, беше удължено в края на 2013 г.

---

⁴ На 3 януари 2014 г. Националното учредително събрание започна да гласува текста на отделните членове на основния закон. На 9 януари 2014 г. правителството на Ларайед подаде оставка, а на 10 януари 2014 г. г-н Джомаа беше официално поканен да състави правителство.

⁵ Планът за действие съдържа амбициозни съвместни ангажименти в областта на управлението, принципите на правовата държава, правата на човека, търговията (включително задълбочено и всеобхватно споразумение за свободна търговия), транспорта („Открито небе“), енергетиката и свързаните с миграцията въпроси (подготвящи условията за партньорство за мобилност). През януари 2014 г. в Тунис се състояха нови разисквания с оглед финализиране на матрицата, за да може да бъде приет в скоро време и целият план за действие.

1.1.4. Либия

За либийския процес на демократичен преход 2013 г. беше изпълнена с изпитания.

Централно място в политическия ландшафт заемаше конституционният процес, закона за политическата изолация и влошаващото се положение в сферата на сигурността в страната.

Липсата на политическо решение доведе до забавяне на процеса на изготвяне на новата конституция, невъзможност да се започне ефективен процес на разоръжаване и реинтеграция и в резултат на това — до повече беззаконие и регионални разногласия. Блокираният износ на нефт от милициите и малцинствени групи показва неспособността на централните власти да упражняват ефективен контрол в страната.

След изпълнената мисия за установяване на фактите през ноември 2012 г. и мисията за техническа оценка през март 2013 г., предложеният за бъдещ ръководител на мисията на ЕС за подкрепа за интегрирано управление на границите в Либия (EUBAM Libya) и основният му екип бяха изпратени в Либия през април съгласно условията, определени в подготвителните мерки. След решението на Съвета от 22 май 2013 г. за създаването на мисията EUBAM Libya постепенно бяха изпратени и още експерти. EUBAM Libya успя да изгради добри отношения с либийските власти и започна да предоставя обучение и консултативна помощ. Към края на 2013 г. бяха изпратени 45 служители на ЕС, като е планирано в началото на 2014 г. броят им да се повиши.

Нестабилността в политическата област и в сферата на сигурността усложняваше работата на мисията; например, изпълнени бяха по-малко действия в страната от предвиденото. Важно предизвикателство беше срещнато на стратегическо равнище, където се оказа, че либийските власти разполагат със силно ограничен капацитет за усвояване. Независимо от това започна работата по разработването на либийска стратегия за интегрирано управление на границите. Въпреки нееднократната подкрепа от политическото равнище, към края на 2013 г. не беше приключен процесът на осигуряване на споразумение за статута на мисията.

Финансовата подкрепа на ЕС за процеса на преход понастоящем възлиза на 130 милиона евро, като в центъра на вниманието са поставени сигурността, икономическото възстановяване, здравеопазването, публичната администрация, миграцията, гражданското общество и закрилата на групите в уязвимо положение.

От бюджета за ОВППС бяха заделени 5 млн. евро за борба с разпространението на оръжия. От Инструмента за стабилност беше предоставена подкрепа за изграждане на капацитет за реагиране при кризи, наказателно разследване, обезвреждане на неизбухнали снаряди и защита на уязвими групи. Също по линия на Инструмента за стабилност ЕС допринесе за редица случаи на успешно посредничество и за подобряване на диалога между страните в конфликти.

Неколкократно през годината ЕС изтъкна сериозна загриженост по отношение на влошаващата се обстановка в сферата на сигурността. В заключенията на Съвета от ноември 2013 г. беше изразена загриженост по отношение на значителното влошаване на политическата обстановка и обстановката в сферата на сигурността; осъдено беше насилието; подчертано беше значението на изборен процес, който да е приобщаващ и надежден, и беше потвърден ангажиментът на ЕС в подкрепа на либийския процес на демократичен преход.

След трагичните събития в Средиземно море ЕС изтъкна, че справянето с незаконната миграция изисква всеобхватен подход, в който Либия изпълнява важна роля.

С намерението за установяване на дългосрочни и взаимно полезни отношения, бяха предприети начални стъпки, които да доведат до възобновяване на процеса на преговори за рамково споразумение ЕС — Либия.

1.2. Близък изток

1.2.1. Египет

2013 г. беше изпълнена с предизвикателства за Египет. Първите шест месеца бяха белязани от негативната обстановка, породена от набързо осъществения конституционен процес и обстоятелствата, при които новата конституция беше приета в края на 2012 г. Този процес беше посрещнат противоречиво и беше подложен на остра критика от опозицията, като правителството на президента Мохамед Морси не направи съществени опити за политическо помирение и действително приобщаващ политически процес. Това положение породило политическа криза, довела до дълбоко разцепление и достигнала върхна точка в края на юни, когато в цялата страна имаше масови протести срещу правителството. След поставения от въоръжените сили ултиматум, на 3 юли 2013 г. г-н Морси беше отстранен от президентския пост и поставен под домашен арест. За временен президент беше назначен председателят на конституционния съд Адли Мансур, който определи състава на временното правителство, ръководено от министър-председателя Хазем ал-Бейлауи, съставено предимно от експерти. Новите власти приеха пътна карта, в която се предвижда преработване на конституцията, като в средата на 2014 г. следва да се проведат парламентарни и президентски избори, с които да завърши целият процес.

ЕС беше поканен от временното правителство на 4 ноември да наблюдава конституционния референдум и на 25 декември 2013 г. изпрати екип от старши изборни експерти⁶.

---

⁶ Референдумът се проведе на 14—15 януари 2014 г. и завърши с преобладаващо одобрение на проектоконституцията. Участието в референдума обаче беше относително слабо и опозицията не разполагаше с много възможности по време на изборната кампания, което буди сериозни съмнения относно справедливостта на процеса и на резултатите от него.

Официалният диалог по линия на европейската политика за съседство, временно преустановен от януари 2011 г., беше възобновен чрез заседание на Комитета за асоцииране през февруари 2013 г., вследствие на поетия ангажимент по време на заседанието на работната група ЕС — Египет през ноември 2012 г. Египет прие да участва в неофициалните сондажи с оглед започване на преговори по нов план за действие. Договорено беше също така да започне подготовката за няколко заседания на подкомитета. Поради събитията, довели до отстраняването на президента Морси на 3 юли 2013 г., се наложи и двете инициативи да бъдат отложени.

През цялата година ЕС продължи активните си усилия, като провеждаше разговори с всички страни за преодоляване на безизходицата и намиране на изцяло приобщаващо решение.⁷ ВП/ЗП посети Египет няколко пъти. Тя беше единственият неегипетски лидер, който посети г-н Морси в затвора. Няколко мисии в Египет бяха осъществени също от специалния представител на ЕС за региона на Южното Средиземноморие Бернардино Леон и от специалния представител на ЕС за правата на човека Ставрос Ламбринидис. На извънредното заседание на Съвета на 21 август 2013 г. бяха приети заключения, в които категорично се осъждат насилието и актовете на тероризъм, и се призовава за прекратяване на извънредното положение, освобождаване на политическите затворници, възстановяване на демократичния процес и зачитане на правата на човека. Съветът постигна съгласие за преразглеждане на помощта от ЕС, като подчерта, че ще продължи да предоставя помощ (социално-икономическа помощ) на населението и гражданското общество в Египет. Освен това държавите членки се споразумяха да спрат временно лицензите за износ на оборудване, което може да бъде използвано за вътрешни репресии, и да преразгледат лицензите за износ на оръжия, както и помощта, която предоставят в областта на сигурността.

През март 2013 г. първоначалното решение на ЕС от март 2011 г. за налагане на ограничителни мерки срещу 19 лица, тясно свързани с режима на бившия президент Мубарак, беше удължено с още една година.

---

⁷ През 2013 г. Египет зае важно място в програмата на Европейския парламент. На 13 март и на 11 септември 2013 г. на пленарната сесия ВП/ЗП Аштън направи изявления относно положението в Египет. На 3 юли 2013 г. се проведе обмен на мнения, а на 4 юли 2013 г. — дебат във връзка с положението с правата на човека в Египет. Парламентът прие и три резолюции относно положението в Египет: (P7_TA(2013)0095) на 14 март 2013 г., (P7_TA(2013)0333) на 4 юли 2013 г. и (P7_TA(2013)0379) на 12 септември 2013 г.

1.2.2. Йордания

Въпреки нестабилната и изключително променлива обстановка в съседните страни, Йордания успя да запази вътрешната си стабилност и показва значителна устойчивост на фона на размириците в региона.

През януари 2013 г. се проведеха парламентарни избори за 17-та Камара на представителите. За пръв път в страната беше разположена мисия за наблюдение на изборите с цел да наблюдава целия изборен процес.

Политическият диалог по въпроси на външната политика и сигурността продължи на най-високо равнище, като ВП/ЗП осъществяваше чести посещения в Йордания. Комисар Щефан Фюле посети страната в началото на юни, а през декември Н.В. крал Абдула направи официално посещение в Европейските институции.

Сирийската криза продължи да оказва въздействие върху Йордания и предизвика огромни социално-икономически промени. Притокът на бежанци от Сирия към страната нарастваше (над 570 000 регистрирани към края на 2013 г.), като подложи на огромен натиск нейната образователна система, здравеопазването и неофициалния пазар на труда.

От началото на сирийската криза ЕС е разпределил за Йордания хуманитарна помощ в размер на 133 млн. евро с цел да се отговори на нуждите на сирийските бежанци. Освен това над 107 млн. евро помощ за стабилизиране и развитие е предоставена за приемащите ги общности за целите на образованието, създаването на работни места и основните публични услуги.

1.2.3. Ливан

През 2013 г. конфликтът в Сирия оказва въздействие върху Ливан. Ливан трябваше да се справя с огромния приток бежанци (около 910 000 до края на 2013 г.), яростна конфронтация, неколкостепенни терористични нападения, политическо убийство, открито участие на ливански бойци във въоръжените сблъсъци в Сирия, както и с отрицателните последици от конфликта върху икономиката. През март 2013 г. правителството на министър-председателя Наджиб Микати подаде оставка и до края на годината не беше съставено ново правителство. Не беше договорена реформа на изборителната уредба, което доведе до отлагане на парламентарните избори от юни 2013 г. за ноември 2014 г. Парламентът удържи мандата си, но не е провеждал заседания след това. Ето как Ливан се оказа в положение да няма нито действащо правителство, нито действащ парламент по време на тази проблемна година.

Ливанските органи в сектора на сигурността, включително ливанските въоръжени сили, макар и с недостатъчен капацитет, продължиха да изпълняват основна роля за опазване на стабилността в страната. Положително е, че Ливан запази границите си отворени за бежанци, въпреки че това изтощи ресурсите му. Органите продължиха ангажимента си по съответните резолюции на Съвета за сигурност на ООН и работата си с временните сили на ООН в Ливан (UNIFIL) на юг, където обстановката по отношение на сигурността се запази спокойна. През юли ЕС определи военното крило на Хизбула за терористична организация, като същевременно ясно заяви, че ще продължи диалога с всички политически фактори в Ливан, както и сътрудничеството с държавните институции.

Въпреки засегналите страната кризи (политическа криза, криза в сферата на сигурността и криза с бежанците) през 2013 г. Ливан продължи да поддържа ангажимента си за взаимодействие с ЕС. Диалогът на високо равнище между ЕС и Ливан се поддържаше редовно. През юни ВП/ЗП посети Бейрут. Комисарите Фюле, Кристалина Георгиева и Мишел Барни посетиха Ливан съответно през март, май и ноември. Политическият диалог с Ливан по линия на европейската политика за съседство продължи с две заседания на Комитета за асоцииране и пет заседания на подкомитети. Ливан и ЕС се споразумяха да започнат от началото на 2013 г. да прилагат втория план за действие по линия на европейската политика за съседство, докато се очаква приключването на правните процедури.

През декември Съветът прие заключения относно Ливан, в които настоява за изпълнението на декларацията от Баабда (за предпазване на Ливан от участие в регионални и международни спорове), настойчиво приканва към съставяне на правителство, изразява очакване за своевременно провеждане на парламентарни и президентски избори и припомня ангажимента на ЕС в подкрепа на Ливан. ВП/ЗП направи редица изявления, с които бързо реагира на значими събития, по-специално като осъди нееднократните бомбени атентати и същевременно изрази подкрепа за институциите и народа на Ливан.

През 2013 г. ЕС отпусна над 150 млн. евро помощ за Ливан, като по този начин бяха утроени сумите, разпределени за страната преди сирийската криза, и бе подчертана ролята на ЕС като най-голям донор. Ливан и ЕС започнаха да обсъждат новите програми в подкрепа на ливанските въоръжени сили при преодоляването на настоящите предизвикателства.

1.2.4. Сирия

През 2013 г. станахме свидетели на продължаваща ескалация на конфликта в Сирия, като се откриха нови фронтове между поделенията на Ал-Кайда и останалите бунтовнически групи. Към края на годината броят на загиналите надхвърли 100 000, а броят на бежанците надвиши 2 милиона.⁸ Машабът на човешкото страдание и последиците от войната в регионален и международен план превърнаха Сирия в основната грижа за ЕС. През юни 2013 г. ВП/ЗП и комисар Фюле представиха набор от предложения за повишаване на ангажимента на ЕС във връзка с кризата, като бяха мобилизирани 400 млн. евро допълнителни ресурси.

---

⁸ ООН официално прекрати актуализирането на данните за загиналите поради методически затруднения.

С цел да се подкрепи мирното разрешаване на конфликта и да се насърчи политически процес, който открива пътя към мирна, свободна и демократична Сирия, ЕС работеше в тясно сътрудничество със съвместния специален представител на ООН и на Лигата на арабските държави Лахдар Брахими, предоставяше помощ на опозицията и участваше в подготовката за възстановяването и рехабилитацията на Сирия след намиране на политическо решение.⁹ Успоредно с това ЕС работеше със сирийския режим по хуманитарни въпроси и подкрепи работата на международните хуманитарни организации, като осигури безпрецедентна по размер финансова помощ за хуманитарните усилия.

Освен това ЕС насърчаваше постигането на политическо решение на конфликта и приложи ограничителни мерки спрямо сирийския режим. На 22 април 2013 г. Съветът измени ограниченията относно Сирия, свързани с нефта и банковата сфера, за да изключи Националната коалиция и по този начин да даде възможност за генериране на средства за цивилното население и политическата опозиция. През май ЕС поднови действието на пакета санкции с изключение на оръжейното ембарго. Във връзка с това държавите членки се ангажираха да направят оценка на заявленията за лицензии за износ за всеки конкретен случай, като вземат изцяло предвид критериите, предвидени в Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета¹⁰. Накрая, през декември ЕС измени дерогацията във връзка със замразяването на финансови средства, необходими за оказването на хуманитарна помощ, като гарантира, че тези средства могат да се отпускат само при призови на ООН, свързани със Сирия. Наред с това Съюзът мобилизира редица инструменти за помощ за покриване на нуждите на нарастващия брой лица, пострадали от конфликта и последиците от него.

---

⁹ През 2013 г. Европейският парламент продължи да бъде активно ангажиран със Сирия и проведе четири пленарни дебати (през януари, март, май и септември), като ВП/ЗП участва на два пъти (през март и септември), а на 12 септември 2013 г. прие резолюция относно положението в Сирия (P7_TA(2013)0378).

¹⁰ Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета от 8 декември 2008 г., определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване (*OB L 335, 13.12.2008 г., стр. 99*).

ЕС продължи да бъде активно ангажиран с международните партньори и в рамките на международните форуми. След нападението с химическо оръжие през август международната общност съсредоточи вниманието си върху евентуална реакция от страна на САЩ. Русия и САЩ отново поеха ангажимент за намиране на политическо решение на основата на комюникето от Женева от 30 юни 2012 г., в което се изразява съгласие относно принципите, които да определят насоката на евентуалния преход въз основа на резолюции 2042 и 2043 на Съвета за сигурност на ООН. Резолюция 2118 на Съвета за сигурност на ООН от 27 септември 2013 г. разреши мисията на ООН и на Организацията за забрана на химическото оръжие (ОЗХО) за унищожаване на химическото оръжие, но наред с това подготви и условията за Женевската конференция за Сирия (т.нар. „Женева 2“), която се проведе на 22 януари 2014 г. ЕС подкрепи мисията на ООН и ОЗХО политически, финансово и логистично и продължи да подкрепя съвместния представител Брахими в подготовката на „Женева 2“.

Съветът прие четири заключения относно Сирия, през февруари, май, октомври и ноември 2013 г., като последните бяха насочени към регионалното въздействие на кризата. Наред с това през февруари и декември Европейският съвет прие заключения относно Сирия, в които се настоява за оценка и преразглеждане, ако е необходимо, на режима на санкции срещу Сирия¹¹.

---

¹¹ Европейският парламент участва много активно по въпроса за Сирия и проведе пет пленарни дебата, посветени на Сирия (януари, март, септември и два през октомври), като в два от тях участва ВП/ЗП (март и септември). ЕП прие три резолюции относно Сирия.

В съответствие със съвместното съобщение, озаглавено „Към всеобхватен подход на ЕС спрямо кризата в Сирия“, прието от Комисията и ВП през 2013 г., ЕС продължи действията си за оказване на хуманитарна помощ за населението в Сирия и бежанците в съседните страни,¹² както и помощ за развитие, по-специално в подкрепа на съседните на Сирия държави и приемащите бежанци общности, за да се справят с проблема. В края на 2013 г. комбиниранията усилия за подпомагане, полагани от ЕС и неговите държави членки, надхвърлиха 2 млрд. евро. ЕС приветства изявлението на председателя на Съвета за сигурност на ООН, в което сирийският режим се призовава да предприеме незабавни стъпки за улесняване на разширяването на операциите за хуманитарна помощ и премахване на бюрократичните затруднения и други пречки, включително тези с трансграничен характер със съседните държави. ЕС изрази пълната си подкрепа за всякакви дипломатически мерки за осигуряване на защита на медицинския и хуманитарния персонал и за безопасно преминаване, включително и чрез временно прекратяване на огъня на място.

ЕС приветства декларацията от 20 април 2013 г. на Националната коалиция на сирийските революционни и опозиционни сили, приети от ЕС като легитимни представители на сирийския народ, в която се задават принципите на една демократична, плуралистична и приобщаваща Сирия, зачитаща човешките права, включително защитата на лицата, принадлежащи към религиозни и етнически малцинства, и спазваща принципите на правовата държава, отхвърля се екстремизмът и се поема ангажимент да се гарантира сигурността на наличните в Сирия химически оръжия, да се подкрепят международните усилия за неразпространение на оръжията и да се спазват международните задължения в тази област.

ЕС продължи да работи с различни части на опозицията и призова Националната коалиция на сирийските революционни и опозиционни сили да се подготви за участието и ръководството на делегацията на опозицията в конференцията „Женева 2“. Същевременно ЕС прикани Националната коалиция на сирийските революционни и опозиционни сили и всички групи на опозицията да продължат да работят за политическо уреждане на въпроса и за по-висока степен на приобщаване, за да представляват действителна алтернатива за всички сирийци.

---

¹² На 22 май 2013 г. Европейският парламент проведе дебат относно положението на сирийските бежанци в съседните държави и впоследствие, на 23 май 2013 г., прие резолюция относно положението на сирийските бежанци в съседните държави (P7_TA(2013)0223). На 9 октомври 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно мерки на ЕС и държавите членки за справяне с потока от бежанци вследствие на конфликта в Сирия (P7_TA(2013)0414).

През годината ЕСВД и службите на Комисията ръководиха няколко мисии, свързани със сирийската криза, включително посещения на високо равнище в страните от Персийския залив, в Русия, в Съединените щати, в съседните държави Йордания и Ливан, както и в Дамаск.

1.2.5. Близкоизточен мирен процес

През 2013 г. Европейският съюз продължи своя ангажимент за близкоизточния мирен процес, включително чрез усилията на специалния представител на ЕС за близкоизточния мирния процес Андреас Райнике. ЕС възприема многостранен подход към един регион, постоянно разкъсан от политическо напрежение и с нестабилна сигурност поради събитията в Сирия, Египет и Иран. Усилията на САЩ доведоха до възстановяване на преките преговори между израелската и палестинската страна през юли. Тези усилия бяха насърчени от ЕС и укрепени благодарение на съгласуваните дипломатически дейности, особено в рамките на Квартета и в сътрудничество с Арабската лига и други важни международни партньори. ЕС официално подкрепи инициативата за близкоизточния мирен процес, предложена от държавния секретар на САЩ Джон Кери на заседанието на Съвета за сигурност на ООН през април. През юли 2013 г. Съветът приветства възобновяването на мирните преговори и личния ангажимент, поет от министър-председателя Бенямин Нетаняху и президента Махмуд Абас. В рамките на Общото събрание на ООН през септември ЕС беше сред подписалите изявлението на Квартета, потвърждаващо подкрепата за страните и техния споделен ангажимент за постигане на споразумение за постоянен статут в срок от девет месеца. Накрая, на заседанието на Съвета на ЕС през декември 2013 г. бе потвърдена готовността на Съюза да допринесе съществено за договореностите за периода след конфликта, с които да се гарантира устойчивостта на едно мирно споразумение, и беше предложен „първи по рода си пакет от политическа и икономическа подкрепа, както и подкрепа в областта на сигурността, в контекста на едно бъдещо споразумение за окончателния статут“.

В рамките на европейската политика за съседство и приоритетите на приетия през 2013 г. план за действие ЕС — Палестинска власт, постоянните политически и икономически усилия на ЕС бяха съсредоточени върху подкрепата за изграждането на палестински държавни структури и развитието на частния сектор. През април ВП/ЗП беше домакин в Брюксел на специалния комитет за връзка и участва в неговата среща на високо равнище в Ню Йорк през септември; отново беше подчертано, че за близкоизточния мирен процес е необходим политически хоризонт, наред с координиране с донорите от Съвета за сътрудничество в Персийския залив. Освен това ЕС участва в срещи на високо равнище в подкрепа на Агенцията на ООН за подпомагане и строителство за палестинските бежанци в Близкия изток (UNRWA).

Продължително внимание беше отделено на актовете, застрашаващи осъществимостта на решението за две държави, по-специално непрекъснатото разрастване на израелските селища на Западния бряг, включително в Източен Йерусалим, което е незаконно по силата на международното право, разрушаването на къщи и прогонването от домовете, ограничаването на движението и развитието на гражданската инфраструктура, по-конкретно в зона „С“ на Западния бряг. Беше обърнато внимание и на подбудителството. Като признава изцяло законните нужди на Израел в областта на сигурността и като взе предвид споразумението за прекратяване на въоръжените действия в Газа от ноември 2012 г., ЕС продължи да призовава за прекратяване на затварянето на ивицата Газа и предприе действия за преодоляване на последиците от нея в хуманитарната и социално-икономическата област. ЕС осъди ракетните нападения срещу Израел от ивицата Газа. Защитата на всички цивилни граждани трябва да бъде гарантирана.

Двустранното сътрудничество продължи да се развива на основата на плана за действие ЕС—Израел от 2005 г., като по-нататъшното развитие на двустранните отношения с Израел зависи от постигането на действителен напредък в блискоизточния мирен процес, както и от укрепването на ангажимента по отношение на споделените ценности. Успехите, постигнати през 2013 г., включват влизането в сила на Споразумението за оценка на съответствието и приемане на промишлени продукти, с което на промишлеността на Израел се дава достъп до пазара на ЕС (януари) и подписването на споразумение в областта на гражданското въздухоплаване през юни. Освен това до края на годината бяха завършени преговорите за участието на Израел в програмата „Хоризонт 2020“ за научни изследвания и иновации. В споразумението надлежно са отразени насоките, изготвени от Комисията през юли с цел да се гарантира, че от 2014 г. нататък образувания от Израел и техните дейности в окупираните територии няма да ползват безвъзмездни средства, награди и финансови инструменти, финансирани от ЕС, в съответствие с позицията на ЕС за непризнаване на върховната власт на Израел над окупираните територии.

Полицейската мисия на ЕС в палестинските територии (EUPOL COPPS) остана важен инструмент на цялостната подкрепа на ЕС за изграждането на палестински държавни структури посредством приноса си за реформата и развитието на секторите на сигурността и правосъдието в Палестина. В качеството си на водещ международен консултант на палестинската гражданска полиция и в тясно партньорство с палестинските съдебни институции мисията продължи да работи за напредък в постигането на приоритетните цели на плана за действие ЕС — Палестинска власт по линия на европейската политика за съседство и спомогна да се гарантира, че техническите условия за намиране на изход от израелско-палестинския конфликт, основан на решението за две държави, продължават да са налице до постигане на политическо споразумение. Мисията засили подкрепата си на стратегическо равнище и на равнище определяне на политиките. Тя разшири обхвата си, така че да бъдат включени всички институции в наказателноправния сектор, за да се предоставя консултантска помощ, наред с другото, по въпроси от областта на законодателството, политиките, структурните реформи, оперативните работни потоци и механизми, като същевременно се изгражда и доразвива капацитет за спазване на международните стандарти и добри практики, особено в областта на правата на човека и равенството между половете.

През декември 2012 г., след временното прекратяване на въоръжените действия в ивицата Газа и Израел, Европейският съюз изрази готовността си да подкрепи усилията на двете страни, включително за евентуално реактивиране по целесъобразност на мисията на Европейския съюз за подпомагане на контролно-пропускателен пункт Рафа (EUBAM Rafah). Мисията поддържа капацитет и готовност за ново разполагане на контролно-пропускателния пункт Рафа, когато позволят политическата обстановка и обстановката в областта на сигурността.

1.3. Арабски полуостров, Иран и Ирак

1.3.1. Съвет за сътрудничество в Персийския залив и неговите държави членки

Диалогът с шестте държави — членки на Съвета за сътрудничество в Персийския залив (Бахрейн, Кувейт, Оман, Катар, Саудитска Арабия и Обединените арабски емирства), и със секретариата на Съвета за сътрудничество продължи на най-високо равнище с 22-рото заседание на Съвместния съвет ЕС — Съвет за сътрудничество в Персийския залив и заседанието на министрите в Манама, Бахрейн, през юни, с двустранни срещи в Ню Йорк в рамките на Общото събрание на ООН през септември, както и на работно равнище през цялата година. При всички тези поводи двете страни обсъждаха отношенията между ЕС и Съвета за сътрудничество в Персийския залив, регионални въпроси от ключово значение и теми с глобален характер. ВП/ЗП наблюдаваше внимателно положението в Бахрейн и осъди използването на насилие и нарушенията на правата на човека от всички страни, като настояваше за действително национално помирение чрез диалог, а също и за изпълнение на препоръките на независимата анкетна комисия за Бахрейн (и на всеобщия периодичен преглед от Съвета по правата на човека на ООН) две години след публикуването им.¹³ ЕС стартира програма на Инструмента за стабилност за обучение на служители от службата на полицейския омбудсман, министерството на вътрешните работи, министерството на правосъдието и главната прокуратура на Бахрейн.

През септември 2013 г. ЕС откри в Абу Даби нова делегация, акредитирана в Обединените арабски емирства. ЕС и Обединените арабски емирства се споразумяха за създаването на неофициална работна група ЕС — Обединени арабски емирства по въпросите на правата на човека, чието първо заседание се състоя през ноември. В по-широк план ЕС наблюдаваше внимателно състоянието на правата на човека в държавите в Персийския залив, по-специално като правеше демарши и изявления, в които се настоява за мораториум върху изпълнението на смъртното наказание като първа стъпка към премахването му.

---

¹³ Европейският парламент прие две резолюции: относно положението с правата на човека в Бахрейн: (P7_TA(2013)0032) на 17 януари 2013 г. и (P7_TA(2013)0390) на 12 септември 2013 г.

1.3.2. Иран

Международна загриженост относно иранската ядрена програма продължи да заема централно място в отношенията между ЕС и Иран през цялата 2013 г. В качеството си на преговарящ от името на ЕЗ+3 (Франция, Германия и Обединеното кралство заедно с Китай, Русия и САЩ) въз основа на мандат на Съвета за сигурност на ООН ВП/ЗП участва активно в дипломатическите усилия за намиране на трайно и всеобхватно дипломатическо решение на иранския ядрен въпрос.

След избирането на президента Хасан Рухани на 14 юни 2013 г. ВП/ЗП и министрите на външните работи от ЕЗ+3 се договориха с новия министър на външните работи на Иран Мохамад Джавад Зариф да възобновят разговорите по ядрените въпроси на 15—16 октомври 2013 г. в Женева. След проведените три кръга от разговори, на 24 ноември 2013 г. беше постигнато временно шестмесечно споразумение, известно като съвместен план за действие, което представлява първа стъпка към разрешаването на въпроса с иранската ядрена програма. То включва прилагането от двете страни на редица доброволни мерки, предназначени да се отговори на най-належащите въпроси, бъдещи загриженост у международната общност във връзка с ядрените дейности на Иран, и същевременно ограничено облекчаване на санкциите спрямо Иран (включително временно прекратяване на някои от наложените от ЕС ограничителни мерки). Въз основа на решение на Съвета по външни работи изпълнението на съвместния план за действие започна на 20 януари 2014 г. за срок от шест месеца.

Иран продължава да бъде обект на санкции от страна на ООН, САЩ и ЕС. Мерките на ЕС включват забрана на вноса на ирански нефт и ограничения на търговията и финансовите трансфери. Мерките на ЕС са насочени срещу ядрената програма и срещу източниците на приходи за нейното финансиране. Те дават възможност да продължи законната търговия с Иран, докато тя се придържа към правната рамка на режима на санкции.

ЕС е обнадежден от някои стъпки, които Иран е предприел за подобряване на отношенията с регионалните съседи и международната общност. Въпреки това, непрекъснатите действия на Иран в Сирия и положението с правата на човека в страната продължават да бъдат сериозно безпокойство.

През 2013 г. в страната бяха изпълнени повече от 500 екзекуции. ЕС продължи да повдига въпроса за състоянието на правата на човека в контактите си с Иран и в публични изявления. Както и през 2011 г. и 2012 г., през 2013 г. ЕС подкрепи внесената от Канада резолюция на Общото събрание на ООН. През септември ЕС приветства освобождаването на няколко лица, лишени от свобода заради убежденията си, сред които носителят на наградата „Сахаров“ на Европейския парламент Насрин Сотудех. След това обаче няма други значителни случаи на освободени затворници. Напредъкът беше ограничен и в други свързани области като свободата на печата и достъпа до нецензуриран интернет.

1.3.3. Ирак

През юни ВП/ЗП посети Ирак, където се срещна с правителствени и политически ръководители, за да обсъдят начини за преодоляване на зачестилите сблъсъци между религиозните общности и да се даде тласък на двустранното сътрудничество. ВП/ЗП направи редица изявления, в които осъди терористичните нападения и сблъсъците между религиозните общности, като призова Ирак да приеме мораториум върху смъртното наказание, както и нападенията срещу лагерите на ирански дисиденти от Муджахедин-е-Халк (МЕК) и настоя пред иракските власти да им бъде осигурена защита от евентуални следващи актове на насилие. През април бяха изготвени заключения на Съвета, в които се припомня ангажиментът на ЕС в подкрепа на демократичния преход в Ирак и се призовават всички страни да участват в диалог и да се въздържат от насилие¹⁴. ЕС твърдо подкрепя работата на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак (UNAMI) и посредничеството на специалния представител на генералния секретар на ООН.

---

¹⁴ На 16 януари 2013 г. Европейският парламент проведе пленарен дебат относно Ирак и прие две резолюции във връзка със страната — (P7_TA(2013)0022) на 17 януари 2013 г. и (P7_TA(2013)0424) на 10 октомври 2013 г., в които осъди терористичните действия и сблъсъците между религиозните общности в Ирак, настоя за освобождаване на иранските дисиденти от МЕК, за които се твърди, че са били отвлечени по време на нападение над техния лагер през септември, призова политическите лидери да предприемат мерки за гарантиране на сигурността и защита на всички хора в Ирак и насърчи религиозния диалог между сунитските и шиитските духовници като необходимо средство за решаване на конфликтите.

ЕС и Ирак започнаха да прилагат споразумението си за партньорство и сътрудничество на основата на временното прилагане на онези части, които са свързани с търговията и секторното сътрудничество.¹⁵ На техническо равнище се проведеха заседания на подкомитети в областта на енергетиката и търговията и свързаните с тях политики, както и в областта на демокрацията и правата на човека, а Комитетът за сътрудничество заседава на равнище високопоставени служители. Ирак започна процеса на ратифициране на Споразумението за партньорство и сътрудничество, което продължава да се прилага временно до нотификацията за приключването на ратифицирането му от Ирак и ратифицирането му от всички държави — членки на ЕС (осем от които са ратифицирали споразумението от декември 2013 г.).

По време на диалог, предприет в рамките на подкомитета в областта на демокрацията и правата на човека, ЕС изрази загриженост по отношение на настоящото състояние на институционалната рамка на Ирак за защита на правата на човека, сведенията за злоупотреби в наказателноправната система, правата на жените и лицата, принадлежащи към малцинства, както и увеличеното прилагане на смъртното наказание.¹⁶ Поставен беше и въпросът за нуждата от асоцииране на иракското гражданско общество към диалога по правата на човека.

Помощта на ЕС за Ирак беше съсредоточена върху изграждането на капацитет за укрепване на иракския публичен сектор и националните институции в областта на доброто управление, правата на човека, основните услуги и принципите на правовата държава. По линия на Инструмента за сътрудничество за развитие на ЕС бяха приети два нови проекта за развитие на добро управление (22 млн. евро) и за образование/професионално обучение (18,2 млн. евро), като продължи работата по програма в подкрепа на организациите на гражданското общество в областта на правата на човека. През юни 2013 г. ЕС и Ирак подписаха конвенция за създаване на Център за енергийни технологии ЕС — Ирак, първият проект за Ирак, който стартира по линия на Инструмента на ЕС за сътрудничество с индустриализираните страни „ICI+“. ЕС продължава да подкрепя и преместването на ирански дисиденти от МЕК в трети държави, като финансира чрез Инструмента за стабилност съответните агенции на ООН.

---

¹⁵ На 17 юни 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно споразумението за партньорство и сътрудничество между ЕС и Ирак (P7_TA(2013)0023).

¹⁶ На 14 март 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно Ирак: тежкото положение на малцинствените групи, включително иракските туркмени (P7_TA(2013)0101).

През последната година от мандата си интегрираната мисия на ЕС за спазване на правовия ред в Ирак (EUJUST LEX–IRAQ) продължи да предоставя обучение, наставничество, наблюдение и консултации на служителите в иракската наказателноправна система. Между началото на оперативната ѝ фаза през 2005 г. и закриването ѝ на 31 декември 2013 г. мисията осъществи изграждане на капацитет за 7000 служители, като способства за укрепване на принципите на правовата държава и утвърждаването на култура на зачитане на правата на човека в Ирак.

1.3.4. Йемен

В съответствие със споразумението за преход от 2012 г., постигнато с посредничеството на ООН по инициатива на Съвета за сътрудничество в Персийския залив, през март започна национален диалог, предвиден да приключи през септември. Поради забавяне в началото на процеса и редица особено трудни преговори, включително по въпроса за южната част, сключването на споразумението се забави до януари 2014 г. Редица въпроси все още са нерешени, а цялостното положение в страната остана много нестабилно, но президентът и преходното правителство предприеха важни стъпки, особено по отношение на реформата в сектора на военната и гражданската сигурност, където ЕС взе активно участие.

Международната общност, и по-специално ЕС, са важни фактори в подкрепата за този процес, като действат и политически, и финансово чрез „Приятелите на Йемен“ и местните формати в Сана, които придружаваха и внимателно наблюдаваха процеса на преход в тясно сътрудничество със специалния съветник на ООН Джамал Беномар и ще продължат тази дейност и занапред.

За голямото внимание, с което ЕС следи събитията в Йемен, свидетелства още участието му в заседанията на „Приятелите на Йемен“ в Лондон и Ню Йорк, както и двете поредни заключения на Съвета — от юни и октомври, и изявленията на ВП/ЗП, в които беше изразена подкрепа за президента Абд Рабух Мансур Хади и преходното правителство, като същевременно беше отправено предупреждение към опонентите да не подкопават процеса на реформи чрез провокиране на нестабилност и несигурност в страната. ЕС многократно е изразявал дълбока загриженост във връзка с влошаващата се обстановка в областта на сигурността в страната.

ЕС наблюдаваше внимателно състоянието на правата на човека в Йемен, по-специално въпроса за смъртното наказание за малолетни и непълнолетни и правата на децата, и особено по отношение на минималната възраст за сключване на брак, във връзка с което ВП/ЗП направи изявление. Освен това ЕС допринесе съществено за подобряване на системите за здравеопазване, социалната закрила, продоволствената сигурност и изхранването, както и за посещането на други неотложни хуманитарни нужди на най-уязвимото население в Йемен.

1.4. Регионално сътрудничество

1.4.1. Лига на арабските държави

През 2013 г. ЕС и Лигата на арабските държави (ЛАД) си сътрудничеха тясно както в областта на политиката, така и в изпълнението на договорената през 2012 г. Съвместна работна програма.

През 2013 г. диалогът на високо равнище между ВП/ЗП и генералния секретар на ЛАД Набил Алароби се водеше редовно (две преки заседания и допълнителни разговори по телефона). Развитието и разнообразяването на редовните контакти между високопоставени служители продължи със заседанията, проведени през януари, май и ноември. Контактите се поддържаха и чрез посещението в Брюксел на посланик Хешам Юсеф, съветник на генералния секретар на ЛАД, посещението с учебна цел на ръководителя на Арабския парламент в Европейския парламент през май, както и посещението на посланиците от Комитета по политика и сигурност на ЕС в Кайро през май и посещението на арабските посланици от ЛАД в Брюксел през ноември.

Конкретното сътрудничество на основата на съвместната работна програма напредваше добре. След откриването на ситуационния център на ЛАД през 2013 г. ЕС продължи да подпомага ЛАД да развива собствените си способности и структура за реагиране при кризи чрез поредица работни срещи и семинари. Проведоха се дипломатически обучения и контакти — в това отношение през ноември 2013 . беше подписан специален меморандум за разбирателство — и продължи обучението по наблюдение на избори, включително чрез пряко сътрудничество с новосъздадения отдел на ЛАД за наблюдение и подпомагане на избори. През юни 2013 г. в Малта се състоя семинарът ЕС—ЛАД за гражданското общество, а през декември 2013 г. комисията на ЛАД по Хартата направи в Брюксел посещение с учебна цел.

Представители на ЕС също проведоха срещи с представители на Арабската лига по въпроси на сътрудничеството за борба с тероризма. ЕСВД организира през октомври посещение с учебна цел в Брюксел за представители на арабските институти по сигурността и отбраната.

1.4.2. Организацията за ислямско сътрудничество (ОИС)

ЕС продължи да укрепва връзките си с Организацията за ислямско сътрудничество (ОИС). Съвместната работа се доказва като подходящ начин за постигане на по-добро взаимно разбирателство и допринесе за насърчаването на по-силни съвместни усилия за повече толерантност и уважение в света. За укрепналите контакти свидетелства и откриването на Постоянната мисия за наблюдение на ОИС в Брюксел, което се състоя по време на официалното посещение на генералния секретар на ОИС Екмеледин Ихсаноглу през юни¹⁷.

1.4.3. Съюз за Средиземноморието

Дейността на Съюза за Средиземноморието набра скорост след като ЕС и Йордания поеха съвместните председателства през 2012 г. Съюзът за Средиземноморието модернизира и адаптира приоритетите си, като се съсредоточи върху младежта, създаването на работни места, местното развитие, подкрепата за гражданското общество и ролята на жените в обществото. Генералният секретар Фаталах Сиджилмаси, ръководител на секретариата на Съюза за Средиземноморието в Барселона, насочи дейността на организацията към развитие на конкретни проекти: от най-амбициозните (обезсоляване на морска вода в района на Газа и плана MED Solar, разработване на „морски магистрали“ и намаляване на замърсяването от сухопътните магистрали в района на Средиземноморието) до по-малките (инициативата за развитие на бизнеса в Средиземноморието, мрежа на търговските камари, обучение и т.н.). Тези проекти в действителност имат висока символична стойност (в областта на водите, жените, образованието и т.н.), но същевременно са доказали истинския си икономически потенциал (работни места, селско стопанство, услуги). Съюзът за Средиземноморието е одобрил близо 20 проекта до момента.

---

¹⁷ От 2014 г. насам работата на ОИС се ръководи от новия генерален секретар Ияд бен Амин Мадани от Саудитска Арабия.

През 2013 г., благодарение на редовните срещи на високопоставени длъжностни лица през два месеца, беше изграден политически диалог и широко сътрудничество между различни институции. Освен това, след период от няколко години през 2013 г. бяха възобновени срещите на равнище министри на Съюза за Средиземноморието. Три срещи на равнище министри бяха проведени през есента на 2013 г. (по въпросите на жените — септември 2013 г., транспорт — ноември 2013 г. и енергетика — декември 2013 г.). Перспективите за по-нататъшно практическо сътрудничество изглеждат положителни, а за 2014 г. са планирани повече срещи на равнище министри.

2. Русия, Източно съседство и Централна Азия

2.1. Руска федерация

През въпросния период продължи прилагането на „Общите стъпки към безвизово краткосрочно пътуване на гражданите на Русия и на ЕС“. Комисията публикува първия си доклад за напредъка на изпълнението от страна на Русия¹⁸. Преговорите по актуализираното споразумение за облекчаване на визовия режим продължиха. Напредна беше отбелязан и по прилагането на Партньорството за модернизация. Съобщението на Русия, че е приела преработени указания за преговорите, породиха надежда за възобновяване на преговорите за ново споразумение, което да замени Споразумението за партньорство и сътрудничество от 1994 г. Кризата в Украйна се засили след периода, обхванат от настоящия доклад.

За съжаление, след присъединяването си към Световната търговска организация през 2012 г. Русия не успя да изпълни голяма част от поетите ангажименти и продължи да въвежда протекционистки мерки. В отговор на това на 9 юли ЕС поиска консултации и на 25 ноември беше създадена експертна група за решаване на спорове. Освен това Русия все още не е изпълнила поетите ангажименти да отмени системата на таксите за прелитане над Сибир от 1 януари 2014 г. и спря да прилага Конвенцията на Международния съюз за автомобилен транспорт (ТИР) в по-голямата част от територията на Руската федерация.

---

¹⁸ Вж. Европейска комисия „Доклад от европейската комисия до Европейския парламент и Съвета: Първи доклад за напредъка на изпълнението от Русия на Общите стъпки към безвизово краткосрочно пътуване на гражданите на Русия и на ЕС в рамките на визовия диалог ЕС—Русия“ COM(2013) 923 final, 18.12.2013 г.

През втората половина на годината тя оказваше все по-голям натиск върху държавите, участващи в Източното партньорство на ЕС, които искаха да задълбочат отношенията си със Съюза. Натискът, който включваше увеличение на цената на енергията, забрани за внос и прекомерни и дискриминационни митнически проверки — насочени в определен момент и срещу Литва — нарушаваха основни суверенни права на държавите за свободно определяне на своята външна и търговска политика. Наред с това Руската федерация се стремеше да дискредитира, включително чрез разпространяване на подвеждаща информация, предложените от ЕС споразумения за асоцииране, включващи задълбочени и всеобхватни зони за свободна търговия. Действията на Русия бяха категорично осъдени от Съюза, включително в съвместно изявление на председателите Ван Ромпъой и Барозу малко преди срещата на върха на Източното партньорство, проведена във Вилнюс.¹⁹

През годината бяха осъществявани редовни контакти между ВП/ЗП и министъра на външните работи на Русия Лавров. През март 2013 г. се състоя среща между Комисията и руското правителство, на която бяха разгледани широк кръг въпроси. Проведената в Екатеринбург на 3—4 юни среща на върха между ЕС и Русия премина в конструктивен дух, макар и да доведе до незначителен напредък по основните области на сътрудничество²⁰. През 2013 г. беше воден официален политически диалог на различни равнища. ЕС продължи да работи с Русия по много от въпросите, които са приоритетни за външнополитическия дневен ред на ЕС, например Сирия, Иран, Близкият изток в по-широк план, Афганистан и продължителните конфликти в общото съседство. ЕС продължи също да си сътрудничи с Русия и по глобални въпроси като изменението на климата, борбата с тероризма, неразпространението на оръжия за масово унищожение, организираната престъпност, незаконния трафик и енергийната сигурност.

---

¹⁹ На 12 септември 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно упражнявания от Русия натиск върху страните от Източното партньорство (в контекста на предстоящата среща на върха на Източното партньорство във Вилнюс) (P7_TA(2013) 0383).

²⁰ Втора среща на върха, първоначално предвидена за декември, беше пренасрочена за януари 2014 г.

През 2013 г. състоянието на правата на човека в Русия продължи да буди загриженост, въпреки амнистиите или помилването по няколко емблематични случая в края на годината. Ново законодателство и продължаващи целенасочени действия срещу представители на опозицията стесняваха полето на дейност на гражданското общество и възможностите за упражняване на свободата на изразяване и на събрания. Разследването на смъртта на адвоката Сергей Магнитски приключи и самият г-н Магнитски беше осъден в резултат на посмъртното съдебно производство. Европейският парламент нееднократно е призовавал да се забрани издаването на визи и да се замразят активите на руски длъжностни лица, за които се твърди, че са участвали в това дело, и прие резолюция относно върховенството на закона в Русия през юни.²¹ ЕС продължи да поставя тези въпроси в политическия си диалог с Русия, включително при срещи на върха и по време на консултациите между ЕС и Русия по правата на човека, които се провеждат на всеки шест месеца, последната от които се състоя през ноември 2013 г. Русия за пореден път отказа да проведе консултациите в Москва, както и да участва в съпътстваща ги проява, в която щеше да вземе участие гражданското общество.

В областта на външната сигурност са все така слаби изгледите за рамково споразумение за участие на Русия в операции на ЕС за управление на кризи. Въпреки отбелязания незначителен напредък за подписване на спогодба, която да даде на Русия възможност да участва в ръководени от ЕС мисии за управление на кризи, срещата на върха в Екатеринбург потвърди желанието и на двете страни за практическо сътрудничество по отделни случаи. Предприети бяха стъпки за постигане на договореност за предоставяне на стратегически въздушен транспорт за ръководени от ЕС военни операции за управление на кризи и за борба с пиратството — област, в която двете страни вече са натрупали добър опит в сътрудничеството.

Характерна за отношенията между ЕС и Русия в областта на енергетиката продължава да бъде силната взаимозависимост, тъй като Русия остава основният външен енергиен доставчик на ЕС, а ЕС — най-големият външен потребител на руски въглеводородни ресурси.

---

²¹ На 13 юни 2013 г. Европейският парламент проведе извънреден пленарен дебат относно положението на правата на човека в Русия и прие резолюция относно принципите на правовата държава в Русия (P7_TA(2013)0284). Парламентът проведе и пленарен дебат въз основа на устен въпрос до Комисията във връзка с принципите на правовата държава в Русия, особено по отношение на ксенофобията и хомофобията.

2.2. Източно партньорство: многостранни отношения

През 2013 г. беше постигнат напредък в осъществяването на Източното партньорство. На срещата на върха във Вилнюс на 28—29 ноември бяха парафирани споразумения за асоцииране, включващи задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия, с Грузия и с Република Молдова, подписано беше споразумение за облекчаване на визовия режим с Азербайджан, подписано беше рамково споразумение за участие с Грузия и беше парафирано споразумение за общо авиационно пространство с Украйна.²²

На срещата на върха във Вилнюс беше изразено намерение за задълбочаване на политическото асоцииране, засилване на политическото сближаване и сближаването в сферата на сигурността, както и за повишаване на ефективността на сътрудничеството в областта на външната политика. На срещата на върха бе отправен призив за по-нататъшно засилване на многостранния и двустранния диалог в сферата на сигурността и практическото сътрудничество по линия на ОПСО между ЕС и заинтересованите държави партньори, включително чрез предстоящата работа на новосъздадената експертна група „ОПСО“, която ще играе важна роля за запознаване на партньорите с работата на ОПСО, като осигурява консултативен форум за евентуалното им участие в мисии и операции по линия на ОПСО. На срещата на върха бе подчертана и ролята на един такъв форум в подкрепа на развиващото се сътрудничество със заинтересованите партньорски държави в областите, обхванати от рамкови споразумения за участие.

Сътрудничеството между ЕС и държавите партньори, както и проектите за регионално сътрудничество и програмите на ЕС за подпомагане поставят по-силен акцент върху мирното разрешаване на конфликти и мерките за изграждане на доверие.

Продължи работата на многостранните платформи, които предоставят помощ на държавите партньори при осъществяването на реформите. Страните партньори, държавите — членки на ЕС, институциите на ЕС и международните организации предложиха активен принос, подкрепа и експертна помощ за семинари и програми за обучение. Международните финансови институции също предоставиха помощ по различни канали.

---

²² На 12 декември 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно резултатите от срещата на върха във Вилнюс и бъдещето на Източното партньорство, по-специално по отношение на Украйна (P7_TA(2013)0595).

Основни акценти в работата на многостранната платформа на Източното партньорство за демокрация, добро управление и стабилност бяха реформата на публичната администрация, убежището и миграцията, по-доброто функциониране на съдебната система, надеждното управление на държавните граници (интегрирано управление на границите) и сътрудничеството в областта на ОПСО. Подкрепа за работата на платформата бе оказана по линия на инструмента на Съвета на Европа за дейности, свързани с изборните стандарти, съдебната реформа, доброто управление, борбата с корупцията и сътрудничеството в борбата с киберпрестъпността.

Създадена беше нова експертна група за сътрудничество в областта на ОПСО, която започна работа по линия на Платформата за демокрация, добро управление и стабилност. Експертната група улеснява диалога относно политическите и практическите аспекти на участието на заинтересованите партньорски държави в мисии и операции на ОПСО, осигурява обмен на опит относно участието в международни дейности за управление на кризи и опазване на мира, а освен това развива национални способности за тези цели, както и за реформи в сектора на сигурността като цяло. През 2013 г. бяха организирани редица семинари и работни срещи в сътрудничество с държавите — членки на ЕС, и Европейския колеж по сигурност и отбрана.

В областта на интегрираното управление на границите осъществяването на проекти, свързани с водещата инициатива, способства за постигането на определените в пътната карта на Източното партньорство цели, а именно повишаване на сигурността и ефективността на проверките по граничните пропускателни пунктове и цялостно повишаване на ефективността в работата на служителите на граничните органи и митническите служби на държавите партньори.

Водещата инициатива за предотвратяване, подготвеност и реакция при природни и причинени от човека бедствия продължи да съдейства за изграждането на капацитет в участващите страни за предотвратяване, подготвеност и реакция на бедствия на местно, национално и регионално равнище. Изготвен беше Електронен атлас на риска за всички партньорски държави и в момента е в ход въвеждането му във всички страни.

Неофициалният диалог в рамките на Източното партньорство (второ и трето заседание съответно в Тбилиси и Ереван) насърчаваше редовните неофициални разговори между министрите на външните работи от Източното партньорство и ЕС по външнополитически въпроси от общ интерес. В рамките и на двете срещи през 2013 г. се проведеха секторни диалози на равнище министри²³. През октомври 2013 г. в Люксембург се проведеха срещи на равнище министри на правосъдието, вътрешните работи и транспорта на държавите от Източното партньорство.

2.3. Черноморско взаимодействие

През 2013 г. регионалното сътрудничество в Черно море постигна известен напредък в секторното сътрудничество, например в областта на околната среда, морското дело и рибарството, научните изследвания и иновациите, трансграничното сътрудничество и гражданското общество. Целта на инициативата „Черноморско взаимодействие“ е да се насърчава регионалното сътрудничество между крайбрежните страни.²⁴

Беше увеличен бюджетът на Програмата за трансгранично сътрудничество в Черноморския басейн за периода 2007—2013 г. за втората покана за представяне на предложения поради доброто усвояване на средствата за проекти след първата покана за представяне на предложения. Тази програма доказва своята ефективност чрез разработването на няколко конкретни проекта в региона.

---

²³ Вторият неофициален диалог в рамките на Източното партньорство, заедно със секторния диалог по въпросите на транспорта, се проведе на 12—13 февруари 2013 г. в Тбилиси, а третият — по въпросите на образованието — през септември 2013 г. в Ереван. Домакин на четвъртата среща, със секторна тема енергетиката, ще бъде Азербайджан през пролетта на 2014 г.

²⁴ По отношение на околната среда, през януари 2013 г. стартира новият регионален проект в рамките на партньорството в областта на околната среда по инициативата „Черноморското взаимодействие“: „Подобряване на мониторинга на околната среда в Черно море“. Целта на този проект е да се координират по-добре дейностите по мониторинга на Черно море с програмата за общата информационна система за околната среда.

По отношение на морското дело и рибарството, през 2013 г. започна подготовката за конференцията на заинтересованите страни за региона на Черно море.

Подготвителната среща за тази конференция с всички звена за контакт по интегрираната морска политика от крайбрежните държави се състоя през октомври в Брюксел. Целта на това междусекторно събитие беше да събере на една маса всички участници от черноморския регион за обсъждане на бъдещите дейности в него.

Наред с това, сътрудничеството с черноморските страни в областта на научните изследвания и иновациите се задълбочава. Приключи успешно проектът на мрежата на европейското научноизследователско пространство (ERA-NET) за Черно море за привеждане в съответствие на националните научноизследователски програми, финансиран по Седмата рамкова програма на ЕС за научни изследвания и технологично развитие.

През 2013 г. се увеличи взаимодействието на ЕС с регионалните организации.

Присъединяването на ЕС към Комисията по опазване на Черно море от замърсяване като неин член е средносрочен приоритет за ЕС. ЕС увеличи участието си и в срещата на високо равнище на Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество (ЧИС) и в някои работни групи.

2.4. Източно партньорство: двустранни отношения

2.4.1. Украйна

По време на 16-ата среща на върха ЕС — Украйна на 25 февруари 2013 г. Украйна потвърди решимостта си да спазва елементите, определени в заключенията на Съвета от 10 декември 2012 г., в които ЕС потвърждава отново ангажимента си да подпише споразумението за асоцииране, включващо задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия, веднага щом Украйна демонстрира решителни действия и съществен напредък в три области: действия за премахване на недостатъците в областта на изборите, напредък в борбата със селективното правосъдие и предотвратяването на повторни негови прояви, както и действия за осъществяване на реформите, посочени в програмата за асоцииране.

В този контекст през 2013 г. се проведоха интензивни политически контакти на високо равнище: през юни в Люксембург се проведе Съветът за сътрудничество ЕС — Украйна, а на равнище ВП/ЗП и членове на Комисията бяха направени чести двустранни посещения в Киев и Брюксел. На срещата на върха на Източното партньорство във Вилнюс беше отбелязано, че е постигнат значителен напредък по отношение на трите области, определени от Съвета през декември 2012 г.

На 21 ноември 2013 г. тогавашният президент на Украйна Янукович неочаквано реши да прекрати временно подготовката за подписване на споразумението за асоцииране, позовавайки се на интереси в областта на националната сигурност и нуждата да се възобновят изгубените търговски връзки с Русия и партньорите от Общността на независимите държави. В съвместно изявление от 25 ноември председателите Барозу и Ван Ромпюй изразиха неодобрението си от позицията на Русия и нейните действия във връзка със споразумението за асоцииране. На 20 декември 2013 г. Европейският съвет изтъкна специално правото на всички суверенни държави да вземат автономни решения в областта на външната политика без неоправдан външен натиск. В съвместната декларация на срещата на върха на Източното партньорство на 28—29 ноември Украйна отново изрази ангажимента си за подписване на споразумението за асоцииране, но не стана ясно какви са намеренията ѝ за следващи действия.

Като цяло в Украйна обстановката по отношение на напредъка към стабилна и устойчива демокрация е неясна. Налице са някои положителни събития в областта на правните реформи, включително съдебната система. Стъпките обаче, които украинските власти предприеха в отговор на масовите и продължителни протести „Евромайдан“ в подкрепа на политическото асоцииране и икономическото интегриране с ЕС, доведоха до влошаване на основните права, включително на правата на човека. В този контекст ВП/ЗП направи няколко изявления. ВП/ЗП и комисар Фюле също направиха няколко посещения на високо равнище с цел намаляване на напрежението през декември 2013 г.

Известен напредък беше отбелязан по случаите на селективно правосъдие. Решаваща роля в тази насока изигра мисията на Европейския парламент, ръководена от бившия президент на Полша Александър Квашневски и бившия председател на Европейския парламент Пат Кокс. През 2013 г. не беше намерено решение на случая с Юлия Тимошенко.

През ноември 2013 г. беше оповестен трети доклад на ЕС относно изпълнението от Украйна на плана за действие за либерализиране на визовия режим, в който беше отбелязан съществен напредък и в четирите части на плана за действие и беше установено кои от изискванията по първата фаза остава да бъдат изпълнени. ЕС продължи да изпитва загриженост поради липсата на напредък по отношение на приемането на цялостно законодателство за борба с дискриминацията. На 1 юли 2013 г. влязоха в сила измененията на споразумението за облекчаване на визовия режим от 2012 г., с които беше увеличен броят на категориите граждани, обхванати от споразумението.

Украйна продължи участието си в операция EUNAVFOR Atalanta.

2.4.2. Беларус

През цялата 2013 г. ЕС последователно изтъкваше, че се придържа към политика на критична ангажираност с Беларус, включително посредством диалог и участие в Източното партньорство.²⁵ ЕС припомни, че развитието на двустранните отношения в рамките на Източното партньорство зависи от напредъка на Беларус в областта на зачитането на принципите на демокрацията, принципите на правовата държава и правата на човека. ЕС изтъкна отново готовността си да подпомага Беларус за изпълнение на задълженията на държавата в това отношение.

През цялата 2013 г. по различни поводи ЕС изразяваше безпокойство от липсата на зачитане на правата на човека, принципите на правовата държава и демократичните принципи. В контактите си с представители на беларуската администрация ЕС постоянно напомняше, че е важно да бъдат незабавно освободени и реабилитирани политическите затворници, и изразяваше загриженост относно случаите на тормоз спрямо правозащитници, гражданското общество и активисти от опозицията, както и относно рестриктивното законодателство. ЕС беше съвносител на резолюцията на Съвета на ООН по правата на човека, с която бе удължен с още една година мандатът на специалния докладчик за състоянието на правата на човека в Беларус. ВП/ЗП направи специални изявления, в които се изразяваше неодобрение на трите нови смъртни присъди, постановени в Беларус.

След направения годишен преглед Съветът от 29 октомври удължи срока на ограничителните мерки на ЕС срещу Беларус (до 31 октомври 2014 г.). При годишния преглед беше актуализиран списъкът на лицата, които са обект на забрана за пътуване и замразяване на активите в рамките на ЕС. Обект на ограничителните мерки на ЕС останаха 232 лица и 25 образувания, тъй като не всички политически затворници бяха освободени, нито един от освободените не беше реабилитиран и нямаше подобрене нито по отношение на зачитането на правата на човека, нито на принципите на правовата държава, нито на демократичните принципи²⁶.

---

²⁵ На 12 септември 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно политиката на ЕС спрямо Беларус (P6_TA-PROV(2013)0382).

²⁶ На 12 септември Европейският парламент одобри препоръки относно политиката на ЕС спрямо Беларус. Текстът на препоръката се основава на доклад за Беларус, изготвен от члена на ЕП Юстас Винкас Палецкис след посещението му в Минск на 18—21 май, и в него се посочва, че общото положение в областта на правата на човека и основните свободи е много лошо и продължава да буди загриженост.

През ноември на срещата на върха на Източното партньорство във Вилнюс Беларус отговори положително на предложението на Комисията от 2011 г. за започване на преговори по споразумения за облекчаване на визовия режим и за обратно приемане.

Проектът „Схема за мобилност за целенасочени контакти между хората“ (MOST) с общ бюджет 5 млн. евро беше подписан от беларуските власти през декември. Целите на проекта бяха да се организира схема за обмен и мобилност между Беларус и ЕС, която да обхваща изследователи, студенти, невисокопоставени държавни служители и частния сектор по широк кръг въпроси: култура, младеж, наука, технологии.

През ноември делегацията на ЕС в Беларус сключи проект за договор (с общ бюджет 5 млн. евро) за Европейски диалог за модернизация с беларуското общество. Проведени бяха няколко консултации между ЕСВД и министерството на външните работи на Беларус с оглед да се определи най-подходящата бъдеща форма на сътрудничество между ЕС и беларуското правителство по въпросите на модернизацията.

2.4.3. Република Молдова

Отношенията ЕС — Република Молдова продължиха да се задълбочават през 2013 г., като бе отбелязана висока степен на редовни ангажименти, включително посещения на комисарите Фюле и Дачан Чолош, след като през първата половина на годината бяха затруднени от политическата и институционална криза в Република Молдова. За кратък период кризата постави под въпрос способността на страната да постигне определените цели за политическо асоцииране и икономическа интеграция с ЕС, но след съставянето на новото правителство през май, Република Молдова потвърди тези цели и отбеляза действителен напредък, като през юни завършиха по същество преговорите по споразумение за асоцииране, включващо задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия. Това споразумение беше парафирано на срещата на върха на Източното партньорство във Вилнюс през ноември и двете страни потвърдиха намерението си то да се подпише до края на август 2014 г. Впоследствие ЕС потвърди ангажимента си да подпише това споразумение с Република Молдова във възможно най-кратък срок и не по-късно от месец юни 2014 г.

През септември 2013 г. Русия забрани вноса на вино и спиртни напитки от Република Молдова въз основа на твърдения за предполагаеми проблеми, свързани със здравето и безопасността. ЕС, който не откри доказателства за такива твърдения, през декември премахна квотите за внос на вино от Република Молдова с действие от 1 януари 2014 г. Наред с това ЕС започна и процес на разрешаване на вноса на яйчни продукти от Република Молдова и увеличаване на помощта за системата за осигуряване на качеството, която да даде възможност за износ към ЕС на повече селскостопански продукти, по-специално от животински произход.

През 2013 г. Република Молдова получи 35 млн. евро по линия на подхода „повече срещу повече“ в допълнение към отпуснатия ѝ бюджет от 100 млн. евро двустранна помощ. Допълнителните средства бяха отчасти за финансиране на проекти за борба с корупцията и в подкрепа на медийния плурализъм като част от плана за действие на Съвета на Европа (приет през ноември). Планът е съсредоточен върху политическите, институционалните и конституционните реформи, необходимостта от които възникна вследствие на политическата и институционална криза в Република Молдова.

Измененията на споразумението за облекчаване на визовия режим влязоха в сила през юли 2013 г., като съществуващите възможности бяха разширени, така че да обхванат и нови категории граждани. Комисията даде положителна оценка на изпълнението на плана за действие за либерализиране на визовия режим и през ноември 2013 г. предложи да се премахнат изискванията за виза за гражданите на Република Молдова.²⁷

Макар да не бяха подписани нови споразумения между ЕС и Република Молдова, бяха използвани значителни усилия и ресурси за прилагането на сключените по-рано в областта на въздухоплаването, селското стопанство, гражданската защита, участието в агенции и програми на ЕС и операции по линия на ОПСО.

ЕС продължи да засилва ангажимента си по процесите на изграждане на доверие и уреждане на въпроса за отделянето на Приднестровието от Република Молдова. Първото по рода си заседание във формат 5+2 се проведе в Брюксел на 3 октомври, а през септември и октомври 2013 г. се състояха двустранни разговори между министър-председателя Юрий Лянка и лидера на Приднестровието Евгений Шевчук. Въпреки ограничения конкретен напредък на последвалите заседания, разговорите успяха да възстановят положителната обстановка и да се изяснят някои въпроси, свързани със свободата на движението през река Днестър.

---

²⁷ Този въпрос трябваше да бъде разгледан от Европейския парламент и от Съвета през първата половина на 2014 г.

Мисията на ЕС за оказване на съдействие в областта на граничния контрол в Република Молдова и Украйна продължи своята полезна работа за подпомагане, обучение и консултиране на граничната охрана и митническите служби от двете държави, като засили способността им за борба с митническите измами, откриване на случаи на контрабанда и трафик на хора и извършване на ефективен граничен и митнически контрол и наблюдение на границите.

2.4.4. Грузия

През 2013 г. отношенията ЕС — Грузия продължиха да се задълбочават с редовни ангажименти на всички равнища, включително посещения в Грузия на комисарите Фюле и Малмстрьом. Значителен напредък беше постигнат по отношение на целите за политическо асоцииране и икономическа интеграция с ЕС, като през юни 2013 г. приключиха преговорите по споразумението за асоцииране и задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия, което бе парафирано през ноември на срещата на върха на Източното партньорство във Вилнюс. Също във Вилнюс Грузия и ЕС подписаха рамково споразумение за участие в сътрудничество по линия на ОПСО, което ще даде на Грузия възможност да участва в ръководени от ЕС операции за управление на кризи. През февруари Грузия получи плана за действие за либерализиране на визовия режим и впоследствие постигна добър напредък в изпълнението му, както е отбелязано в първия доклад на ЕС за напредъка, публикуван на 15 ноември 2013 г.

ЕС подпомагаше процеса на преход и съжителстване в грузинския политически живот след парламентарните избори през октомври 2012 г. и смяната на правителството. Това включваше назначаването на специалния съветник по правната и конституционната реформа и правата на човека (Томас Хамарберг, бивш комисар по правата на човека в Съвета на Европа), който да работи пряко с грузинското правителство, парламента и президента. Докладът на г-н Хамарберг, публикуван през септември, включва препоръки, които задават отправната точка за подготвяната в момента грузинска стратегическа рамка и план за действие в областта на правата на човека, както и важна рамка за програмата за асоцииране ЕС — Грузия, която е в процес на изготвяне. Важното сега е Грузия да изпълни препоръките. Успешните президентски избори през октомври 2013 г. отбелязаха допълнителен напредък в утвърждаването на демократичния образ на Грузия.

През 2013 г. Русия продължи да не изпълнява задълженията си съгласно споразумението за прекратяване на въоръжените действия от 12 август 2008 г., както и на последващите мерки за прилагането му от 8 септември 2008 г., включително за предоставяне на достъп на мисията на ЕС за наблюдение (EUMM) до отцепническите региони. Особена загриженост пораждат продължаващите и дори увеличаващи се дейности на руските сили за сигурност, свързани с издигането на огради и други препятствия по административната гранична линия. През 2013 г. EUMM Georgia продължи да играе важна роля в региона, като допринася за усилията за стабилизация, нормализиране на обстановката и изграждане на доверие на място. Мандатът на EUMM Georgia беше удължен допълнително до декември 2014 г. Мисията изпълнява настоящия си мандат с участието на над 200 наблюдатели, като е поставен акцент върху мерките за стабилизиране и изграждане на доверие. Грузия продължи доброто сътрудничество с мисията на ЕС за наблюдение. Мисията спомогна за осигуряване на безпристрастен и обективен обмен на информация относно продължаващите дейности за поставяне на бариери за свободното движение по административната гранична линия.

Посредством специалния представител на ЕС за Южен Кавказ и кризата в Грузия посланик Филип Льофор ЕС продължи да заема водеща роля в международните преговори в Женева, които председателства заедно с ООН и ОССЕ. Международните преговори в Женева бяха предприети с цел да се намери решение на последиците от конфликта от 2008 г. Те обхващат по-специално въпроси на сигурността и стабилността, както и хуманитарни въпроси, в това число положението на вътрешно разселените лица, бежанците и засегнатото от конфликта население. Въпросът за неизползването на сила и международните договорености в областта на сигурността продължиха да бъдат основните теми на международните преговори в Женева, но липсата на ясен ангажимент за неупотреба на сила от страна на Русия остана основната пречка за постигането на по-нататъшен напредък. Усилията на ЕС за намиране на решение на конфликта бяха подкрепени от действия по линия на Инструмента за стабилност, от финансирани от ЕС дейности за изграждане на доверие и ранно реагиране, както и от контакти между хората. В бъдеще ще бъде важно да се постигне съгласуван подход между различните елементи на ЕС в Грузия и грузинското правителство да разбере какво предлага ЕС.

2.4.5. Азербайджан

През 2013 г. политическият диалог между ЕС и Азербайджан продължи да бъде интензивен и включваше посещения в Баку на комисарите Фюле и Йотингер. През 2013 г., на срещата на върха на Източното партньорство във Вилнюс беше подписано споразумение за облекчаване на визовия режим. Преговорите по споразумението за обратно приемане приключиха през 2013 г. и то беше подписано на 28 февруари 2014 г. след приключване на вътрешните процедури на ЕС. На 5 декември беше подписано партньорство за мобилност с Азербайджан. Започнаха преговорите по споразумение за въздухоплавателни услуги ЕС — Азербайджан. Преговорите по споразумение за асоцииране продължиха, макар и с по-бавни темпове. Преговорите за задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия могат да започнат едва след като Азербайджан се присъедини към Световната търговска организация. Продължиха преговорите по стратегическо партньорство за модернизация.

Реформите в областта на демокрацията и правата на човека изостанаха, тъй като президентските избори бяха подложени на остра критика от международната общност. Продължи политически мотивираният натиск срещу изразяващите убеждения, различни от официалната линия.²⁸

Окончателното решение по отношение на инвестициите, което беше взето от консорциума „Шах Дениз II“ на 17 декември 2013 г., откри пътя за стартиране на Южния газов коридор.

През ноември 2013 г. президентите на Азербайджан и Армения се срещнаха за пръв път след януари 2012 г. на срещата на върха във Виена, за което спомогнаха съпредседателите от Минската група на ОССЕ. Президентите се договориха да спомогнат за преговорите за постигане на мирно уреждане на конфликта в Нагорни Карабах и да се срещнат отново през следващите месеци. ЕС координираше отблизо действията си с Минската група на ОССЕ с цел подкрепа за усилията за намиране на решение на конфликта. Освен това в подкрепа на мирния процес ЕС финансира мерки за изграждане на доверие.

---

²⁸ На 13 юни 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно Азербайджан: случаят с Илгар Мамадов (P7_TA(2013)0285).

2.4.6. Армения

За отношенията ЕС — Армения 2013 г. не беше лесна и премина под знака на решението на Ереван да кандидатства за присъединяване към митническия съюз с Русия, Беларус и Казахстан и да участва в създаването на Евроазиатския икономически съюз. Вследствие на това договореното между ЕС и Армения споразумение за асоцииране и задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия не беше парафирано на срещата на върха във Вилнюс през ноември. Въпреки това във Вилнюс ЕС и Армения потвърдиха ангажимента си за по-нататъшно развитие и укрепване на цялостното сътрудничество във всички области от взаимен интерес в рамките на Източното партньорство. Освен това ЕС и Армения се договориха да обсъдят отново основата на отношенията си, като доразвият съществуващата рамка за сътрудничество.

През 2013 г. бяха ратифицирани споразуменията за облекчаване на визовия режим и за обратно приемане между ЕС и Армения, които влязоха в сила на 1 януари 2014 г. Наред с това беше постигнат напредък в процедурата за сключване на протокола относно рамковото споразумение за участието на Армения в програми на ЕС, която скоро ще може да се финализира.

През 2013 г. се проведе интензивен политически диалог с арменското правителство. Министърът на външните работи на Армения Едуард Налбандян неколкратно посети институциите на ЕС, а редица високопоставени служители на ЕС посетиха Армения (комисар Фюле през юли и отново през септември, заедно с комисар Андрула Василиу).

ЕС продължи да насърчава правата на човека и основните свободи в Армения. Армения продължи да работи по някои от тези въпроси, но са нужни допълнителни усилия, особено за изпълнението и прилагането на съответното законодателство, борбата с корупцията и реформата на съдебната система.

ЕС координираше отблизо действията си с Минската група на ОССЕ с цел подкрепа за усилията ѝ за намиране на решение за конфликта в Нагорни Карабах. Освен това в подкрепа на мирния процес ЕС финансира редица мерки за изграждане на доверие²⁹.

---

²⁹ Вж. по-горе точка А.2.4.5. относно Азербайджан.

Не беше постигнат реален напредък към нормализиране на отношенията между Армения и Турция, което ЕС насърчаваше без предварителни условия от двете страни, въпреки осъществената лична среща между двамата министри на външните работи в рамките на състоялата се в Ереван през декември среща на министрите на външните работи от Организацията за черноморско икономическо сътрудничество.

2.5. Централна Азия

2.5.1. Регионални отношения

През 2013 г. продължи още по-усилено прилагането на стратегията на ЕС за Централна Азия, включително чрез политически диалог и техническо сътрудничество. Специалният представител на ЕС за Централна Азия Патрисия Флор продължи да координира всеобхватните действия на ЕС в региона и да работи със страните там по междусекторни въпроси и въпроси на сигурността, особено по отношение на връзката между водните ресурси и енергията и търсенето на взаимноизгодни и консенсусни решения, които са от полза за целия регион на Централна Азия.

През 2013 г. в Брюксел се проведе среща на равнище министри ЕС — Централна Азия. Срещата предостави възможност за обмен на мнения относно стратегията за Централна Азия и осъществяването на основните инициативи в стратегията, с акцент върху образованието, принципите на правовата държава, околната среда и водите. Значението на срещата на равнище министри през 2013 г. беше още по-голямо, тъй като тя беше организирана успоредно с програмния семинар за финансовата рамка за сътрудничество за периода 2014—2020 г., което даде възможност за пряко оперативно проследяване на въпросите, обсъдени по време на политическия диалог.

През март 2013 г. в Бишкек се проведе среща на равнище министри ЕС — Централна Азия по въпросите на околната среда и водите, на която беше одобрено съвместно съобщение, определящо приоритетите на сътрудничеството.

През юни на равнище заместник-министри на външните работи се състоя новосъздаденият диалог на високо равнище ЕС — Централна Азия по въпросите на сигурността, целящ да се задълбочи диалогът по външнополитическите въпроси и да се засили сътрудничеството в преодоляването на транснационалните заплахи.

Като част от инициативата в областта на образованието в Астана през февруари се проведе регионална конференция относно процеса от Торино. Като част от инициативата относно правовата държава, през април в Бишкек се проведе регионален семинар на тема „Правото на справедлив процес“, на който бяха разгледани въпроси, свързани с наказателното правораздаване. По време на срещата във Ашхабад през октомври по случай 11-ата годишнина на инициативата за сигурност на границите в Централна Азия бяха разгледани въпроси, свързани с управлението на границите и сигурността в региона. Актуализираният план за действие ЕС — Централна Азия относно наркотиците за периода 2014—2020 г. беше одобрен на съвместната среща на висшите служители в областта на наркотиците, проведена в Брюксел през ноември.

През годината продължиха преговорите с Туркменистан и Азербайджан за тристранно споразумение относно правна рамка за транскаспийски газопровод.

2.5.2. Двустранни отношения

Възобновени бяха преговорите по споразумение за засилено партньорство и сътрудничество с **Казахстан**. Четвъртият кръг на преговорите се състоя на 9—10 октомври в Астана.

Споразумението за засилено партньорство и сътрудничество има за цел да осигури широка рамка за засилен политически диалог, сътрудничество в областта на вътрешните работи и правосъдието, както и да се стимулират взаимната търговия и инвестиции. Председателят Барозу направи официално посещение на 2—3 юни.

През септември президентът на **Киргизстан** Алмазбек Атамбаев посети Брюксел. По време на посещението бяха подписани рамково споразумение между Киргизстан и Европейската инвестиционна банка и програма на ЕС в подкрепа на реформата в областта на правовата държава. В рамките на политическия диалог бяха обсъдени въпроси на сигурността, по-специално междуетническите отношения и напрежението по границите през цялата година. ЕС предостави подкрепа и по линия на Инструмента за стабилност.

На 28 октомври ЕС направи местно изявление, в което изрази дълбоко разочарование от решението на Върховния съд да подкрепи решенията да не се разследват жалбите, подадени от лишения от свобода правозащитник Азимжан Аскарров във връзка с изтезания.

Говорителят на ВП/ЗП направи изявление относно президентските избори в **Таджикистан** (6 ноември 2013 г.), като призова таджикските власти да разгледат въпроса за ограниченията и нередностите, посочени в предварителното изявление, направено от Службата за демократични институции и права на човека към Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа. Президентът Емомали Рахмон посети Брюксел през март.

През цялата година продължиха двустранните обсъждания с **Туркменистан** за насърчаване на тристранно споразумение с Азербайджан относно правна рамка за транскаспийски газопровод.

През октомври в Ашхабад се проведе 11-ата конференция на инициативата за сигурност на границите в Централна Азия, в която участваха гранични служби от Европа, Централна Азия и Афганистан, както и международни заинтересовани страни. На нея бяха разгледани както предизвикателствата за сигурността на границите, така и насърчаването на трансграничното сътрудничество и законното движение на хора и стоки.

По време на годишната конференция на Международната организация по труда (МОТ) през юни ЕС представи съвместно изявление относно детския труд, с което се създадоха условия за възстановяване на доверието и сътрудничеството между **Узбекистан** и МОТ. В резултат на това през октомври и ноември в Узбекистан беше разположена мисия за наблюдение на високо равнище на МОТ, която да наблюдава използването на детски труд по време на събирането на реколтата от памук.

3. Западни Балкани

През 2013 г. Западните Балкани и стратегията за разширяване продължиха да заемат основно място в политиката на Европейския съюз. През декември 2013 г. Съветът потвърди отново категоричната си ангажираност с европейската перспектива на региона, която остава много важна за неговата стабилност, помирение и бъдеще. Съветът изтъкна и необходимостта от обвързаност със справедливи и строги условия, в рамките на политическите критерии от Копенхаген и процеса за стабилизиране и асоцииране, които продължават да формират главната политическа рамка на отношенията със Западните Балкани. Регионалното сътрудничество и добросъседските отношения също са елементи от особено значение за този процес.

През 2013 г. в региона беше отбелязан значителен напредък с присъединяването на Хърватия към Европейския съюз на 1 юли, постигнатото през април споразумение между Белград и Прищина относно принципите за нормализиране на отношенията им, решението за започване на преговорите за присъединяване със Сърбия, началото на преговорите за споразумение за стабилизиране и асоцииране между ЕС и Косово и продължилите преговори за присъединяване с Черна гора. ВП/ЗП посети региона на 15—19 април, с което отправи общо послание за ангажимента на ЕС към Западните Балкани. ЕС укрепил ангажиментите си с политическите ръководители на Босна и Херцеговина с цел да се постигне напредък по европейските перспективи за тази държава. ЕС приветства приемането на мерки по ключовите реформи в Албания с консенсус между политическите партии и успешното провеждане на парламентарните избори през юни 2013 г.

През годината най-важното събитие в региона беше забележителният напредък, постигнат в **диалога Белград — Прищина.**

В заключенията на Съвета от декември 2012 г. се настоява за по-нататъшен напредък в нормализирането на отношенията между Сърбия и Косово, включително необратим напредък към формиране на структури в северната част на Косово, които да отговарят на потребностите на населението от сигурност и правосъдие. В този контекст през 2013 г. подпомаганият от ЕС диалог продължи с ускорени темпове с акцент върху намиране на решение на проблемите, свързани със северната част на Косово, които представляват най-трудната и чувствителна част от диалога. На 19 април беше постигнато решаващо споразумение и месец по-късно беше приет план за изпълнението му. Основните елементи на споразумението засягат конкретни договорености за северната част на Косово и общините с преобладаващо население от косовски сърби в Косово, като е предвидено в законодателната рамка на Косово да се интегрират всички структури (общински, полицейски и в областта на сигурността и правосъдието). В споразумението се предвижда също в северните общини да бъдат проведени местни избори — за пръв път по законодателство на Косово.

Те работиха интензивно през следващите месеци за изпълнението на всички елементи от сключеното през април споразумение, както и на всички минали споразумения. Местните избори в северната част на Косово бяха проведени успешно на 3 ноември 2013 г. (вторият кръг беше на 1 декември) с добро участие на местното население. В доклада си до Съвета от 16 декември ВП/ЗП подчерта, че всички елементи на споразумението от април се изпълняват по същество. В съответствие с целта на диалога Сърбия и Косово да могат да отбележат напредък във връзка с европейската си перспектива, лидерите на ЕС взеха решение за започване на преговори за присъединяване със Сърбия и за започване на преговори по споразумение за стабилизиране и асоцииране между ЕС и Косово.³⁰

---

³⁰ Двете страни поеа ангажимент да продължат процеса на нормализиране и през 2014 г. се проведеха следващи срещи в рамките на подпомагания от ЕС диалог.

През 2013 г. **Сърбия** постигна значителен напредък по пътя си към Европейския съюз. Усилията на страната за нормализиране на отношенията с Косово доведоха до споразумението с Косово от 19 април. С цел подпомагане на процеса на нормализиране на отношенията с Косово и насърчаване на изпълнението на споразумението от април ВП/ЗП направи през 2013 г. две посещения в Сърбия.

Първото заседание на Съвета за стабилизиране и асоцииране между Сърбия и ЕС, председателствано от ВП/ЗП, се проведе на 21 октомври 2013 г., след влизането в сила на Споразумението за стабилизиране и асоцииране на 1 септември 2013 г.

След решението на Европейския съвет от юни 2013 г. за започване на преговори за присъединяване със Сърбия, през декември 2013 г. Европейският съвет даде зелена светлина за официалното започване на преговорите за присъединяване със Сърбия и прие обща позиция на ЕС относно преговорите за присъединяване, включително съответната рамка за преговори.³¹

В тази нова фаза и като припомня предишните си заключения, Съветът също така призова Сърбия да обърне особено внимание на принципите на правовата държава и основните права, да продължи конструктивното си участие в регионалното сътрудничество и да заздравя отношенията си със съседните държави.

След решение на Съвета през юни за признаване на усилията на **Косово** за нормализиране на отношенията със Сърбия, което доведе до споразумението от 19 април, през октомври 2013 г. Комисията започна преговори за споразумение за стабилизиране и асоцииране между ЕС и Косово. Съветът даде разрешението си след съвместен доклад на Комисията и ВП през април, в който беше потвърдено, че Косово предприема мерки по основните приоритети, установени в проучването за осъществимост на Комисията от 2012 г., и продължава да участва конструктивно в подпомагания от ЕС диалог със Сърбия. През април Комисията изпрати на Съвета предложения за подписване и сключване на рамково споразумение, което да даде на Косово възможност да участва в програмите на ЕС.³²

---

³¹ Първата междуправителствена конференция ЕС — Сърбия се проведе на 21 януари 2014 г., което постави началото на нова фаза на отношенията между Европейския съюз и Сърбия.

³² На 18 юни 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно процеса на европейска интеграция на Косово (P7_TA(2013)0187).

В периода септември — декември се проведеха два кръга преговори по споразумението за стабилизиране и асоцииране. В заключенията си от декември 2013 г. Съветът взе под внимание намерението на Комисията да завърши преговорите през 2014 г. Мисията на ЕС в областта на върховенството на закона в Косово EULEX Kosovo продължи своята полезна работа в подкрепа на развитието на косовските институции, гарантиращи принципите на правовата държава, като работеше във все по-голяма степен в смесени екипи, така че постепенно отговорностите да се прехвърлят на властите в Косово. EULEX включваше по целесъобразност резултатите от диалога, проведен със съдействие, в своята работа и улесняваше тяхното изпълнение. Обсъжданията с държавите членки във връзка с прегледа на мандата на мисията започнаха през декември и следва да приключат през пролетта на 2014 г.

През 2013 г. ЕС продължи да прилага стратегията си относно **Босна и Херцеговина**, изложена в заключенията на Съвета от март 2011 г. Босна и Херцеговина постигна ограничен напредък в изпълнението на политическите критерии от Копенхаген и изискванията от пътната карта за влизане в сила на споразумението за стабилизиране и асоцииране, както и за надеждна кандидатура за членство. Все още е необходимо страната да започне да полага по-сериозни усилия за изпълнение на програмата за членство в ЕС. Въпреки интензивното подпомагане от страна на ЕС политическите ръководители на Босна и Херцеговина все още не са постигнали политическо съгласие по изпълнението на решението на Европейския съд по правата на човека по делото Сейдич/Финци³³. Решаващата първа стъпка напред е да се измени конституцията на Босна и Херцеговина, така че да се премахнат несъответствията с решението по Европейската конвенция за защита на правата на човека. Освен това не е постигнат напредък в установяването на по-функционални, координирани и устойчиви институционални структури.

---

³³ Сега действащата конституция и изборният закон не позволяват на евреи, роми и други национални малцинства да бъдат избирани за Камарата на народите (втората камара на парламента) или за длъжността президент. В тези институции могат да участват само лица от трите съставни народности — босненци, хървати и сърби. През 2009 г. Европейският съд по правата на човека отсъди, че това представлява дискриминация и нарушава изборните права на г-н Сейдич и г-н Финци.

Ангажираността на ВП/ЗП с Босна и Херцеговина продължи не само чрез редовен диалог с ръководителите на страната, но и чрез политическа подкрепа за диалога на високо равнище по процеса на присъединяване³⁴. С цел по-нататъшно укрепване на този ангажимент ВП/ЗП посети на 15—16 април Босна и Херцеговина, за да насърчи властите да предприемат необходимите стъпки да придвижат страната по-близо до постигане на европейската перспектива.

През декември Съветът изрази загриженост относно ограничения напредък на Босна и Херцеговина по пътя към ЕС, който се дължи основно на липсата на политическа воля на политическите ръководители на Босна и Херцеговина. В резултат на това страната загуби значителна част от средствата, планирани за нея през 2013 г. по линия на Инструмента за предприсъединителна помощ (53 % от средствата, предвидени по ИПП за Босна и Херцеговина през 2013 г., бяха преразпределени за регионалната жилищна програма и Косово).

След преструктурирането на операция Althea през септември 2012 г. мисията разполагаше с до 600 души личен състав и имаше за цел поддържането на безопасността и сигурността, главно чрез изграждане на капацитет и обучение на въоръжените сили на Босна и Херцеговина. През ноември 2013 г. Съветът за сигурност на ООН удължи изпълнителния мандат на мисията с още една година.

На 24 декември 2012 г. в парламента на **бившата югославска република Македония** избухна спор във връзка с приемането на държавния бюджет за 2013 г. и по решение на председателя на парламента депутатите от опозицията и представителите на медиите бяха изгонени от сградата на парламента. В резултат на това основната опозиционна партия бойкотира парламента и беше преустановен воденият дотогава диалог между правителството и представителите на медиите.

---

³⁴ Диалогът на високо равнище по процеса на присъединяване беше започнат от комисар Фюле през юни 2012 г. и целеше да улесни сътрудничеството между политическите ръководители на Босна и Херцеговина по отношение на стъпките, необходими за напредването по пътя към ЕС. В рамките на този диалог политическите ръководители на Босна и Херцеговина се обвързаха с пътна карта за изпълнение на решението на Европейския съд по правата на човека по делото Сейдич/Финци, но до момента не е отбелязан напредък.

На 1 март, след интензивни преговори с посредничеството на Европейската комисия, министър-председателят Никола Груевски и тогавашният лидер на опозицията Бранко Цървенковски постигнаха споразумение, в което се предвиждаше да бъдат разследвани тези събития и опозицията да се върне в парламента и да участва в местните избори през март/април. Според оценката на БДИПЧ (Бюрото за демократични институции и права на човека) местните избори са имали висок състезателен характер и са били проведени ефикасно, но са били белязани от редица незначителни инциденти, като същевременно пристрастното отразяване в медиите и липсата на ясно разграничение между държавни и партийни дейности не е осигурило равнопоставеност. На 16 април по искане на Съвета Комисията изготви доклад за напредъка на свързаните с ЕС реформи и добросъседските отношения. До юни в страната беше създадена анкетна комисия и в края на август беше постигнато съгласие относно общи препоръки във връзка със събитията от 24 декември. Впоследствие беше създадена работна група в парламента, която да потърси споразумение относно начините за изпълнение на тези препоръки. До края на годината работната група не беше приключила работата си поради оттегляне на една от страните.

През октомври Комисията потвърди препоръките си за започване на преговори за присъединяване на бившата югославска република Македония. В заключенията си от 17 декември Съветът приветства факта, че програмата за членство в ЕС продължава да бъде стратегически приоритет за страната и че тя е отбелязала допълнителен напредък в подобряването на способността си за поемане на задълженията, произтичащи от членството, взе под внимание препоръката за започване на преговори за присъединяване и подчерта значението на ефективното изпълнение и прилагане на съществуващите правни и политически рамки. Съветът обърна особено внимание на принципите на правовата държава, свободата на изразяването и свободата на медиите, междуетническите отношения и размиването на разграничението между държава и партия. Освен това Съветът припомни, че поддържането на добросъседски отношения, включително договореното и взаимно приемливо решение по въпроса за името под егидата на ООН, остава от съществено значение. Той посочи, че през 2014 г. отново ще се разгледа въпросът за започването на преговорите за присъединяване въз основа на актуализираната информация от Комисията относно по-нататъшното изпълнение на реформите в контекста на диалога на високо равнище относно присъединяването, включително изпълнението на политическото споразумение от 1 март, и на конкретните мерки, предприети за насърчване на добросъседските отношения и постигане на договорено и взаимно приемливо решение по въпроса за името.

След многократните спорове, последвали общите избори от 2009 г. в **Албания**, между правителството на министър-председателя Сали Бериша и опозицията, ръководената от лидера на Социалистическа партия Еди Рама, парламентът прие с междупартиен консенсус ключови мерки в областта на съдебната система, публичната администрация и парламентарната реформа, последвани от успешното провеждане на общите избори на 23 юни, на които Демократическата партия на г-н Бериша претърпя категорична загуба. Образувано беше коалиционно правителство, ръководено от Социалистическата партия (с нов министър-председател Еди Рама) заедно със Социалистическото движение за интеграция (новият председател на парламента е Илир Мета).

Новото правителство заяви, че има за цел да постигне за Албания статут на страна — кандидатка за членство в ЕС, и да започне преговори за присъединяване в най-кратки срокове. През октомври Комисията препоръча Албания да получи статут на страна кандидатка въз основа на уговорката, че Албания ще продължи действията си за борба с организираната престъпност и корупцията. През декември Съветът прие заключения, в които изрази задоволство от продължилите действия в борбата срещу корупцията и организираната престъпност и насърчи властите да продължат работата със същите ускорени темпове, включително чрез осъществяване на по-нататъшен напредък в стратегиите за съдебната реформа и в проактивните разследвания. Съветът поиска от Комисията доклад и в светлината на този доклад заяви, че очаква решение, с което през юни 2014 г. на Албания да се предостави статут на страна кандидатка, при условие че Европейският съвет даде одобрението си.

ЕС продължи преговорите за присъединяване с **Черна гора**. Заседанията във връзка със скрининга приключиха през юни 2013 г. До края на 2013 г. бяха отворени седем глави, две от които бяха временно затворени. Усилията на правителството за подобряване на независимостта на съдебната власт и за изготвянето на подробен план за действие относно принципите на правовата държава дадоха на Съвета възможност да отвори през декември 2013 г. главите, посветени на принципите на правовата държава (глава 23 — Съдебна система и основни права, и глава 24 — Правосъдие, свобода и сигурност). По отношение на регионалното сътрудничество Черна гора продължи да играе конструктивна роля, допринасяйки по този начин за цялостната стабилност в региона.

4. Турция и Западна Европа

4.1. Турция

В качеството си на страна кандидатка и ключов регионален партньор Турция продължи да бъде важен събеседник на ЕС, като се има предвид динамично развиващата се икономика и стратегическото местоположение на страната. ЕС отчита ролята на Турция във връзка с положението в Сирия, най-вече във връзка със съществената хуманитарна помощ за значителния брой сирийци, които бягат от насилието отвъд границата. Турция продължи своята активна дейност в рамките на широкото си съседство, като остава основен регионален фактор в Близкия Изток, Западните Балкани, Афганистан/Пакистан, Южен Кавказ и Африканския рог. В този контекст ВП/ЗП продължи да работи за по-нататъшното развитие и подобряване на политическия диалог между ЕС и Турция по въпроси на външната политика от общ интерес, както и по въпросите на борбата с тероризма, и се срещна неколкократно с турския министър на външните работи Ахмет Давутоглу. През май 2013 г. председателят Ван Ромпюй също направи посещение в Турция. ЕС продължи да насърчава Турция да развива външната си политика в съзвучие с политиката на ЕС и в координация с него и постепенно да я привежда в съответствие с политиките и позициите на ЕС.

ЕС оцени сериозната ангажираност на Турция в мисиите по линия на ОПСО, по-специално EUFOR Althea и EULEX Kosovo. Турция изрази интерес по принцип към бъдещи мисии по линия на ОПСО, включително мисиите на ЕС в Мали и Либия.

Съветът потвърди отново важността, която придава на отношенията на ЕС с Турция, и настоя да се запази възобновената динамика в преговорите за присъединяване, което е в интерес и на двете страни. За тази цел Съветът изтъкна, че Турция ще бъде в състояние да ускори хода на преговорите, като осъществи напредък в изпълнението на критериите, изпълнява изискванията на рамката за преговори и спазва договорните си задължения към ЕС. ЕС следва да остане фактор за реформи в Турция, особено в областта на правовата държава и основните права и свободи. Турция продължи да постига значителен напредък в реформите, но за пълното изпълнение на критериите от Копенхаген са необходими допълнителни постоянни усилия в редица области, по-специално по отношение на основните права и свободи и по-доброто прилагане на всички решения на Европейския съд по правата на човека. Прекомерната употреба на сила от полицията и цялостната липса на диалог по време на протестите в Турция през май—юни 2013 г. породиха сериозна загриженост и подчертаха спешната нужда от по-нататъшни реформи. Това беше изтъкнато в няколко изявления на ВП/ЗП, Комисията и Европейския парламент.³⁵

ЕС подкрепи категорично продължаващия процес за изграждане на мира, започнат от турските власти, който следва да сложи край на тероризма и да подготви условията за намиране на политическо решение на кюрдския въпрос.

ЕС приветства подписването на споразумение за обратно приемане, както и започването на диалог между Комисията и турските власти в областта на облекчаването на визовия режим. Съюзът отбеляза, че очаква бързата ратификация на споразумението за обратно приемане, както и пълното му и ефективно прилагане спрямо всички държави членки. Напредъкът на диалога за либерализиране на визовия режим ще се основава на ориентиран към постигането на резултати подход и ще зависи от ефективното и последователно изпълнение от страна на Турция на изискванията в пътната карта за визовия режим спрямо ЕС и неговите държави членки.

---

³⁵ На 13 юни 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно положението в Турция (P7_TA(2013)0277).

В заключенията от 17 декември 2013 г. Съветът подчерта отново, че Турция трябва да се ангажира недвусмислено с отношения на добросъседство и с мирно уреждане на споровете в съответствие с Устава на ООН, като при необходимост се обръща към Международния съд. Във връзка с това Съюзът изрази отново сериозно безпокойство. Той настойчиво прикани Турция да избягва всякакви заплахи или действия, насочени срещу държава членка, или източници на напрежение или действия, които биха могли да накърнят добросъседските отношения и мирното уреждане на спорове. Освен това ЕС изтъкна отново всички суверенни права на държавите — членки на ЕС, които наред с другото включват встъпването в двустранни споразумения, както и проучването и използването на собствените природни ресурси в съответствие с достиженията на правото на ЕС и с международното право, включително Конвенцията на ООН по морско право. ЕС изтъкна също, че е необходимо да се зачита суверенитетът на държавите членки в тяхното териториално море.

В заключенията си от декември 2013 г. Съветът отбеляза също с дълбоко съжаление, че въпреки постоянните призови Турция продължава да отказва да изпълни задължението си за пълно недискриминационно прилагане на допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране спрямо всички държави членки. Това би могло да даде значителен стимул на преговорния процес. При липсата на напредък по този въпрос Съветът ще поддържа мерките си от 2006 г., които ще продължават да оказват въздействие върху цялостния напредък на преговорите. Освен това, за съжаление, Турция все още не е отбелязала напредък по отношение на необходимото нормализиране на отношенията си с Република Кипър. Съветът отново отправи призив за незабавно постигане на напредък. Във връзка с това ЕС прикани Турция да спре да блокира присъединяването на държави членки към международни организации и механизми.

Съветът припомни също, че от Турция се очаква да подкрепя активно текущите преговори, целящи справедливо, цялостно и надеждно уреждане на кипърския проблем в рамките на ООН съгласно съответните резолюции на Съвета за сигурност на ООН и принципите, на които се основава Съюзът. Ангажиментът и конкретният принос на Турция за такова всеобхватно уреждане на въпроса са от решаващо значение.

4.2. Западна Европа

Отношенията на ЕС със западноевропейските държави, които не са членки на ЕС, са основани на всеобхватни споразумения за сътрудничество, например Споразумението за Европейското икономическо пространство (Норвегия, Исландия и Лихтенщайн) и Шенгенското споразумение (Норвегия, Исландия, Лихтенщайн и Швейцария).

В областта на ОВППС сътрудничеството на ЕС с държавите, членуващи в ЕИП/ЕАСТ, се задълбочи още повече през 2013 г. чрез тяхното присъединяване към голям брой декларации в областта на ОВППС, както и чрез сътрудничеството в рамките на съвместни действия. ЕС води и редовен политически диалог на различни равнища и в различен контекст, като се забелязва увеличение на неофициалните му форми в рамките на значими международни събития.

ЕС и **Норвегия** се радват на много добро и тясно сътрудничество в областта на външната политика, особено по отношение на Близкия изток (Норвегия председателства специалния комитет за връзка), Мианмар, Сирия (предоставяне на помощ за процеса на унищожаване на химическо оръжие) и арктическите въпроси. Тя участва и в мирните преговори в Колумбия (като посредник заедно с Куба). През 2013 г. се осъществяваше редовен диалог на всички равнища. Норвегия, както и **Исландия**, подкрепя категорично кандидатурата на ЕС за статут на наблюдател в Арктическият съвет. Норвегия продължава да е основен партньор в областта на енергийната сигурност, уреждането на кризи и помощта за развитие, както и в утвърждаването на правата на човека.

Продължи сътрудничеството с **Швейцария** в области като Южен Кавказ, демократичния процес в Северна Африка, близоизточния мирен процес и Иран. Официализиран политически диалог няма, но на равнище политически директори се води неофициален политически диалог. На 17 октомври 2013 г. министърът на външните работи на Швейцария Дидие Буркхалтер се срещна с ВП/ЗП. Освен това през годината се състояха и няколко срещи между швейцарски министри и техни колеги от Комисията. През втората половина на 2013 г. се проведоха контакти между ЕС и Швейцария предвид предстоящото съвместно председателство на ОССЕ на Швейцария и Сърбия през 2014 г.

Макар че между ЕС и Швейцария няма споразумение за привеждане в съответствие, Швейцария продължи често да се присъединява към позициите и мерките на ЕС.

По отношение на сътрудничеството по линия на ОПСО **Норвегия** взе участие в EUNAVFOR Atalanta с военен състав на равнище оперативен щаб, в EULEX Kosovo (4 експерти), EUJUST LEX-Iraq (1 участник), EUPOL COPPS (1 експерт и допълнителна двустранна подкрепа със значително финансиране като донор) и EUCAP Nestor (1 експерт). Страната участва и в северната бойна група. **Швейцария** взе участие във военната операция на ЕС EUFOR Althea в Босна и Херцеговина (с 21 души) и в гражданските мисии в Косово (EULEX) (с 6 души), Мали (1 медиен анализатор) и Либия (6 души). Норвегия и Швейцария също са важни партньори в развитието на способности.

Исландия временно преустанови преговорите си за присъединяване. Тя продължи диалога с ЕС по линия на ОВППС в рамките на Европейското икономическо пространство.

През ноември Комисията прие доклад относно отношенията на ЕС с Княжество **Андора**, Княжество **Монако** и Република **Сан Марино**. През декември Съветът прие заключения, в които изразява задоволство от доклада и приканва Комисията да представи препоръка за започване на преговори по споразумение или споразумения за асоцииране с тези държави до края на април 2014 г.

5. Азия и Тихоокеанския регион

5.1. Източна Азия

5.1.1. Китай

През 2013 г. завърши преходът в ръководството на Китай и беше отбелязана 10-ата годишнина на всеобхватното стратегическо партньорство ЕС — Китай. ЕС успя да изгради връзки с новата китайска администрация и да положи основите за отношенията ЕС — Китай през следващите десет години. ВП/ЗП постави началото на този процес с посещение в Китай през април, а на 16-ата среща на върха ЕС — Китай през ноември беше установена Стратегическа програма за сътрудничество „ЕС — Китай 2020“, която всеобхватно ще засили сътрудничество пред следващите години. Програмата 2020 е съсредоточена специално върху стратегически въпроси, инвестиции, иновации, урбанизацията, изменението на климата и опазването на околната среда, контактите между хората, както и въпроси от областта на сигурността и отбраната. В Пекин, като съпътстваща срещата на върха проява, беше организиран мащабен форум с изложение, посветен на урбанизацията, в който участваха кметове на големи градове от двете страни.³⁶

През 2013 г. започнаха нови диалози ЕС — Китай по въпросите на иновациите, глобалното развитие, международната търговия със застрашени видове и устойчивия туризъм. С това броят на официалните диалози ЕС — Китай, включително работните групи на по-ниско равнище, стават повече от 90 в най-различни области.

---

³⁶ На 14 март 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно отношенията между ЕС и Китай (P7_TA(2013)097).

Продължиха да се разширяват икономическите и търговските отношения. През 2013 г. търговията ЕС — Китай на стоки и услуги достигна стойност от близо половин трилион евро, което не се различава съществено от настоящата стойност на търговията на ЕС със САЩ по отношение на стоките. След възобновяването през октомври 2013 г. на диалога на високо равнище по икономически и търговски въпроси се очаква по-нататъшно засилване на икономическата активност. По време на 16-ата среща на върха ЕС — Китай започнаха преговори по двустранно споразумение ЕС — Китай в областта на инвестициите, което има за цел да се подобрят защитата на инвестициите и достъпът до пазара и на двете страни.³⁷ Започна инициатива за сътрудничество ЕС — Китай по отношение на малките и средните предприятия. Няколко търговски спора бяха отразени широко в медиите, но те бяха разрешени посредством диалог и в съответствие с правилата.

В отношенията на ЕС с Китай правата на човека продължиха да заемат водещо място. През юни се състоя последният кръг на диалога по правата на човека. През септември СПЕС по правата на човека Ставрос Ламбринидис посети Китай, включително и Тибет. ВП/ЗП направи три изявления, едно през март относно смъртното наказание, едно през август относно задържането на правозащитника Xu Zhiyong и едно през септември относно изчезването на правозащитника Cao Shunli.³⁸

---

³⁷ На 9 октомври 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно преговорите между ЕС и Китай за сключване на двустранно инвестиционно споразумение (P7_TA(2013)0411).

³⁸ На 12 декември 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно отнемането на органи в Китай (P7_TA(2013) 0603).

ЕС и Китай продължиха да провеждат редовно консултации по важни международни въпроси, като Китай подкрепяше ролята на ВП/ЗП роля в разговорите на Е3/ЕС+3 с Иран и играеше конструктивна роля по отношение на Северна Корея. ЕС и Китай осъществяват добро практическо сътрудничество в борбата с пиратството чрез редовни контакти на място между мисията Atalanta и китайската народна освободителна армия. Те продължават ангажимента си да работят по въпроси от световен, международен и регионален интерес, както и в областта на отбраната и сигурността на многостранно и на двустранно равнище. През ноември ВП/ЗП излезе с декларация от името на ЕС относно създаването от Китай на въздушноотбранителна идентификационна зона в Източнокитайско море³⁹.

5.1.2. Япония

През април 2013 г. започнаха успоредни преговори за споразумение за стратегическо партньорство, рамково споразумение за политическо, секторно и глобално сътрудничество и споразумение за свободна търговия с Япония. След приключването им, те ще допринесат за съществено подобряване на отношенията, което ще ги издигне на по-високо, по-стратегическо равнище. Началото беше обявено на 25 март от председателя Ван Ромпъой и министър-председателя Шиндзо Абе, като преговорите започнаха скоро след това, през април. За всяко от споразуменията през 2013 г. се състояха три кръга преговори.

Председателят Ван Ромпъой и министър-председателят Абе се срещнаха и по време на срещата на Г-8 през юни в Лох Ерн.

---

³⁹ В приета на 14 март 2013 г. резолюция относно отношенията между ЕС и Китай (P7_TA(2013)0097) Европейският парламент изрази тревога относно ескалацията на напрежението в Южнокитайско море. Резолюцията призоваваше всички страни да се въздържат от едностранни политически и военни действия и да уредят конфликтните си териториални претенции в Южнокитайско море посредством международен арбитраж в съответствие с международното право.

През октомври 2013 г. ВП/ЗП посети Япония. Тя проведе обсъждания с японските си колеги — министъра на външните работи Фумио Кишида и министъра на отбраната Ицунори Онодера, в центъра на които беше въпросът за задълбочаване на двустранното сътрудничество по въпросите на сигурността, който е от специален интерес за администрацията на министър-председателя Абе. Това беше и лйтмотивът на срещата на върха, която се проведе накрая в Токио на 19 ноември 2013 г. Освен постигнатото съгласие да се търси засилено сътрудничество по въпросите на глобалната сигурност, управлението на кризи и усилията за опазване на мира, ръководителите дадоха допълнителен тласък и на преговорите по споразумението за стратегическо партньорство и споразумението за свободна търговия. Те направиха преглед на трите кръга преговори, проведени за всяко от споразуменията, и обмениха мнения по теми като Иран, Сирия, Корейската народнодемократична република и Източнокитайско и Южнокитайско море.

През 2013 г. Япония беше посетена и от няколко членове на Комисията, като се проведоха редица диалози на високо равнище, което доказва, че отношенията продължават да се развиват на все по-широка основа. Сред обсъдените въпроси бяха търговията и инвестициите, политиката за развитие, управлението на бедствия, градоустройствената политика и хранително-вкусовия сектор.

В края на декември 2013 г. говорителят на ВП/ЗП направи изявление относно посещението на министър-председателя Абе в храма Ясукуни.

5.3.1. Република Корея

ЕС и Република Корея отбелязаха 50-годишнината на двустранните си отношения по време на седмата среща на върха в Брюксел на 8 ноември 2013 г.⁴⁰

По време на срещата на върха ръководителите на ЕС изразиха подкрепата си към „политиката на доверие“ на президента Пак Гън-хе и приветстваха инициативата за мир и сътрудничество в Североизточна Азия. Обсъжданията в областта на външната политика потвърдиха наличието на висока степен на сближаване по отношение на кризите в областта на сигурността в съседните на страните региони. И двете страни изразиха интерес към консолидиране на сътрудничеството в областта на сигурността и управлението на кризи, по-специално в контекста на операциите на ОПСО, въз основа на сключеното неотдавна рамково споразумение за участие, което предстои да бъде подписано през 2014 г.

Ръководителите постигнаха споразумение и за започване на нови консултации по въпроси на киберсигурността и индустриалната политика; подписани бяха нови договорености за насърчаване приемането на корейски изследователи в Европа, а направената съвместна декларация за сътрудничество в областта на висшето образование ще осигури рамка за развитие на сътрудничество за политики и добри практики и за поощряване на студентската мобилност. Ръководителите подкрепиха идеята за организиране на форум по публична дипломатия и семинар по въпроси на сигурността и регионалното сътрудничество.

---

⁴⁰ Срещата на върха беше подготвена от Групата за съвместна дейност в областта на научните изследвания, науката и технологиите, от третия диалог на равнище политически директори на 26 юли 2013 г. в Сеул и от Съвместния комитет в Сеул на 13 септември 2013 г., както и от заседанието на Съвместния комитет по търговия, проведено в Сеул на 15 октомври 2013 г. На 25 март 2014 г беше сключен протоколът за присъединяване на Хърватия към зоната за свободна търговия, парафиран на 8 ноември 2013 г. в Брюксел.

5.1.4. Корейска народнодемократична република

Отношенията на ЕС с Корейската народнодемократична република (КНДР) се ръководеха от политиката на критична ангажираност. През 2013 г. ЕС продължи да следи внимателно положението в региона, и по-конкретно в КНДР. Редица политики на КНДР продължиха да пораждаха сериозно безпокойство (по-специално по въпросите на разпространението на оръжия и във връзка с тежките нарушения на човешките права), като ЕС повдига тези въпроси при всяка възможност както на двустранни, така и на многостранни форуми⁴¹. Заедно с Япония ЕС беше съинициатор на резолюция в Съвета на ООН по правата на човека, с която беше създадена анкетна комисия по правата на човека в КНДР, като окончателният ѝ доклад беше публикуван през февруари 2014 г. ЕС беше съвносител на резолюция на Общото събрание на ООН (приета през декември 2013 г. без гласуване), в която за пореден път се осъждат нарушенията на човешките права в страната. Той продължи да наблюдава положението, като настояваше за подобряване, включително по отношение на бежанците от КНДР.

Особено обезпокояващ беше третият ядрен опит, който КНДР проведе през февруари 2013 г., както и последвалото покачване на напрежението на полуострова. ЕС осъди ядрения опит и въведе новия набор санкции на Съвета за сигурност на ООН, одобрени през март. Преди това той беше въвел санкциите на Съвета за сигурност на ООН, приети през февруари, и прие собствени ограничителни мерки. ЕС продължи да призовава КНДР да се въздържа от по-нататъшни провокации и да избере пътя на диалога с международната общност. ЕС приветства намаляването на напрежението в региона през втората половина на 2013 г. и поддържаше открити канали за комуникация с КНДР с цел насърчаване на необходимите промени.

---

⁴¹ На 14 март 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно ядрените заплахи и правата на човека в Северна Корея (P7_TA(2013)0096).

5.1.5. Монголия

През 2013 г. в отношенията ЕС—Монголия беше отбелязана качествено нова стъпка с подписването на споразумение за партньорство и сътрудничество и контакти на високо равнище, включително посещения на ВП/ЗП, комисар Чолош и председателя Барозу — първото посещение на председател на Комисията в страната. Сътрудничеството в областта на търговията и развитието беше засилено, като то започна да се развива и в нови области като селското стопанство и развитието на селските райони, научните изследвания и иновациите, както и контактите между хората. ЕС подкрепи дейностите на Монголия по време на председателството ѝ на Общността на демокрациите и водеше редовен обмен на мнения по регионални (КНДР, Централна Азия, Китай) и глобални въпроси.

5.2. Югоизточна Азия

5.2.1. Асоциация на народите от Югоизточна Азия (АСЕАН)

През 2013 г. сътрудничеството ЕС — АСЕАН беше допълнително засилено чрез изпълнението на плана за действие от Бруней за периода 2013—2017 г. В стремежа за постигане на по-амбициозно политическо партньорство ЕС — АСЕАН бяха проведени няколко посещения на високо равнище, които потвърдиха положителната тенденция на развитие на отношенията⁴². Освен това, на 4 ноември ВП/ЗП посети секретариата на АСЕАН. Тя се срещна с генералния секретар на АСЕАН Ли Льон Мин и откри новата програмна служба на ЕС към секретариата на АСЕАН.

---

⁴² Тези посещения и срещи на високо равнище включваха по-конкретно съвместния комитет за сътрудничество в Джакарта (януари), посещения в Брюксел на Комисията по въпросите на правата на жените и децата на АСЕАН; бизнес срещата на върха ЕС—АСЕАН; срещата на висшите служители от ЕС — АСЕАН в Ханой (май) и срещата на равнище министри ЕС — АСЕАН в Бруней Дарусалам (юли).

По време на регионалния форум на АСЕАН, АСЕАН и ЕС, заедно с други партньори, продължиха да разглеждат въпроси на регионалната и международната сигурност, представляващи общ интерес и загриженост. ВП/ЗП участва в 20-ия регионален форум на АСЕАН на равнище министри в Бруней Дарусалам през юли, като изложи позицията на ЕС относно естеството на основните предизвикателства в областта на сигурността, пред които е изправен регионът, и относно нуждата от всеобхватни и основани на правила решения. Тя изрази отново амбицията на ЕС да участва в срещата на върха на Източна Азия.

Преговорите за споразумение за партньорство и сътрудничество с държави от Югоизточна Азия отбелязаха значителен напредък. Споразумението за партньорство и сътрудничество със Сингапур беше парафирано на 14 октомври 2013 г., а това с Тайланд — на 7 ноември 2013 г. Същевременно през 2013 г. беше отбелязан добър напредък в преговорите с Бруней, които започнаха през 2012 г. Напредък беше постигнат в националния процес на ратифициране на споразуменията за партньорство и сътрудничество с Виетнам и с Филипините, а по споразумението с Индонезия националният процес на ратифициране завърши. Споразуменията за партньорство и сътрудничество с партньорите от Югоизточна Азия ще осигурят по-голям обхват на сътрудничеството на ЕС с региона.

5.2.2. Мианмар/Бирма

За отношенията между ЕС и Мианмар/Бирма 2013 г. беше знаменателна и начало на трайно партньорство. Съвместното изявление на председателя Ван Ромпъой, председателя Барозу и президента Тейн Сейн, направено по време на посещението на последния в Брюксел през март, отбеляза важен момент в отношенията между ЕС и Мианмар, тъй като беше определено виждането за изграждане на трайно партньорство и за принос към плановете за демократизация, национално помирение и икономическа либерализация⁴³.

---

⁴³ Европейският парламент прие две резолюции относно Мианмар/Бирма: на 13 юни 2013 г. относно положението на мюсюлманите от общността рохингия (P7_TA(2013)0286) и на 23 май 2013 г. относно възстановяването на правото на Мианмар/Бирма на ползване на общите тарифни преференции (P7_TA(2013)0228).

През април ЕС отмени всички ограничителни мерки срещу Мианмар/Бирма, с изключение на оръжейното ембарго, като признание за осъществяваните положителни промени и в очакваните да продължат. Освен това през юли 2013 г. ЕС възстанови правото на Мианмар/Бирма на ползване на общите тарифни преференции, с които на страната бяха предоставени търговски преференции в резултат на положените усилия за подобряване на политическите, социалните и трудовите условия. На 22 юли Съветът прие заключенията относно цялостната рамка за политиката и подкрепата на ЕС за Мианмар/Бирма, с която се определят ангажиментът на ЕС спрямо Мианмар/Бирма и приоритетите по подкрепата за извършваните реформи в областта на мира, демокрацията, развитието и търговията.

През октомври лауреатът на Нобелова награда за мир Аун Сан Су Чи посети ЕС, за да получи лично в Европейския парламент присъдената през 1990 г. награда „Сахаров“ за свобода на убежденията. Тя се срещна и с министрите на външните работи от ЕС.

Първото заседание на работната група ЕС—Мианмар се проведе на 13—15 ноември и беше съпредседателствано от ВП/ЗП. Тя беше придружавана от заместник-председателя на Комисията Антонио Таяни, членовете на Комисията Андрис Пибалгс и Чолош, специалния представител на ЕС за правата на човека Ставрос Ламбринидис и делегация на Европейския парламент, ръководена от заместник-председателя Изабел Дюран. Работната група беше най-видимото проявление на категоричния ангажимент на ЕС към прехода на Мианмар/Бирма, тъй като успя да събере заедно политици, дейци на развитието, представители на стопанската сфера и гражданското общество. В заключенията на Съвета от 16 декември 2013 г. се изразява задоволство от постигнатите от работната група ЕС — Мианмар резултати и се очертава акцентът на ЕС върху основните предизвикателства пред Мианмар/Бирма за 2014 г. Сред тях са конституционният преглед, процесът на национално помирение и напрежението между общностите.

За да се подчертае значението на отношенията ЕС—Мианмар, службата на ЕС в Янгон беше превърната в пълноправна делегация с постоянно пребиваващ на място посланик. ЕС подпомогна Мианмар/Бирма да създаде свой център за реакция при кризи и допринесе за изграждането на капацитета на персонала му. ЕС беше най-значителният донор на безвъзмездни средства за дейности за изграждане на мира, включително за Центъра за мир в Мианмар, етническите групи и гражданското общество на Мианмар. ЕС предостави и техническа помощ за реформата на полицията в Мианмар в областта на сътрудничеството между полицията и гражданите на местно ниво и управлението на неорганизирани групи хора, с акцент върху зачитането на правата на човека и добрите международни практики в полицейската дейност. ЕС беше основният инициатор на резолюцията на Общото събрание на ООН относно състоянието на човешките права в Мианмар/Бирма, която беше приета с консенсус през 2013 г.

5.2.3. Тайланд

Сътрудничеството и контактите на високо равнище с Тайланд се засилиха съществено през 2013 г. Министър-председателят Инглюк Шинаватра посети Брюксел на 6 март и се срещна с председателя Барозу, председателя Ван Ромпъой и ВП/ЗП.

На 13 ноември ВП/ЗП посети Банкок, където се срещна с министър-председателя. Към края на 2013 г. тежкото политическо положение в Тайланд доведе до провеждане на предварителни избори, насрочени за 2 февруари 2014 г. ЕС призова, включително на равнище ВП/ЗП, всички страни да потърсят мирен начин за решаване на политическата криза в рамките на тайландската демократична и конституционна рамка.

5.2.4. Камбоджа

ЕС наблюдаваше внимателно състоянието на човешките права в Камбоджа, по-специално по време на подготовката за президентските избори през юли и след това. Специално внимание беше отделено на въпросите на свободата на изразяване и на събранията. Поземлените права също останаха в центъра на вниманието по време на обсъжданията между ЕС и правителството. ЕС подкрепя категорично гражданското общество, включително синдикатите, с цел утвърждаване на демокрацията и социалния диалог в страната.

5.2.5. Индонезия

На 4 ноември в Джакарта ВП/ЗП се срещна с министъра на външните работи Марти Наталегава, за да обсъдят въпроси от регионален и глобален интерес, като се отчита все по-значителната роля на Индонезия в световните отношения, например по въпроса за Южнокитайско море, Северна Корея и бъдещето на АСЕАН. По време на посещението си ВП/ЗП подчерта, че Индонезия, в качеството си на успешна демокрация и най-голямата в света мюсюлманска държава, може да послужи за модел на други държави в преход, които се намират в непосредствено съседство с ЕС.

5.2.6. Филипини

През юни ЕС и Филипините проведоха среща на равнище висши служители с цел да се постигне напредък в диалога по широк кръг двустранни въпроси, включително намаляването на риска от бедствия и енергетиката. ЕС продължи да подкрепя мирния процес от Минданао, като пое ръководството на компонента за хуманитарна помощ, възстановяване и развитие на международния екип за наблюдение, увеличи капацитета на компонента за защита на цивилното население и осигури положителни резултати от мира чрез намаляване на взривните военни остатъци.

Тайфунът Хаян (наричан във Филипините „Йоланда“), един от най-мощните, регистрирани някога, удари Филипините в началото на ноември, причинявайки огромни разрушения, жертви и имуществени поражения в централните региони. Комисията предостави 40 млн. евро спешна помощ и помощ за ранно възстановяване и реконструкция за най-пострадалите общности, а комисарите Георгиева и Пиелбалгс посетиха засегнатите области. Беше активиран механизмът за гражданска защита на ЕС и Комисията задели средства за транспортирането на европейска помощ до зоните на бедствието, като в рамките на броени дни бяха изпратени експерти по гражданска защита от Координационния център на Комисията за реагиране при извънредни ситуации, за да координират спасителните действия с филипинските власти и с хуманитарните организации.

5.2.7. Виетнам

На 17—18 януари 2013 г. генералният секретар на Комунистическата партия на Виетнам Нгуен Фу Чьонг посети институциите на ЕС в Брюксел и се среща с председателите Барозу и Ван Ромпъой. На 15 април в Брюксел се проведеха политически консултации на високо равнище по двустранни, регионални и глобални въпроси от общ интерес, включително въпроси, свързани с отношенията ЕС—АСЕАН, предвид ролята на Виетнам като координатор на отношенията с ЕС в рамките на АСЕАН.

На 10—12 септември в Ханой се състоя диалог по правата на човека между Виетнам и ЕС. Основните въпроси бяха: свободата на изразяване, смъртното наказание, законодателната и съдебната реформа, лицата, чието положение дава повод за безпокойство, и сътрудничеството по правата на човека в рамките на международни и регионални форуми.

5.2.8. Сингапур

Преговорите по споразумението за партньорство и сътрудничество ЕС—Сингапур приключиха на 1 юни 2013 г., по време на посещението на ВП/ЗП в Сингапур.

Споразумението за партньорство и сътрудничество допълва споразумението за свободна търговия, сключено през декември 2012 г., и ще изведе отношенията ЕС—АСЕАН на ново равнище. Споразумението за партньорство и сътрудничество има за цел да засили сътрудничеството в ключови нови сектори, като неразпространение на оръжия, енергетика, морски транспорт, въздухоплавателни услуги, наука и технологии. Споразумението за свободна търговия беше парафирано на 20 септември, а споразумението за партньорство и сътрудничество — на 14 октомври.

Министърът на външните работи и правосъдието на Сингапур К. Шанмугам посети Европейския парламент на 9—10 септември и изрази желанието си отношенията ЕС—Сингапур да се превърнат в модел на отношенията на ЕС с другите държави в региона.

5.3. Южна Азия

5.3.1. Индия

През 2013 г. продължиха усилията за укрепване на политическото и стратегическото измерение на стратегическото партньорство между ЕС и Индия. В началото на годината се състоя 13-ата среща на равнище министри, което даде на ВП/ЗП възможност за полезни контакти по регионални и глобални въпроси, както и по отношение на сътрудничеството в областта на сигурността. Тези контакти с индийския министър на външните работи Салман Хуршид продължиха през цялата 2013-та година. В Брюксел през септември се проведе многообещаващ диалог на равнище експерти по въпроси на борбата с пиратството, а през ноември в Делхи се проведе редовният диалог по правата на човека. Неразрешеният въпрос за двамата задържани италиански морски пехотинци, които бяха заловени по време на изпълнение на задълженията си в рамките на международните усилия за борба с пиратството, също присъстваше редовно в разговорите с индийските власти. През 2013 г. посещения в Индия осъществиха членовете на Комисията Пиебалгс и Хоакин Алмуния.⁴⁴

5.3.2. Непал и Бутан

ЕС изпрати мисия за наблюдение на изборите, ръководена от Ева Жоли, член на ЕП, да наблюдава изборите за второ учредително събрание в Непал на 19 ноември 2013 г. ЕС приветства успешно проведените избори с активно участие от около 79 процента, което отбеляза следващ етап от консолидирането на демократичния преход в страната. Второто учредително събрание има мандат да завърши проекта за конституция, което не беше постигнато от първото учредително събрание (избрано през 2008 г.).

На 29 ноември 2013 г. в Брюксел се проведе 5-ата среща за консултации Бутан — ЕС, която протече в характерния за отношенията между Бутан и ЕС дух на приятелство и сътрудничество. Обсъжданията бяха съсредоточени върху политическото и икономическото развитие, глобални и регионални въпроси, постиженията в областта на човешките права в Бутан, както и върху сътрудничеството за развитие между ЕС и Бутан днес и в бъдеще.

---

⁴⁴ Европейският парламент прие две резолюции във връзка с правата на човека: на 23 май 2013 г. относно екзекуцията на Мохамад Афзал Гуру и последиците от нея (P7_TA(2013)0232), и на 17 януари 2013 г. относно насилието срещу жени в Индия (P7_TA(2013)0031).

5.3.3. Афганистан

Постигнат беше по-нататъшен напредък в процеса на преход в областта на сигурността, като на 18 юни 2013 г. президентът Карзай обяви петия и последен етап от прехода в областта на сигурността. Продължи постепенното изтегляне на частите на Международните сили за поддържане на сигурността (ISAF), което трябва да приключи до края на 2014 г. В хода на растящото поемане на отговорността от афганистанските сили за национална сигурност те понасяха все повече тежки удари, особено полицията. Нападенията, осъществявани през целия период на сраженията, показаха, че заплахата от действията на бунтовниците не е отминала и че ефективните действия в тази страна са затруднени. На 24 ноември върховният съвет Лоя Джирга одобри двустранното споразумение със САЩ в областта на сигурността. Президентът Карзай продължи да изразява нежелание да подпише двустранното споразумение в областта на сигурността, стремейки се да постигне по-нататъшен напредък в мирния процес и/или допълнителни уверения от страна на САЩ. Бъдещото разполагане на войски на САЩ и свързаното с това установяване на мисия на НАТО за периода след 2014 г. зависят от финализирането на посоченото споразумение.

Положението в областта на сигурността остана напрегнато и се характеризираше с многобройни самоубийствени атентати и нападения срещу съюзници и актове на насилие срещу влиятелни религиозни, племенни и общностни фигури, както и срещу органи на местното и централното управление.

През юни Съветът отново изрази трайния ангажимент на ЕС към Афганистан и подчерта, че е нужно да се постигне напредък по Рамковото споразумение от Токио за взаимна отчетност, по-специално по отношение на човешките права, изборите и управлението. Не беше постигнат напредък по преговорите за споразумение за сътрудничество за партньорство и развитие между ЕС и Афганистан, като на отправеното от ЕС през декември 2012 г. предложение все още се очаква официален отговор от страна на Афганистан.⁴⁵

---

⁴⁵ На 13 юни 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно споразумението за сътрудничество за партньорство и развитие между ЕС и Афганистан (P7_TA(2013)0282).

През 2013 г. ЕС направи няколко публични изявления по повод сериозни нарушения на правата на човека. В тях бяха отразени сериозните опасения, възникнали във връзка с доклада на мисията на ООН за подпомагане на Афганистан относно арестите, свързани с конфликта (20 януари). ЕС често изразяваше загриженост по отношение на големия брой жертви сред цивилното население в резултат на терористичните нападения, въоръжения конфликт и нестабилното положение в областта на сигурността. На 12 юни ВП/ЗП осъди безмилостното насилие срещу цивилно население при нападението срещу Върховния съд в Кабул. ЕС направи и изявление, в което се подчертава неговата категорична и принципна позиция срещу смъртното наказание в Афганистан. Освен това по различни поводи бяха направени редица изявления, по-специално относно правата на жените.

През септември 2013 г. на новата длъжност с двойни функции — ръководител на делегация и СПЕС — беше назначен Франц-Микаел Мелбин. Специалният представител продължи да изпълнява важна роля за координиране и засилване на присъствието на ЕС на място, в съответствие с плана за действие на ЕС за Афганистан и Пакистан.

През 2013 г. полицейската мисия на ЕС в Афганистан (EUPOL Afghanistan) продължи да оказва съдействие на афганистанските колеги по линия на трите оперативни стълба (институционална реформа на министерството на вътрешните работи, превръщане на афганистанската национална полиция в професионална и изграждане на връзки между полицията и сектора на правосъдието), в тясно сътрудничество с международните партньори. Наред с другото, намаляването на международното военно присъствие в Афганистан доведе до намаляване на присъствието на EUPOL извън Кабул, като към края на 2013 г. остават две служби на място (Херат и Мазар-и-Шариф). В съответствие с процеса на преход мисията положи допълнителни усилия за осигуряване на устойчивостта на постигнатото и за повишаване на ангажираността на Афганистан. Във връзка с това, към края на 2013 г. EUPOL прехвърли на афганистанските власти основна част от ръководените от мисията дейности по обучението и администрирането на обучителните институции (полицейския колеж и Центъра за управление на престъпността).

5.3.4. Пакистан

ЕС продължи да работи в тясно сътрудничество с Пакистан с цел да подкрепи продължаващата реформа на изборителния цикъл в страната. През март 2013 г. Съветът подчерта, че укрепването на демокрацията в Пакистан заема централно място в ангажимента на ЕС за разширяване и задълбочаване на отношенията с тази страна. В подкрепа на този ангажимент ЕС разположи мисия за наблюдение на изборите, ръководена от Михаел Галер, член на ЕП, която да наблюдава общите избори в Пакистан през май 2013 г. В заключенията на Съвета от юни 2013 г. относно Пакистан се изразява задоволство от първото по рода си предаване на властта от едно гражданско правителство на друго в резултат на проведени избори и се приветстват новите приоритети на правителството за осъществяване на реформа в политическата, фискалната и енергийната област. В заключенията се изразяват отново опасенията във връзка с продължаващите терористични нападения в Пакистан.

По пътя на диалога и сътрудничеството ЕС продължи да търси заедно с Пакистан решение на въпроси, свързани с правата на човека.⁴⁶ През ноември 2013 г. Европейският парламент присъди на ученичката Малала Юсуфзай от Пакистан наградата „Сахаров“ като признание за смелостта ѝ при утвърждаването на правото на образование за момичетата в Пакистан. Първата среща на председателя Ван Ромпюй с новото правителство се състоя в Ню Йорк, където той се срещна с министър-председателя Наваз Шариф.

Пакистан продължи да се ползва от извънредните автономни тарифни преференции, които бяха дадени вследствие на наводненията в Пакистан през 2010 г. и чийто срок изтече в края на 2013 г. През декември ЕС обяви, че група държави, сред които Пакистан, ще се включат от януари 2014 г. в преференциалния търговски режим на ЕС като част от ОСП+, като по този начин се даде на Пакистан възможност да продължи да се ползва от подобрен достъп до пазара на ЕС.

---

⁴⁶ На 7 февруари 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно неотдавнашните нападения над медицинските работници в хуманитарната сфера в Пакистан (P7_TA(2013) 0060).

5.3.5. Бангладеш

ЕС продължи да води диалог с правителството и други имащи отношение участници в Бангладеш по въпроси на здравето и безопасността в предприятия, обслужващи пазара на ЕС. След срутването на фабриката в сградата „Рана Плаза“ през април, при което загинаха над 1100 души, Бангладеш, ЕС и МОТ подписаха през юли пакт за устойчиво развитие с цел подобряване на условията на труд и стандартите за здраве и безопасност във фабриките в Бангладеш.⁴⁷

ЕС изрази загриженост относно политическото насилие в Бангладеш и използването на смъртното наказание, включително в случаи, разглеждани от Международния наказателен трибунал.⁴⁸ В подготовката за парламентарните избори ЕС призова всички участници да се въздържат от насилие, а ръководителите на политическите партии да се споразумеят относно взаимно приемлива формула за провеждането на тези избори.⁴⁹ При липсата на подобно споразумение и вследствие решението на основната опозиционна партия да бойкотира изборите, насрочени за 5 януари 2014 г., ВП/ЗП реши да не изпраща мисия на ЕС за наблюдение на изборите в страната.

---

⁴⁷ На 17 януари 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно неотдашните жертви на пожарите в текстилни фабрики, по-специално в Бангладеш (P7_TA(2013) 0027), а на 23 май 2013 г. — относно условията на труд и стандартите за здраве и безопасност след неотдашните пожари във фабрики и срутването на сграда в Бангладеш (P7_TA (2013) 0230).

⁴⁸ На 14 март 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно положението в Бангладеш (P7_TA(2013) 0100).

⁴⁹ На 21 ноември 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно Бангладеш: права на човека и предстоящи избори (P7_TA(2013)0516).

Ключови приоритети на ЕС останаха подкрепата за демократичните институции, намаляването на бедността, социалното приобщаване, отношението към бежанците и етническите малцинства, както и борбата с изменението на климата. ЕС работеше по тези въпроси чрез програмите си за сътрудничество за развитие и чрез политически диалог.

5.3.6. Шри Ланка

На заседанието на Съвета на ООН по правата на човека през март 2013 г. държави — членки на ЕС, бяха съвносители на резолюция, с която се призовава правителството на Шри Ланка да постигне по-нататъшен напредък в помирението и да проведе независимо и надеждно разследване на твърденията за нарушения на правата на човека и на хуманитарното право⁵⁰.

Споразумението за сътрудничество за партньорство и развитие между ЕО и Шри Ланка от 1995 г. представлява основата за сътрудничеството на ЕС с Шри Ланка. Ангажиментът по това споразумение беше възобновен със заседанието на съвместната комисия, която заседава за пръв път от пет години в Брюксел през декември 2013 г. На заседанието бяха обсъдени широк кръг въпроси на сътрудничеството, включително по правата на човека.

През 2013 г. ЕС излезе с няколко изявления, включително относно отстраняването на председателя на Върховния съд през януари; относно правото на мирни протести и свобода на религията през август; относно международния ден на изчезналите (30 август); и относно международния ден на правата на човека (10 декември).

---

⁵⁰ Тези въпроси бяха повдигнати и от Европейския парламент по време на посещението през юли в Шри Ланка на неговата делегация за отношения с Южна Азия, както и в резолюция относно състоянието на човешките права в Шри Ланка през декември 2013 г., приета на 12 декември 2013 г. (P7_TA(2013)0604).

5.3.7. Малдивски острови

Вторите демократични президентски избори в историята на страната се проведоха на 16 ноември 2013 г., когато беше избран новият президент Абдула Ямин Абдул Гаюм. След възникналите в резултат на предаването на властта през февруари 2012 г. противоречия, президентските избори представляваха крачка напред към възстановяване на законния и надлежно избран президент и за преодоляване на политическите различия, които са в основата на голяма част от проблемите. ЕС внимателно проследи политическата криза на Малдивските острови. ВП/ЗП направи редица изявления и декларации от името на ЕС, като призова отговорните малдивски власти да запазят целостта на демократичния процес и да осигурят приобщаващи и вдъхващи доверие избори⁵¹.

Малдивите бяха избрани от ЕС за пилотна страна в областта на демокрацията с цел да се направи последователен анализ и да се проведат действия в подкрепа на демократичните процеси в страната. ЕС активно поставяше въпроси от областта на човешките права при взаимодействието си с участници в политическия живот и представители на гражданското общество на Малдивите.

5.4. Тихоокеански регион

5.4.1. Австралия

Въз основа на посещенията на председателя Барозу през септември 2011 г. и на ВП/ЗП през октомври 2011 г. ЕС и Австралия продължиха обмена и диалога помежду си с оглед на разширяване на сътрудничеството в областта на външните работи и сигурността, управлението на кризи, помощта за развитие и глобалните въпроси като изменението на климата или енергетиката. След приемането през октомври 2011 г. на мандата за договаряне на рамково споразумение между ЕС и Австралия, през 2013 г. беше отбелязан добър напредък към приключване на преговорите.

---

⁵¹ На 14 юли делегация на Европейския парламент посети Малé. Подготовката за изборите вече беше започнала и повечето разговори се съсредоточиха върху предизборната кампания.

На 19—20 юли 2013 г. в Брюксел се състоя политическият диалог между ЕС и Австралия относно Азия, на който бяха обсъдени задълбочено събитията в широкия Азиатско-Тихоокеански район, където двете страни имат многобройни общи интереси и близост в становищата и където Австралия очаква по-голяма ангажираност от страна на ЕС. На 30 октомври в Брюксел се проведе стратегически диалог и диалог по сигурността между ЕС и Австралия на равнище политически директори с обширен дневен ред, обхващащ въпроси на сигурността в Азиатско-Тихоокеанския район, морската сигурност, Мианмар/Бирма, КНДР, Фиджи, Папуа Нова Гвинея, Иран, Сирия, Египет, блискоизточния мирен процес, Афганистан, Пакистан, борбата с тероризма, киберсигурността и сътрудничеството в управлението на кризи.

ЕС покани Австралия да участва в мисията на ЕС за оказване на съдействие в областта на граничния контрол в Либия. Приключиха преговорите с Австралия по рамково споразумение за участие в операции за управление на кризи, като Съветът одобри сключването на споразумението на 22 юли⁵².

Споразумение за делегирано сътрудничество между ЕС и Австралия ще позволи за първи път всяка страна да изпълнява проекти за сътрудничество от името на другата страна. Финансиран от ЕС проект във Фиджи в областта на професионалното образование ще се изпълнява от Австралия, а ЕС ще изпълнява проект в Южен Судан от името на Австралия.

---

⁵² След насроченото за март 2014 г. подписване и ратифицирането от Австралия, предвидено за средата на 2014 г., споразумението ще предостави платформа за засилено участие на Австралия в операции на ОПСО.

5.4.2. Нова Зеландия

През годината бяха осъществени контакти от геополитическо значение и от взаимен интерес. През февруари между министъра на отбраната Джонатан Колман и ВП/ЗП се проведеха консултации в рамките на срещата на НАТО на равнище министри в Брюксел, при което двете страни се споразумяха, че е желателно да се прилага амбициозен и широк подход към двустранното сътрудничество.

През ноември ВП/ЗП се срещна с министъра на външните работи Мъри Маккълъли в рамките на срещата на външните министри от Азия и Европа (ASEM) в Дели, като обсъдиха последните събития в Иран, блискоизточния мирен процес и Мианмар, както и отличното партньорство по линия на сътрудничеството за развитие след срещата на върха по въпроси на енергетиката в Тихоокеанския регион, проведена в Окланд през март, чиито домакини бяха ЕС и Нова Зеландия.

Вследствие на значителната роля, която зае Нова Зеландия в полицейската мисия на Европейския съюз в Афганистан от 2007 г. до края на 2012 г. Нова Зеландия беше поканена да участва в мисията на ЕС за оказване на съдействие в областта на граничния контрол в Либия и в мисията на ЕС за обучение в Мали. Осъществени бяха и други контакти във връзка с потенциала за сътрудничество в областта на морската сигурност.

5.4.3. Фиджи

ЕС продължи да следи внимателно процеса на демократизация на Фиджи, където през септември 2013 г. влезе в сила нова конституция. ЕС реши да удължи т.нар. подходящи мерки (съгласно член 96 от Споразумението от Котону и член 37 от Инструмента за сътрудничество за развитие) за още 18 месеца, като същевременно участва в засилен политически диалог на високо равнище, провеждан по време на целия предизборен период във Фиджи. Първият подобен диалог се поведе през октомври 2013 г. и обхваща въпросите относно зачитането на демократичните принципи, правовата държава, правата на човека и основните свободи. Освен това ЕС реши да предостави техническа помощ за изборния процес в подготовка на изборите, провеждането на които беше обещано за септември 2014 г. най-късно.

5.4.4. Соломонови острови

Оттеглянето на военния компонент на мисията за регионална помощ на Соломоновите острови през юли беше съществен етап от възстановяването на стабилността в страната след напрежението през периода 1998—2006 г. Изборите през 2014 г. ще бъдат допълнителен тест за това дали са отстранени докрай първопричините за конфликтите. ЕС предоставя подкрепа за подготовката за избори посредством Европейския инструмент за демокрация и права на човека. Чрез политически диалог и финансово подпомагане ЕС насърчава засиленото участие на жените в политиката и борбата срещу широко разпространеното в страната насилие на основа на пола.

5.4.5. Регионални въпроси

След възстановеното равновесие на интересите на САЩ относно Азиатско-тихоокеанския регион, наред с нарасналата осведоменост за потенциално богатите природни ресурси, регионът привлече отново интереса на редица държави, не само на Китай, но и на Русия, Индонезия, Индия и други.

ЕС продължи да укрепва диалога и партньорството си с островните държави от тихоокеанския регион и неговите регионални организации. През март 2013 г. комисар Пиебалгс участва в срещата на върха по въпроси на енергетиката в Тихоокеанския регион, чиито домакини бяха съвместно ЕС и Нова Зеландия и която имаше за цел да се осигури достъп до устойчива енергия за островните държави. В Самоа през април 2013 г. той се срещна с представители на островните държави от тихоокеанския регион, за да обсъдят подкрепата на ЕС за този регион в рамките на новия финансов цикъл. През септември 2013 г. комисар Кони Хедегард участва в годишната среща на ръководителите на Форума на тихоокеанските острови в Маджуро, Маршалови острови, с което допринесе за укрепването на партньорството ЕС — Тихоокеански регион и на общите ни интереси за напредък в глобалните преговори по въпросите на изменението на климата.

Нарасна напрежението в рамките на Форума на тихоокеанските острови, основната структура за регионално сътрудничество и интеграция. Фиджи основа независимия форум за развитие на тихоокеанските острови със съответен секретариат, което създаде напрежение за секретариата на Форума на тихоокеанските острови. Успоредно с това при прегледа на Тихоокеанския план също бе отправен призив за промяна в начина на функциониране на Форума на тихоокеанските острови. ЕС категорично подкрепя регионалната интеграция и предоставя значителна помощ по линия на регионалната програма на Европейски фонд за развитие. Във връзка с това ЕС внимателно следи събитията в региона.

6. Африка

6.1. Африкански съюз

Продължиха диалогът и сътрудничеството между ЕС и Африканския съюз (АС) по въпроси на политиката и сигурността.

На 11 юни в рамките на изпълнението на съвместната стратегия на Африка и ЕС Комитетът по политика и сигурност на ЕС и Съветът за мир и сигурност на АС проведе своята шеста съвместна консултативна среща. Срещата се състоя в контекста на 50-годишнината на Организацията за африканско единство/Африкански съюз. Забележителното в нея бяха обнадеждаващите събития на африканския континент, включително високия икономически растеж и стабилното намаляване на конфликтите, въпреки няколко сложни кризисни ситуации в политическо и хуманитарно отношение, както и по отношение на сигурността, възникнали в Западна Африка, в района на Големите африкански езера и на Африканския рог, както и ситуации на неконституционна смяна на правителството. На срещата беше изтъкнато, че е необходимо да продължи сътрудничеството между Африканския съюз и Европейския съюз, за да бъдат постигнати общите ни цели за гарантиране на мира и сигурността, за утвърждаване на демократичното управление, зачитането на правата на човека, правовата държава, защитата на цивилното население и търсенето на отговорност за военните престъпления и престъпленията срещу човечеството и за борба с тероризма и разпространението на малки оръжия и леки въоръжения. Обсъжданията бяха съсредоточени върху Мали/Сахела, Гвинея Бисау, Сомалия, Судан и Южен Судан, ДР Конго и региона на Големите африкански езера, Централноафриканската република и кампанията за отстраняване на Божията армия на съпротивата (LRA). Съветът за мир и сигурност на АС и Комитетът по политика и сигурност на ЕС отново потвърдиха ангажимента си за активизиране на съвместните усилия за превенция и решаване на конфликтите, като подчертаха също, че е важно да се реагира на неконституционните смени на правителства и да се преодолеят първопричините за конфликта.

По силата на Механизма за подкрепа на мира в Африка бяха договорени 232 млн. евро в подкрепа на дейности, свързани с мира и сигурността в Африка, включително продължаващата финансова подкрепа на ЕС за мисията на Африканския съюз в Сомалия (AMISOM) и за международната мисия за подкрепа на Мали, ръководена от африканските държави (AFISMA), с помощта на Икономическата общност на западноафриканските държави (ECOWAS)⁵³. ЕС подпомогна и две други операции в подкрепа на мира в Африка: международната мисия за подкрепа в Централноафриканската република (MISCA), която поема задачите на Мисията за укрепване на мира в Централноафриканската република (MICOPAX), и инициативата за регионално сътрудничество срещу Божията армия на съпротивата (LRA).

6.2. Западна Африка

6.2.1. Сигурност и развитие в района на Сахела

Макар стратегията на ЕС за района на Сахела да предшества кризата в Мали, политическите събития след 2011 г., в т.ч. последиците от революциите в Тунис и в Либия, както и политическите и военните кризи в Либия и Мали, потвърдиха уместността на този стратегически подход.

---

⁵³ След приемането през април 2013 г. на резолюция на Съвета за сигурност на ООН мисията AFISMA бе наследена през юли 2013 г. от мисия на ООН за стабилизиране на Мали (MINUSMA).

Веднага след политическата криза и кризата в областта на сигурността в Мали международната общност изрази широко признание, че националните, регионалните и международните усилия в помощ на стабилизирането на страната няма да постигнат трайни резултати, ако едновременно с това не бъде потърсен начин да се премахнат първопричините за регионалната нестабилност в широкия регион на Сахела, включително решение за справяне с предизвикателствата в управлението и развитието.⁵⁴

Изпълнението на стратегията на ЕС за сигурност и развитие в района на Сахела продължи през цялата 2013-а година, а направеният преглед показва конкретен напредък и постигнати резултати във всичките четири основни направления: политика, развитие, сигурност и борба с радикалния екстремизъм. Възприета беше идеята, че връзката между сигурността и развитието следва да остане в центъра на националните политики и международни стратегии за района на Сахела, но че са необходими повече усилия за интегриране на тези две измерения в региона на Сахела и Сахара. Във връзка с това бяха положени усилия за мобилизиране през следващите седем години на 5 млрд. евро за региона на Сахела, включително Буркина Фасо и Чад.

---

⁵⁴ На 22 октомври 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно правата на човека в региона на Сахела (P7_TA(2013) 0431).

Като се вземе предвид тежкото положение във връзка със сигурността в Мали и произтичащите от това регионални последици, Съветът реши да създаде длъжността специален представител на ЕС за региона на Сахела и назначи на тази позиция Мишел Ревейранд дьо Монтон. Той ще координира цялостния подход на ЕС към регионалната криза въз основа на стратегията на ЕС за сигурност и развитие на района на Сахела.

През цялата година беше отделяно повишено внимание на международната координация и единдействието с партньорски организации, по-специално с ООН, Африканския съюз, Икономическата общност на западноафриканските държави (ECOWAS) и други.

Повиши се и престъпната активност в Гвинейския залив, особено пиратството и грабежите на петрол (източване и саботаж на нефтопроводи). ЕС постигна напредък в подготовката за стратегия за Гвинейския залив в подкрепа на действията, предвидени от съответните регионални организации, Икономическата общност на западноафриканските държави (ECOWAS), Икономическата общност на държавите от Централна Африка (ECCAS) и Комисията на Гвинейския залив (GGC).

6.2.2. Мали

От началото на политическата криза и кризата в областта на сигурността в Мали — бунт в северната част през януари 2012 г. и последвалия държавен преврат през март — ЕС постоянно подкрепяше териториалната цялост на Мали, завръщането към конституционния ред и политическото уреждане на кризата посредством диалог. През февруари 2013 г., след приемането на политическа пътна карта, ЕС възобнови политическия диалог с временната администрация и предостави съществена подкрепа за процеса на преход, който да доведе до възстановяване на нормалното конституционно положение, мира и реда в резултат на успешни и прозрачни президентски и парламентарни избори през 2013 г. И двата вида избори бяха наблюдавани от ЕС и други международни партньори.

В областта на сигурността, ЕС предостави — както самостоятелно, така и колективно — решаваща помощ за борбата срещу терористичните групи, особено след януари 2013 г. ЕС се зае да подкрепи африканските държави, предоставящи войски за Международната мисия за подкрепа на Мали, ръководена от африканските държави (AFISMA) с мандат от ООН и Африканския съюз. Освен това ЕС постави началото на военна мисия за обучение (EUTM Mali) и започна подготовка за гражданска мисия за изграждане на капацитет с цел малийската армия и сили за сигурност да бъдат подпомогнати да се реструктурират и да повишат способността си за защита на хората срещу подобни заплахи. През 2013 г. EUTM Mali обучи четири батальона на въоръжените сили на Мали.

Последиците от дългото присъствие в северната част на Мали на тези групи се изясниха в по-голяма степен през 2012 г. — нарушения на правата на човека, оскверняване на свети места и паметници на културата, потъпкване на политическите и културните свободи, както и заплаха за съседните държави. С цел възстановяване на държавната власт, правовия ред и публичните услуги в рамките на цялата територия на страната, особено в северната част на Мали, ЕС възобнови постепенно сътрудничеството си за развитие веднага след приемането на политическата пътна карта. На 15 май 2013 г., по време на донорската среща на високо равнище за Мали, проведена в Брюксел, беше обещана помощ в размер над 3,25 млрд. евро. ЕС пое самостоятелно ангажимент за 1,28 млрд евро, включително подкрепа за бюджета. Освен това Комисията предостави хуманитарна помощ в значителни размери.⁵⁵

---

⁵⁵ На 13 юни 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно възстановяването и демократизацията на Мали (P7_TA(2013) 0281).

6.2.3. Нигерия

Жестоките нападения, извършвани от движението „Боко Харам“ и други терористични организации, продължиха и се увеличиха в североизточната част на Нигерия, като причиниха множество невинни жертви. Във връзка с това през май 2013 г. нигерийският президент Гудлък Джонатан обяви извънредно положение в трите североизточни щата Йобе, Борно и Адамава, което беше продължено през ноември 2013 г. и май 2014 г. Последваха тежки военни операции в тези щати, съпътствани от сведения за тежки нарушения на правата на човека от страна на военните — например произволни масови арести и убийства сред местното население и голям брой смъртни случаи в местата за задържане поради глад, липса на медицински грижи, изтезания и пр. — които не се разследват съответно. На международните наблюдатели постоянно беше отказван достъп до тези места.

ЕС осъди категорично терористичните нападения и изрази твърдата си подкрепа и солидарност, като същевременно изтъкна първостепенното значение на зачитането на правата на човека и принципите на правовата държава при действията в областта на сигурността.⁵⁶

С екзекуцията на четирима затворници в щата Едо през 2013 г. беше сложен край на седемгодишния самоналожен мораториум върху смъртното наказание. Нигерийският парламент прие строг закон срещу лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ), който беше подписан от президента на страната през първите дни на 2014 г.

Направени бяха изявления и демарши, а диалогът на равнище министри през май 2013 г. и диалогът по правата на човека през март 2013 г. поставиха акцент върху тези въпроси на правата на човека.

---

⁵⁶ На 4 юли 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно положението в Нигерия (P7_TA(2013) 0335).

През март се състоя първата сесия на новосъздадения диалог по въпросите на мира и сигурността, която постигна обнадеждаващ успех. Диалогът по предизвикателствата в сферата на сигурността и подходящите решения се задълбочи допълнително по време на срещата на съветника по националната сигурност на Нигерия с КПС през ноември 2013 г. Конкретни резултати от проучвателната мисия, организирана през декември 2012 г., бяха пакетът за борба с тероризма, предоставен в подкрепа на службата на съветника по националната сигурност и продължаващата реформа на сектора на наказателното правораздаване. Постоянно беше поставян акцент върху нуждата от по-цялостен подход, който да бъде възприет от нигерийските власти, включително мерки за създаване на работни места, развитие и управление, като допълнение към дейностите в областта на сигурността.

През втората половина на 2013 г. се забеляза покачване на политическата температура с оглед на президентските избори в началото на 2015 г.

6.2.4. Нигер

През 2013 г. Нигер доказва, че е сериозен партньор и ключов бенефициент по стратегията на ЕС за района на Сахела. Нигер участваше активно в усилията на международната общност по отношение на кризата в Мали, като наред с останалото осигури 600 военни служители за операцията на ООН в Мали MINUSMA. Налице беше също сближаване на вижданията по важни вътрешни за страната въпроси, например правовата държава, доброто управление и борбата с бедността. Въпреки това, през 2013 г. в политиката на Нигер се проявиха някои тревожни признаци на нестабилност, изразяващи се в увеличено напрежение между ръководителите на правителството и опозицията.

През 2013 г. мисията EUCAP SAHEL Niger успешно финализира пълното си установяване, като на 30 юли беше подписано споразумение за статута на мисията. Мисията разви устойчиво темпо на изпълнение на мандата си за подобряване на способностите на Нигер за борба с тероризма и организираната престъпност⁵⁷.

6.2.5. Гамбия

В Гамбия, след екзекуциите през август 2012 г. на девет осъдени на смърт, беше засилен политическият диалог по член 8 от Споразумението от Котону. Гамбийското правителство едностранно отмени насрочената за 11 януари 2013 г. среща, което беше осъдено в изявление на говорителя на ВП/ЗП. Впоследствие правителството призна позицията си и на 11 юли 2013 г. беше възобновен диалогът по член 8, по време на който бяха поставени въпроси от областта на човешките права, въпреки че това е много чувствителна тема в страната. С подкрепата на регионалните фактори и по-специално на Африканския съюз ЕС продължи да поставя пред властите въпроса за управлението и човешките права в Гамбия — в рамките на политическия диалог и по линия на сътрудничеството за развитие. През 2013 г. бяха направени няколко местни изявления по най-важните въпроси, в които Гамбия се призоваваше да зачита международните си ангажименти, включително във връзка с произволните арести и отказания достъп до Върховния съд за преразглеждане на постановените присъди на лица, осъдени на смърт за държавна измяна.

---

⁵⁷ Мисията се стреми да допринесе за разработването на интегриран, мултидисциплинарен, съгласуван, устойчив и основан на правата на човека подход сред различните участници, свързани със сигурността в Нигер в борбата с тероризма и организираната престъпност. Тя стимулира оперативната съвместимост на нигерските сили на сигурността и укрепва върховенството на закона, като развива способностите за наказателноправно разследване и за гарантиране на зачитането на наказателноправната система, включително от нигерските въоръжени сили. Освен това EUCAP SAHEL Niger играе важна роля при подкрепата на координацията на усилията на международната общност в областта на гражданския сектор на сигурността. Нигерските власти изразиха положително отношение към подкрепата за мисията в момент, когато страната търпи последиците от влошената обстановка в областта на сигурността.

6.2.6. Кот д'Ивоар

Обстановката в Кот д'Ивоар в областта на сигурността е по-добра, с изключение на западните райони, където продължава насилието между отделните общности, основно провокирано то поземлени спорове. ЕС поддържаше подкрепата си за стабилизиране след кризата, включително чрез посредничество при конфликти във връзка със земеползването, за трансграничното правораздаване и за възобновяването на полицейската дейност в цялата страна. ЕС реши също така да допринесе и за процеса на разоръжаване, демобилизация и реинтеграция на 5000 младежи, които са били свързани по-рано с бунтовниците. Кот д'Ивоар не постигна достатъчно напредък в борбата с безнаказаността и управлението на сектора на сигурността, където бяха извършени твърде много нарушения. Във връзка с това ЕС засили политическия си диалог с властите на Кот д'Ивоар с цел утвърждаване на помирението, безпристрастното правосъдие и реформата в сектора на сигурността.

6.2.7. Гвинея Бисау

След преврата от април 2012 г. обстановката в политическата сфера и в сектора на сигурността продължи да е нестабилна, като бяха отбелязани нарушения на човешките права, постоянни сплашвания от страна на военните, сериозно влошаване на икономическото и финансовото положение, обезпокоително равнище на трафика на наркотици и все по-голямо разхищаване на местните ресурси, включително незаконна сеч и нерегулиран риболов. Постигнатото споразумение между основните страни даде възможност през юни да се установи по-приобщаващо по характера си преходно правителство. Въпреки това, поради значителни закъснения в изборния процес, подклаждани от преходните органи в опита им да продължат пребиваването си на власт, общите избори, насрочени за 24 ноември 2013 г., трябваше да бъдат отложени за 13 април 2014 г. Продължи временното прекратяване на сътрудничеството с ЕС (продължи само предоставянето на хуманитарна помощ и пряка помощ за населението), а през май 2013 г. бяха подновени ограничителните мерки на ЕС срещу участвалите в преврата военни ръководители. ЕС активно координираше усилията си с Африканския съюз, ООН, Икономическата общност на западноафриканските държави (ECOWAS) и Общността на португалоезичните държави, за да постигне мирен преход и бързо възстановяване на конституционния ред посредством свободни и надеждни избори. Реформата в сектора на сигурността, обновяването на военното ръководство и ненамесата на силите за сигурност по граждански въпроси, както и борбата с безнаказаността, продължават да са предпоставка за намирането на трайно решение.

6.2.8. Гвинея

На 28 септември 2013 г. накрая се състояха отдавна пресрочените парламентарни избори в Гвинея, които протекоха в мирна обстановка въпреки политическото напрежение. ЕС активно подкрепяше посредника на ООН Саид Джинит при улесняването на постигането на компромис между политическите партии относно провеждането на избори. Говорителят на ВП/ЗП направи няколко изявления, в които подчерта значението на диалога.

Парламентарната асамблея ЕС—АКТБ прие резолюция относно Гвинея във връзка със забавените избори. ЕС разположи мисия за наблюдение на изборите, която стигна до извода, че гвинейските граждани са изразили по мирен начин желанието си за завършване на прехода.

Провеждането на парламентарни избори беше последният критерий от пътната карта, приета от ЕС по силата на член 96 от Споразумението от Котону. Според ЕС тези избори отбелязват важна крачка напред към възстановяването на конституционния ред и консолидирането на демокрацията в Гвинея и той реши да прекрати мерките по член 96, с което да се възстанови пълното сътрудничество с Гвинея по линия на 10-ия Европейски фонд за развитие.

Съответно бяха заделени 140 млн. евро в подкрепа на реформата на съдебната система, реформата в сектора на сигурността, макроикономическата стабилизация и строителството на пътища.

Установените ограничителни мерки, състоящи се от индивидуални санкции срещу пет лица заради отговорността, която се счита, че носят за масовите убийства през септември 2009 г., както и оръжейното ембарго бяха удължени за още една година — до октомври 2014 г. Борбата срещу безнаказаността продължава да е приоритет на ЕС.

Предвид нестабилната обстановка в сферата на сигурността и в политическата сфера в Гвинея ЕС одобри три проекта по линия на Инструмента за стабилност на обща стойност 15,5 млн. евро в подкрепа на: професионализацията на полицейските служби; разрешаването на конфликти и помирието в района на Форестиер в Гвинея след проявите на социално насилие през юли 2013 г.; както и унищожението на опасни стари боеприпаси на много места на територията на страната.

6.2.9. Мавритания

С провеждането на местни и парламентарни избори през ноември и декември 2013 г. Мавритания влезе в изборен период, който ще достигне връхната си точка по време на президентските избори през лятото на 2014 г. След преврата от 2008 г., парламентарните и президентските избори следва да укрепят пътя на установяването на конституционен ред. Мавритания е основен партньор в рамките на стратегията на ЕС за района на Сахела, като се доказва като относително стабилна страна в региона, въпреки кризата в Мали. ЕС насърчаваше все по-голямата ангажираност на страната със съседните ѝ държави, по-специално чрез засилено сътрудничество с Мали, Нигер и Сенегал, и приветства все по-голямата роля, която тя играе в региона, включително като мост между Магреба и субсахарска Африка. Мавританското председателство на Африканския съюз през 2014 г. предоставя нови възможности за сътрудничество с ЕС.

ЕС наблюдаваше парламентарните избори посредством мисия за оказване на експертна помощ при провеждането на избори и няколко посещения на европейски длъжностни лица на високо равнище в страната. Наред с диалог по въпросите на сигурността и предотвратяването на конфликти ЕС ще осъществи в Мавритания пилотни програми в областта на борбата с радикализацията и в сферата на сигурността. Въпреки това, остава загрижеността по отношение на факторите, обуславящи вътрешната нестабилност, по-специално възхода на ислямистката партия, етническото напрежение и сериозните проблеми в областта на човешките права, свързани по-специално с робството и равенството между половете⁵⁸.

---

⁵⁸ Също през 2013 г. Европейският парламент даде одобрението си за протокола в областта на рибарството между ЕС и Мавритания, който е най-значителният протокол, подписан през последно време от ЕС. През 2014 г. ще започнат преговорите за подновяването му.

6.2.10. Того

През юли 2013 г. в Того се проведоха парламентарни избори. Участието на основни опозиционни групи беше възможно само благодарение на постигнатото в последния момент споразумение с правителството, подкрепено от ЕС. Политическата обстановка след изборите се характеризираше с постоянна криза на доверието между правителството и опозицията. Националното помирение остана значително предизвикателство.

6.3. Източна Африка

6.3.1. Африканският рог

През 2013 г., като част от цялостния подход към дейността си в региона, ЕС продължи активно да работи по прилагането на своята Стратегическа рамка за Африканския рог.⁵⁹ За тези усилия принос имаха СПЕС за Африканския рог Александър Рондос, и СПЕС за Судан и Южен Судан Розалинд Марсдън.

Военноморската операция на ЕС EUNAVFOR Atalanta продължи да бъде всепризнат лидер в международната борба срещу пиратството, като колективните усилия доведоха до рязко намаляване на броя на опитите за пиратски нападения и на успешните нападения в Аденския залив и в западната част на Индийския океан. През 2013 г. по сомалийското крайбрежие бяха извършени по-малко от 20 нападения и подозрителни действия. От май 2012 г. насам нито един голям кораб не е бил похитен от пирати.

---

⁵⁹ На 15 януари 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно стратегията на ЕС за региона на Африканския рог (P7_TA(2013) 0006).

Мисията на ЕС за изграждане на регионален морски капацитет в региона на Африканския рог (EUCAP Nestor), чието начало беше поставено през 2012 г., през 2013 г. извърши дейности в Джибути, където е седалището ѝ, в Сомалия, Танзания и на Сейшелските острови. През 2013 г. беше обсъдено евентуалното допълнително разширяване на дейностите на EUCAP в Сомалия.

Оперативният център на ЕС координира и засили гражданско-военните взаимодействия между трите мисии по линия на ОПСО в региона на Африканския рог и съдейства за прилагането на всеобхватния подход на ЕС в тази част на света.

6.3.2. Сомалия

През януари ЕС адаптира всеобхватния си подход към Сомалия в отговор на новата обстановка в областта на политиката и сигурността в страната. ЕС, по-специално чрез усилията на мисията си в Сомалия, активизира дейностите и присъствието си в Сомалия, като се ангажира по-пряко с федералното правителство и регионалните власти на страната. ЕС продължи да предоставя подкрепа в областта на политиката и сигурността за Сомалия и Африканския съюз (АС) чрез мисията на АС в Сомалия (AMISOM)⁶⁰. ЕС зае водеща роля в изготвянето на план за развитие на Сомалия („пактът“) за периода 2014—2016 г. в рамките на „Новия път за поемане на ангажименти в нестабилни държави“, с цел подкрепа за усилията в политическата сфера и в сферата на сигурността и развитието за установяване на мир, както и за дейностите по държавно изграждане. През септември върховният представител/заместник-председател на Европейската комисия Катрин Аштън и президентът на Сомалия Хасан Шейх Махмуд бяха домакини на конференция на високо равнище, на която международната общност подкрепи пакта за Сомалия и пое ангажимент за 1,8 млрд. евро в подкрепа на изпълнението му. Пактът включва политическа пътна карта за федерализиране на Сомалия и подготовка на изборите през 2016 г., както и стратегически планове за развитие на сомалийския сектор на сигурността.

---

⁶⁰ ЕС продължи значителната си подкрепа за AMISOM (на стойност общо 600 млн. евро) чрез Инструмента за подкрепа на мира в Африка, като по този начин способства за подобряване на обстановката в областта на сигурността в Сомалия в подкрепа на африканските войски.

През август, чрез усилията на СПЕС за Африканския рог и мисията на ЕС в Сомалия, ЕС подкрепи (политически и финансово) посредничеството на Междуправителствения орган за развитие за постигане на споразумение между сомалийското федерално правителство и ръководителя на Рас Камбони относно въвеждането на временна администрация в Джуба. Споразумението сложи край на местен конфликт в региона и подготви условията за по-нататъшно политическо договаряне между федералното правителство и сомалийските региони.

През годината ЕС продължи да подкрепя развитието на собствените сили за сигурност на Сомалия и започна разполагането в Могадишу на своята мисия за военно обучение в EUTM Somalia. През декември ЕС прехвърли в Могадишу щаба на мисията EUTM, който преди това беше базиран в Уганда⁶¹. Обучените от EUTM и прехвърлени в Сомалия въоръжени сили са основата на сомалийските национални въоръжени сили. EUTM предприе и консултантски дейности в Сомалия с цел укрепване на стратегическия капацитет на Сомалия. EUCAP NESTOR, мисията на ЕС за изграждане на регионален морски капацитет, предостави на федералното правителство стратегически консултации в подкрепа на сомалийската морска сигурност и управлението в областта на морското дело.

---

⁶¹ До края на 2013 г. ЕС е допринесъл за обучението на около 3000 сомалийски войници. Обучението включваше също въпроси като международното хуманитарно право и правата на човека, както и защитата на цивилни лица и специфичните потребности от закрила на жените и децата.

6.3.3. Судан и Южен Судан

Въпреки подписването през март 2013 г. на „матрица“ за изпълнението на споразуменията от Адис от 2012 г. и няколко успешни срещи на върха между президентите ЕС продължи да изпитва загриженост относно нестабилността на отношенията между Судан и Южен Судан. Забавянето на изпълнението на споразуменията продължи и не беше постигнат напредък в решаването на оставащите нерешени въпроси във връзка с всеобхватното мирно споразумение, по-специално по отношение на оспорваната област Абией. ЕС продължи да следи с особено внимание обстановката в областта на сигурността и произтичащите от това хуманитарни кризи в суданските области Сини Нил, Южен Кордофан и Дарфур.⁶²

На 15 декември 2013 г. дълбокият разрыв между управляващата партия Народното движение за освобождение на Судан (SPLM) доведе в Южен Судан до действия на насилие между враждуващите групи поддръжници на президента Салва Кийр и на бившия вицепрезидент Риек Машар в рамките на Народната армия за освобождение на Судан (SPLA), в резултат на което цялата страната беше застрашена от гражданска война на етническа основа. По оценки от края на декември загиналите са около 10 000, а над 400 000 са вътрешно разселените лица от последния период. Под егидата на Междуправителствения орган за развитие и с политическата и финансовата подкрепа на ЕС Етиопия и Кения оглавиха посредническите усилия, които в началото на 2014 г. доведоха до споразумение за прекратяване на въоръжените действия.⁶³

Мисията по линия на ОПСО EUAVSEC South Sudan, , разположена в отговор на искане на Южен Судан за подкрепа от ЕС за укрепване на сигурността на международното летище Джуба, продължи дейността си през 2013 г. като част от всеобхватния подход на ЕС към Судан и Южен Судан. През октомври 2013 г. беше решено мандатът на мисията да не се подновява.

---

⁶² На 10 октомври 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно сблъсъците в Судан и последвалата медийна цензура (P7_TA(2013) 0423).

⁶³ На 10 декември 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно развитието и изграждането на държавните структури в Южен Судан (P7_TA(2013) 0546).

СПЕС за Судан и Южен Судан и след края на мандата ѝ на 31 октомври 2013 г. СПЕС за Африканския рог продължиха да играят централна роля в политиката на ЕС спрямо Судан и Южен Судан и поддържаха тесни контакти с международните партньори и основните фактори в двете страни.

6.3.4. Кения

След протеклите в предимно мирна обстановка общи избори от 4 март 2013 г. ЕС поздрави народа на Кения и избраниците му и изрази задоволство от поведението на победените, като отправи призив за мир. От 19 януари до 4 април 2013 г. изборите в Кения бяха наблюдавани от мисия на ЕС за наблюдение на изборите, ръководена от члена на Европейския парламент Алож Петерле. ЕС има общо 65 наблюдатели, разположени в цялата страна за оценка на цялостния изборен процес.

Заплахата от терористични действия в Кения остана висока, за което свидетелства нападението в търговския център Уестгейт в Найроби през септември.

6.3.5. Мадагаскар

През 2013 г. Мадагаскар продължи да бъде „държава по член 96“ (от Споразумението от Котону). През годината обаче се наблюдаваха значителни събития в хода на преходния процес, като бяха проведени избори, наблюдавани от мисия на ЕС за наблюдение на изборите, ръководена от члена на Европейския парламент Мария Мунис де Уркиза. Първият кръг от президентските избори се състоя на 25 октомври, а вторият кръг беше съчетан с парламентарните избори на 20 декември. В изявление на говорителя на ВП/ЗП от 23 декември 2013 г. беше отправено поздравление към населението на Мадагаскар и беше изразено одобрение за приноса на участниците в политическия и изборен процес за безпроблемната организация и провеждане на изборите.

6.3.6. Етиопия

Продължи активното сътрудничество с етиопското правителство за постигане на мир и стабилност в региона на Африканския рог, по-специално в Судан, Южен Судан и Сомалия. Ролята на Етиопия в качеството ѝ на държава, в която се намира седалището на Африканския съюз, и на председател на организацията през 2013 г., както и текущите ѝ отговорности като председателство на Междуправителствения орган за развитие (IGAD), стимулираха засилващия се ангажимент на страната за предотвратяване на заобикалящата я нестабилност, със специален акцент върху региона на Африканския рог, а също и за ускоряване на регионалната икономическа интеграция. През ноември 2013 г. правителството обяви интегрирането на етиопски войски в мисията на Африканския съюз за Сомалия (AMISOM), на която ЕС е един от основните поддръжници както в политическо, така и във финансово отношение. През декември 2013 г., след избухването на кризата в Южен Судан, Етиопия започна в Адис Абеба разговори между правителството и бунтовниците в рамките на посредничеството, осъществявано от Междуправителствения орган за развитие. През април етиопският министър-председател Хайлемариам Десален посети Брюксел и се срещна с председателите Ван Ромпъой и Барозу. Етиопската икономика продължи да бележи значителен растеж и благодарение на високите разходи за облекчаване на бедността Етиопия постигна забележителен напредък по отношение на повечето от Целите на хилядолетието за развитие. Въпреки това ЕС продължи да изпитва загриженост във връзка със състоянието на човешките права в страната, включително ограниченията по отношение на политическата опозиция, медиите и гражданското общество.

6.3.7. Джибути

Джибути продължи да бъде основен партньор в международната борба с тероризма и пиратството в региона на Африканския рог.⁶⁴ Джибути участва със свои войски в мисията на Африканския съюз за Сомалия (AMISOM), и по-конкретно на нейна територия е разположен щабът на мисията на ЕС за подпомагане на изграждането на регионален морски капацитет в Африканския рог (EUCAP Nestor). През февруари 2013 г. в Джибути се проведоха парламентарни избори с участието на опозиционната коалиция Съюз за национално спасение (USN). ЕС изпрати мисия за оказване на експертна помощ при провеждането на избори, чиито препоръки бяха впоследствие предоставени на правителството. Официалните резултати бяха оспорени от опозиционната коалиция USN, което доведе до политическа криза. На 12 март говорителят на ВП/ЗП направи изявление, в което се настоява за зачитане на принципите на правовата държава и се призовава към въздържане от използване на сила и провеждане на политически диалог вместо това.

6.3.8. Еритрея

Продължи действието на санкциите на ООН, наложени в отговор на ролята на правителството на Еритрея в подкрепа на „Ал-Шабаб“, а положението в икономическата и социалната област и състоянието на човешките права в страната продължиха да бъдат драматични. На 18 септември 2013 г. ВП/ЗП направи изявление относно положението на политическите затворници в Еритрея. Драматичното положение принуди хиляди еритрейци да напуснат страната, за да потърсят по-добро бъдеще. По време на пътуванията мнозина от тях станаха жертва на нарушения на правата на човека и на трафик на хора. Международната общност беше потресена от трагедията край Лампедуза през октомври 2013 г., когато стотици бежанци, предимно от Еритрея и Сомалия, загинаха при опитите си да достигнат до европейски бряг, като в целия ЕС започна процес на обмисляне на цялостен подход към миграцията.

---

⁶⁴ На 4 юли 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно положението в Джибути (P7-TA(2013) 0334).

6.3.9. Танзания

Благодарение на вътрешната си стабилност Танзания е активен застъпник за мир и политическа консолидация в един неспокоен регион. Стратегическото местоположение на Танзания — в близост до Африканския рог, на западния бряг на Индийския океан и сред държавите от региона на Големите африкански езера, я поставя в положението на важен фактор в няколко регионални инициативи в политическата област и в сферата на сигурността.

След отправената от Танзания покана към мисията на ЕС за изграждане на регионален морски капацитет (EUCAP Nestor) в Дар-ес-Салам беше разположена служба за връзка на EUCAP. През декември 2013 г. се проведе първата дейност за обучение на служители на военноморските сили и морската полиция. Насоките за бъдещите дейности на EUCAP Nestor следва да се определят в сътрудничество с танзанийските власти, като се обхвалят широко дейностите за борба с пиратството. Те могат да включват подкрепа за морската полиция, стратегически консултации относно разработването на стратегия за морска сигурност и насочено сътрудничество с военноморските сили.

6.3.10. Уганда

Уганда продължи да заема важно място при утвърждаването на мира и стабилността на региона. Участието на нейни войски в мисията на Африканския съюз за Сомалия (AMISOM) беше водещо и тя председателстваше Международната конференция за региона на Големите африкански езера. Уганда изпълняваше ролята на посредник при мирните преговори между бунтовническата група M23 и властите на Демократична република Конго, вследствие на които през декември 2013 г. беше изготвена съвместна декларация. Уганда продължи да изпълнява основна роля и в рамките на регионалните специални сили на Африканския съюз, чиято задача е премахването на Божията армия на съпротивата (LRA).

През 2013 г. ЕС продължи диалога с Уганда относно реформата на изборното законодателство. През май 2013 г. ЕС направи изявления, в които изрази съжаление относно затварянето на четири медийни предприятия, а през декември 2013 г. изрази загриженост във връзка с приемането от парламента на изключително строг закон срещу ЛГБТИ. Уганда предприе редица важни стъпки за укрепване на управлението на публичните финанси, след като през 2012 г. беше разкрито присвояване на донорски средства.

6.3.11. Мавриций

Мавриций участваше активно в борбата срещу пиратството в западната част на Индийския океан. През 2011 г. ЕС сключи с Мавриций споразумение за прехвърляне на заподозрени в пиратство лица. Въз основа на това споразумение за първи път на 25 януари 2013 г. дванадесет такива лица бяха прехвърлени от EUNAVFOR в Мавриций.

В момента се обсъжда рамка между ЕС и Мавриций за обратно прехвърляне на лица, осъдени за пиратство, които да излежават присъдите си в Сомалия. Тази рамка ще спомогне за изграждане на още по-голяма степен на доверие в установеното партньорство помежду ни, както и на стратегически модел, при който движението на пиратите се проследява от прехвърлянето до завръщането им в родината.

През февруари тази година в морски условия, на борда на флагманския кораб на EUNAVFOR и с финансовата подкрепа за Мавриций от Комисията за Индийския океан по линия на 11-ата Програма за морска сигурност (MASE) бяха обучени 16 служители от бреговата охрана на Мавриций.

6.3.12. Сейшелски острови

Сейшелските острови продължиха да бъдат много активен партньор на ЕС в борбата с пиратството. През февруари 2013 г., съгласно споразумението за прехвърляне, подписано между ЕС и Сейшелските острови, беше извършено прехвърляне на Сейшелските острови на девет заподозрени в пиратство лица. През март 2013 г. Сейшелските острови осъществиха обратно прехвърляне в Сомалия на 12 лица, осъдени за пиратство. През януари 2014 г. EUNAVFOR отправи искане за прехвърляне на петима пирати на Сейшелските острови.

Мисията на ЕС EUCAP Nestor продължи да съдейства на органите на Сейшелските острови с цел засилване на капацитета на страната в областта на морската сигурност и управление.

6.4. Централна Африка

6.4.1. Демократична република Конго (ДРК) и регионът на Големите африкански езера

ЕС продължи да допринася за постигането на траен мир и сигурност в региона на Големите африкански езера, като подкрепи международните усилия за изграждане на стабилност, както и да работи за преодоляване на първопричините за конфликта и да се стреми към развитие.

През февруари в Адис Абеба държавните ръководители от региона подписаха рамката за мир, сигурност и сътрудничество в ДРК и региона („рамка МСС“). Рамката включва значителни ангажименти за международната общност, сред които стратегически преглед на мисията на ООН за стабилизиране MONUSCO и назначаването на специалния пратеник на ООН Мери Робинсън в подкрепа на усилията за постигане на трайни решения по план, който предвижда възможност за сближаване на инициативите в хода на осъществяването им.

През 2013 г. работата на специалния пратеник на ООН се подпомагаше от група международни пратеници, сред които високоставеният координатор на ЕС за региона на Големите африкански езера Кун Верваке. Регионалните и международните дипломатически усилия, с които се подчертаваше значението на изпълнението на поетите по рамката МСС ангажименти, подготвиха условията за подписване през декември 2013 г. на декларациите от Найроби между правителството на ДРК и движението M23.

През юни 2013 г. беше прието съвместно съобщение на ВП и Комисията до Съвета. В съобщението се предлага стратегическа рамка за региона на Големите африкански езера с пет основни елемента: ефикасно и отговорно правителство в ДРК, сигурност, икономика, сътрудничество и доверие между държавите в региона, както и ангажимент на международната общност за насърчаване на регионалните фактори да изпълняват набелязаните мерки и да действат отговорно както в рамките на държавата си, така и спрямо съседите си.

През юли и декември 2013 г. Съветът прие заключенията относно региона на Големите африкански езера, в които се потвърждава решимостта на ЕС да продължи да способства за трайна стабилност и развитие в региона.

През 2013 г. ЕС направи 14 изявления по отношение на положението в ДРК и региона на Големите африкански езера, сред които четири съвместни изявления на екипа на специалните пратеници за региона на Големите африкански езера.

Демократична република Конго

Политическата обстановка и обстановката в сферата на сигурността в източната част на ДРК бяха влошени поради бунтовническите действия на М23. В източната част на ДРК обаче действаха и други въоръжени групи, които се възползваха от неспособността на държавните власти да контролират територията си и да удовлетворяват потребностите на местното население. Основният повод за загриженост продължи да бъде връзката между въоръжените групи и експлоатацията на природните ресурси, включително минерали и диви животни.⁶⁵

Понастоящем в ДРК са разположени две мисии на ОПСО за реформа в сектора на сигурността: EUSEC ДР Конго и EUPOL ДР Конго. Мандатът на двете мисии беше удължен до 30 септември 2014 г., за да се създаде възможност за заключителна преходна фаза с цел предаване на функциите. През 2013 г. ЕС започна подготовка за запазване и поддържане на постигнатото от мисиите чрез дългосрочен пакет дейности, провеждани в партньорство с властите на ДРК, като се използват наличните инструменти и ресурси на ЕС.

През 2013 г. EUPOL ДР Конго продължи подкрепата си за реформата в сектора на сигурността в областта на полицията и взаимодействието ѝ със съдебната система както на стратегическо, така и на оперативно равнище, като решително насърчаваше ангажираността на местно равнище с процеса на реформа. При координация от Comité de Suivi de la Réforme de la Police (Комитет за наблюдение на реформата в полицията), който се доказва като основен фактор за осигуряване на съгласуваност и ефикасност на процеса, беше въведена прогресивна правна рамка за прилагане на реформата в сектора на полицията.

---

⁶⁵ На 12 септември 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно положението в Демократична република Конго (P7_TA(2013) 0388).

Бурунди

През 2013 г. ЕС продължи активните контакти с Бурунди в подкрепа на отговорно правителство, отворено общество, зачитащо основните права, и принципите на правовата държава. По-специално, ЕС подчерта значението на един приобщаващ процес в подготовката за изборите през 2015 г., при който да се вземат предвид основните елементи на мирното споразумение от Аруша, и подкрепата си за продължаваща роля на ООН в това отношение. Високопоставеният координатор на ЕС за региона на Големите африкански езера направи две посещения в Бурунди. ЕС и Бурунди изпълняваха и взаимните си ангажименти (в подкрепа на стабилността и за утвърждаване на демокрацията), които бяха поети по време на конференцията на партньорите за развитие на Бурунди през 2012 г. През юни 2013 г. говорителите на ВП/ЗП и на комисар Пиебалгс направиха изявление относно обнародването на закона за медиите в Бурунди. Направени бяха и редица местни изявления.

Руанда

Международните пратеници за региона на Големите африкански езера, сред които високопоставеният координатор на ЕС, проведоха три срещи с президента на Руанда, а по член 8 от Споразумението от Котону се поведе политически диалог с Руанда.

6.4.2. Централноафриканска република

През 2013 г. ЕС беше все по-загрижен поради постоянното влошаване на обстановката в областта на сигурността и на политическата и хуманитарната обстановка в Централноафриканската република. През декември 2012 г. избухна отново конфликт, чиято кулминационна точка беше насилственото завземане на властта от бунтовническата група Селека през март 2013 г., въпреки подписаното преди това споразумение за политическия преход през януари 2013 г. Тези събития се отразиха катастрофално върху населението, като причиниха несигурност, масови нарушения на правата на човека, насилие на основа на пола, както и използване на деца войници. Политическата страна на конфликта беше използвана в религиозен аспект, което доведе до появата на милиции на религиозна основа в страната и до по-нататъшно насилие.⁶⁶

През 2013 г. ЕС подкрепяше категорично регионалните и международните усилия за намиране на политическо решение на кризата и за възстановяване на сигурността. ЕС приветства приемането на Резолюция 2127 (2013) на Съвета за сигурност на ООН, с която се разрешава формирането на сили, ръководени от Африканския съюз, международната мисия за подкрепа в Централноафриканската република (MISCA), която поема функциите на операцията в подкрепа на мира MICOPEX, ръководена от Икономическата общност на централноафриканските държави. ЕС подкрепи и интервенцията на Франция в подкрепа на MISCA.

В сравнение с предходната година през 2013 г. ЕС и неговите държави членки увеличиха четирикратно хуманитарната си помощ за Централноафриканската република и работиха в тясно сътрудничество с ООН и други агенции за постигане на максимална помощ на място.

---

⁶⁶ Европейският парламент прие три резолюции относно положението в Централноафриканската република: на 17 януари 2013 г. (P7_TA(2013) 0033), 12 септември 2013 г. (P7_TA(2013) 0389) и 12 декември 2013 г. (P7_TA(2013) 0602).

През декември 2013 г. Европейският съвет изрази готовност да използва наличните инструменти, включително в рамките на ОПСО, за да бъдат подпомогнати усилията за стабилизиране в страната. През октомври и декември 2013 г. Съветът прие заключения относно Централноафриканската република, а през годината ВП/ЗП направи общо пет изявления относно страната.

6.5. Южна Африка

6.5.1. Южноафриканска общност за развитие (SADC)

ЕС продължи да укрепва отношенията си с региона на Южна Африка и ще съсредоточи вниманието си върху политическото положение в различните държави и икономическата криза. На 20 март 2013 г. в Мапуто, Мозамбик, се проведе среща на равнище министри между Южноафриканска общност за развитие (SADC) и ЕС. Срещата отбеляза 20-годишнината на диалога SADC — ЕС и постави началото на следващ динамичен процес за стабилно взаимодействие между двете страни. Тя беше предшествана от подготвителна среща на равнище висши служители на 15 февруари в Габороне, Ботсуана. Страните обсъдиха усилията си за изграждане на мир и стабилност в региона и в рамките на целия континент. На срещата бяха обсъдени важните икономически връзки, съществуващи между ЕС и SADC.

6.5.2. Южна Африка

Шестата среща на върха ЕС — Южна Африка се състоя в Претория на 18 юли 2013 г. — 95-ия рожден ден на Нелсън Мандела, и даде на председателите Барозу и Ван Ромпъой възможността да изразят почитта си към южноафриканския лидер чрез съвместна общественополезна работа. През 2013 г. беше поставен специален акцент върху създаването на заетост чрез увеличени инвестиции и задълбочаване на търговските отношения. Срещата на върха беше предшествана от втория бизнес форум Южна Африка — ЕС, който предостави уникална възможност на дружества от ЕС и Южна Африка за обсъдят постиженията в стопанската сфера и да създадат партньорства.

На срещата на върха бяха разгледани теми, подготвени от три политически събития на високо равнище. Първият структуриран диалог по правата на човека между ЕС и Южна Африка, който се проведе в Претория на 27 май 2013 г. и беше съпредседателстван от специалния представител на ЕС за правата на човека Ставрос Ламбринидис, предостави на двете страни възможност да обсъдят въпроси от общ интерес и взаимна загриженост. Петото заседание на Комитета по политика и сигурност Южна Африка — ЕС, проведено на 29 май 2013 г. в Претория, и 12-ата сесия на диалога на равнище министри, проведена на 10 юни 2013 г. в Брюксел при домакинството на ВП/ЗП и с участието на южноафриканския министър на международните отношения и сътрудничество Майте Нкоана-Машабане, изиграха ключова роля за подпомагането на обмена на мнения относно африканските кризи и други въпроси, срещата на върха ЕС — Африка през 2014 г., морската сигурност и сътрудничеството за развитие⁶⁷.

На 5 декември 2013 г. в Йоханесбург почина Нелсън Мандела, най-бележитата личност на Южна Африка и първи президент на републиката след периода на апартейда.

Председателите Ван Ромпъой и Барозу присъстваха на възпоменателната служба, състояла се на футболния стадион в Совето.

6.5.3. Ангола

Подписаният през юли 2012 г. документ „Ангола — ЕС: съвместен път напред“ подготви условията за по-амбициозно политическо партньорство и засилено сътрудничество, което доведе до повишена откритост за водене на диалог през 2013 г. Консултациите бяха съсредоточени върху ролята на Ангола за мира и стабилността в региона, по-специално с оглед на поетото от страната през януари 2014 г. председателство на Международната конференция за региона на Големите африкански езера, в хода на което Ангола показва, че е честен посредник в региона, с прагматичен подход, който може да бъде решаващ за намирането на дългосрочно решение за тази предразположена към конфликти зона. На 19—22 ноември 2013 г. в Йоханесбург Ангола беше избрана за заместник-председател на процеса от Кимбърли.

---

⁶⁷ Планираното за 5 ноември 2013 г. в Брюксел 14-о заседание на Съвместния съвет за сътрудничество ЕС — Южна Африка се наложи да бъде отложено по искане на Южна Африка.

6.5.4. Малави

ЕС приветства обрата в икономическата политика и зачитането на правата на човека, предприет след встъпването в длъжност на президента Джойс Банда през април 2012 г., и с радост отбеляза, че страната е поела по пътя на икономическо възстановяване. ЕС отчете ангажимента на президента Банда по отношение на социалната справедливост и правата на човека и я насърчи да продължи да провежда амбициозните нови политики за задаване на курс към устойчив икономически растеж в дългосрочен план. След като обаче през септември беше разкрит мащабен скандал с измами на правителството, наречен „Cashgate“, ЕС и други донори временно преустановиха подкрепата за бюджета до възстановяването на надеждното управление на публичните средства. ЕС придава голямо значение на изборите в Малави през 2014 г. и се готви за предоставяне на подкрепа за провеждането им, а след получена покана включи Малави в списъка с приоритети на ЕС за мисии за наблюдение на изборите през 2014 г.⁶⁸ През март комисар Пиебалгс посети Малави заедно с генералния директор на Организацията за прехрана и земеделие Хосе Грациано, за да обсъдят с правителството на Малави съвместни подходи в областта на продоволствената сигурност. От юни Малави е член на Новия алианс за подобряване на продоволствената сигурност и изхранването към Г8, а ЕС е водещият донор при подпомагането на този процес.

---

⁶⁸ ЕС присъства като наблюдател на последните две провеждания на общи избори в Малави през 2004 г. и 2009 г. , а през декември 2012 г. изпрати мисия за наблюдение на последващия етап след изборите с цел оценка на напредъка и преглед на подготовката за изборите през 2014 г.

6.5.5. Зимбабве

ЕС, който следва политика на постепенно възстановяване на диалога, временно отмени забраната за пътуване, наложена на шестима членове на правителството на Зимбабве, и през февруари 2013 г. заличи 21 лица и 1 образование от списъка за забрана за издаване на визи и замразяване на активите. След провеждането на 16 март на мирен и вдъхващ доверие референдум за конституцията ЕС отмени временно по-голямата част от ограничителните мерки, като спря временно прилагането на мерките срещу 81 лица и 8 образувания. По този повод ВП/ЗП направи декларация от името на Европейския съюз относно успешно проведения референдум и преразглеждането на ограничителните мерки на ЕС. На 22 август 2013 г. ВП/ЗП направи друга декларация от името на Съюза, с която поздрави народа на Зимбабве за провеждането на мирни президентски избори и отбеляза, че съгласно направената от Конституционния съд на Зимбабве декларация изборният процес е официално приключен. В декларацията също така беше подчертано значението, което ЕС отдава на необходимостта да продължи укрепването на реформите, за да се гарантира, че бъдещите избори са напълно прозрачни, надеждни и мирни. През септември 2013 г. от списъка беше заличена Zimbabwe Mining Development Corporation (ZMDC), с което се даде възможност за внос в ЕС от предприятията, контролирани от ZMDC.

6.5.6. Мозамбик

През 2013 г. започна нов избирателен цикъл. ЕС следеше внимателно напрежението между опозиционната партия RENAMO и правителството. Във връзка с това ЕС настояваше за въздържание и насърчаваше диалога като начин да се преодолеят политическите различия (в изявление, направено от говорителя на ВП/ЗП на 22 октомври 2013 г.) и настояваше за провеждането на мирни местни избори (в местно изявление на ЕС от 6 ноември 2013 г.). Местните избори, проведени на 20 ноември, бяха наблюдавани с дипломатически средства от Европейския съюз (делегацията на ЕС, държавите членки с местни представителства, наред с мисиите на Исландия, Норвегия и Швейцария). Впоследствие бяха отправени препоръки до националната избирателна комисия.

Освен това с мозамбикските власти бяха осъществени редица контакти във връзка с извършените отвлечения в градски райони в Мозамбик, при които ЕС изрази загрижеността си и предложи подкрепа.

6.5.7. Замбия

През юни 2013 г. комисар Пиебалгс беше на официално посещение в Замбия, за да се консултира са властите по въпроси от различни области, сред които сътрудничеството за развитие, регионалната интеграция и управлението. По време на посещението бяха проведени срещи с представители на гражданското общество и политическите партии и бяха обсъдени въпроси от областта на правата на човека и демокрацията.

6.5.8. Намибия

Сключването на всеобхватно споразумение за икономическо партньорство с няколко държави от Южноафриканската общност за развитие заемаше централно място в отношенията на ЕС с Намибия. Макар че нямаше съществени проблеми от двустранен характер, които да попречат на встъпването на Намибия в подобна спогодба, на дневен ред бяха сложни регионални въпроси, които предстои да бъдат разгледани. През юли 2013 г. комисар Карел де Гухт беше на официално посещение в Намибия с цел постигане на напредък в преговорите в тази трудна обстановка. Посещението даде положителни резултати и послужи за укрепване на ангажимента, поет от висшето политическо ръководство. Намибия председателстваше органа за отбрана на Южноафриканската общност за развитие, което спомогна за засилване на диалога с ЕС по отношение на събитията в региона.

6.5.9. Ботсуана

През юли 2013 г. комисар Де Гухт беше на официално посещение в Ботсуана с цел постигане на напредък в преговорите за всеобхватно споразумение за икономическо партньорство между ЕС и държавите от Южноафриканската общност за развитие. Посещението му даде възможност и за укрепване на диалога на ЕС с тази държава, която в много отношения е образец за партньорството между ЕС и Африка.

6.5.10. Свазиленд

Парламентарните избори се проведоха на 20 септември 2013 г., осъществени въз основа на обичайната система „Tinkhundla“, изключваща политическите партии от участие. В политически диалог и преки контакти с крал Мсвати III ЕС настоя за демократизация и прилагане на конституцията, в която са предвидени свобода на сдружаването, събранията и изразяването. Загрижеността на ЕС относно основните свободи беше изразена и по време на посещението на високо равнище, осъществено през март от ЕСВД.

6.5.11. Лесото

След изборите през май 2012 г. в Лесото успешно се задържа стабилно коалиционно правителство. В Лесото положението в областта на управлението и правата на човека беше добро. Все още се срещат предизвикателства в редица области, например по отношение на дискриминацията срещу жените, независимостта на съдебната система и достъпа на уязвимите групи до правосъдие. През 2013 г. ЕС продължи подкрепата си за сектора на правосъдието. Лесото е важен партньор в регионалните организации, например Южноафриканската общност за развитие. Благодарение на членството на страната в Южноафриканския митнически съюз и Общата парична зона, икономическата ѝ политика е тясно свързана с тези организации и държавите, членуващи в тях, по-специално Южна Африка.

7. Северна и Южна Америка

7.1. САЩ и Канада

7.1.1. САЩ

Отношенията ЕС — САЩ продължиха да укрепват със стартирането на преговорите по Трансатлантическото партньорство за търговия и инвестиции през юни 2013 г.

Трансатлантическото партньорство за търговия и инвестиции има много по-широк обхват от търговията и инвестициите, като служи за платформа за утвърждаване на ценностите на ЕС и САЩ по света по отношение на отворените пазари, демокрацията и правовата държава, както и за насърчаване на определянето на световни стандарти.⁶⁹

Разкриването на дейности за наблюдение, осъществени от Агенцията за национална сигурност, доведе до създаването на *ad hoc* работна група ЕС—САЩ по защита на данните с цел да се обсъдят въпросите, свързани с личните данни на граждани на ЕС, които са засегнати от програмите за наблюдение на САЩ. Макар ЕС да съзнава основното значение на партньорството между ЕС и САЩ за сигурността в Европа и извън нея, той изрази пред САЩ загрижеността си и отправи препоръки във връзка с правата на неприкосновеност на личния живот и защитата на данни, с които се ползват гражданите на ЕС.⁷⁰

ВП/ЗП поддържаеше ефективни и продуктивни отношения с държавния секретар на САЩ Джон Кери, което даде възможност за тясно и активно сътрудничество между ЕС и САЩ по множество въпроси на политиката в областта на външните отношения и сигурността — на Балканите, в рамките на европейското съседство, както и в други региони, по-конкретно Иран.⁷¹ По отношение на източното съседство на Европа САЩ подкрепиха дипломатическите усилия на ЕС за деескалация на напрежението в Украйна, а в рамките на южното съседство тясната координация със САЩ беше от основно значение за осигуряване на ефективни действия и комуникации. Освен това ЕС и САЩ засилват сътрудничеството си в Азиатско-тихоокеанския регион.

---

⁶⁹ На 13 юни 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно по-широко трансатлантическо партньорство (P7_TA(2013) 0280).

⁷⁰ На 4 юли 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно програмата за наблюдение на Агенцията за национална сигурност на САЩ, органите за наблюдение в различните държави членки и тяхното отражение върху правото на неприкосновеност на личния живот на гражданите на ЕС (P7_TA(2013) 0322).

⁷¹ Държавният секретар на САЩ беше поканен и участва в работното заседание в рамките на неофициалната среща на министрите на външните работи („Гимних“) във Вилнюс на 7 септември.

САЩ осъществяваха сътрудничество с граждански и военни операции на ЕС, като поддържаха свои командировани служители в EUSEC ДР Конго и EULEX Kosovo, и оказваха съдействие на други мисии, по-специално в Африка. Преди на 1 януари 2014 г. ЕС да поеме от САЩ председателството на Международната контактна група относно пиратството край бреговете на Сомалия бяха осъществени тесни консултации между ЕСВД и Държавния департамент на САЩ. Ускори се темпото на диалога между военните — Военния секретариат на Европейския съюз и командването на военните части на САЩ (AFRICOM и EUCOM), подпомогнати от решението на САЩ да назначи официално аташето си по отбраната в Белгия и като аташе по отбраната в ЕС. Диалогът ЕС — САЩ в областта на сигурността и развитието включваше инициатива за съчетаване на съответните сили на страните в подкрепа на прехода в Мианмар/Бирма. Сътрудничество беше осъществено и за превенцията на конфликти, по-специално по отношение на държавите в нестабилно състояние и държавите след конфликт. Като част от диалога по сигурността в областта на изменението на климата/енергетиката — едно от най-новите направления в отношенията ЕС — САЩ, на 5 юни 2013 г. във Вашингтон Центърът за военноморски анализи на САЩ и Кралският институт за обединени услуги на Обединеното кралство поставиха началото на финансиран от ЕСВД доклад относно проблематиката в областта на изменението на климата и енергетиката: предизвикателства и възможности на трансатлантическата сигурност.

ЕС и САЩ си сътрудничеха ефективно в областта на неразпространението, контрола върху оръжията и разоръжаването. САЩ подписаха Договора за търговията с оръжие, осъществени бяха информационни мероприятия в подкрепа на международния кодекс за поведение при дейности в космическото пространство и между двете страни се водеха активно консултации относно мисията на ООН и Организацията за забрана на химическото оръжие за премахване на химическото оръжие в Сирия.

7.1.2. Канада

В отношенията ЕС — Канада през 2013 г. преобладаваше серия от преговори от голямо значение, по-специално относно актуализирането на рамковото споразумение от 1976 г., както и относно всеобхватно икономическо и търговско споразумение. На 18 октомври 2013 г. ЕС и Канада постигнаха политическо споразумение по основните елементи на всеобхватно икономическо и търговско споразумение, което обаче не можа да бъде сключено до края на годината.⁷²

През 2013 г. ЕС поддържаше пълна програма на политически диалог с Канада, включително възобновяването на диалога ЕС — Канада по въпросите на борбата с тероризма. Канада продължи приноса си за мисиите на ЕС по линия на ОПСО в Афганистан, палестинските територии и Косово. През 2013 г. Канада имаше финансово участие в мисията в Мали. Налице беше тясно сътрудничество по въпроси като санкциите срещу Иран и Сирия. Канада участва и в мисиите на ЕС за наблюдение на изборите, например тази в Пакистан.

7.2. Латинска Америка и Карибски басейн

7.2.1. Двустранни регионални отношения

Двустранното регионално стратегическо партньорство на ЕС с Латинска Америка и Карибите проведе своята двугодишна среща на върха на 26—27 януари 2013 г. в Сантяго, Чили, на тема „Обединени усилия за устойчиво развитие с цел насърчаване на инвестиции със социално и екологично качество“. Това беше първата среща на върха с партньор Общността на латиноамериканските и карибските държави, която отбеляза началото на възобновената динамика в отношенията на ЕС с този регион. Отбелязано беше отлично ниво на участие на държавните и правителствени ръководители и министри от ЕС, включително председателите Ван Ромпюй и Барозу, както и ВП/ЗП. По време на срещата на върха планът за действие на ЕС и Общността на латиноамериканските и карибските държави беше разширен, като бяха включени две нови глави — по въпросите на равенството между половете и за инвестициите, което отразява приоритетите в двустранните отношения между двата региона.

---

⁷² На 10 декември 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно преговорите за сключване на споразумение за стратегическо партньорство между ЕС и Канада (P7_TA(2013) 0532).

Изпълнението на плана за действие продължи. По отношение на тематичния диалог между двата региона бяха проведени няколко срещи на високо равнище между ЕС и Общността на латиноамериканските и карибските държави в области като науката и технологиите (май, Брюксел), световният проблем с наркотиците (юни, Кито, Еквадор), миграцията (ноември, Брюксел) и корпоративната социална отговорност (октомври, Брюксел).

Фондация „Европа – Латинска Америка и Карибския басейн“, със седалище в Хамбург, продължи да осъществява дейности в подкрепа на партньорството между двата региона в съответствие с целите си.

7.2.2. Подрегионални отношения

През 2012 г. се забави ходът на преговорите с Меркосур за споразумение за асоцииране. Впоследствие бяха положени усилия за тяхното съживяване. В рамките на срещата на върха между ЕС и Общността на латиноамериканските и карибските държави, проведена в Сантяго, Чили, през януари 2013 г. ЕС и Меркосур се споразумяха да активизират преговорите и да преминат към размяна на предложения относно стоки, услуги и предприятия, както и в областта на държавните поръчки. Преговорите продължиха и през 2013 г. Обменът на предложения обаче се забави.

Що се отнася до Централна Америка, сред основните приоритети на ЕС през 2013 г. продължиха да бъдат въпросите на сигурността, борбата с трафика на наркотици и престъпността. Председателите Ван Ромпъой и Барозу проведоха политически диалог, включващ и посочените приоритетни въпроси, с държавните и правителствените ръководители от Централна Америка в рамките на проведената в Сантяго среща на върха между ЕС и Общността на латиноамериканските и карибските държави. През септември ЕС укрепи присъствието си в региона с подсилването на делегациите си в Хондурас и Ел Салвадор и с назначаването, за пръв път, на ръководител на делегация в тези две страни. Освен това ЕС прие различни значителни програми за сътрудничество с Централна Америка на национално и регионално равнище с цел подкрепа на реформата и модернизацията на съдебната и на пенитенциарната система, в т.ч. политиките в областта на превенцията и реинтеграцията на млади правонарушители, защитата на човешките права, както и реформите в сектора на сигурността. Търговският стълб на споразумението за асоцииране се прилага временно от август 2013 г. по отношение на Хондурас, Никарагуа и Панама, от октомври 2013 г. по отношение на Коста Рика и Ел Салвадор и от декември 2013 г. по отношение на Гватемала.

Приоритетно място продължи да заема продължаването и укрепването на политическия диалог с Карибския регион. През януари 2013 г., в рамките на срещата между ЕС и Общността на латиноамериканските и карибските държави в Чили се проведе политически диалог на високо равнище между ЕС и Форума на карибската група от африкански, карибски и тихоокеански държави (CARIFORUM). През септември 2013 г. комисар Пиебалгс взе участие в семинар в Гвиана с цел обсъждане на сътрудничеството за развитие по линия на 11-ия Европейски фонд за развитие за Карибския регион.

През май 2013 г. в Сейнт Лусия ръководителят на делегацията на ЕС в Барбадос и източнокарибския регион официално постави началото на дипломатическите отношения между Европейския съюз и Организацията на източнокарибските държави (ОИКД)⁷³.

7.2.3. Евро-латиноамериканската парламентарна асамблея

Евро-латиноамериканската парламентарна асамблея (Евролат) продължи да допринася за определяне на политиката във връзка с отношенията между двата региона и да следи отблизо събитията в Латинска Америка и ЕС. Изпълнителното бюро проведе заседанията си в Сантяго, Чили, през януари и във Вилнюс, Литва, през юли. Заседанията на комитетите по политически, икономически и социални въпроси и по устойчиво развитие, проведени през 2013 г., способстваха за продължаването на диалога по ключови въпроси за стратегическото партньорство между ЕС и Латинска Америка и Карибите, включително световната икономика, споразуменията за свободна търговия и асоцииране, миграцията и въпроси от сферата на сигурността.

---

⁷³ Членове на ОИКД са Антигуа и Барбуда, Доминика, Гренада, Монтсерат, Сейнт Лусия, Сейнт Китс и Невис, Сейнт Винсът и Гренадини. Ангила и Британските Вирджински острови са асоциирани членове на ОИКД.

7.2.4. Бразилия

Стратегическото партньорство запази интензивния си характер през цялата 2013 г. Шестата среща на върха между ЕС и Бразилия се проведе на 24 януари 2013 г. в Бразилия, Бразилия. По време на срещата на върха между ЕС и Общността на латиноамериканските и карибските държави, състояла се в Чили през януари, ВП/ЗП се срещна с министъра на външните работи Антониу Патриота, а след това и с неговия приемник Луиш Фигейреду по време на сесията на Общото събрание на ООН през септември. Политическият диалог на равнище висши служители (политически директори) се състоя в Брюксел през декември. На 22 ноември директорът по политическите въпроси на бразилското Министерство на външните работи Антониу Паранюш се срещна с изпълнителния генерален секретар на ЕСВД Пиер Вимон. През юли в Брюксел се проведе диалози по въпросите на международния мир и сигурност, координацията от страна на ООН и разоръжаването и неразпространението. На 27 юни ЕСВД беше домакин на първия диалог ЕС — Бразилия по въпроси от областта на наркотиците. Комисар Таяни посети страната през октомври в ролята на ръководител на бизнес делегация в рамките на *ad hoc* работна група по въпросите на инвестициите, конкуренцията и иновациите, която следва да докладва на следващата среща на върха ЕС—Бразилия през 2014 г.

7.2.5. Мексико

Председателите Ван Ромпъой и Барозу се срещнаха с новия президент на Мексико Енрике Пенья Нието в рамките на срещата на върха между ЕС и Общността на латиноамериканските и карибските държави, проведена в Сантяго, Чили, през януари 2013 г. Като потвърдиха отличното състояние на двустранните отношения, председателите и президента се споразумяха относно създаването на работна група за анализиране на обхвата и вариантите на осъвременяването на общото споразумение между ЕС и Мексико. През октомври работна група проучи вариантите за актуализиране на направлението в областта на търговията. Подготвени бяха заседания за пълен преглед (направленията по политическия диалог, сътрудничеството и търговията) през 2014 г. Мексико и ЕС потвърдиха конструктивния си диалог в областта на изменението на климата и околната среда. Двете страни работиха и по подготовката на укрепването на диалога и сътрудничеството в областта на правата на човека, вътрешните и трансграничните предизвикателства в областта на сигурността и превенцията на престъпността.

7.2.6. Венецуела

ЕС следи отблизо събитията във Венецуела след смъртта на Уго Чавес през март 2013 г. През април бяха проведени президентски избори, а по-късно през годината — местни избори. ЕС обърна специално внимание на продължаващата поляризация на венецуелското общество и насърчи всички страни да се включат конструктивно в мирен диалог.

7.2.6. Хондурас

По време на президентските и парламентарните избори в Хондурас през ноември 2013 г. ЕС проведе в страната мисия за наблюдение на изборите, ръководена от члена на Европейския парламент Улрике Луначек. Мисията беше оценена като успешен ангажимент на ЕС за подпомагане на укрепването на демокрацията в региона.

7.2.7. Парагвай

На 21 април 2013 г. в Парагвай бяха проведени общи избори, които бяха наблюдавани от ЕС, чиято мисия се ръководеше от члена на Европейския парламент Ренате Вебер. Изборите бяха добре организирани и заключението на мисията на ЕС за наблюдение на изборите беше, че резултатите от тях дават достоверна представа за волята на народа. През юни 2013 г. се състоя първото посещение на избрания за президент на Парагвай Орасио Картес в институциите на ЕС в Брюксел. Новият парламент откри сесията си на 1 юли, а президентът Картес встъпи в длъжност на 15 август. Меркосур и Съюзът на южноамериканските нации преустановиха временната отмяна на членството на Парагвай, която беше въведена като мярка след отстраняването на президента Фернандо Луго през юни 2012 г.

Посещението на комисар Пиебалгс в Парагвай през август 2013 г. предостави възможност да се обсъдят бъдещите приоритети на сътрудничеството за развитие ЕС—Парагвай. През септември ЕС укрепя присъствието си в Парагвай с подсилването на делегацията си и с назначаването, за пръв път, на ръководител на делегация в Асунсион.

7.2.8. Уругвай

ЕС и Уругвай потвърдиха отново общите си интереси за водене на диалог и сътрудничество по глобални въпроси в области като правата на човека, изменението на климата, целите на хилядолетието за развитие и международните усилия за опазване на мира. Двете страни продължиха да проучват възможности за по-нататъшно укрепване на сътрудничеството в областта на сигурността и управлението на кризи.

7.2.9. Куба

На 18 април 2013 г. Комисията прие препоръка към Съвета относно указанията за водене на преговорите по споразумение за политически диалог и сътрудничество между ЕС и Куба. През останалата част на годината продължиха обсъжданията с държавите членки относно проекта за указания за водене на преговорите. Централно място в отношенията на ЕС с Куба продължиха да заемат въпросите от областта на правата на човека, като такива бяха повдигнати пред кубинските власти както в Брюксел, така и в Хавана.

7.2.10. Хаити

На 12 декември, в присъствието на министър-председателя Лоран Ламот, ЕС и Хаити поставиха началото на структуриран редовен политически диалог, съгласно предвиденото в член 8 от Споразумението от Котону.

По линия на Инструмента за стабилност бяха отпуснати 5 млн. евро за подпомагане на изборния процес в Хаити, включително чрез изграждане на капацитет. Предвидените мерки за подпомагане включват подкрепа за новосъздадената „преходна изборна колегия“ — временна институция, която следва да доведе до установяването на пълноценен постоянен съвет.

ЕС работи съвместно с властите на Хаити и Доминиканската република с цел двете страни да бъдат насърчени да постигнат взаимно приемливо решение във връзка с положението в областта на правата на човека, произтичащо от решението на доминиканския конституционен съд относно гражданството. Прилагането със задна дата на това решение би могло да отнеме доминиканското гражданство на няколко хиляди жители на Доминиканската република с хаитянски произход.

7.2.11. Държави от Андите

ЕС следеше внимателно водените в Хавана преговори за мир между **колумбийските** власти и FARC (Революционни въоръжени сили на Колумбия), като през 2013 г. беше постигнат напредък в този процес. По време на посещението на председателя Барозу в Колумбия на 12 декември 2013 г. ЕС отново изрази подкрепата си за този процес и готовността си да предостави конкретна помощ за изпълнението на споразумението за мир. Това посещение, което е първото посещение на председател на Комисията в тази страна, показва и възможности за преминаване към по-висока степен в политическите отношения, като президентът Хуан Мануел Сантос изрази интерес към споразумение за политически диалог и секторно сътрудничество и за споразумение, което да даде на Колумбия възможност за участие в ръководени от ЕС операции за управление на кризи. Диалогът ЕС—Колумбия по правата на човека се подобри. През юни 2013 г. в Брюксел се проведе среща на висши служители с цел открито обсъждане на бъдещи загриженост въпроси, преди всичко предлаганото разширяване на военната юрисдикция, което по-късно беше поставено под въпрос чрез решение на колумбийския конституционен съд. Срещата даде възможност да се направи и преглед на актуалното състояние на редица положителни стъпки, предприети от Колумбия. Многостранното търговско споразумение между ЕС и Колумбия и Перу влезе в сила през март 2013 г.

Политическият диалог с **Еквадор** също се подобри през 2013 г., като в Брюксел през юни се проведоха първите по рода си двустранни консултации. ЕС изрази загриженост относно новото законодателство на Еквадор в областта на медиите, което според ЕС би могло да ограничи свободата на изразяване, както и относно новия указ за неправителствените организации. Еквадор продължи преговорите с ЕС с оглед на присъединяване към многостранното търговско споразумение.

Срещата на върха между ЕС и Общността на латиноамериканските и карибските държави, проведена в Сантяго през януари 2013 г., даде възможност за двустранни контакти на най-високо политическо равнище между ЕС и **Чили**. В декларацията от Сантяго страните се споразумяват да проучат възможности за осъвременяване на споразумението за асоцииране между ЕС и Чили. Във връзка с това, а и по повод 10-годишнината от началото на прилагането на споразумението, чилийската страна представи предложение за осъвременяване на спогодбата през октомври. Приключиха успешно преговорите за рамково споразумение, насочено към улесняване на участието на Чили в операции на ЕС за управление на кризи („Рамково споразумение за участие“). Чили продължи участието си в операцията EUFOR Althea в Босна и Херцеговина, а командващият EUFOR Althea посети Чили през ноември.

ВП/ЗП посети **Перу** през януари; комисар Пиебалгс посети **Боливия** през август. През ноември се проведоха срещи в рамките на механизмите за консултации на високо равнище ЕС—Перу и ЕС—Боливия.

Б. ДЕЙСТВИЯ В ОТГОВОР НА ЗАПЛАХИТЕ И ГЛОБАЛНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

1. Неразпространение и разоръжаване

Неразпространението и разоръжаването продължиха да бъдат неразделна част от външната политика на ЕС през 2013 г., допринасяйки за ефективното изпълнение на Европейската стратегия за сигурност⁷⁴.

Чрез използване на предоставените с Договора от Лисабон нови възможности бяха предприети допълнителни усилия за засилване на координацията между институциите на ЕС, както и между институциите на ЕС и държавите членки, и с трети държави и международни партньори. Първостепенно значение беше дадено на съчетаването на всички инструменти и средства на разположение на ЕС, за да се гарантират допълване и последователност, както и всеобхватен подход. По-специално, през 2013 г. ЕС продължи да подкрепя всестранното присъединяване към подходящи международни договори и инструменти, както и пълното им и ефективно прилагане, по-конкретно по отношение на Договора за пълна забрана на ядрените опити и договорения неотдавна Договор за търговията с оръжие. ЕС продължи да насърчава и включването на клаузи относно неразпространението на оръжия за масово унищожение, както и относно малките оръжия и леките въоръжения, в споразуменията между ЕС и трети държави, по-специално с Канада⁷⁵. На 30 септември и 1 октомври 2013 г. в Брюксел Консорциумът на ЕС по неразпространението организира втората си международна конференция за неразпространение и разоръжаване.

---

⁷⁴ Ангажиментът на ЕС с целия спектър от дейности в тази област се основава на набор от стратегически документи: Европейската стратегия за сигурност от 2003 г., Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (ОМУ) от 2003 г. и Новите насоки за действие в борбата с разпространението на ОМУ и системите за тяхната доставка от 2008 г., Стратегията на ЕС за борба с незаконното натрупване и трафика на малки оръжия и леки въоръжения и боеприпаси за тях от 2005 г. и Общата позиция относно износа на конвенционални оръжия от 2008 г. За повече информация относно конвенционалните оръжия вж. по-долу раздел Б.2.

⁷⁵ За повече информация относно конвенционалните оръжия вж. по-долу раздел Б.2.

1.1. Неразпространение на оръжията за масово унищожение и начините за тяхното доставяне

1.1.1. Договор за неразпространение на ядреното оръжие

През 2013 г. ЕС продължи активно да изпълнява плана за действие, приет от конференцията от 2010 г. по преразглеждане на Договора за неразпространение на ядреното оръжие (ДНЯО), и докладва за работата си на второто заседание на Подготвителния комитет по ДНЯО (Женева, 22 април — 13 май 2013 г.). ЕС направи също така общо изявление и три конкретни тематични изявления, посветени на трите стълба на ДНЯО: неразпространение, разоръжаване и използване на ядрената енергия за мирни цели. ЕС представи и работен документ относно приоритетните въпроси за обсъждане и напредъка във връзка с изпълнението на заключенията от конференцията от 2010 г. по преразглеждане на ДНЯО и препоръките за последващи действия (плана за действие от 2010 г.). ЕС организира и съпътстваща и добре посетена проява, на която представи регионалната система от предпазни мерки (Евратом) на ЕС пред конференцията. Съюзът продължи да подкрепя усилията на съдействащите за конференцията по въпроса за установяване на свободна от ядрени оръжия и от всички други оръжия за масово унищожение зона в Близкия изток⁷⁶, която да бъде свикана от генералния секретар на ООН, Руската федерация, Обединеното кралство и САЩ.⁷⁷

---

⁷⁶ На 17 януари 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно препоръките на Конференцията за преразглеждане на Договора за неразпространение на ядрени оръжия във връзка с установяването на Близък изток, свободен от оръжия за масово унищожение (P7_TA(2013) 0028).

⁷⁷ Усилията на ЕС по отношение на Иран и Корейската народнодемократична република са описани по-горе съответно в раздели А.1.3.2 и А.5.1.4.

1.1.2. Договор за пълна забрана на ядрените опити (ДПЗЯО)

ЕС продължи да насърчава влизането в сила на ДПЗЯО и да оказва допълнителна подкрепа на дейностите на Подготвителната комисия на Организацията на Договора за пълна забрана на ядрените опити (ОДПЗЯО). Въз основа на новото решение на Съвета, прието през ноември 2012 г., с което на ОДПЗЯО се предоставя допълнителна финансова помощ от около 5,2 млн. евро от бюджета за ОВППС⁷⁸, ЕС организира, съвместно с ОДПЗЯО и правителството на Ангола, семинар в Луанда, Ангола, за подпомагане влизането в сила на Договора. Семинарът ще послужи за модел за оказване на подобна подкрепа и за дипломатически действия в други региони. ЕС излезе с изявление на конференцията, посветена на член XIV от ДПЗЯО (равнище министри), проведена в Ню Йорк на 26 септември 2013 г.

---

⁷⁸ Вж. Решение 2012/699/ОВППС на Съвета от 13 ноември 2012 г. относно подкрепата на Съюза за дейностите на Подготвителната комисия на Организацията на Договора за пълна забрана на ядрените опити с оглед укрепване на капацитета ѝ за наблюдение и контрол и в рамките на изпълнението на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (*ОВ L 314, 14.11.2012 г., стр. 27*).

1.1.3. Международна агенция за атомна енергия

Посредством различни инструменти ЕС продължи да оказва подкрепа и на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ) във Виена⁷⁹. През 2013 г. Съюзът предостави над 8 млн. евро допълнителна финансова помощ на Фонда за ядрена сигурност на МААЕ⁸⁰. Основната цел на помощта, предоставена на МААЕ, е да се гарантира, че когато трети държави предприемат ядрени дейности, се спазват най-високите стандарти на ядрена безопасност, сигурност и защита. На 25 януари 2013 г. се състоя първата по рода си среща на висшите служители, на която за пръв път заседаваха длъжностни лица от Комисията, ЕСВД и МААЕ, за да обсъдят начините, по които сътрудничество между тях, за което е предвидена финансова помощ от над 110 млн. евро от 2007 г. насам, може да бъде засилено допълнително. ЕС и МААЕ запазиха тясното си сътрудничество и по иранския ядрен въпрос⁸¹.

---

⁷⁹ ЕС остава основен донор на Фонда за ядрена сигурност на МААЕ в полза на повече от 80 държави в Африка, Близкия изток, Латинска Америка и Азия, като от 2004 г. насам е предоставил близо 40 млн. евро (вкл. вноските през 2013 г.).

⁸⁰ Решение 2013/517/ОВППС на Съвета от 21 октомври 2013 година за подкрепа от Съюза на дейностите на Международната агенция за атомна енергия в областта на ядрената сигурност и проверка и в рамките на изпълнението на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (*ОВ L 281, 23.10.2013 г., стр. 6*)

⁸¹ Относно дейностите на ЕС, свързани с Иран, вж. по-горе раздел А.1.3.2.

1.1.4. Конвенция за химическото оръжие

ЕС продължи да следва целта за всеобщо присъединяване към Конвенцията за забрана на химическите оръжия и да насърчава нови дейности в подкрепа на конкретни проекти.

Изпълнява се решението на Съвета в подкрепа на действията на Организацията за забрана на химическото оръжие (ОЗХО)⁸², прието на 23 март 2012 г. Преди третата конференция за преглед на Конвенцията за забрана на химическите оръжия през април 2013 г. ЕС направи демарши за всеобщо присъединяване към Конвенцията до практически всички държави, които още не са страни по нея. След конференцията за преглед на Конвенцията ЕС изготви и набор демарши, насочени към 47 държави, които не са приложили Конвенцията ефективно на национално равнище. ЕС изрази дълбока загриженост във връзка със заплахата за международния мир и сигурност, която представлява използването на химически оръжия в Сирия. ЕС приветства международното споразумение за демонтиране и цялостно премахване на арсенала на химическо оръжие в Сирия и последващото присъединяване на Сирия към Конвенцията за забрана на химическите оръжия. ЕС подкрепи, финансово и в натура, усилията на ОЗХО за постигане на тази цел.

---

⁸² Вж. Решение 2012/166/ОВППС на Съвета от 23 март 2012 г. в подкрепа на дейностите на Организацията за забрана на химическото оръжие (ОЗХО) в рамките на изпълнението на стратегията на ЕС срещу разпространение на оръжия за масово унищожение (*ОВ L 87, 24.3.2012 г., стр. 49*).

1.1.5. Конвенция за биологични и токсични оръжия (КБТО)

След проведената на 5—22 декември 2011 г. в Женева седма конференция за преглед на КБТО и въз основа на приетата от Съвета на 18 юли 2011 г. обща позиция ЕС активно се ангажира в междусесийната програма за периода 2012—2015 г. ЕС направи изявления и представи работни документи относно помощта и сътрудничеството (член X) и относно мерките за смекчаване на рисковете, произтичащи от напредъка в областта на науката и технологиите. Освен това ЕС прие и нови решения на Съвета в подкрепа на дейностите по КБТО (юли 2012 г.) и на СЗО в областта на биологичната безопасност и биологичната сигурност (ноември 2013 г.). Прилагането им способства за повишаване на осведомеността сред съответните заинтересовани страни относно биологичната безопасност и биологичната сигурност и относно значението на спазването и пълното прилагане на КБТО. С оглед на следващата конференция за преглед на КБТО през 2016 г. ЕСВД планира да проведе вътрешен семинар на равнище експерти, за да спомогне да определяне на приоритетите и целите на ЕС, включително относно мерките за спазване на конвенцията.

1.1.6. Контрол на износа

По отношение на процесите на контрол върху износа през 2013 г. ЕС продължи да подкрепя изпълнението на резолюции 1540, 1673 и 1810 на Съвета за сигурност на ООН чрез съвместно действие на Съвета от 2008 г. Целта на съвместното действие от 2008 г., както и на неотдавнашното решение на Съвета в подкрепа на Резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН, прието през юли 2013 г., е повишаване на уменията и способностите на държавните служители на трети държави.⁸³ През последните пет години информационната програма на ЕС относно контрола върху износа на изделия с двойна употреба, финансирана по дългосрочния компонент на Инструмента за стабилност, популяризира дейностите за контрол на износа в 28 държави с принос от 17 млн. евро с оглед на борбата срещу разпространението на ОМУ. ЕС направи изявления по случай пленарното заседание на Австралийската група, проведено в Париж на 3—7 юни 2013 г., на пленарното заседание на групата на ядрените доставчици, проведено в Прага на 13—14 юни 2013 г., и на 25-ото пленарно заседание относно режима за контрол върху ракетните технологии, проведено в Рим на 16 октомври 2013 г.

⁸³ Вж. Решение 2013/391/ОВППС на Съвета от 22 юли 2013 г. в подкрепа на практическото изпълнение на Резолюция 1540 (2004) на Съвета за сигурност на ООН относно неразпространението на оръжия за масово унищожение и средствата за доставянето им (*OB L 198, 23.7.2013 г., стр. 40*).

1.1.7. Хагски кодекс за поведение срещу разпространението на балистични ракети (ХКП)

ЕС използва решението на Съвета в подкрепа на Хагския кодекс за поведение срещу разпространението на балистични ракети, прието през 2012 г. с цел популяризиране сред държавите, които не са страни по кодекса⁸⁴. По-конкретно, ЕС организира за целта няколко прояви: във Виена на 30 май 2013 г. по случай честването на 10-ата годишнина от подписването на ХКП, в Ню Йорк в рамките на Първия комитет на Общото събрание на ООН на 11 октомври 2013 г. и в Сингапур на 27 ноември 2013 г. по време на регионалния информационен семинар за Азия.

1.1.8. Центрове за високи постижения за смекчаване на риска от химични, биологични, радиологични и ядрени оръжия

В рамките на Инструмента за стабилност, в компонента му за смекчаване на риска от ХБРЯ (химични, биологични, радиологични и ядрени оръжия), създаването на центрове за високи постижения в областта на ХБРЯ в избраните региони напредва добре и първите четири регионални центъра вече са открити на следните места: Атлантическото крайбрежие на Африка (Рабат), Близкия изток (Аман), Югоизточна Европа/Южен Кавказ/Република Молдова/Украйна (Тбилиси) и Югоизточна Азия (Манила). Тяхната задача е да укрепят регионалното и международното сътрудничество по отношение на всички химични, биологични, радиологични и ядрени рискове, независимо от техния произход⁸⁵. Освен 40 проекта на обща стойност 49 млн. евро, за които вече са сключени договори, се договарят и нови проекти, възлизащи на 10 млн. евро, с различни консорциуми, включително от държавите членки.

---

⁸⁴ Вж. Решение 2012/423/ОВППС на Съвета от 23 юли 2012 г. за подкрепа на неразпространението на балистични ракети в рамките на изпълнението на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение и на Обща позиция 2003/805/ОВППС на Съвета (*ОВ L 196, 24.7.2012 г.*)

⁸⁵ Съветът за сигурност на ООН приветства създаването на тези центрове (изявление на председателството на Съвета за сигурност на ООН от 19 април 2012 г.).

1.1.9. Дейности в космическото пространство

ЕС придвижи работата по инициативата си за международен кодекс за поведение при дейности в космическото пространство, като проведе два кръга отворени консултации по проекта за кодекс в Киев (май 2013 г.) и Банкок (ноември 2013г.), в които взеха участие повече от 60 държави. Тези срещи, открити за участието на всички заинтересовани държави, послужиха като платформа за прозрачен и приобщаващ обмен на мнения по проекта за кодекс, с цел да се привлече международна подкрепа за текста. През 2013 г. ЕС задълбочи сътрудничеството си с групата правителствени експерти в рамките на ООН, занимаваща се с мерките за прозрачност и изграждане на доверие при дейности в космическото пространство, която в доклада си взе под внимание работата на ЕС по кодекса за поведение и подкрепи усилията за търсене на политически ангажименти като многостранен кодекс за поведение, чрез който да се насърчават отговорни действия и мирно използване на космическото пространство. Всички държави — членки на ЕС, бяха съвносителни на свързаната с това резолюция относно мерките за прозрачност и изграждане на доверие при дейности в космическото пространство, която беше одобрена с консенсус от Общото събрание на ООН.

1.2. Конвенционални оръжия

1.2.1. Договор за търговията с оръжие

След продължилия повече от шест години процес преговорите по Договора за търговията с оръжие приключиха на конференцията на ООН, която се проведе на 19—28 март 2013 г. в Ню Йорк. Текстът на Договора беше приет от Общото събрание на ООН на 2 април 2013 г. Правно обвързващото споразумение има за цел да повиши отговорността и прозрачността при търговията с оръжия и ще влезе в сила в рамките на три месеца след 50-ата ратификация.

В целия процес на работа ЕС и неговите държави членки активно подкрепяха Договора за търговията с оръжие⁸⁶ и участваха в окончателното му договаряне през март 2013 г. След като бяха оправомощени за това с решение на Съвета, всички държави — членки на ЕС, подписаха Договора след откриването му за подписване през юни 2013 г. Междувременно мнозинството държави — членки на ЕС, ратифицираха Договора. В оставащите държави членки в момента тече или е приключил процесът на национална ратификация, в зависимост от приложимите национални процедурни изисквания.

В съответствие с поетия по-рано ангажимент за подкрепа на Договора за търговията с оръжие, в момента вниманието на ЕС е насочено към насърчаване на съвременното му влизане в сила и на ефективното му и всеобщо прилагане. Във връзка с това беше приета специфична програма за подпомагане на изпълнението⁸⁷. Тя ще подпомага редица трети държави по тяхно искане за укрепване на системите им за трансфер на оръжие в съответствие с изискванията на Договора. Ще се полагат и съгласувани усилия за привличане на държавите, които все още не са страна по Договора.

---

⁸⁶ Наред с другото, посредством Решение 2013/43/ОВППС на Съвета от 22 януари 2013 г. относно продължаване на дейностите на Съюза, в рамките на Европейската стратегия за сигурност, в подкрепа на преговорите по Договора за търговията с оръжие (ОВ L 20, 21.1.2013 г., стр. 53).

⁸⁷ Решение 2013/768/ОВППС на Съвета от 16 декември 2013 г. относно дейностите на ЕС, в рамките на Европейската стратегия за сигурност, в подкрепа на прилагането на Договора за търговията с оръжие (ОВ L 341, 18.12.2013 г., стр. 56).

1.2.2. Малки оръжия и леки въоръжения

След интензивните консултации с широк кръг заинтересовани страни, през юни 2013 г. Съветът прие решение, с което да се способства за гарантирането на действителна физическа сигурност и управление на запасите в либийските оръжейни арсенали от страна на либийските държавни институции,⁸⁸ в допълнение към мисията на ЕС за оказване на съдействие в областта на граничния контрол в Либия. Освен това ЕС насърчаваше по-системното проследяване на конвенционалните оръжия в конфликтните зони („конфликтно проследяване“). През ноември 2013 г. Съветът реши да установи първия глобален механизъм за докладване за системно проследяване на незаконни конвенционални оръжия чрез създаването на публично достъпна онлайн система за проследяване на незаконни конвенционални оръжия, с отбелязване на конкретните видове оръжия, доставчиците, направленията на трансфера и незаконните получатели.⁸⁹ За събирането на съответните доказателства в рамките на проекта ще се провеждат и изследвания на място в засегнати от конфликти райони. Това се вметва в контекста на по-широките усилия на ЕС и ООН да осигурят липсващия капацитет за наблюдение и диагностика за по-добро разграничаване на моделите на разпространение и борба с пренасочването в рамките на Програмата за действие на ООН относно незаконната търговия с малки оръжия и леки въоръжения (МОЛВ).

---

⁸⁸ Вж. Решение 2013/320/ОВППС на Съвета от 24 юни 2013 година в подкрепа на действията в областта на физическата сигурност и управлението на запасите с цел намаляване на риска от незаконна търговия с малки оръжия и леки въоръжения (МОЛВ) и боеприпаси за тях в Либия и в региона (*ОВ L 173, 26.6.2013 г., стр. 54*).

⁸⁹ Вж. Решение 2013/698/ОВППС на Съвета от 25 ноември 2013 година в подкрепа на глобален механизъм за докладване относно незаконни малки оръжия и леки въоръжения и други незаконни конвенционални оръжия и боеприпаси с цел намаляване на риска от незаконна търговия с тях (*ОВ L 320, 30.11.2013 г., стр. 34*).

През декември 2013 г. Съветът прие решение за предоставянето на непрекъсната подкрепа от страна на ЕС във връзка с контрола на МОЛВ в Югоизточна Европа.⁹⁰ В решението се предвижда подкрепа за дейностите на Центъра за Югоизточна и Източна Европа за контрол на МОЛВ в Албания, Босна и Херцеговина, бившата югославска република Македония, Косово, Република Молдова, Черна гора и Сърбия. Наред с другото, решението ще съдейства за допълнително повишаване на сигурността на запасите, унищожаването на МОЛВ и боеприпасите за тях, подобряване на маркирането и проследяването на МОЛВ, насърчаване на по-тясно регионално сътрудничество по въпросите на МОЛВ и подкрепа за събирането на незаконни МОЛВ, държани от населението в държавите от Югоизточна Европа.

1.2.3. Противопехотни мини и касетъчни боеприпаси

В навечерието на срещата на върха в Мапуто през 2014 г. решението на Съвета на ЕС относно Плана за действие от Картахена се изпълнява в пълна степен.⁹¹ През 2013 г. бяха проведени семинари по въпросите на разминирването в Колумбия, Демократична република Конго, Перу (Еквадор в качеството на съвместен домакин) и Таджикистан. В Етиопия и Перу бяха проведени мисии за техническа подкрепа и национални семинари във връзка с оказването на съдействие на жертвите. Негово Кралско Височество принц Мирад на Йордания и Нейно Кралско Височество принцеса Астрид на Белгия приеха да бъдат част от създадената с решението на Съвета специална група на високо равнище за подкрепа на всеобщото присъединяване към конвенцията, като принц Мирад вече проведе първата си мисия в Китай през октомври 2013 г. ЕС и неговите държави членки предоставиха заедно над 120 млн. евро за обезвреждане на мини през 2013 г., от които 30 млн. евро са от бюджета на Съюза, което прави ЕС като цяло най-големият донор в световен мащаб.

---

⁹⁰ Вж. Решение 2013/730/ОВППС на Съвета от 9 декември 2013 г. в подкрепа на дейността на SEESAC по разоръжаване и контрол на оръжията в Югоизточна Европа в рамките на Стратегията на ЕС за борба с незаконното натрупване и трафика на МОЛВ и боеприпаси за тях (*ОВ L 332, 11.12.2013 г., стр. 19*).

⁹¹ Вж. Решение 2012/700/ОВППС на Съвета от 13 ноември 2012 г. в рамките на Европейската стратегия за сигурност в подкрепа на изпълнението на Плана за действие от Картахена за 2010—2014 г., приет от държавите — страни по Конвенцията от 1997 г. за забрана на използването, складирането, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване (*ОВ L 314, 14.11.2012 г., стр. 40*).

1.2.4. Контрол върху износа

По отношение на контрола върху износа на конвенционално оръжие действията на ЕС продължават да се ръководят от принципите на отговорност и прозрачност, залегнали в Обща позиция 2008/944/ОВППС на ЕС от 8 декември 2008 г. През 2013 г. ЕС продължи да популяризира тези принципи в редица трети държави в близките си съседни региони чрез дейности по подпомагане на контрола на износа съгласно Решение 2012/711/ОВППС на Съвета, като проучвателни посещения, правни анализи и работни срещи.

1.2.5. Васенаарска договореност

ЕС направи изявление по повод пленарното заседание на Васенаарската договореност, което се състоя 3—4 декември 2013 г. във Виена.

2. Тероризъм

ЕС продължи да бъде твърдо ангажиран с предотвратяването и борбата срещу тероризма, утвърждаването на принципите на правовата държава и наказателното правораздаване при зачитане на човешките права. Основните цели на ЕС в глобален мащаб остават разширяването на международния консенсус и повишаването на международните усилия за борба с тероризма.

Политическите диалози, свързани с борбата срещу тероризма, с ключови партньори на ЕС продължиха през 2013 г. ЕСВД представляваше ЕС в тези политически диалози. Проведени бяха и конкретни диалози с ООН, САЩ, Русия (на всеки шест месеца), с Канада, Турция, Пакистан, Саудитска Арабия и Обединените арабски емирства (ежегодни). Свързани с тероризма въпроси бяха обсъждани и по време на редица други срещи за диалог с участието на ЕС, включително по време на външнополитическите диалози, посветени на сигурността.

Един от основните въпроси, обсъждани в рамките на политическите диалози, беше въпросът с чуждестранните бойци в Сирия: бойци, прииждащи в Сирия от други държави, които се радикализират (в още по-голяма степен) там и при завръщането си в родината извършват терористични актове или играят ролята на катализатор за такива актове. Според оценките понастоящем в Сирия има чуждестранни бойци от приблизително 70 държави, като значителна част от тях са от ЕС. Това излага на голям риск европейската сигурност, както и регионалната (напр. Ирак, Ливан). Споделянето на анализа на ЕС за заплахата и координирането на реакциите по линия на политиките бяха централни елементи от диалога с партньорите на ЕС.

ЕС продължи да утвърждава ключовата роля на ООН в многостранното сътрудничество за борба и предотвратяване на тероризма. ЕС подкрепяше усилията на ООН за изпълнение на глобалната стратегия на ООН за борба с тероризма. По-конкретно, ЕС подпомагаше усилията на ООН за изпълнение на договорените регионални планове за действие за борба с тероризма в Централна Азия и финансира втория етап от програмата на ООН. Освен това през 2013 г. ЕС предостави безвъзмездна помощ на Службата на ООН по наркотиците и престъпността и на Изпълнителната дирекция на ООН за борба с тероризма в подкрепа на проекти за утвърждаване на принципите на правовата държава при разследванията и съдебното преследване в региона на Магреба.

ЕС остана твърд поддръжник на Глобалния форум за борба с тероризма. На четвъртата министерска среща на Глобалния форум за борба с тероризма, проведена през септември 2013 г. в Ню Йорк, ВП/ЗП изтъкна продължаващия ангажимент на ЕС по отношение на Форума. ЕС взе активно участие в проведените през годината дейности на Глобалния форум за борба с тероризма.

ЕС е ключов поддръжник на държавите извън ЕС в борбата им срещу тероризма и основава действията си върху връзката между сигурността и развитието. Помощта на ЕС в борбата с тероризма беше приоритетно насочена към региона на Южна Азия (по-специално Пакистан, Афганистан), Сахел (Мавритания, Мали, Нигер) и към Нигерия, Африканския рог и Йемен, като в тематичен план ударението беше поставено върху изпълнението на глобалните стандарти на ООН за борба с тероризма. През 2013 г. ЕС започна и изпълнението на различни проекти в държави в преход в региона на Близкия изток и Магреба с оглед на повишаване на държавната ефективност в сферата на сигурността, принципите на правовата държава, правоприлагането и човешките права.

По отношение на финансирането на тероризма ЕС работи в тясно сътрудничество със Специалната група за финансови действия, за да се гарантира прилагането в световен мащаб на международните ѝ стандарти за финансирането на тероризма и изпирането на пари.⁹²

През януари 2013 г. Съветът прие план за действие за борба с тероризма за Африканския рог и Йемен, с който се изпълнява елементът за борба с тероризма от стратегическата рамка на ЕС за Африканския рог от ноември 2011 г. Наред с това ЕС осигури финансиране за два проекта за борба с тероризма за региона на Африканския рог, свързани по-конкретно с финансирането на тероризма (укрепване на звената за финансово разузнаване, правоприлагането и на капацитета за съдебно преследване и правораздаване) и с борбата с радикализацията и набирането (подпомагане на свързани проекти в Сомалия и Момбаса, насочени също към сътрудничество в областта на правоприлагането).

---

⁹² Специалната група за финансови действия (FATF) е междуправителствен орган, създаден през 1989 г. от министрите на членуващите юрисдикции. Целите на FATF са да определя стандарти и да насърчава ефективното прилагане на правни, регулаторни и оперативни мерки за борба с изпирането на пари, финансирането на тероризма и други свързани заплахи за интегритета на международната финансова система.

След френската военна операция в Мали от началото на 2013 г. ЕС ускори прилагането на всеобхватен и цялостен подход към региона на Сахела в рамките на стратегията за сигурност и развитие в Сахела от 2011 г. През 2013 г. ЕС започна да финансира допълнителен проект за борба с тероризма, като разшири работата си по съществуващата програма на ЕС за борба с тероризма в региона на Сахела от Мали, Мавритания и Нигер към други държави в региона. През 2013 г. ЕС финансира проучване, конкретно насочено към заплахата и последиците от движението „Боко Харам“ в Нигерия и възможните му връзки с други терористични групи в Африка, което да формулира препоръки за евентуални действия от страна на ЕС.

3. Организирана престъпност

Тежката и организираната престъпност често се подценяват като заплаха и в ЕС, и в трети държави. Този въпрос продължи да бъде част от дневния ред на политическия диалог на ЕС с много страни, регионални и международни организации. Финансираните от ЕС програми за подпомагане и мисиите по линия на ОПСО спомогнаха за практическото прилагане на политическите насоки. С тези действия се цели също да се допълни приключващият (вътрешен) цикъл на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност за периода 2011—2013 г., както и настъпващият нов цикъл на политиката за периода 2014—2017 г.

Посредством финансираните по линия на Инструмента за стабилност програми във връзка с „пътя на кокаина“ и „пътя на хероина“ продължи изграждането на капацитет в областта на правоприлагането и на международни връзки по протежението на съответните „пътища“ за трафик.⁹³ Производството и трафикът на фалшифицирани лекарствени продукти е друга заплаха за общественото здраве, като развиващите се страни са изложени на по-голям риск и са в по-уязвимо положение; във връзка с това нов проект в рамките на Инструмента за стабилност е насочен към повишаване на осведомеността на държавно и на обществено равнище в Гана, Сенегал, Йордания, Мароко и Камерун. По линия на Инструмента за стабилност продължи да се оказва подкрепа и за редица регионални, трансрегионални и глобални проекти за борба с незаконното натрупване и трафик на МОЛВ и за преодоляване на дестабилизиращия ефект от това.⁹⁴ Освен това чрез различните инструменти за сътрудничество (Европейски фонд за развитие и Инструмент за стабилност) Комисията задели приблизително 76 млн. евро за морска сигурност в глобален план.

---

⁹³ С общ бюджет от почти 35 млн. евро от 2009 г. насам програмата във връзка с „пътя на кокаина“ обхваща 38 държави в Африка, главно Западна Африка, в Латинска Америка и Карибския регион и подпомага капацитета на страните партньори за борба с организираната престъпност и трафика на наркотици по целия път, с акцент върху засичането на незаконни канали на наркотици, борбата с изпирането на пари и обмена на информация. През втората половина на 2013 г. бяха подписани два нови договора за разширяване на географския обхват на програмата за комуникации в областта на въздухоплаването (AIRCOP), така че да обхване нови държави в Африка и Латинска Америка през следващите три години (3 млн. евро), и за подпомагане на внедряването на западноафриканската полицейска информационна система (WAPIS) в първите пет пилотни държави, а именно Бенин, Гана, Нигер, Мали и Мавритания (3 млн. евро). Продължи подкрепата за борбата с организираната престъпност по „пътя на хероина“ с работа в 15 държави в Азия, Централна Азия, Кавказ, региона на Черно море и Западните Балкани в рамките на програмата за „пътя на хероина“, чиито два етапа понастоящем се изпълняват паралелно: първият етап (2009—2014 г.) се състои от проект в размер на 9,5 млн. евро, включващ четири компонента, като основната дейност е насочена към Афганистан и Пакистан; вторият етап се състои от три отделни проекта с общ бюджет от 6 млн. евро (2012—2015 г.). През 2013 г. започнаха две нови интервенции в рамките на втория етап на програмата: един проект, насочен към укрепване на сътрудничеството между правоприлагащите органи на оперативно равнище, по-специално в Централна Азия (2013—2015 г., 2,7 млн. евро); друг 18-месечен проект (2013—2014 г., 1,5 млн. евро), насочен към проблема за трафика на хора в държавите по „пътя на хероина“, като дейностите в рамките на проекта акцентират върху укрепването на капацитета на Азербайджан, Босна и Херцеговина, Република Молдова и Турция по отношение на събирането на данни и на разузнавателни данни, анализ и системен обмен на информация.

⁹⁴ Вж. раздел Б.2.2. по-горе.

4. Киберсигурност

Киберсигурността е относително нов проблем, свързан със съществуващите глобални и трансрегионални заплахи, които вече не могат да се преодоляват ефективно, без да се отчита тяхното киберизмерение. В стратегията на ЕС за киберсигурност от февруари 2013 г. се отправя призив за по-ефективни усилия на ниво ЕС в различни области на политиката, свързана с киберпространството: киберустойчивост, киберпрестъпност, международна политика на ЕС относно киберпространството и киберотбрана. Приоритетите за международната политика на ЕС относно киберпространството са: да се запази киберпространството свободно и открито, да се разработят норми на поведение и да се прилагат съществуващите международни правни норми в киберпространството; да се повиши капацитетът на киберсигурността в трети държави и да се засили международното сътрудничество по въпроси, свързани с киберпространството.

В съответствие с това бяха приети заключения на Съвета относно стратегията; бяха проведени консултации относно киберпространството със САЩ и Китай, както и структуриран диалог с Индия; беше създадена работна група на Съвета за киберпространството (приятели на председателството), която провежда редовни заседания; в рамките на ОССЕ бяха приети мерки за изграждане на доверие; ЕС взе активно участие в Лондонския процес относно нормите на поведение; беше осъществен напредък при дефинирането на последователен подход за изграждането на капацитет; а що се отнася до киберотбраната, понастоящем се изготвя рамка на ЕС за киберотбрана.⁹⁵

---

⁹⁵ На 12 септември 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно стратегията на Европейския съюз за киберсигурност: отворено, безопасно и сигурно киберпространство (P7_TA(2013) 0376).

5. Енергийна сигурност

През 2013 г. действията на ЕС, свързани с необходимостта от укрепване на външните отношения в областта на енергетиката, получиха допълнителен тласък посредством доклада на Комисията относно състоянието на външните отношения в областта на енергетиката, последван от преглед от държавите членки и приемане на доклад на Съвета през декември 2013 г., в който беше подчертана необходимостта от по-нататъшно укрепване на сътрудничеството с цел преодоляване на предизвикателствата пред енергийната сигурност. И двата документа отчитат работата на ЕСВД и усилията на ВП/ЗП в тази област.

През 2013 г. ЕСВД продължи да работи в тясно сътрудничество с Комисията за активизиране на използването на инструментите и средствата на външната политика при прилагането на външната енергийна политика на ЕС, както беше посочено в съответните заключения на Съвета от ноември 2011 г. и в различни други документи.⁹⁶ Наред с това ЕСВД работи за укрепване на вътрешния си капацитет, ресурси и осведоменост по отношение на ролята на променящия се глобален енергиен ландшафт при оформяне на външната политика и политиката на сигурност.

В стратегическо отношение сред основните постижения през 2013 г. бяха решителните стъпки за откриването на Южния газов коридор. След решението на консорциума „Шах Дениз“ да избере трансадриатическия газопровод като първия европейски канал за проекта, окончателните инвестиционни решения за трансадриатическия газопровод и други тръбопроводи по коридора (южнокавказки петролопровод, трансанадолски газопровод) бяха взети на 17 декември 2013 г. Заедно със свързаните тръбопроводи/междусистемни връзки (Йонийско-Адриатическия тръбопровод, междусистемната връзка Гърция—България), физическото отваряне на този коридор до края на десетилетието е централен елемент от целта на ЕС за укрепване на енергийната сигурност на ЕС и неговите държави членки. През април 2013 г. Съветът проведе стратегически дебат по този въпрос. В същия контекст подкрепяните от ЕС преговори по проекта за транскаспийския газопровод продължиха между заинтересованите страни, като беше отбелязан известен успех.

---

⁹⁶ Вж. Заключения на Съвета относно укрепването на външното измерение на енергийната политика на ЕС от 24 ноември 2011 г. На 12 юни 2012 г. Европейският парламент прие резолюция по този въпрос („Ангажиране със сътрудничество в областта на енергийната политика с партньори извън нашите граници: стратегически подход за сигурни, устойчиви и конкурентни енергийни доставки“).

През 2013 г. ЕС продължи да поддържа целенасочения си и активен ангажимент в областта на енергетиката с ключови партньори в глобален план, и особено в рамките на съседните региони. За да се отбележи успехът на външната политика в областта на енергетиката, Съветът на министрите на Енергийната общност реши на годишното си заседание през октомври 2013 г. да удължи срока на действие на Договора за създаване на Енергийната общност с още 10 години след първоначално определената крайна дата през 2016 г. Освен това Енергийната общност започна преговори за присъединяване на Грузия към организацията.

Трайният ангажимент в района на южното съседство отбеляза положителен напредък с проведената през декември 2013 г. среща на министрите на енергетиката на Съюза за Средиземноморието, докато ангажиментът в района на източното съседство продължи да се развива в рамките на Източното партньорство.

Отношенията между ЕС и Русия в областта на енергетиката продължиха да бъдат противоречиви. Доставките на въгледород от Русия за ЕС нараснаха значително през 2013 г. Същевременно през 2013 г. продължиха трудните преговори например по десинхронизацията на балтийските електропреносни мрежи, по тръбопровода *Ostsee-Pipeline-Anbindungsleitung* (OPAL), както и сложните обсъждания по други инфраструктурни проекти като Южен поток.

По отношение на по-отдалечените региони ЕС продължи диалога в областта на енергетиката с ключови партньори като САЩ и Китай, като освен това започна нови диалози, пример за което е първата среща на комитета по въпросите на енергетиката между ЕС и Ирак. ЕС взе активно участие и в дейностите на различни организации за управление на енергетиката. Тези дейности включват инициативата за асоцииране на Международната агенция по енергетика и усилията за модернизирание на международната организация на Енергийната харта.

В областта на сътрудничеството за развитие 2013 г. беше белязана от подготовката за следващата седемгодишна финансова рамка на ЕС, в рамките на която повече от 20 държави партньори посочиха сред основните си приоритети и въпросите, свързани с енергетиката. ЕС продължи да бъде основен поддръжник на инициативата на ООН „Устойчива енергия за всички“.

В ядрената област през 2013 г. Комисията продължи активния си международен ангажимент, като сключи споразумение между Евратом и Южна Африка и активизира отношенията със съседните държави (по-конкретно Украйна и Армения) в рамките на „стрес тестовете“ за ядрена безопасност след аварията във Фукушима. Положителен резултат в тази област е подновеният ангажимент с Русия.

6. Дипломатическа дейност във връзка с климата

Заклученията на Съвета относно дипломатическата дейност във връзка с климата, приети на 24 юни 2013 г., и съвместният документ за размисъл на ЕСВД и Комисията по въпроса дадоха нов импулс на действията на ЕС за справяне с предизвикателствата за сигурността, породени от изменението на климата. В допълнение към това през юли 2013 г. Съветът прие заключенията относно дипломатията по въпросите на водните ресурси. Наред с това в документ за размисъл на Военния секретариат на ЕС и последвалите дискусии с държавите членки бяха разгледани по-задълбочено евентуалните специфични последици за военните. На международно равнище на 11 април 2013 г. беше разпространена съвместна декларация на външните министри на държавите от Г—8 и ВП/ЗП относно връзката между климата и сигурността, което беше последвано от работа на експертно ниво по специфичните предизвикателства за най-уязвимите държави.

На регионално равнище политическото съзнание за все по-голямата уязвимост и инициативите за превантивна дипломация за справянето с тези предизвикателства бяха изведени на преден план с продължаването на поредицата от международни конференции на високо равнище по проблемите за сигурността, предизвикани от изменението на климата, които се проведоха в Сеул през март 2013 г. с активното участие на ЕСВД. Напредна също и основната аналитична работа във връзка с възникващи заплахи за сигурността, например в рамките на групата научноизследователски проекти в областта на предизвиканите от изменението на климата промени по отношение на водите и сигурността, които представиха окончателните си оценки през 2013 г. Продължи и работата във връзка с екологичната сигурност в Централна Азия, Източна Европа и Кавказ в рамките на тригодишен проект с консорциума от международни организации ENVSEC. Координацията и обменът на информация по тези въпроси на равнище ЕС продължи да се извършва чрез *ad hoc* ръководна група.

През ноември във Варшава се проведоха 19-ата сесия на Конференцията на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата и 9-ата сесия на Конференцията на страните, служеща като заседание на страните по Протокола от Киото. Решенията, взети във Варшава, насочиха международните преговори в областта на климата в желаната посока и установиха програма с оглед на приемането през 2015 г. в Париж на амбициозно правно обвързващо споразумение за климата, включващо всички държави. По-конкретно на конференцията във Варшава на всички страни бе възложено да извършат подготвителна работа и да изготвят предложения за принос в контекста на приемането на това споразумение, като страните, които са готови, да представят предложенията достатъчно рано преди срещата на върха по въпросите на климата в Париж през 2015 г. или до първото тримесечие на 2015 г. Във Варшава бяха взети и редица решения за изпълнение в сферата на финансите, за намаляване на горските емисии, както и по отношение на „загубите и щетите“, с които се дава възможност за безпроблемно функциониране и развитие на институциите по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК).

От формална гледна точка на срещата на високо равнище във Варшава беше избегнато блокирането на преговорите от Руската федерация, която по-рано тази година поиска преразглеждане на процеса на вземане на решения по Конвенцията. Освен това Русия представи на генералния секретар на ООН официална нота за нарушение на проекта за процедурен правилник при вземането на решението за втория период на задължения по Протокола от Киото по време на COP 18 в Доха. Дискусията относно процеса на вземане на решения ще продължи и може да наложи дипломатическо участие, за да се улесни или дори да стане възможно приемането на глобално споразумение за климата през 2015 г.

7. Сигурност на водните ресурси

През 2013 г. сигурността на водните ресурси и дипломацията на ЕС в областта на водните ресурси привлякоха по-голямо внимание. През юли 2013 г. Съветът прие заключения относно дипломацията на ЕС по въпросите на водните ресурси, в които Съветът отчете повишения риск от напрежение и конфликти във връзка с достъпа до вода, което би могло да засегне пряко интересите на Европа, както и мира и сигурността в международен план. В заключенията на Съвета като конкретна цел за дипломацията на ЕС в областта на водните ресурси беше посочена нуждата ЕС да участва проактивно в действия, свързани с предизвикателствата пред сигурността на водните ресурси на трансгранично равнище, с цел да насърчава приобщаващото и устойчиво управление на водите в световен мащаб. В заключенията се посочват и конкретни действия и приоритети в подкрепа на тези цели.

Нил и Централна Азия бяха посочени в заключенията като неотложни приоритети за дипломацията в областта на водните ресурси. Като големи предизвикателства бяха очертани и други области като Меконг, Близкия изток и региона на Сахела. Изтъкнато бе значението на ангажимента на ЕС относно трансграничните предизвикателства и сътрудничеството с със съседните на ЕС държави. ВП/ЗП, ЕСВД и специалният представител на ЕС за Централна Азия и Африканския рог се занимаваха особено активно с този въпрос през годината. Те поддържаха политически контакти и работиха в тясно сътрудничество с Комисията в опит да допринесат за разрешаването на някои от политическите предизвикателства, породени от въпроси като проектите за язовири „Рогун“ и „Гранд ренесанс“ съответно в Таджикистан и Етиопия.

2013 година беше обявена от ООН за международна година на сътрудничеството в областта на водите, което беше отбелязано с различни прояви по света, като ЕС също имаше принос към някои от тях. Приносът на ЕС включва изявлението му по време на интерактивния диалог на високо равнище на Общото събрание на ООН по въпросите на сътрудничеството в областта на водите на 22 март в Ню Йорк и изявлението, направено на международната конференция на високо равнище по въпросите на сътрудничеството в областта на водите на 20—21 август 2013 г. в Душанбе, Таджикистан.

В. ПРИНОС ЗА ПО-ЕФЕКТИВЕН МНОГОСТРАНЕН РЕД

1. Организация на обединените нации

Като твърд поддръжник на многостранния ред ЕС продължи да работи за укрепване на ООН и за по-нататъшното активизиране на сътрудничеството между Съюза и ООН. ЕС продължи да съсредоточава усилията си върху утвърждаването на мира и сигурността в международен план, устойчивото развитие и правата на човека, демокрацията и принципите на правовата държава, както и върху подобряването на ефективността на ООН.

По време на 68-ата сесия на Общото събрание на ООН ЕС се възползва в пълна степен от разпоредбите на Резолюция 65/276 относно участието на ЕС в работата на ООН (приета през май 2011 г.). ЕС взе активно участие в Общото събрание на ООН, основните комитети на организацията, работните ѝ групи, международните срещи и конференции, свикани под егидата на Общото събрание, и в конференциите на ООН.⁹⁷

Сред приоритетите в своята работа в рамките на ООН⁹⁸ ЕС потвърди отново водещата си цел да гарантира силна и ефективна ООН на върха на международната система. В рамките на Общото събрание на ООН ЕС имаше активен принос в няколко срещи на високо равнище с последици върху развитието, и по-конкретно специалната проява, посветена на Целите на хилядолетието за развитие, срещата на високо равнище, посветена на темата за хората с увреждания и развитието, и срещата на високо равнище по въпросите на миграцията и развитието. ЕС допринесе също за преговорите и приемането на няколко резолюции на Общото събрание на ООН с пряко въздействие върху развитието.

---

⁹⁷ На 11 юни 2013 г. Европейският парламент прие препоръка на Европейския парламент до Съвета относно Шестдесет и осмата сесия на Общото събрание на ООН (P 7_TA (2013) 0234).

⁹⁸ На 13 юни 2012 г. Европейският парламент прие препоръката си към Съвета относно Шестдесет и седмата сесия на Общото събрание на ООН. През юли 2012 г. Съветът прие приоритетите на ЕС за 67-ата сесия на Общото събрание на ООН (вж. Съвет на Европейския съюз, *Приоритети на ЕС за 67-ата сесия на Общото събрание на Организацията на обединените нации*, 12851/12, 23.7.2012 г.).

В сферата на **мира и сигурността** ЕС и ООН продължиха сътрудничеството си по отношение на предотвратяването на конфликти, посредничеството, мироопазването, управлението на кризи и утвърждаването на мира. По отношение на управлението на кризи ЕС осъществи допълнителен напредък в прилагането на плана си за действие от 2012 г. за укрепване на подпомагането от ЕС по линия на ОПСО за мироопазващите дейности на ООН. Това включва подготовката на модел на механизъм за обмен на информация за създаването на политическа договореност, чрез която ЕС да улеснява координирането на приноса на държавите членки за операции на ООН; съвместен проект за изграждане на капацитет на Африканския съюз за реформата в сектора на сигурност, насочен към повишаване на координацията между ЕС и ООН при подпомагането за Африканския съюз; подобряване на начините за координация между ЕС и ООН при планирането и провеждането на мисии и операции, разполагани в подкрепа на операции на ООН; и сътрудничество при обученията и ученията, както и в областта на извличането на поуки. С помощта на Управителния комитет ЕС—ООН за сътрудничество при управлението на кризи продължи да укрепва и активното вече сътрудничество с отделите на ООН за мироопазване и политически въпроси, както и с екипите в отделните държави. През 2013 г. Съюзът и ООН си сътрудничиха при военното и гражданското управление на кризи в различни държави, и по-специално в Сомалия, Мали, Демократична република Конго, Либия и Косово. В Мали, например, ЕС започна да предоставя на мисията на ООН спътникови изображения, пое част от отговорността по наблюдението и работи в тясно сътрудничество в сферата на обучението. В Либия ЕС и ООН участваха активно в създаването на мисията на ЕС за оказване на съдействие в областта на граничния контрол в страната.

Привеждането в действие на принципа „отговорност за защита“ продължи да бъде приоритет за ЕС в ООН, както и в рамките на инструментите и политиките на ЕС. В този контекст ЕС участва активно в обсъжданията, проведени в рамките на Общото събрание на ООН и по линия на глобалната мрежа на координационните центрове за „отговорност за защита“. ЕС оказва допълнителна подкрепа за развитието и привеждането в действие на концепцията за защита на цивилното население при въоръжени конфликти, включително чрез мироопазващите операции на ООН и мисиите на ЕС.⁹⁹

---

⁹⁹ На 18 април 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно принципа на ООН за отговорност за защита (P7_TA(2013)0180).

ЕС участваше активно в Комисията на ООН по изграждане на мира и конфигурацията ѝ от шест държави като основен донор за държавите в програмата на Комисията по изграждане на мира (Бурунди, Сиера Леоне, Гвинея, Гвинея Бисау, Либерия и Централноафриканската република). ЕС си сътрудничи и с други държави в ситуация на нестабилност като Сомалия и Източен Тимор в рамките на изпълнението на Новия курс за поемане на ангажименти в нестабилни държави, одобрен на четвъртия форум на високо равнище за ефективността на помощта, проведен в Пусан през 2011 г.

ЕС засили сътрудничеството си с ООН в области като предотвратяването на конфликти, посредничеството и изграждането на мира, включително чрез партньорството между ЕС и ООН за природните ресурси и предотвратяването на конфликти; подпомагането на изграждането на мира в Либерия; партньорството между ЕС и „ООН Жени“ относно жените, мира и сигурността; помощта от ЕС за Програмата на ООН за развитие в областта на посредничеството; и други редовни контакти с партньори от ООН по тези въпроси. ЕС продължи да подпомага отдела на ООН за посредничество по политически въпроси и допълнително подсили собствения си капацитет за подкрепа на посредничеството.

Правата на човека се разглеждат подробно в друга част на настоящия доклад¹⁰⁰ и в този контекст е достатъчно да се припомни, че утвърждаването на правата на човека, демокрацията и принципите на правовата държава продължи да бъде свързващо звено в цялостната дейност на ЕС в ООН през 2013 г. ЕС работи успешно в рамките на Третия комитет в подкрепа на инициативите на ЕС по държави относно състоянието на човешките права и продължи да се ангажира решително съвместно с трети страни по ключови приоритети като свободата на религията или убежденията, с цел да се потвърдят и консолидират в по-голяма степен предишните постижения на инициативите, внесени от ЕС в Общото събрание на ООН, и на резолюциите на Съвета по правата на човека.

---

¹⁰⁰ Вж. раздел Г по-долу.

В областта на **устойчивото развитие** ключови приоритети бяха последващите действия във връзка с конференцията „Рио+20“ и подготовката на рамката за изкореняване на бедността и устойчиво развитие за периода след 2015 г. . Окончателният документ от специалната проява на Общото събрание на ООН, посветена на Целите на хилядолетието за развитие, през септември 2013 г., приет от Общото събрание на ООН през октомври 2013 г., осигурява добра основа за продължаване на обсъжданията и предоставя пътна карта за бъдещия процес, която предвижда от 69-ата сесия на Общото събрание на ООН междуправителствен процес, който да доведе до среща на върха през септември 2015 г. На 27 февруари 2013 г. Комисията прие съобщение относно преразглеждането на ЦХР, последващите действия от Рио+20 и програмата за периода след 2015 г., озаглавено „Достоен живот за всички: Премахване на бедността и осигуряване на устойчиво бъдеще за света“.¹⁰¹

На 25 юни 2013 г. Съветът прие заключения относно всеобхватна рамка за периода след 2015 г. Както в съобщението, така и в заключенията се подчертава, че изкореняването на бедността и устойчивото развитие са свързани, взаимно се подсилват и следва да бъдат включени в единна всеобхватна рамка за периода след 2015 г. В двата документа се изброяват приоритетните елементи на ЕС за всеобхватна рамка, включително основното човешко развитие; двигателите за постигане на устойчив и приобщаващ растеж; устойчивото управление на природните ресурси; правата на човека, равенството, справедливостта и правосъдието; мира, сигурността и равенството между половете. И двата документа потвърждават отново решимостта ни да отстраним недостатъците в ЦХР. През юли Комисията прие съобщение, озаглавено „Към изграждането на цялостен и интегриран подход към финансирането на изкореняването на бедността и на устойчивото развитие след 2015 г.“¹⁰², а на 12 декември 2013 г. Съветът прие заключения, озаглавени „Финансиране на изкореняването на бедността и на устойчивото развитие след 2015 г.“.

---

¹⁰¹ Вж. Европейска комисия, *Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Достоен живот за всички: Премахване на бедността и осигуряване на устойчиво бъдеще за света*, (COM(2013) 92 final, 27.2.2013 г.

¹⁰² Вж. Европейската комисия, *Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Към изграждането на цялостен и интегриран подход към финансирането на изкореняването на бедността и на устойчивото развитие след 2015 г.*, COM(2013) 531 final, 16.7.2013 г.

Наред с това ЕС подкрепи трансформирането на Програмата на ООН за околната среда (ЮНЕП) в орган с всеобщо членство, като взе активно участие в преговорите по новите институционални договорености за Събрание на ООН за околната среда с всеобщо членство в рамките на ЮНЕП. ЕС участва активно и в създаването на Политическия форум на високо равнище за устойчиво развитие, който ще замени Комисията за устойчиво развитие, както и в реформата на Икономическия и социален съвет на ООН. Политическият форум на високо равнище до голяма степен отговаря на амбициите на ЕС за създаване на орган, който позволява ангажираност на най-високо политическо равнище. Първата среща на Политическия форум на високо равнище се проведе през септември 2013 г. под егидата на Общото събрание на ООН. Борбата с изменението на климата също продължи да бъде част от ключовите цели на ЕС в ООН.

ЕС допринесе и за приемането на няколко резолюции, свързани с развитието, в Икономическия и социален Съвет на ООН, както и на 51-вата сесия на Комисията на ООН за социално развитие, акцентиращи върху темата за оправомощаване на хората да постигнат изкореняване на бедността, социална интеграция и пълна заетост и достойна работа за всички. ЕС имаше значителен принос за успешното приемане на договорените заключения на Комисията за положението на жените, в които акцентът се поставя върху изкореняване и предотвратяване на всички форми на насилие спрямо жени и момичета. Ръководните принципи за ЕС са: запазване и укрепване на международните споразумения и ангажименти в областта на равенството между половете и овластяването на жените; защита на достиженията на правото в областта на равенството на половете и прилагане на основан върху правата подход. Положителните резултати представляват добра основа за бъдещата работа в системата на ООН, по-конкретно в „ООН Жени“, по въпросите на равенството между половете и овластяването на жените.

ЕС насърчаваше и **реформите на системата на ООН**. Съюзът остана решен да направи необходимото за ефикасното и ефективно управление на финансовите ресурси на ООН съгласно принципите на бюджетната дисциплина и съгласуваността и в съответствие с най-високите международни стандарти, както и за повишаването на ефективността на място.

2. Организация за сигурност и сътрудничество в Европа

През 2013 г. ЕС продължи твърдо да подкрепя и да допринася в голяма степен за работата на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ). Съставлявайки почти половината членове на ОССЕ, ЕС продължи да подкрепя усилията на организацията за укрепване на сигурността чрез сътрудничество във всички области.

Независимо от по-скоро ограничения напредък, постигнат през годината, ЕС продължи активния си ангажимент по отношение на разрешаването на продължителни конфликти в рамките на ОССЕ, по-конкретно при преговорите за разрешаване на конфликта в Приднестровието и международните преговори в Женева. ЕС продължи да подкрепя и усилията за постигане на напредък при разрешаването на конфликта в Нагорни Карабах. ЕС предостави значително финансиране за изграждането на доверие между страните във всеки от тези конфликти.

ЕС продължи да отдава голямо значение и на изпълнението в пълна степен на ангажиментите по линия на правата на човека, по специално в областта на основните свободи, и изтъкна ролята на автономните институции на ОССЕ — Бюрото за демократични институции и права на човека, представителя на ОССЕ по въпросите на свободата на медиите и върховния комисар на ОССЕ по националните малцинства, за наблюдението на изпълнението на ангажиментите, поети от участващите държави, и за съдействието, което им се оказва, за постигане на напредък в това отношение. Това включва дейността по наблюдение на избори в цялата зона на ОССЕ. В допълнителна степен беше развито сътрудничеството с ОССЕ в областите на правата на човека и справянето с транснационалните заплахи, включително по въпроси, свързани с управлението на границите и киберсигурността. Наред с това ЕС продължи да подкрепя работата на мисиите на ОССЕ на място, по-специално в региона на Западните Балкани, Южен Кавказ и Централна Азия. ЕС предостави значителна подкрепа за инициативата за сигурност на общностите в Киргизстан. ЕС приветства ролята на ОССЕ за улесняване на организирането на местни избори в северната част на Косово в началото на ноември.

ЕС допринесе активно за диалога относно бъдещето на европейската сигурност, включително посредством обсъжданията относно процеса „Хелзинки+40“, за работата на ОССЕ за укрепване и модернизиране на контрола над въоръженията и за мерките за изграждане на доверие и сигурност. ЕС участва активно в обсъжданията на свързаните с цикъла на конфликтите въпроси с цел засилване на капацитета на ОССЕ за ранно предупреждение и ранно предприемане на действия в отговор на развиващи се или потенциални кризи, предотвратяване на конфликти, управление на конфликти и възстановяване след конфликти. ЕС поддържаше конструктивни отношения с всички партньори по време на подготовката за срещата на Съвета на министрите в Киев (5—6 декември) и приветства напредъка по всички измерения на ОССЕ, както и по хоризонталните въпроси като решението за борба с трафика на хора.

3. Съвет на Европа

ЕС продължи активния си ангажимент със Съвета на Европа в съответствие с Меморандума за разбирателство, подписан между двете организации през 2007 г., по-специално в региона на Европейското съседство и Западните Балкани. Сътрудничеството обхващаше всички три стълба от дейността на Съвета на Европа: демокрация, принципи на правовата държава и права на човека. ЕС продължи да си сътрудничи със Съвета на Европа по правни въпроси, определяне на стандарти и съвместни програми и да подпомага изпълнението на Стокхолмската програма, например в областта на ефикасността на правораздаването и защитата на данните.

ЕС оцени особено високо работата на експертните органи на Съвета на Европа по наблюдението и консултирането на държавите — членки на СЕ, относно правните стандарти в областта на правата на човека и принципите на правовата държава, особено експертния опит и консултативните функции на Венецианската комисия. Като пример за тези дейности могат да бъдат посочени предоставянето на консултации относно египетския закон за неправителствените организации, сътрудничеството с Грузия във връзка с конституционната ѝ реформа и с Украйна във връзка с реформата на прокуратурата, консултациите по отношение на измененията в изборното законодателство на Република Молдова и Украйна и оказването на съдействие на централната избирателна комисия в Албания.

Преговорите за присъединяване на ЕС към Европейската конвенция за защита на правата на човека достигнаха важен етап през април 2013 г. с постигнатото на техническо равнище съгласие по проектоспоразумението за присъединяване, по което се очаква становището на Съда на Европейския съюз.

На 18 ноември 2013 г. Съветът на ЕС прие приоритетите на ЕС за сътрудничество със Съвета на Европа за периода 2014—2015 г. Очаква се, че определянето на неизчерпателен набор от стратегически приоритети в ограничен брой географски и тематични области ще допринесе за укрепване на засиленото сътрудничество, ориентирано към постигането на резултати. В областта на правата на човека ЕС има за цел да работи със Съвета на Европа за подсилване на системата на Европейската конвенция за защита на правата на човека и борбата срещу дискриминацията. Реформата на съдебната система и борбата срещу корупцията продължават да бъдат приоритети за сътрудничеството в областта на принципите на правовата държава. По отношение на демокрацията двете организации ще работят за насърчаване на межкултурния диалог и демокрацията на местно и регионално ниво.

4. Г-7, Г-8 и Г-20

През 2013 г. Комисията и председателят на Европейския съвет взеха участие в няколко срещи на върха и заседания на Г-7, Г-8 и Г-20, чиято основна тема беше глобалната икономика. По време на срещата на Г-8 през юни в Лох Ерн бяха обсъдени трите приоритета: търговия, данъчно облагане и прозрачност.

В областта на сътрудничеството за развитие Г-8 продължи да поставя акцент върху селското стопанство и продоволствената сигурност. Новият алианс за продоволствена сигурност и храни беше разширен. ЕС продължи да играе активна роля за изграждане на партньорство между партньорските правителства в Африка, държавите от Г-8 и частния сектор, чиято цел е чрез подкрепа за селскостопанското развитие през следващите 10 години 50 млн. души да излязат от бедността. ЕС оказва голяма подкрепа и на инициативата на Обединеното кралство за търговия в Африка.¹⁰³

---

¹⁰³ Инициативата на Г-8 за прозрачност, ръководена от Обединеното кралство, обхваща инициативи в няколко важни области, сред които инициатива за прозрачност в добивната промишленост, прозрачност на помощта, прозрачност в областта на данъчното облагане, ограничаване на изпирането на пари и подобряване на данъчните системи в развиващите се страни. Всички посочени области са области, в които ЕС е много активен.

Г. ПОДКРЕПА ЗА ДЕМОКРАЦИЯТА, ПРАВАТА НА ЧОВЕКА, МЕЖДУНАРОДНОТО ХУМАНИТАРНО ПРАВО И ПРИНЦИПИТЕ НА ПРАВОВАТА ДЪРЖАВА

1. Утвърждаване на правата на човека, международното хуманитарно право, демокрацията и принципите на правовата държава

ЕС продължи активно да насърчава зачитането на правата на човека по целия свят през 2013 г. Водещият документ за работа в тази област остава документът, съдържащ стратегическа рамка и план за действие относно правата на човека и демокрацията, приет през юни 2012 г., чиято цел е подобряването на ефективността и последователността на политиката на ЕС в областта на правата на човека и поставянето на правата на човека и демокрацията в основата на външната дейност на Съюза.¹⁰⁴ Това включва области на политиката като ОВППС, търговия, инвестиции и развитие, както и външните измерения на правосъдието и вътрешните работи, както и на заетостта и социалната политика. ЕС продължи да бъде един от най-големите застъпници за международното хуманитарно право, което е залегнало във външната политика на Съюза, включително в сътрудничеството за развитие и хуманитарната помощ.

2. Място на правата на човека в политиката на ЕС

2013 година беше първата пълна година от мандата на **специалния представител на ЕС за правата на човека** Ставрос Ламбринидис. Специалният представител Ламбринидис се съсредоточи основно върху укрепването на сътрудничеството на ЕС в областта на правата на човека със стратегически държави партньори на ЕС; преодоляването на предизвикателствата във връзка с правата на човека съвместно с държави в преход в ключови региони по света; повишаването на видимостта на ЕС и ангажираността му с многостранни и регионални механизми за правата на човека (Организацията на обединените нации, Съвета на Европа, ОССЕ, АСЕАН, Африканския съюз, Организацията за ислямско сътрудничество); и засилването на сътрудничеството на ЕС с гражданското общество в световен мащаб, като му се предоставят повече възможности.

---

¹⁰⁴ Вж. Съвет на Европейския съюз, *Права на човека и демокрация: Стратегическа рамка и план за действие на ЕС*, 11855/12, 25.6.2012 г.

В тематичен план специалният представител продължи да поставя акцент върху защитата на неправителствените организации и правозащитниците и върху разширяването на обхвата на техните действия; върху постигането на напредък по всеобхватния характер на правата на човека; повишаването на ефективността на провеждания от ЕС диалог по правата на човека; и утвърждаването на ключови тематични приоритети на ЕС, включително отразените в наскоро приетите насоки в областта на правата на човека.

През 2013 г. беше почти завършено приемането на **стратегии за правата на човека по държави**, в които се набелязват приоритетните въпроси в областта на правата на човека, по които ЕС ще предприеме действия във всяка държава, в която е представен. Бяха изготвени 146 стратегии и 123 от тях получиха окончателното одобрение на Комитета по политика и сигурност.

ЕС проведе **диалози** и консултации **по правата на човека** с 30 държави партньори и регионални групи. За първи път се проведе диалог по правата на човека с Южна Африка и консултации по правата на човека с Южна Корея. Освен това, голяма част от 79-те държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн, които са страни по Споразумението от Котону, взеха участие в диалог с ЕС. Повечето диалози по правата на човека бяха предшествани от консултативни срещи с организации на гражданското общество в Брюксел и в съответните държави и последвани от информационни сесии за въпросните организации. Бяха положени усилия за подобряване на въздействието от диалозите и на тяхната ефективност. ВП/ЗП и нейният говорител направиха редица декларации относно правата на човека, а в определени случаи се направиха поверителни демарши.

До края на 2012 г. всички делегации на ЕС и мисии по линия на ОПСО бяха определили **лица за контакт по правата на човека и демокрацията**. Лицата за контакт по правата на човека играят съществена роля за прилагането на стратегиите за правата на човека по държави, като се свързват с местни организации на гражданското общество и координират работата на мисиите на ЕС по въпросите, свързани с правата на човека. През цялата година продължи обучението на служителите на ЕС по въпроси на политиките по правата на човека и демокрацията.

Гражданското общество продължи да е основният бенефициер на помощ по линия на **Европейския инструмент за демокрация и права на човека (ЕИДПЧ)**. Бяха стартирани повече от 530 нови инициативи по линия на ЕИДПЧ, в допълнение към повече от 2500 текущи проекти на ЕИДПЧ, които вече се изпълняват в тази област. Освен това, в повече от 50 случая беше активирана схема за малка безвъзмездна финансова помощ по линия на ЕИДПЧ, осигуряваща спешна помощ за стотици правозащитници, изложени на риск. Делегации на ЕС в 107 държави организираха процедура за представяне на предложения за проекти от регионални организации на гражданското общество в областта на правата на човека и демократизацията, разрешаването на конфликти и политическо участие.

3. Изпълнение на приоритетите на ЕС в областта на правата на човека

През 2013 г. ЕС продължи да насърчава зачитането на гражданските и политическите права, като бяха приети насоки в областта на правата на човека в редица изключително важни области. ЕС нееднократно изразяваше загриженост относно тенденцията на все по-големи ограничения върху **свободата на сдружаване** и дейностите на организациите на гражданското общество. Кампании за оклеветяване, ограничения на достъпа до чуждестранно финансиране и използването на заплахи и насилие срещу активисти са само някои от примерите за сериозните предизвикателства, с които се сблъскват много от правозащитниците във всекидневната си работа. ЕС постави въпроса за правозащитниците в своите контакти с много трети държави и направи декларации в подкрепа на тяхната работа, в т.ч. в случаи, когато активисти са били задържани, тормозени или убивани. Дипломати на ЕС на място са посещавали съдебни дела на правозащитници и са полагали усилия за тяхното освобождаване.¹⁰⁵

---

¹⁰⁵ На 14 март 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно засилването на борбата срещу расизма, ксенофобията и престъпленията от омраза (P 7_TA (2013) 0090).

През юни 2013 г. Съветът прие **насоки за насърчаване и защита на упражняването на всички човешки права от лесбийките, гейовете, бисексуалните, трансексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ)**. Насоките излагат подхода на ЕС за действия спрямо дискриминационни закони и политики, за насърчаване на равенството и недискриминацията и за борба с насилието срещу ЛГБТИ. Успоредно с това ЕС продължи да участва активно в усилия на регионално и многостранно равнище за борба с дискриминацията, основана на сексуална ориентация или полова идентичност. На двустранно равнище, както в публични изявления, така и при частни дипломатически контакти, ЕС изразяваше позицията си по въпросите, свързани с ЛГБТИ, включително срещу хомофобията и в подкрепа на декриминализирането на хомосексуалните отношения. ЕС проследи и взе отношение по тревожни тенденции в областта на правата на ЛГБТИ, най-вече в редица африкански държави и в Русия.

Също през юни ЕС прие **насоки относно свободата на вероизповеданията и убежденията**, след консултации с широк кръг заинтересовани страни, включително организации на гражданското общество, църкви, религиозни сдружения или общности и философски и неконфесионални организации. В тези насоки ЕС припомня международните стандарти за правата на човека в тази област и отново потвърждава решимостта си да защитава правото на упражняване на свобода на вероизповеданията и убежденията, въз основа на принципите за равенство, недискриминация и всеобхватност. Насоките ще подпомогнат още повече действията на ЕС в подкрепа на религиозната свобода, на фона на тревожната тенденция на нарушаването ѝ по света. ЕС изразяваше опасенията си по време на двустранни дипломатически действия, в публични изявления и заключения на Съвета.¹⁰⁶

---

¹⁰⁶ На 13 юни 2013 г. Европейският парламент прие Препоръка на Европейския парламент до Съвета от 13 юни 2013 г. относно проекта за насоки на ЕС относно насърчаването и защитата на свободата на религията или убежденията (P7_TA(2013)0279) и резолюцията относно положението на мюсюлманите от общността рохингия (P7_TA(2013)0286), а на 10 октомври 2013 г. беше приета резолюцията относно неотдавнашни случаи на насилие и преследване срещу християни, особено в Малула (Сирия) и Пешавар (Пакистан), и относно случая с пастор Саид Абедини (Иран) (P7_TA(2013)0422).

През цялата 2013 г. ЕС нееднократно осъждаше ограниченията върху **свободата на изразяване** и върху достъпа до интернет, както и арестите на журналисти и блогъри. В насоките относно свободата на вероизповеданията и убежденията ЕС установи специална връзка със свободата на изразяване, поради взаимната свързаност и взаимно подсилващия се характер на двете права. Освен това ЕС зае позицията, че основните права, демокрацията и принципите на правовата държава трябва да бъдат защитавани в интернет съобразно същите норми, принципи и ценности, които ЕС поддържа и извън нета. Съответно, ЕС продължи работата по изготвянето на насоки относно свободата на изразяване онлайн и офлайн, която ще приключи през 2014 г.¹⁰⁷

ЕС продължи да бъде основен глобален фактор в усилията за премахване на смъртното наказание, като използва импулса от приетата през декември 2012 г. резолюция на Общото събрание на ООН, в която се призовава за мораториум в световен мащаб. Насоките относно **смъртното наказание**, приети първоначално през 1998 г., бяха актуализирани в хода на 2013 г., като новият текст консолидира опита на ЕС в дейностите му, насочени към премахването на смъртното наказание. На двустранно и многостранно равнище ЕС насочи вниманието си към запазилите смъртното наказание държави и продължи да се противопоставя на смъртното наказание в рамките на всички подходящи форуми, по-конкретно ООН, ОССЕ и Съвета на Европа. Специалният представител на ЕС за правата на човека представляваше ЕС на провения се през юни 2013 г. в Мадрид световен конгрес срещу смъртното наказание.

---

¹⁰⁷ На 13 юни 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно свободата на печата и на медиите по света (P7_TA(2013)0274).

ЕС постигна напредък по изпълнението на насоките относно **изтезанията** и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание и продължи да обръща внимание върху отделни случаи на изтезание и малтретиране в рамките на диалозите по правата на човека с трети държави. ЕС направи редица декларации, включително в рамките на многостранни форуми като ООН и ОССЕ, като разгледа начините за по-добра координация с Конвенцията на ООН против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание и подкомитета на ООН за предотвратяване на изтезанията. И накрая, ЕС осигури значителна финансова подкрепа на организациите на гражданското общество по света. В рамките на програмата „Борба с безнаказаността“ по линия на ЕИДПЧ бяха стартирани 25 нови инициативи в подкрепа на изложени на риск правозащитници, на обща стойност 20 млн. евро.

ЕС зае активна позиция в защита на **правата на жените** по време на 57-ата сесия на Комисията за положението на жените към ООН през март 2013 г. ЕС и „ООН Жени“ продължиха да изпълняват своето споразумение за партньорство, включително като организираха съвместно конференцията на високо равнище относно лидерството на жените в региона на Сахела през април 2013 г., в сътрудничество със специалния пратеник на ООН за Сахела. ЕС предприе допълнителни действия по прилагането на Резолюция 1325 на Съвета за сигурност на ООН относно жените, мира и сигурността, по-конкретно като включи въпроса за равенството между половете във всички мисии по линия на ОПСО. Повече от половината разположени понастоящем мисии по линия на ОПСО имат поне един съветник по въпросите на равенството между половете.¹⁰⁸

---

¹⁰⁸ Европейският парламент прие няколко резолюции: относно изкореняване и предотвратяване на всички форми на насилие спрямо жени и момичета — 6 февруари 2013 г. (P7_TA(2013)0045); относно последиците от икономическата криза върху равенството между половете и правата на жените — 12 март 2013 г. (P7_TA(2013)0073); относно положението на жените в Северна Африка — 12 март 2013 г. (P7_TA(2013)0075); относно правата на жените в държавите от Балканския полуостров, които са в процес на присъединяване към ЕС — 21 май 2013 г. (P7_TA(2013)0202); и относно убийствата въз основа на пола: изчезналите жени? — 8 октомври 2013 г. (P7_TA(2013)0400).

През 2013 г. ЕС продължи с усилията за утвърждаване на **правата на детето** по света. След съвместни усилия на ЕС и УНИЦЕФ, включването на инструментариум за правата на детето в рамките на сътрудничеството за развитие беше завършено и той беше пуснат в действие посредством регионално обучение, организирано за делегации на ЕС и други донори. През есента на 2013 г. ЕС, в партньорство с Африканския съюз, организира семинар в Адис Абеба, Етиопия, посветен на децата, засегнати от въоръжени конфликти. Чрез инициативата на ЕС „Децата на мира“, създадена след Нобеловата награда на ЕС, Съюзът отдели допълнителни 4 млн. евро за образованието на деца в кризисно положение. По отношение на детския труд, през октомври 2013 г. ЕС участва в Третата световна конференция относно детския труд, състояла се в град Бразилия, Бразилия, и беше активно ангажиран в договарянето на тристранна декларация относно детския труд.

ЕС активно насърчаваше зачитането на правата на **хората с увреждания**, включително като призоваваше постоянно за ратифицирането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, която самият ЕС ратифицира през 2011 г., и като поставяше на дневен ред въпросите, свързани с правата на хората с увреждания, в диалога по правата на човека с държавите партньори. ЕС продължи да защитава и утвърждава правата на хората с увреждания извън Съюза, като систематично разглеждаше въпроси, свързани с правата на хората с увреждания, при програмиране на сътрудничеството за развитие и чрез изпълнение на проекти за постигане на напредък по правата на хората с увреждания.

ЕС продължи да утвърждава **икономическите, социалните и културните права** в тясно сътрудничество със специалните докладчици на ООН, а въпросът за нарушенията на тези права беше редовно повдиган в рамките на диалога относно правата на човека с трети държави. По повод на Световния ден на водата на 22 март ВП/ЗП подчерта, че достъпът до безопасна питейна вода и канализация е човешко право, произтичащо от правото на адекватен стандарт на живот. ЕС постоянно насърчаваше партньорските държави да ратифицират и прилагат конвенциите на Международната организация на труда, а годишният форум на неправителствените организации (5—6 декември 2013 г.) беше до голяма степен посветен на въпроса как да се осигури отчетност за зачитането и пълното постигане на икономически, социални и културни права.¹⁰⁹

4. Правата на човека във всички външни политики

ЕС продължи да работи през годината по включването на правата на човека в своите политики в областта на търговията, развитието и другите външни политики. Бяха предприети допълнителни стъпки в посока на включване на подход, основан на правата, в областта на **сътрудничеството за развитие**, в т.ч. чрез разработването на инструментариум. През 2013 г. беше изготвена обяснителна бележка за делегациите на ЕС относно пътните карти на ЕС по държави за ангажимент с гражданското общество.

---

¹⁰⁹ Европейският парламент прие резолюции относно въздействието на финансовата и икономическата криза върху правата на човека — 18 април 2013 г. (P7_TA(2013)0179); относно корупцията в публичния и частния сектор: въздействието върху правата на човека в трети страни — 8 октомври 2013 г. (P7_TA(2013)0394); относно дискриминацията, основана на кастов признак — 10 октомври 2013 г. (P7_TA(2013)0420); относно организираната престъпност, корупцията и изпирането на пари (междинен доклад) — 11 юни 2013 г. (P7_TA(2013)0245); и относно организираната престъпност, корупцията и изпирането на пари (окончателен доклад) — 23 октомври 2013 г. (P7_TA(2013)0444).

Законодателният пакет за инструментите на външната политика на ЕС, по който през декември 2013 г. бе постигнато съгласие между Европейския парламент и Съвета, отделя по-централно място на правата на човека, демокрацията и доброто управление. ЕС следваше подход, основан на правата на човека, при подготовката на първите варианти на стратегическите документи, многогодишните индикативни програми и програмите за бюджетна подкрепа за периода 2014—2020 г. Успоредно с процеса на програмиране ЕС работи активно по последващите действия след Рио+20 и програмата за развитие за периода след 2015 г., като постоянно изтъкваше, че човешките права, управлението, демокрацията и принципите на правовата държава трябва да бъдат включени в рамката за периода след 2015 г.¹¹⁰

През цялата година ЕС непрекъснато изтъкваше позицията си, че борбата срещу **тероризма** трябва да бъде водена при зачитане на принципите на правовата държава и при пълно спазване на приложимото международно право. През октомври 2013 г. ЕС и голям брой държави членки взеха участие в международната конференция в Истанбул за национална и международна координация в борбата срещу тероризма. ЕС продължи да изпълнява стратегията си за премахване на **трафика на хора** за периода 2012—2016 г., с активното участие на делегациите на ЕС в приоритетни държави. Започна работата по разработването на инвентарен опис на инструментите за финансиране на борбата срещу трафика на хора и проектите, изпълнявани от ЕС и държавите членки в приоритетните държави и региони.

---

¹¹⁰ На 13 юни 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно Целите на хилядолетието за развитие (P7_TA(2013) 0283).

В областта на **търговската политика** ЕС отмени временното преустановяване на преференциалното третиране по общата схема от преференции (ОСП) за Мианмар/Бирма, което беше първоначално наложено през 1997 г., в отговор на съществените подобрения, постигнати в областта на човешките и трудовите права в тази държава. Продължи подготовката за прилагането на новия регламент за ОСП, включително преглед на статута на първата група заявления за статут ОСП+. Бяха извършени оценки на въздействието по отношение на правата на човека за всички търговски преговори, започнали през 2013 г., включително търговските преговори между ЕС и САЩ.

ЕС продължи да включва политиките си за правата на човека и равенството между половете в рамките на **общата политика на сигурност и отбрана** (ОПСО). През 2013 г. 8 от 11-те граждански мисии по линия на ОПСО и всички военни операции по линия на ОПСО имаха съветник по правата на човека или равенството между половете сред членовете на персонала си. В приетите през юни 2013 г. нови процедури за управление на кризи се посочва, че при цикъла на планиране на нови мисии следва винаги да се извършва анализ на равенството между половете и правата на човека.¹¹¹

В сътрудничество с институции за обучение от държавите — членки на ЕС, и формирания на гражданското общество през годината бяха осъществени пилотно образователни модули за правата на човека, закрилата на детето и равенството между половете, които отговарят на минималните стандарти за обучение на ЕС. Тези образователни модули са предназначени за използване от държавите членки в предхождащото разполагането обучение на всички членове на персонала на мисиите и операциите.

---

¹¹¹ Годишната среща на съветниците по правата на човека, съветниците по равенството между половете и лицата за контакт в мисии по линия на ОПСО се проведе през юли 2013 г. в Брюксел. За първи път бяха поканени за участие лицата за контакт по правата на човека, работещи в делегации на ЕС в държави, където е разположена мисия по линия на ОПСО, с цел да се улесни създаването на контакти и прилагането на по-всеобхватен подход. Обсъжданията по време на срещата бяха насочени към предизвикателствата и добрите практики, всеобхватните действия и инструменти за постигане на напредък в работата, свързана с човешките права и равенството между половете, и прилагането на политиките на ЕС за правата на човека и равенството между половете в преобладаващо ислямски общества. По линия на способностите за планиране и провеждане на граждански операции започна създаването на мрежа от експерти по принципите на правовата държава в операции в рамките на ОПСО, която да улеснява обмена на информация и добри практики.

През 2013 г. ЕС запази ангажимента си за прилагане на ръководните принципи на ООН за **бизнеса и правата на човека**, приети от Съвета по правата на човека на ООН през юни 2011 г. ЕС направи необходимото тези ръководни принципи да бъдат напълно спазвани от европейските предприятия, като същевременно насърчи тяхното прилагане и в други държави. През 2013 г. Комисията публикува насоки за правата на човека в три бизнес сектора: заетост и наемане на работа, информационни и комуникационни технологии, и нефт и газ. Насоките са предназначени за ползване от предприятията, работещи в трите определени сектора, както в рамките на ЕС, така и извън него.

5. Демокрация и принципи на правовата държава

През 2013 г. ЕС подпомогна изборни процеси по целия свят, разполагайки **мисии за наблюдение на изборите** и **мисии за оказване на експертна помощ при провеждането на избори** и предоставяйки техническо съдействие на избирателните органи и финансова подкрепа на местните наблюдатели. През 2013 г. ЕС разположи общо 11 мисии за наблюдение на изборите и 8 мисии за оказване на експертна помощ при провеждането на избори. Тези мисии подпомогнаха демократичния преход в съседни на ЕС държави (Йордания и Косово), наблюдаваха консолидирането на нестабилни демократични институции (Кения, Парагвай и Пакистан), бяха свидетели на избора на учредително събрание (Непал) и допринесоха за консолидирането на демокрацията в държави, излизащи от военен конфликт или преминаващи през процес на политически преход (Мадагаскар, Хондурас, Гвинея Конакри и два пъти в Мали). Мисии за оказване на експертна помощ при избори бяха изпратени в Бутан, Камбоджа, Того, Свазиленд, Руанда, Малдивите, Зимбабве и Мавритания. Проучвателната мисия в Египет препоръча изпращането на мисия за оказване на експертна помощ за конституционния референдум, която беше изпратена през декември 2013 г.

Освен това, предвид факта, че последващите действия по препоръките на мисия за наблюдение на избори са приоритет, ръководителите на делегациите започнаха редовно да докладват по изпълнението на препоръките, като започна работа по разработването на последващи насоки. Първите контролни мисии бяха изпратени в Малави (декември 2012 г.), Боливия и Мозамбик. За 2014 г. са планирани още няколко контролни мисии. През 2013 г. ЕС постави акцент и върху по-нататъшното укрепване на партньорството си по отношение на наблюдението на избори с други регионални организации като Африканския съюз и Лигата на арабските държави.

ЕС положи усилия и да засили работата си за **подкрепа на демокрацията**. ЕС докладва относно прилагането на планове за действие за подкрепа на демокрацията в девет пилотни държави¹¹² и предложи списък на втора група пилотни държави за подкрепа на демокрацията.

ЕС продължи да отстоява и засилва ангажимента си за укрепването на принципите на правовата държава чрез **мисиите си по линия на ОПСО**, включително EULEX Kosovo, EUJUST LEX-Iraq, EUPOL COPPS в окупираните палестински територии, EUCAP SAHEL Niger и EUPOL Афганистан. Въпреки предизвикателствата, свързани със сигурността, през последната година EUJUST LEX-Iraq до голяма степен успя да удовлетвори потребностите на страната чрез дейности за обучение, насочване, наблюдение и консултации, включително във всички клонове на иракската система за наказателно правосъдие. Преди изтеглянето на мисията на 31 декември 2013 г. се извърши успешното предаване на всички дейности, програми и материали за обучение от мисията на иракските партньори. В окупираните палестинските територии EUPOL COPPS остана важен инструмент на цялостната подкрепа на ЕС за изграждането на палестински държавни структури посредством приноса си за реформата и развитието на секторите на сигурността и правосъдието в Палестина. Неотдавна мисията засили подкрепата си на стратегическо равнище и на равнище определяне на политиките, разшири обхвата си, така че да бъдат включени всички институции в наказателноправния сектор, за да се предоставя консултантска помощ включително по въпроси от областта на законодателството, политиките и структурните реформи.

---

¹¹² Пилотните държави са Бенин, Боливия, Гана, Индонезия, Ливан, Киргизстан, Малдивските острови, Монголия и Соломоновите острови.

В Демократична република Конго EUPOL ДР Конго продължи да подкрепя реформата в сектора на сигурността в областта на полицейската дейност и взаимодействието ѝ със съдебната система. Стриктното прилагане на Наказателния кодекс и на Наказателнопроцесуалния кодекс беше разглеждано като особено важно. Наред с подпомагането на борбата срещу тероризма, усилията на EUCAP SAHEL Niger бяха насочени и към укрепване на принципите на правовата държава в Нигер чрез подсилване на капацитета за наказателно разследване на местно ниво. През 2013г. мисията активизира дейността си по предоставяне на консултации на министерството на правосъдието и проведе няколко обучения на силите за сигурност и отбрана в областта на принципите на правовата държава, правата на човека и равенството между половете. Подкрепата от EUPOL Афганистан продължава да допълва подпомагането от ЕС чрез програми за развитие в областта на принципите на правовата държава. Като част от мандата си EUPOL Афганистан продължи да се стреми към подходящо взаимодействие между полицията и по-широката система за наказателно правосъдие чрез трите стратегически цели на мисията, свързани с принципите на правовата държава: борба с корупцията, права на човека и равенство между половете, и връзки между полицията и съдебната система.

Европейският фонд за демокрация (ЕФД), фондация, създадена по белгийското частно право, в чийто управителен съвет обаче участват всички държави — членки на ЕС, е предназначен да подпомага защитниците на демокрацията, които водят борба за преход към демокрация в европейското съседство и отвъд него. Фондът започна да функционира през юли 2013 г., когато първите му служители встъпиха в длъжност.¹¹³ До края на 2013 г. бяха получени 425 предложения, 273 от които за Изтока, 128 за Юга и 24 за други части. 28 от предложенията получиха финансиране до средата на декември. Бюджетът за периода 2013—2015 г. възлиза на 27 млн. евро. Комисията и 13 участващи държави, включително Швейцария, имат финансов принос във фонда.

---

¹¹³ Европейският фонд за демокрацията трябва да допълни вече съществуващите инструменти, в т.ч. Европейския инструмент за демокрация и права на човека. Добавената стойност на ЕФД произтича от своевременната и гъвкава подкрепа за дейтели, които все още не са получили помощ, или които не са подпомогнати в достатъчна степен или изпитват трудности при получаването на подкрепа от действащите инструменти на ЕС. Най-очевидните примери са организации на гражданското общество, движения и отделни активисти, чиито действия подкрепят плуралистичната многопартийна система, независимо от размера или официалния им статут.

6. Насърчаване на универсалния характер на правата на човека, работа на многостранно и регионално равнище

ЕС продължи работата си за насърчаване на универсалния характер на правата на човека. На двустранно равнище, най-вече по време на диалога относно правата на човека, ЕС редовно насърчаваше трети държави да ратифицират и да прилагат ефективно инструментите на ООН относно правата на човека и да преразгледат или оттеглят резервите си. По-специално ЕС продължи да поощрява ратифицирането на Римския статут на Международния наказателен съд и насърчи държавите, които са ратифицирали Статута, да изпълняват правните си задължения. ЕС остана твърдо решен да запази целостта на Римския статут, включително по време на събранието на държавите — страни по Статута на Международния наказателен съд, което се проведе в Хага в периода 20—28 ноември 2013 г. Всички държави — членки на ЕС, подписаха историческия Договор за търговията с оръжие, регулиращ международната търговия с конвенционални оръжия, който беше приет от Общото събрание на ООН през април 2013 г.

ЕС постигна своите цели на заседанието на Съвета по правата на човека през 2013 г. в Женева, включително удължаване на мандатите на специалните докладчици за Мианмар, Корейската народнодемократична република, Беларус, Иран и на специалните наблюдатели по въпросите на свободата на вероизповеданията и убежденията, като освен това осигури подкрепа за мандата на анкетната комисия относно Сирия.¹¹⁴ Също така в рамките на Третия комитет на Общото събрание на ООН в Ню Йорк бяха приети всичките четири инициативи на ЕС. Резолуциите на ЕС относно Мианмар и Корейската народнодемократична република бяха приети с широка, междурегионална подкрепа. Бяха приети и резолюции относно Иран и Сирия, отново със силната подкрепа от страна на ЕС и на различни региони.

ЕС продължи задълбоченото си сътрудничество с широк кръг регионални партньори. ЕС продължи твърдо да подкрепя и да допринася в голяма степен за работата на ОССЕ. По същия начин правата на човека, принципите на правовата държава и демократизацията бяха в основата на сътрудничеството на ЕС със Съвета на Европа. ЕС продължи да финансира съвместни програми и дейности със Съвета на Европа в областта на принципите на правовата държава, демокрацията и правата на човека, на стойност над 100 млн. евро годишно.

---

¹¹⁴ На 7 февруари 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно 22-рата сесия на Съвета на ООН по правата на човека (P7_TA(2013)0055).

Д. ВСЕОБХВАТЕН ПОДХОД, ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА КОНФЛИКТИ, ПОСРЕДНИЧЕСТВО И РЕАКЦИЯ ПРИ КРИЗИ

1. Предотвратяване на конфликти и посредничество

В заключенията на Съвета от юни 2011 г. относно предотвратяването на конфликти бяха открити три конкретни области: укрепване на механизмите за ранно предупреждение и съкращаване на времето до предприемането на ранни действия; засилване на способностите на ЕС за посредничество и инструментите за анализ на конфликти; изграждане и активизиране на партньорства с неправителствените организации, международните организации и съответните институции.¹¹⁵ Съвместното съобщение от декември 2013 г. на върховния представител и Комисията относно всеобхватния подход на ЕС към външните конфликти и кризи имаше за цел по-голяма ефективност и последователност на външните действия на ЕС въз основа на пълния набор от налични инструменти и ресурси.¹¹⁶ В тази политическа рамка през 2013 г. бяха предприети следните дейности, свързани с предотвратяването на конфликти, посредничество и връзката сигурност — развитие:

По отношение на **ранното предупреждение** акцентът беше поставен върху изграждането на системи, инструменти и разбирания за набелязването на 1) страни, изложени на средносрочен до дългосрочен риск от ожесточени конфликти, и 2) варианти за ранни действия за справяне с тези рискове. През 2013 г. беше разработена и пусната пробно методология за по-широкия регион на Сахела, която допринесе, наред с останалото, за преразглеждане на стратегията за Сахела и анализ на началната фаза на конфликта за Чад. В момента тече подготовката за по-нататъшно въвеждане на системата за ранно предупреждение в Централна Азия.

---

¹¹⁵ Вж. Съвет на Европейския съюз, *Заключения на Съвета относно предотвратяването на конфликти*, 3101-во заседание на Съвета по външни работи, 20.6.2011 г.

¹¹⁶ Вж. Европейска комисия и върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, *Съвместно съобщение до Европейския парламент и до Съвета: Всеобхватният подход на ЕС към външните конфликти и кризи*, JOINT(2013) 30 final, 11.12.2013 г.

По отношение на усилията за **улесняване на диалога на високо равнище** през 2013 г.

ВП/ЗП участва активно в усилията по отношение на подкрепата за осъществимо решение за изпълнение на споразуменията, постигнати в рамките на провеждания със съдействието на ЕС диалог между Белград и Прищина. Под ръководството на ВП се проведеха и успешни разговори на Е3/ЕС+3 с Иран, довели до постигането на споразумение през ноември, което е в процес на изпълнение. ВП/ЗП прояви голяма активност и по отношение на положението в Египет и Украйна.

В допълнение към усилията на високо равнище, на работно ниво компетентните отдели на ЕСВД продължиха да работят за укрепване на **капацитета за подпомагане на посредничеството** и на инструментите за **анализ на конфликтите**. Оперативна подкрепа за посредничество и предотвратяване на конфликти беше предоставена на службите, отговарящи за различни региони (както в седалището, така и в отделни държави), които работят по конфликтни ситуации в повече от 10 държави (включително Мали, Мианмар, Сирия, Южен Судан, Либия, Централноафриканската република, Сенегал и Гватемала). През декември 2013 г. стартира нова програма „Европейски ресурси за подпомагане на посредничеството“ (ERMES), финансирана по линия на Инструмента за стабилност, чиято цел е да се улесни предоставянето на техническа помощ на трети страни, ангажирани с приобщаващо посредничество за мир.

През първата половина на 2013 г. ЕСВД, съвместно с Европейския парламент и ирландското председателство на Съвета, организира поредица от конференции, посветени на посредничеството, под наслов „ЕС в ролята на миротворец“. Работните семинари в Париж, Берлин и София бяха последвани от конференция на високо равнище, която се проведе в Европейския парламент в Брюксел през май. Като конкретен резултат от конференцията ЕСВД разработи методология за представяне на информация, под формата на обсъждания след изпълнението на конкретен проект, на висши служители на ЕС, които са участвали в дейности, свързани с посредничество или диалог.

През 2013 г. беше предоставена подкрепа за анализ на конфликтите за следните държави и региони: Ливан, региона на Големите африкански езера/Демократична република Конго, Босна и Херцеговина, Гвинея Бисау и Либия, включително чрез организирането на съвместни семинари за анализ на конфликти в рамките на Мрежата за диалог с гражданското общество, финансирана по линия на Инструмента за стабилност. С посредничеството на ЕСВД бяха организирани консултации с гражданското общество като част от стратегическия преглед на мисията по линия на ОПСО EUCAP SAHEL Niger. Доразвита беше методология за по-общ анализ на конфликтите, която позволява бърза диагностика на рисковете от конфликти и възможните реакции на ЕС, като освен това ЕСВД и ГД „Развитие и сътрудничество“ на Комисията съвместно публикуваха насоки за използването на анализа на конфликтите. ЕСВД изготви и вътрешен наръчник за ръководителите на работните семинари за по-общия анализ на конфликтите.

Устойчивото развитие и премахването на бедността изискват мир и сигурност, но обратното също е вярно: нестабилните и засегнати от конфликти страни все още са най-отдалечени от постигане на Целите на хилядолетието за развитие. И през 2013 г. ЕС отчете, че мирните общества са обвързани с важни за цялото общество въпроси, сред които са управлението на приходите от икономически дейности, младежката заетост и ефективното управление. Дългосрочният ангажимент към изграждането на мира и държавните институции и дългосрочното устойчиво развитие са от съществено значение за преодоляване на първопричините за конфликтите и за изграждане на мирни, устойчиви общества. Поради това **връзката сигурност — развитие** беше ключов основополагащ принцип при прилагането на всеобхватен подход на ЕС. За допълнителни примери относно практическото ѝ функциониране вж. раздел 1 по-горе (Сомалия и Мали). Във все по-голяма степен се отчита и предимството на съвместния анализ на ранен етап, например, за да се гарантира, че краткосрочните мисии по линия на ОПСО могат успешно да осигурят преход към по-дългосрочни мерки за развитие (за примери вж. раздел Е. 3.1 по-долу).

Необходимо е да се обърне специално внимание на местата, в които средата поставя предизвикателства във връзка с въпросите на **управлението**, когато правителството може да е лишено от легитимност или капацитет и когато може да се наложи да се потърси по-голямо партньорство с неправителствени фактори и с местните власти. Подобна гъвкавост бе все по-често прилагана, особено в нестабилните и засегнати от конфликти държави. При такива обстоятелства бяха насърчавани политиките на приобщаване и местната ангажираност, въз основа на принципите на „Новия курс за поемане на ангажименти в нестабилните държави“.

Съвместното програмиране е концепция, съгласно която ЕС и неговите държави членки се договарят за общ за целия ЕС стратегически програмен документ за действията им в областта на сътрудничеството за развитие (вместо отделни двустранни стратегии). В съвместното програмиране се включват съвместен анализ и съвместен отговор на националния план на правителството партньор в областта на развитието; набелязване на приоритетните сектори и разделение на функциите; както и индикативно разпределение на средствата. Посредством съвместното програмиране ЕС и неговите държави членки се стремят да увеличат своето влияние в партньорските държави и да повишат ефективността на своето сътрудничество за развитие. В същото време те ще представят общ пакет за подпомагане, чрез който значително се увеличава влиянието и политическата тежест на ЕС като донор. Дейностите за съвместно програмиране се извършват в самата държава и се ръководят от делегациите на ЕС и посолствата на държавите членки.

През 2013 г. бяха определени 53 държави, в които през следващите години ще се осъществява съвместно програмиране. В около 40 от тези държави процесът на съвместно програмиране е започнал, като в 15 от тези случаи вече са разработени действителни съвместни програмни документи. Съгласно определенията на ОИСР/КПР и Световната банка 27 от общо 53-те държави се считат за нестабилни.

ЕС продължи да **укрепва партньорството с основни участници** в областта на предотвратяването на конфликти и посредничеството. ЕС продължи да си сътрудничи със звеното на ООН за оказване на съдействие при посредничество и Програмата на ООН за развитие и да финансира дейностите им, свързани с природни ресурси и конфликти и вътрешно посредничество. Съюзът продължи работата си съгласно съвместната декларация на ЕС, ООН и Световната банка относно оценката на потребностите в периода след кризи и планиране на възстановяването. Партньорството с гражданското общество се базираше главно върху Мрежата за диалог с гражданското общество, в чиито рамки през 2013 г. бяха проведени 12 мероприятия с акцент главно върху географските, тематичните и финансовите аспекти на предотвратяването на конфликти и изграждането на мира. Беше подписан друг договор с Европейското бюро за връзка в областта на изграждането на мира, с който срокът на дейностите на Мрежата за диалог с гражданското общество беше удължен до края на 2016 г. ЕС установи диалог по въпросите на сигурността и развитието с Държавния департамент на САЩ и Агенцията на САЩ за международно развитие (USAID), включващ, наред с останалото, и въпроси, свързани с предотвратяването на конфликти и изграждането на мира в Мианмар, Мали и Сенегал.

2. Реакция при кризи и оперативна координация

Реакцията при кризи се изразява в незабавната мобилизация на ресурсите на ЕС за преодоляване на последиците от кризи, предизвикани от политически и/или въоръжен конфликт, технологически злополуки или причинени от човека и природни бедствия. Гарантирането на съгласувана реакция при кризи е част от по-мощните усилия на ЕС в контекста на външните отношения за превръщане на всеобхватния подход във всеобхватни действия в тясно сътрудничество с държавите членки, т.е. за ефективното използване и последователно прилагане на целия набор от механизми и инструменти. Системата на ЕСВД за реакция при кризи допринася за постигането на съгласуваност между различните аспекти на действията на ЕС, по-конкретно в областта на сигурността, политиката, дипломацията, консулската дейност, развитието, свързаните с космическото пространство дейности, околната среда и корпоративната област. Ефективната координация на целия набор от инструменти на ЕС за реакция и управление на кризи продължи да бъде сериозно предизвикателство през 2013 г.

Основен елемент от тази система е **Кризисната платформа на ЕС** в рамките на ЕСВД, която беше свикана през 2013 г. в отговор на кризите в Сахела, Африканския рог, Сирия, Кения, Мали, Ливан и Южен Судан.¹¹⁷

През 2013 г. **ситуационният център на ЕС** доразви целите си, като постави акцент върху основната си дейност, която се състои в това да сигнализира на ЕСВД, Комисията, секретариата на Съвета и държавите членки за всички източници на политически и физически риск в световен мащаб и да следи ситуациите на нестабилност в много широк периметър. В допълнение към ежедневните информационни бюлетини, подавани на ВП по обед и в края на деня, ситуационният център разработи информационни услуги за възникващи кризисни ситуации в Сирия, Египет, Мали, Мианмар, Украйна, Иран, Корейската народнодемократична република, Тунис, Либия, Кения, Судан, Сомалия, Централноафриканската република и Алжир. Като цяло ситуационният център представи през 2013 г. повече от 1500 продукта, свързани с наблюдението. Голяма част от тези продукти бяха специално разработени в отговор на искания на ВП/ЗП и на висшия ръководен състав на ЕСВД.

---

¹¹⁷ Кризисната платформа на ЕС може да се свиква по конкретни въпроси и е основен механизъм за гарантиране на способността на ЕС да реагира при външни кризи. В платформата участват различни представители на ЕСВД и Комисията, а председателските функции се изпълняват от ВП/ЗП, изпълнителния генерален секретар на ЕСВД или от изпълнителния директор на ЕСВД за реагиране при кризи. Участващите служби на ЕСВД включват дирекцията за управление и планиране при кризи, отдела за реакция при кризи, военния секретариат на ЕС, структурата по планиране и провеждане на граждански операции, центъра на ЕС за анализ на информация, ситуационния център на ЕС и съответните географски и хоризонтални отдели. Другите участващи служби и органи на ЕС включват председателя на военния комитет на ЕС, както и генералните дирекции на Комисията „Хуманитарна помощ и гражданска защита“, „Развитие и сътрудничество“ — EuropeAid и службата за инструментите в областта на външната политика.

Засилването на **сътрудничеството с партньорските държави и организации** по отношение на реакцията при кризи беше основен приоритет за ЕСВД. ЕСВД оказва съдействие на властите в Мианмар да засилят националната система за реакция при кризи чрез изграждането на капацитет и обмен на знания, и по-конкретно чрез подкрепа за създаването в Мианмар на център за реакция при кризи. Освен това ЕС оказва съдействие на Арабската лига и на Организацията на американските държави да подобрят капацитета си за ситуационна осведоменост по отношение на реакцията при кризи. Подобни договорености за сътрудничество се разработват и по отношение на АСЕАН.

През декември 2013 г. ЕСВД организира в Брюксел конференция на високо равнище под наслов „Към глобална мрежа на кризисни центрове“. Акцентът на конференцията беше поставен върху кризисните координационни центрове или кризисните центрове на национално, регионално или глобално равнище и тяхното взаимодействие при мащабни многосекторни кризи. В центъра на вниманието по време на конференцията бяха четири основни области: подобряване на ранното предупреждение и подготовка, обмен на информация и комуникация, укрепване на гражданско-военното сътрудничество и създаване на глобална мрежа на кризисните центрове.

В областта на **консулското управление на кризи** ЕСВД оказва подкрепа на делегациите на ЕС и държавите членки при сътрудничеството в областта на консулското сътрудничество при кризи и планирането на извънредни ситуации (Китай, Ливан, Южен Судан, Непал). ЕСВД подпомогна ротационното председателство на Съвета при разработването на стратегия по консулски въпроси като координация при кризи и координация при бюлетините с пътническа информация. ЕСВД продължи да администрира и уебстраницата за онлайн консулски услуги, използвана от консулските служби и кризисните центрове на държавите членки и някои партньорски държави (като Норвегия, Швейцария, Канада и САЩ), както и от военния състав за целите на обмена на информация и планирането при извънредни ситуации.¹¹⁸

---

¹¹⁸ През ноември 2013 г. ЕСВД организира в Брюксел и в Бейрут, Ливан симуляционно учение за управление на кризи. Под наименованието „Бейрут 13“ учението беше организирано в тясно сътрудничество с държавите — членки на ЕС, и делегацията на Съюза в Бейрут. Основната цел на учението беше да се направи оценка и да се внесат подобрения в готовността и способностите на ЕС за реакция при извънредна ситуация като подготовка за възможна операция по евакуация. През януари 2013 г. ЕСВД организира подобно учение за управление на кризи в Пекин, Китай (учение „Пегас 13“). Учението беше организирано в тясно сътрудничество с делегацията на ЕС в Китай, председателството на Съвета и държавите — членки на ЕС, представени в Пекин. „Пегас 13“ се проведе въз основа на фиктивен кризисен сценарий, който включваше симулация на катастрофално земетресение. С учението беше направена оценка на способностите на ЕС за реакция при кризи в седалището на ЕСВД в Брюксел и в делегацията в Пекин.

Е. ОБЩА ПОЛИТИКА ЗА СИГУРНОСТ И ОТБРАНА

1. По-големи способности

1.1. Способности

През 2013 г. ЕС и неговите държави членки проведоха интензивна подготовка за заседанието на Европейския съвет през декември, в изпълнение на своите ангажименти за повишаване на ефективността на ОПСО като осезаем принос за разрешаването и управлението на международни кризи. На заседанието си през декември, за първи път след влизането в сила на Лисабонския договор, Европейският съвет се концентрира върху сигурността и отбраната.¹¹⁹

В заключенията си относно ОПСО от 25 ноември 2013 г., одобрени от Европейския съвет на 19—20 декември, Съветът отново призова държавите членки да бъдат готови да осигурят ориентирани към бъдещето способности както в гражданската област, така и в сферата на военните способности. Съветът подчерта, че е необходимо да се усъвършенства развитието на способности, тъй като те стоят в основата на капацитета на ЕС да действа като фактор за сигурността. Освен това Съветът насърчи Европейската комисия, Европейската агенция по отбрана и ЕСВД да разгледат условията за способности с двойно предназначение.¹²⁰

---

¹¹⁹ На 21 ноември 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно прилагането на общата политика за сигурност и отбрана (P7_TA(2013)0513), а на 12 септември 2013 г. прие резолюция относно военните структури на ЕС: етап на развитие и перспективи (P7_TA(2013)0381).

¹²⁰ Вж. раздел Е.3.3. по-долу.

На заседанието си от 19—20 декември Европейският съвет прикани ВП да представи доклад относно финансовите аспекти на военните и гражданските мисии. Докладът трябва да се основава на извършената през 2013 г. работа за подобряване на управлението на гражданските мисии по линия на ОПСО и да включва предложения за финансиране на военни операции в контекста на предстоящото преразглеждане на механизма Athena.

По отношение на гражданските мисии в заключенията на Европейския съвет беше отбелязана нуждата „да се направи необходимото процедурите и правилата за гражданските мисии да дават възможност за по-голяма гъвкавост от страна на Съюза и за по-бързо разполагане на гражданските мисии на ЕС“. В този контекст Комисията и ЕСВД ще работят върху анализ на вариантите за подобряване на финансовото управление и процедурите за възлагане на обществени поръчки при гражданските мисии по линия на ОПСО.

През 2013 г. Съветът постигна съгласие по нови процедури за политически надзор върху бюджета на ОВППС. Те ще дадат възможност за по-успешно определяне на приоритетите и по-ефективна реакция по отношение на предизвикателствата в сферата на ОВППС, които поначало са непредвидими. Ще продължи работата във връзка с хоризонталната подкрепа за граждански мисии по линия на ОПСО, като се отчита анализът на разходите и ползите от общ център на службите, който беше приключен през май 2014 г.

Заключенията на Съвета от ноември 2013 г. поставиха засилен акцент върху по-голяма ефективност и по-добро взаимодействие между гражданското и военното планиране. Изтъкната бе необходимостта от оптимално използване на всички структури на ОПСО, включително в контекста на преразгледаните процедури за управление на кризи и прегледа на ЕСВД.

1.1.1. Граждански способности

На декемврийското си заседание Европейският съвет настоя за засилено развитие на гражданските способности и изтъкна, че е важно многогодишният план за развитие на граждански способности да бъде изпълнен изцяло. Работата в тази насока продължи през цялата 2013 г. Третият пореден доклад за напредъка на държавите членки в улесняването на разполагането на цивилен персонал за мисии в рамките на ОПСО беше финализиран през май, представяйки цялостна картина на способностите на ЕС за гражданско управление на кризи по линия на ОПСО.

Петият семинар на високо равнище относно улесняването на разполагането на цивилен персонал в рамките на ОПСО отново предостави отлична възможност за представителите на държавите членки да обменят опит във връзка с постигнатия напредък и предизвикателствата на национално равнище при развитието на граждански способности за управление на кризи. В центъра на обсъжданията на тазгодишния семинар бяха най-добрите практики, извлечените поуки и натрупаният опит от мисиите по линия на ОПСО, както и предизвикателствата, свързани с процеса на формиране на силите.

До края на 2013 г. държавите членки представиха отговорите си на въпросника относно единните полицейски звена, формираните полицейски звена, националните и многонационалните експертни полицейски екипи и други специализирани граждански способности. Тече подробен преглед на наличието на различни видове специализирана полиция и други граждански способности в държавите членки, чиято цел е да се предостави възможност на ЕСВД и държавите членки да насочат по-добре усилията си към развитието на граждански способности по линия на ОПСО.

Продължи да се работи по проучването на различни начини за подобряване на достъпа до и сътрудничеството с европейските жандармерийски сили в рамките на ОПСО. Беше разработен рамков документ, който определя естеството и обхвата на ангажимента и осигурява солидна основа за подобряване на сътрудничеството между структурите за управление на кризи в рамките на ОПСО и потенциалните ресурси на европейските жандармерийски сили.

През 2013 г. с непрекъснатата подкрепа на държавите членки беше постигнат значителен напредък по довършването на софтуерната среда „Goalkeeper“¹²¹, което е предвидено за средата на 2015 г.

По-нататъшната работа по развитието на граждански способности ще се ръководи от заключенията на Съвета относно ОПСО от ноември 2013 г., в които беше подчертана решимостта на държавите членки да подобрят сформиранието на граждански способности и да приложат в пълна степен плана за развитие на граждански способности, като усилията в тази насока ще продължат през 2014 г.

През юли ЕСВД предложи подробна пътна карта за различните направления на това начинание. По много от аспектите беше осъществен напредък. Бяха одобрени предложения за процедури за управление на кризи във връзка с операциите за управление на кризи по линия на ОПСО, които наред с останалото предвиждат по-бърза процедура за сформиранието на мисии, присъствието им на място от самото начало и достъп до бюджета на Съюза за фазата на изграждане. Допълнителни обсъждания бяха насрочени за 2014 г., включително относно правилата за договорно наетия персонал и обединяването на административна, логистична и финансова подкрепа за мисиите.

---

¹²¹ Четвъртият доклад по проекта „Goalkeeper“ беше публикуван през април (Съвет на Европейския съюз, *Четвърти доклад за напредъка по проекта „Goalkeeper“ и оценка на бъдещите потребности*, 8663/13, 18.4.2013 г.) и актуализиран през юли (Съвет на Европейския съюз, „Goalkeeper“: *актуализиран текст на четвъртия доклад за напредъка по проекта „Goalkeeper“*, 12594/13, 23.7.2013 г.). Петият доклад за напредъка (Съвет на Европейския съюз, „Goalkeeper“: *Петти доклад за напредъка по проекта „Goalkeeper“* 17946/13, 17.12.2013 г.) беше представен на заседанието на Комитета за гражданските аспекти на управлението на кризи от 18 декември 2013 г.

1.1.2. Военни способности

Въз основа на интензивната подготвителна работа, която се проведе през годината, Европейският съвет даде силен тласък за развитието на отбранителни способности. На заседанието си през декември 2013г. държавните и правителствените ръководители призоваха за по-нататъшно сътрудничество, което е решаващо за поддържане на основните способности, отстраняване на недостатъците и избягване на излишъците.

Подходите за развитие на способности, основани на сътрудничество, ще позволят на участниците да извлекат ползи от икономии от мащаба и от увеличената военна ефективност.

Европейският съвет се ангажира и с осигуряването на ключови способности и отстраняването на критични недостатъци чрез конкретни проекти на държавите членки с поддръжката на Европейската агенция по отбрана. Той приветства стартирането на четири важни инициативи:

- разработване на дистанционно пилотирани въздухоплавателни системи в периода 2020—2025 г.;
- разработване на капацитет за зареждане във въздуха;
- подготовка за следващото поколение сателитни комуникации на правителствено равнище; както и
- изготвяне на пътна карта и на конкретни проекти в областта на кибернетичната отбрана.

С оглед да се насърчи по-систематично и дългосрочно сътрудничество, което стана изключително важно за съхраняването и развитието на военните способности, Европейският съвет прикани ВП и Европейската агенция по отбрана да представят до края на 2014 г. подходяща рамка на политиката, при пълно съгласуване със съществуващите процеси на планиране на НАТО.

По-конкретно държавите членки бяха насърчени да осигурят ключови способности чрез съвместни проекти и да използват доброволно и пълноценно Кодекса на ЕС за поведение относно обединяването и споделянето в националните си процеси за планиране в сферата на отбраната, като се ползват с подкрепата на Европейската агенция по отбрана. Европейският съвет приветства напредъка, постигнат в областта на сътрудничеството посредством този инструмент, и насърчи по-нататъшното разработване на стимули и новаторски подходи към такова сътрудничество. Освен това Европейският съвет насърчи държавите членки да проучат начините за възпроизвеждане по целесъобразност на съществуващите модели на сътрудничество, напр. европейското командване на въздушния транспорт, в други области.

В средата на 2013 г. започна преразглеждане на плана за развитие на способностите, за да може през 2014 г. да се представи краткосрочен, средносрочен и дългосрочен преглед на дефицита в областта на способностите. Постиженията в областта на развитието на военните способности на ЕС, извършено под ръководството на Военния комитет на Европейския съюз, бяха представени в доклад за напредъка относно развитието на военните способности на ЕС. Сред тези постижения са разработването на концептуална рамка в областта на кибернетичната отбрана, военното участие в инициативата Единно европейско небе, разработването на военни и гражданско-военни концепции и логистичната подкрепа за операциите по линия на ОПСО. Трайният дефицит в областта на способностите продължава да ограничава подкрепата на държавите членки за механизмите на ЕС за бързо реагиране по вода и въздух.

В съответствие с решенията на Европейския съвет отбранителната общност продължи да задълбочава своята ангажираност с хоризонтални европейски проекти, като например инициативата „Единно европейско небе“ и „Галилео“. Продължи изпълнението на стратегията на ЕС за кибернетична сигурност в областта на кибернетичната отбрана. По линия на Военния комитет на Европейския съюз бе постигнат напредък по разработването на военни и гражданско-военни концепции. Продължи разработването на договорна логистична подкрепа за операциите по линия на ОПСО.

ЕС и НАТО продължиха да осъществяват тясно сътрудничество чрез интензивни контакти между служителите, включително между Европейската агенция по отбрана и Обединеното командване по трансформацията на НАТО, с оглед на допълването и взаимното укрепване при развитието на военни способности в двете организации.

1.1.3. Сателитен център на ЕС

През 2013 г. продължи да нараства ролята на сателитния център на Европейския съюз в ОПСО. Чрез предоставянето на анализи на сателитните изображения от страни и региони, в които са налице конфликти, сателитният център подпомага процеса на вземане на решения за стартирането и провеждането на мисии и операции по линия на ОПСО.

Способностите на центъра се отчитат във все по-голяма степен и броят на заявленията от международни организации (ООН, Африкански съюз и др.) нараства стабилно. Сателитният център предоставя уникална възможност за ЕС в качеството му на фактор на сигурността за своевременното подпомагане на мисии или операции на партньори на ЕС. Сателитните изображения са основна гражданска/военна способност с двойна употреба и като такава представляват политически инструмент, който ще се взема предвид при определянето на стратегическите цели с партньорите.

Значението на космическото пространство нараства не само за нас, а и за всички останали, особено за САЩ, които все по-често гледат на ЕС като на партньор при развитието на сигурността в космическото пространство.

През ноември Съветът изтъкна нуждата от оптимално използване на Сателитния център на ЕС, като се предприемат ефикасни мерки по отношение на потребностите от сателитни изображения с висока разделителна способност, включително от правителствени източници, в подкрепа на вземането на решения от ЕС и на мисиите и операциите по линия на ОПСО.

1.2. Извличане на поуки и обучение

1.2.1. Процес на извличане на поуки

Системата за извличане на поуки от общите аспекти на гражданското и военното измерение на ОПСО беше подсилена при пълно спазване на съществуващия процес на ЕС за извличане на поуки от военното измерение, договорен от държавите членки през юли 2011 г. След представения на 24 април цялостен доклад за общите поуки и добри практики от гражданското и военното измерение на ОПСО на 5 ноември държавите членки одобриха предложението на ЕСВД относно бъдещите действия във връзка с прилагането на извлечените поуки, включително при операциите на място. В рамките на ЕСВД беше създадена управленска група за извлечените поуки, която включва всички заинтересовани участници от ЕСВД¹²² и Комисията¹²³.

Управленската група за извлечените поуки се подпомага от работна група за извлечените поуки на равнище експерти, която вече проведе няколко заседания и постави началото на практическата работа. Управленската група за извлечените поуки следи работата по установяването и прилагането на най-важните поуки, извлечени от ЕСВД и други участници от ЕС в съответните им области на отговорност. Всяка година групата ще посочва до пет на брой основни поуки и ще ги представя на държавите членки. Освен това групата ще започне процес на партньорска проверка във връзка с извлечените поуки, в който ще вземат участие ООН и евентуално други заинтересовани международни участници.

---

¹²² Заинтересованите участници от ЕСВД включват дирекция „Управление на кризи и планиране“, Военния секретариат на ЕС, структурата по планиране и провеждане на граждански операции, центъра на ЕС за анализ на информацията, дирекция „Политика за сигурност и предотвратяване на конфликти“, отдела за реакция при кризи и оперативна координация, председателя на Комитета за гражданските аспекти на управлението на кризи, председателя на Политико-военната група и съответните географски отдели. Освен това председателят на Военния комитет на ЕС участва също в тази група.

¹²³ Заинтересованите участници от Комисията включват генерална дирекция „Развитие и сътрудничество“ — EuropeAid, генерална дирекция „Хуманитарна помощ и гражданска защита“ и службата за инструментите в областта на външната политика.

1.2.2. Обучение и учения

Усилията на ЕС в областта на обучението по линия на ОПСО могат да се дефинират като режим на съвместно провеждани обучения, който допринася за по-добро разбиране и целенасоченост на ОПСО и осигурява знанията и при нужда уменията за нейното изпълнение.¹²⁴

През 2013 г. бяха положени съществени усилия на равнище ЕСВД, институции на ЕС, държави членки и доставчици на обучение за постигане на целите и удовлетворяване на потребностите, свързани с всеобхватния подход и въздействието му по отношение на обученията. За целта ЕСВД, в тясно сътрудничество с доставчиците на обучение и Комисията и при пълно зачитане на националните компетенции, разработи механизми и процедури, чрез които се осигурява обучение, адаптирано към съответните приоритети на ОПСО, за всички категории служители, които работят по въпроси на ОПСО или към мисии и операции по линия на ОПСО. В края на 2013 г. на държавите членки беше представен преработен проект относно политиката за ученията, отчитащ оперативния опит и промените, въведени с Договора от Лисабон, с оглед на разглеждането му в Съвета през 2014 г.

Със започването на втория етап на проекта в началото на април 2013 г. Новата европейска инициатива за обучение за гражданско управление на кризи (ENTRi)¹²⁵ значително разшири обхвата си от дейности, насочени към подобряване на сигурността на хората в податливи на кризи райони, в които са разположени мисии за управление на кризи. ENTRi се занимава с разработване на методологии за обучение, подобряване на координацията с държавите, които предоставят персонал, и сътрудничество с планиращите и оперативните органи на международните организации с оглед на споделянето и по-нататъшното разработване на стандарти за обучение и набелязване на потребности.

---

¹²⁴ Съвет на Европейския съюз, *Проект относно политиката на ЕС за обучения в сферата на ОПСО*, 14176/2/03 REV2, 7.11.2003 г., точка 11.

¹²⁵ ENTRi е уникална програма за изграждане на капацитет, която беше стартирана в началото на 2011 г. от Инструмента за стабилност на Европейския съюз и се ръководи от Службата за инструментите в областта на външната политика на Европейската комисия, която се помещава в една сграда с Европейската служба за външна дейност. Проектът се финансира от Европейската комисия (90 %) и съфинансира от своите 13 партньори по изпълнението под ръководството на базирания в Берлин Център за международни мироопазващи операции (ZIF). Втората фаза на проекта, която продължава от 2013 г. до 2016 г., ще се финансира с общо 3,3 млн. евро. Партньорите по изпълнението са от различни държави — членки на Европейския съюз, и Швейцария.

През октомври 2013 г. ЕСВД организира за втори път среща, на която присъстваха ръководителите на звената за обучение и експерти в областта на обучението от мисиите и операциите на ОПСО, от институциите на ЕС и основните доставчици на обучение в областта на управлението на кризи. Срещата беше организирана паралелно с друга проява, свързана с обучението в рамките на ОПСО — семинар за военното обучение и образование, организиран от Военния секретариат на ЕС. Целта на проявата беше да се подсилят връзките между хората, отговорни за обучението при мисиите и операциите по линия на ОПСО в държавите членки и в институциите на ЕС, с оглед на обмена на добри практики, постигането на синергия и хармонизиране на дейностите за обучение, които се провеждат в подкрепа на оперативната дейност на ОПСО.

Военният секретариат на ЕС разглежда план за действие, предлагащ последователен и координиран подход към военното обучение и образование на равнище ЕС. Съгласно този план държавите членки ще насочат усилията си в краткосрочен план към преглед на изискванията за военно обучение по линия на ОПСО, активизиране на структурирания диалог със службите за обучение на НАТО на стратегическо равнище под формата на неофициални дискусии на ниво служители с оглед на белязване на области, представляващи интерес и за двете организации, и оптимизиране на използването на оскъдните ресурси за обучение в интерес на всички държави — членки на ЕС, установяване на други проекти, които да бъдат част от обединяването и споделянето на капацитет в областта на обучението и образованието, и разработване на интернет механизми за по-успешен обмен на информация в тази област и сплотяване на факторите, ангажирани с военното обучение и образование на равнище ЕС.

През ноември 2013 г. се проведе военно учение (MILEX 13), което включваше активизиране на оперативния център (OPSCEN) в сградата на Военния секретариат на ЕС като оперативен щаб за провеждане на учението във връзка с операция по линия на ОПСО.

В хода на други важни дейности в областта на обучението бяха разгледани, наред с останалото, въпроси като подготовката на евентуалното бъдещо висше ръководство на мисиите и операциите по линия на ОПСО, отношенията между ЕС и Китай, реформата в сектора на сигурността, принципите на правовата държава, анализът на конфликти и чувствителността към конфликти и международните стандарти за закрила на лица и групи.

Обучението преди разполагане и за наетите на договорна основа международни служители е друг въпрос в рамките на концепцията за обучение. Дирекция „Управление на кризи и планиране“ предостави краткосрочно решение за прилагането на този тип обучение и то вече бе одобрено. Същевременно ЕСВД ще работи по проекта за нова политика в областта на обучението, с оглед на, *inter alia*, създаването на устойчиво решение за обучение преди разполагането както на командированите, така и на договорно наетите международни служители.

1.3. Концепции за дейностите по линия на ОПСО

Разработването на концепции, стандарти и най-добри практики е значителен елемент за подобряване на оперативната ефективност. В този контекст понятието „концепция“ се разбира конкретно като инструмент, който служи като насока за действията по линия на ОПСО в дадена област. Непрекъснатото преразглеждане на набора от концепции, стандартни оперативни процедури и най-добри практики и разработването на нови следователно е от значение за полагането на основите на по-ефективно планиране, провеждане и подпомагане на мисиите и операциите. Този процес се основава на извлечените поуки от мисиите на ЕС за управление на кризи, както и на опита на други международни участници. През 2013г. работата по концепциите включваше, наред с останалото, преразглеждане на концепцията от 2006 г. за мисиите по границите в рамките на гражданското управление на кризи. Това преразглеждане беше извършено въз основа на доклада за извлечените поуки през 2012 г. и на планирането на мисията EUBAM Libya през пролетта на 2013 г. На 17 декември 2013 г. Комитетът по политика и сигурност взе под внимание концепцията на ЕС за подпомагане по линия на ОПСО на интегрираното управление на границите.

Концепциите на ЕС представляват и първата стъпка за развитието на способности, необходими за операциите и мисиите по линия на ОПСО. Военната концепция на ЕС за дистанционно управляеми летателни системи е конкретен пример за това. Освен това напредва работата по кибернетичната отбрана, опазването на околната среда и енергийната ефективност във военните операции на ЕС, както и по програмата за изпълнение относно разработването на концепции в по-общ план.

Европейската морска сигурност е неразделна и съществена част от цялостната сигурност. ЕС има стратегически интереси в областта на морската сигурност в различни точки на света и трябва да е в състояние да ги защитава от значителните морски рискове и заплахи. През 2013 г. ЕСВД и Комисията започнаха работа по изготвяне на съвместно съобщение, съдържащо елементи за стратегия на Европейския съюз за морска сигурност, която ще способства за установяването на стратегически, последователен, функционален и икономически ефективен подход към морската сигурност и ще обедини действащите сега инициативи. Работата в тази област, която трябва да приключи в началото на 2014 г., беше подкрепена с проведения на 16 юни 2013 г. семинар с експерти на държавите членки по въпросите на заплахите и рисковете за морската сигурност и от семинари, официални и неофициални документи на държавите членки.¹²⁶

2. Повече ефективност

2.1. Партньорства

Измерението, свързано с партньорството, заемаше важно място при подготовката и резултатите от Европейския съвет от декември 2013 г., който изтъкна ангажиментът на ЕС „да работи в тясно сътрудничество със своите партньори на глобално, трансатлантическо и регионално ниво“ и посочи, че „това сътрудничество следва да продължи да се развива в дух на взаимно укрепване и допълване“. Сътрудничеството с партньорите по линия на ОПСО остана изцяло в съществуващите договорени рамки при зачитане на основния принцип за автономност на ЕС при вземането на решения. Беше даден приоритет на тези, които споделят с ЕС общи ценности и принципи и които могат и желаят да подкрепят ЕС при действията му за управление на кризи.

---

¹²⁶ На 12 септември 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно морското измерение на общата политика за сигурност и отбрана (P7_TA(2013) 0380).

Партньорствата по линия на ОПСО се изразяват в конкретен ангажимент в областта на управлението на кризи: 11 държави партньори (Албания, Канада, Чили, бившата югославска република Македония, Черна гора, Норвегия, Сърбия, Швейцария, Турция, Украйна и САЩ) участваха в 8 мисии и операции по линия на ОПСО. Могат да бъдат дадени редица примери за сътрудничество и дейности от взаимна полза, проведени паралелно с мисиите по линия на ОПСО: Канада предложи финансиране на проект, изпълняван от EUTM Мали; Република Корея предложи допълнителна финансова подкрепа чрез Международната морска организация за дейностите за изграждане на капацитет на регионалния център за обучение в Джибути в съответствие с целите на EUCAP Nestor; продължи и тясното сътрудничество със САЩ, Кения и Уганда в контекста на EUTM Сомалия.

ЕС подписа с Грузия рамково споразумение за участие, а рамковите споразумения за участие с Австралия и Чили бяха договорени и са готови за подписване. Приключиха преговорите с Република Корея.

Сътрудничеството със заинтересованите държави от Източното партньорство достигна безпрецедентни равнища в навечерието на срещата на върха във Вилнюс, като беше създадена Група относно ОПСО в рамките на Източното партньорство. Република Молдова и Грузия бяха поканени да участват в граждански мисии по линия на ОПСО и дадоха положителен отговор. Бяха подновени контактите с някои държави от района на Южното съседство като Йордания, Мароко и Тунис.

Участието на ЕС в регионалните и международните форуми придоби нова динамика. От есента на 2013 г. до пролетта на 2014 г. ЕС съпредседателстваше междусесийната среща на помощната група в регионалния форум на АСЕАН по мерки за изграждане на доверие и превантивна дипломатия и свързания с нея диалог между служителите в областта на отбраната, което подчертава готовността на ЕС да засили сътрудничеството с азиатските си партньори. Като признание за ролята, която играе в борбата срещу пиратството, на ЕС беше възложено председателството на Международната контактна група относно пиратството край бреговете на Сомалия през 2014 г. Това предоставя допълнителни възможности през следващия период да бъдат установени партньорства по въпросите на сигурността с държавите — членки на контактната група, и с частния сектор.

В съответствие с мандата, предоставен от Европейския съвет през септември 2010 г., продължи поэтапното изпълнение на конкретните предложения, представени от ВП/ЗП на генералния секретар на НАТО. Бяха провеждани редовни срещи между ВП/ЗП и генералния секретар на НАТО. Контактите между служителите продължиха да се развиват във връзка с различни аспекти на управлението на кризи, което допринесе за повишаване на взаимното познаване и разбирателство, за избягване на дублирането и идентифициране на възможностите за взаимно допълване, особено в области, в които и двете организации имат мандат за действия. Неофициалните срещи между всички съюзници от НАТО и държавите — членки на ЕС, ще бъдат от полза за по-нататъшното развитие на отношенията между ЕС и НАТО.

Прозрачността на подготовката за заседанието на Европейския съвет през декември 2013 г., посветен на сигурността и отбраната, беше осигурена с помощта на генералния секретар на НАТО и съюзниците от НАТО, в това число с оглед на срещата на върха на алианса през септември 2014 г. В доклада си до Европейския съвет ВП/ЗП подчерта, че солидното, последователно и взаимно допълващо се сътрудничество между ЕС и НАТО продължава да бъде от голямо значение. На 19 декември генералният секретар на НАТО беше поканен да представи вижданията си пред членовете на Европейския съвет, като Европейският съвет изтъкна в заключенията си стратегическото партньорство между ЕС и НАТО при управлението на кризи.

2.2. Обучение и оборудване

През септември 2013 г. ЕСВД изготви документ за размисъл, в който се разглежда оперативният опит от изминалите години във връзка с изискванията и съществуващите ограничения по отношение на осигуряването на оборудване (включително транспорт или инфраструктура), което да позволи на мисиите по линия на ОПСО да провеждат ефективно и солидно обучение на местните или регионалните сили и служби. Като част от цялостната панорама бяха посочени и някои свързани с това чувствителни и комплексни въпроси. Беше подчертано, че съществуващите политики и компетенции относно помощта за развитие, хуманитарната помощ, контрола на износа и неразпространението следва да бъдат напълно зачитани. В окончателния доклад на ВП относно ОПСО от октомври бе подета инициативата и бе изтъкната потребността от извличане на поуки от опита, натрупан при двустранната подкрепа чрез държавите членки, механизмите за обмен на информация, доверителните фондове и проектните групи в мисиите.

В същия период Чешката република, Дания, Германия, Испания, Италия, Нидерландия, Финландия и Швеция публикуваха неофициален документ „Инициатива за подпомагане и подкрепа“, в който се разглеждат подобни въпроси.

Опитът доказва, че някои действия са възможни, но изведе на преден план трудностите и въпросите, свързани с планираното прилагане на политиката за обучение и оборудване от гледна точка на кредитирането и финансирането.

Комитетът по политика и сигурност (и Политико-военната група), които обсъждат тези въпроси от октомври, подчертаха необходимостта от ясно очертаване на категориите оборудване и свързаните възможности за финансиране в рамките на финансовите инструменти и механизми на ЕС, както и от идентифициране на оставащите ограничения, възможните пропуски и начините те да бъдат преодоляни. Тези препоръки бяха възприети от Европейския съвет през декември и от Съвета през ноември, като ВП/ЗП беше приканен да направи предложения за концептуален подход и приоритетни области за изпълнение. Работна група в рамките на дирекция „Управление на кризи и планиране“ понастоящем работи по тези задачи и разработва варианти за финансиране и за изготвяне на изчерпателни списъци на категориите и оборудването.

2.3. Бойни групи и бързо реагиране

Въпросът за бойните групи на ЕС беше активно обсъждан през 2013 г. в контекста на подготовката за декемврийското заседание на Европейския съвет, посветено на сигурността и отбраната. Наличието на ефикасни и оперативно съвместими сили, които могат да бъдат сформирани в много кратък срок за целите на операции по линия на ОПСО, е все по-належащо. Във връзка с това в заключенията си относно ОПСО Европейският съвет от 19—20 декември изтъкна „необходимостта да се подобрят способностите на ЕС за бързо реагиране, включително посредством по-гъвкави и по-лесни за разполагане бойни групи на ЕС, в съответствие с решеното от държавите членки“.

Това се основава на препоръките, формулирани в окончателния доклад на ВП от октомври относно ОПСО, във връзка с който министрите на отбраната на ЕС приеха нов подход, насочен към подобряване на ефективното използване на бойните групи на ЕС и на оперативното им значение, като част от по-широката концепция на ЕС за бързо реагиране. Предложенията по този въпрос бяха одобрени от Съвета, който подчерта в заключенията си от ноември относно ОПСО, че е необходимо да се разработи по-гъвкав, включващ множество услуги набор от активи и съответните механизми за предоставянето им на доброволни начала. Наред с останалото това включва подобряване на оперативната използваемост и способност за разполагане на бойните групи на ЕС чрез укрепване на възможността за тяхното модулиране, за да се повиши приспособимостта им към целия диапазон от възможни кризи. ВП беше приканен да доразвие предложенията с държавите членки с оглед на бързото им прилагане. В това отношение преразглеждането на концепцията на ЕС за военни сили за бързо реагиране ще бъде важна стъпка за подобряване на използваемостта на активите на ЕС за бързо реагиране.

3. Повече координираност

3.1. Всеобхватен подход

През декември 2013 г. ВП и Комисията публикуваха съвместно съобщение, в което бяха очертани конкретните стъпки, които ЕС като цяло е възприел за установяването на по-всеобхватен подход във външната дейност¹²⁷. ЕС вече прилага тази концепция през последните години, но независимо от това документът служи като работен план за практическото прилагане на този принцип винаги когато ЕС се ангажира с предотвратяването и разрешаването на външни конфликти и кризи. Една от най-силните страни на ЕС е това, че разполага с различни инструменти и е способен да реагира на всяка криза по начин, съобразен с конкретната ситуация. Всеобхватният подход се прилага, в това число в няколко мисии и операции.

---

¹²⁷ Вж. Европейска комисия и върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, *Съвместно съобщение до Европейския парламент и до Съвета: Всеобхватният подход на ЕС към външните конфликти и кризи*, JOINT(2013) 30 final, 11.12.2013 г.

В Демократична република Конго например ЕСВД съвместно с Комисията разработва план за преход, чиято цел е да се осигури приемственост на действията на ЕС след поетапното изтегляне на мисиите по линия на ОПСО EUPOL и EUSEC от септември 2014 г.

Постигнатото с тези мисии ще бъде запазено чрез предприемането на действия в рамките на други програми на ЕС. По същия начин три мисии и операции по линия на ОПСО бяха разположени в Африканския рог с цел да се подпомогне стабилизирането на региона и борбата срещу пиратството. Това беше направено в по-широките рамки на стратегията на ЕС за Африканския рог и включваше действия, предприети по линия на други програми на ЕС, като програмата за морска сигурност (MASE). Активираният оперативен център на ЕС изпълнява важна роля за координирането на разположените в региона три мисии по линия на ОПСО, както и за предоставянето на съответните им командири на информация за други дейности на ЕС.

3.2. Връзки между вътрешната и външната сигурност

На заседанието си от 19—20 декември 2013 г. Европейският съвет отправи призив за увеличаване на полезните взаимодействия между участниците в областта на ОПСО и тези в областта на свободата, сигурността и правосъдието с цел разрешаване на хоризонтални въпроси като незаконната миграция, организираната престъпност и тероризма. В рамките на пътната карта за укрепването на връзките между ОПСО и пространството на свобода, сигурност и правосъдие¹²⁸ през ноември 2013 г. на Комитета по политика и сигурност и на постоянния комитет за оперативно сътрудничество в областта на вътрешната сигурност беше представен втори годишен доклад за напредъка, като делегациите отчетоха постигнатия напредък.

---

¹²⁸ Вж. Съвет на Европейския съюз, „*Укрепване на връзките между ОПСО и пространството на свобода, сигурност и правосъдие — проект за пътна карта*“, 18173/11, 5.12.2011 г.

От гледна точка на управлението на кризи, засилената подкрепа от агенциите на ЕС и Интерпол при (стратегическото и оперативното) планиране и провеждане на операции по линия на ОПСО може да се смята за успешно изпълнение на набелязаните по-рано конкретни точки за действие. Това дава сериозни основания за държавите членки и участващите агенции на ЕС да активизират усилията и подкрепата си. Ще бъде възприет по-структуриран низходящ подход по отношение на различните приоритети.

Сред другите важни процеси, които подчертават връзката между вътрешната и външната сигурност, са работата по стратегия за морска сигурност и ролята на Комисията в контекста на заключенията на Европейския съвет от декември 2013 г. по въпроси, свързани с отбраната и сигурността, по-специално научните изследвания в областта на двойната употреба, пазара в областта на отбраната и притежаваните от държавите членки способности.

3.3. Гражданско-военни единодействия

Работата по насърчаване на единодействието при развитието на гражданските и военните способности се извърши в контекста на заключенията на Европейския съвет от декември 2012 г., където беше поставено началото на подготовката за Европейския съвет, посветен на сигурността и отбраната, проведен в края на 2013 г. Във връзка с това ВП и Комисията дадоха своя съществен принос за дневния ред на Европейския съвет с изготвените от тях доклад и съобщение. И в двата документа нуждата от по-голямо единодействие при развитието на способности заемаше водещо място. Особено важно е и отчитането на факта, че технологията все по-често е с двойна употреба, което увеличава потенциала за единодействие между гражданските и отбранителните научни изследвания като основа за развитието на способностите.

ЧАСТ II: ПОГЛЕД КЪМ 2014 Г.

През 2014 г. съседните на Европейския съюз източни и южни региони ще продължат да бъдат приоритет за общата външна политика и политика на сигурност на ЕС.

1. Съседство

След подписването на оставащите разпоредби на споразумението за асоцииране с **Украйна**, включително за задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия, ЕС ще работи в тясно сътрудничество с Украйна, за да се гарантира неговото прилагане. ЕС ще продължи да подкрепя суверенитета, независимостта и териториалната цялост на Украйна и да насърчава политическото и икономическо стабилизиране на страната. ЕС ще продължи да оказва подкрепа за провеждането на необходимите реформи, включително институционалната реформа, реформата в сектора на гражданската сигурност и реформата на енергийния сектор.

През 2014 г. от решаващо значение ще бъде предприемането на последващи действия във връзка с положителните резултати от срещата на върха на Източното партньорство, проведена във Вилнюс през ноември 2013 г., по-специално по отношение на парафирането на споразуменията за асоцииране, включващи задълбочени и всеобхватни зони за свободна търговия, с **Грузия** и **Република Молдова** и подписването им във възможно най-кратки срокове, но не по-късно от юни 2014 г. За да се гарантира, че тези споразумения могат да бъдат подписани до края на юни 2014 г., ще бъде важно да се отчитат извлечените поуки, особено по отношение на необходимостта от активизиране на дейностите в областта на комуникацията и публичната дипломация, които повишават видимостта на ЕС и разпространяват вярна информация за ползите от споразуменията за асоцииране.

По-нататъшният напредък на Република Молдова в либерализирането на визовия режим¹²⁹ ще бъде важна стъпка към по-близки отношения с ЕС и ясен сигнал, че ЕС изпълнява ангажиментите си.

---

¹²⁹ Регламентът относно въвеждането на безвизов режим на пътуване за гражданите на Република Молдова, които притежават биометрични паспорти, влезе в сила на 28 април 2014 г. (Регламент (ЕС) № 259/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 539/2001 на Съвета за определяне на третите страни, чиито граждани трябва да притежават виза, когато преминават външните граници на държавите-членки, както и тези, чиито граждани се освободени от това изискване, *OB L 105, 8.4.2014 г., стр. 9*).

ЕС ще се стреми да стимулира процес на политическо асоцииране и икономическа интеграция с други напреднали държави от Източна Европа, включително приключване на преговорите и подписване на стратегическо партньорство за модернизация с **Азербайджан** и започването на преговори по ново двустранно споразумение с **Армения**. ЕС ще продължи и междинния етап на процеса, засягащ модернизацията на **Беларус**, в който са включени тристранни действия с участието на гражданското общество. Надеждите са това да проправи пътя за подобряване на положението с човешките права и за реципрочно смекчаване на режима за санкции срещу ръководителите на Беларус.

По отношение на **продължителните конфликти** ЕС ще продължи да работи в тясно сътрудничество с Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа за постигането на осезаеми резултати в преговорите 5+2 за разрешаването на конфликта с Приднестровието — напр. отварянето на моста Гура-Бъйкулуй на река Днестър. Ще се стремим и към постигането на напредък във връзка с усилията за разрешаване на конфликта в Грузия и Нагорни Карабах. Присъствието на мисия на ЕС в някои от тези области (EUBAM Молдова и Украйна и EUMM Грузия) може да допринесе допълнително за осигуряването на подходяща и стабилна среда за възможни последващи стъпки.

Обстановката в много части от региона на **Южното съседство** ще продължи да заема важно място в политическата ни програма. Главната цел на Европейския съюз продължава да бъде подпомагането на дългосрочните демократични промени и приобщаващото икономическо развитие в региона чрез различните, вече установени международни механизми и механизми на местно равнище. През 2014 г. вниманието ще се съсредоточи върху страните в преход. Подкрепата от ЕС ще се различава в зависимост от обстоятелствата, но същевременно винаги ще се основава на стимулирането на основните ценности на ЕС, а именно демокрацията, правата на човека и приобщаването.

Основен приоритет ще бъдат усилията в подкрепа на прекратяването на продължаващия конфликт в **Сирия** в съответствие със съвместното съобщение на Комисията и на върховния представител от юни 2013 г., озаглавено „Към всеобхватен подход на ЕС спрямо кризата в Сирия“. ЕС ще работи в тясно сътрудничество с международните партньори в подкрепа на стартирания през януари процес „Женева 2“, целящ прекратяване на насилието и провеждането на политически преход, отговарящ на законните стремежи на всички сирийски граждани. Ще продължим също да полагаме усилия за преодоляване на тежката хуманитарна ситуация в страната чрез предоставянето на достатъчна помощ от ЕС за засегнатите от конфликта хора и чрез насърчаването на други участници да направят същото в контекста на ролята на ЕС като водещ донор в света. Друг решаващ фактор ще бъде да се гарантира, че всички страни в конфликта предоставят достъп за хуманитарните работници.

ЕС ще работи усилено и за смекчаване на заплахата от разпространяването на политическите последици и несигурността от Сирия към съседните държави и за свеждане до минимум на дестабилизиращото влияние, породено от масовото пристигане на бежанци. **Ливан** е особено изложен на риск. Поради това ЕС планира да засили ангажимента си за подкрепа на новото правителство на министър-председателя Тамам Салам, да приложи плана за действие в рамките на европейската политика за съседство, да окаже подкрепа на ливанските въоръжени сили, какъвто ще е предметът на обсъжданията на международната конференция, която ще се проведе през юни в Рим, и да ускори изпълнението на програмите за сътрудничество по отношение на бежанците. **Ирак** също ще има нужда от постоянно внимание предвид факта, че страната преживява критичен период на формиране на правителството след изборите през април 2014 г. и е изправена пред все по-разрастващи се бунтове. Освен това Европейският съюз ще прикани настоятелно правителството на Ирак да интегрира по-успешно сунитите и кюрдите и да приложи онези елементи от споразумението за партньорство и сътрудничество, които могат да се приложат временно, включително права на човека, сътрудничество в областта на енергетиката и търговия. ЕС ще работи по стартирането на програма за последващи действия във връзка с EUJUST LEX. По отношение на **Йордания** ЕС ще насърчи политическите реформи, прилагането на плана за действие в рамките на европейската политика за съседство и по-експедитивното изпълнение на програмата за сътрудничество по отношение на бежанците.

Налице е неотложна нужда от постигането на напредък във връзка с **близкоизточния мирен процес**. Европейският съюз ще продължи да подпомага в пълна степен настоящите усилия на САЩ, Израел и палестинските власти, като по-конкретно в случай на окончателно споразумение предлагаме пакет от стимули („специално привилегировано партньорство“), с който да се подпомогнат двете страни при постигането на необходимите за споразумение компромиси. От основно значение за ЕС е да бъде сложен край на конфликта, да бъде установен траен мир и благоденствие по южните му граници, като едновременно с това се развиват политически, икономически и търговски отношения и с двете страни. Целта продължава да бъде решение, основано на две държави, водещо до споразумение по всички въпроси относно окончателния статут и съответстващо на легитимните стремежи на двете страни. ЕС ще продължи да участва активно и да работи за установяването на мир, включително в рамките на Квартета, съвместно с двете страни, както и с арабските държави и други членове на международната общност.

ЕС ще продължи да следи отблизо събитията в **Египет**. Изразяваме волята си да работим в тясно сътрудничество с новата власт в Египет за създаването на благоприятни политически условия за укрепване на двустранните ни отношения и за намирането на начини, чрез които да се гарантира, че демократичните придобивки, постигнати със свалянето от власт на бившия президент Хосни Мубарак, не се пропиляват. Ще се съсредоточим по-специално върху ускореното изпълнение на програмите за сътрудничество в полза на гражданското общество и социално-икономическото развитие в съответствие със заключенията на Съвета от август 2013 г. и обсъжданията с властите на възможността за постигането на споразумение по нов двустранен план за действие и използването на други инструменти на ЕС.

В **Либия** подпомагането на централните власти да овладеят рисковете, свързани с подема на военизираните отряди и подразделения в страната, ще бъде изпитание за дипломацията. В съответствие с резултатите от проведената през март 2014 г. в Рим международна конференция за Либия ще бъде необходимо да засилим нашия ангажимент в тясно сътрудничество с други участници за подпомагане на политическия преход, подобряване на положението със сигурността и изграждане на публични институции. ЕС отчита настоящата необходимост да съсредоточи своето внимание върху влошаващата се политическа обстановка и влошаващото се положение със сигурността в Либия. Затова ролята на специалния пратеник на ВП/ЗП Бернардино Леон ще бъде от голяма полза. EUBAM Libya продължава да е от решаващо значение за изграждането на способности за интегрирано управление на границите.

Новата и нестабилна демокрация в **Тунис** трябва да бъде подкрепена от ЕС в пълна степен. Ще бъде важно страната да бъде подпомогната за запазване на демократичните придобивки. Преживеният от страната успешен преход е и положителен пример, който може да вдъхнови други страни в региона и извън него. За подпомагането на Тунис ЕС ще предостави финансова помощ за прилагане на плана за действие ЕС—Тунис, ще работи за бързото отпускане на макрофинансова помощ, ще помогне за подготовката и започването на преговорите по задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия и ще действа за прилагането на партньорството за мобилност.

Ускоряването на преговорите за задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия и прилагането на партньорството за мобилност (включително започването на преговорите по първото в историята споразумение за облекчаване на визовия режим и за обратно приемане с партньор от региона на Южното Средиземноморие) ще имат важно значение за постигането на напредък в отношенията ни с **Мароко**. Завършването на плана за действие в рамките на европейската политика за съседство ще бъде приоритет за отношенията ни с **Алжир**. В **Йемен** ще бъде важно да се подкрепят усилията на президента Абд Рабух Мансур Хади при изготвянето на нова конституция и да се активизират програмите за сътрудничество в областта на принципите на правовата държава и икономическото развитие. Влошаването на ситуацията със сигурността продължава да бъде съществен проблем и ЕС ще продължи да подпомага правителството на Йемен да повиши способността си да осуетява терористични действия и да задържа и преследва по наказателен ред заподозрени в тероризъм лица в съответствие с принципите на правовата държава и международните стандарти в областта на правата на човека.

В допълнение към многостранните аспекти в работата на Съвета за сътрудничество между ЕС и държавите от Персийския залив, освен усилията насочени към подписване на споразумението за свободна търговия и новия план за действие, ЕС ще засили политическия ангажимент за отделни **държави от Персийския залив**. Изработването на (указания за водене на преговорите) по подготвяните в момента от ЕСВД и Комисията двустранни споразумения би могло да постигне този резултат.

ЕС ще продължи да насърчава регионалното сътрудничество в Средиземноморския регион, по-специално чрез насърчаване на стартирането на конкретни и значими проекти в рамките на Съюза за Средиземноморието, укрепване на диалога с Лигата на арабските държави и насърчаване на по-мощен регионален диалог и сътрудничество в Магреба.

2. Европа и Централна Азия

В Европа ЕС ще продължи преговорите по рамково споразумение с **Швейцария** и по подновяването на финансовия принос в **Европейското икономическо пространство**. Освен това възнамеряваме да започнем преговори по споразумение за асоцииране с **Андора**, **Монако** и **Сан Марино**.

Заседанието на Съвета за асоцииране през юни ще бъде важно събитие за отношенията на ЕС с **Турция**. Възобновената динамика на преговорите за присъединяване следва да бъде запазена в интерес и на двете страни, а ЕС следва да продължи да бъде фактор за реформите в Турция. Продължаването на кюрдския мирен процес е съществен фактор за прекратяване на насилието и терористичните действия и за укрепване на мира и стабилността, което ще е от полза за всички граждани. Важно ще бъде и да се разработят идеи за преодоляване на общата заплаха, произтичаща от чуждестранните бойци в Сирия. ЕС ще използва и възможностите да припомни, че от Турция се очаква активно да подпомага текущите преговори за разрешаване на кипърския проблем.

Западните Балкани ще продължат да бъдат важна област за дейността на ЕС. След миналогодишните решавачи споразумения и избори в Косово, предстои още много работа във връзка със **Сърбия** и **Косово** както на място, така и за поддържане на диалога и изпълнение на ангажиментите. За да направи възможен напредък, ЕС ще трябва да отчита опасенията на двете страни и възможните източници на разногласия, като възможното съдебно преследване на членове на Армията за освобождение на Косово.

ЕС може и трябва да продължи да изпълнява главна роля и ще продължи да работи тясно с двете страни за консолидиране на напредъка. Съгласно предвиденото в рамката за преговорите за присъединяване със Сърбия целта е до края на преговорите за присъединяване на Сърбия да бъде постигната цялостна нормализация на отношенията между Сърбия и Косово под формата на правно обвързващо споразумение, с което и на двете страни се осигуряват положителни европейски перспективи. Преговорите за присъединяване на Сърбия към ЕС и преговорите и подписването на споразумението за стабилизиране и асоцииране между ЕС и Косово ще напреднат в зависимост от постигнатия напредък по нормализирането на отношенията между тях.

По-нататъшното ангажиране с други членове на бивша Югославия продължава да бъде от значение. Надяваме се, че **Босна и Херцеговина** и **Бивша югославска република Македония** ще постигнат реален напредък по своя път към присъединяване. 2014 г. би могла да бъде важна и за отношенията на ЕС с **Албания**, като се има предвид, че през юни се очаква решение относно нейния статут на кандидат. Надяваме се, че **Черна гора** ще продължи процеса на реформи, с цел да се отбележи допълнителен напредък в преговорите за присъединяване.

Европейският съюз отчете обществените протести и призивите на гражданите на Босна и Херцеговина за социални и икономически реформи и настоятелно приканва институциите в страната и избраните лидери да работят съвместно с гражданското общество и да дадат отговорни и незабавни отговори на основателните опасения на гражданите. Преди парламентарните избори през октомври 2014 г. трябва да се увеличат, а не да се намалят усилията, включително с помощта на инициативата на ЕС „Пакт за растеж“. След изборите през октомври лидерите на Босна и Херцеговина трябва възможно по-скоро да се мобилизират по редица въпроси за преодоляване на предизвикателствата, пред които продължава да е изправена страната по пътя си към членство в ЕС. ЕС е категоричен, че основните изисквания и критерии за напредъка на Босна и Херцеговина за членство в ЕС трябва да бъдат изцяло изпълнени.

Отношенията с **Русия** ще продължат да поставят предизвикателства. ЕС ще трябва да направи внимателна преценка на стратегическото си партньорство с Русия в контекста на събитията в Украйна и други страни в съседните ни региони. Съюзът няма да признае незаконното анексиране на Крим. Напредъкът по разрешаването на кризата в Украйна ще продължи да бъде предпоставка за възобновяване на съвместната работа в множеството области от общ интерес, като например подновяването на преговорите по ново споразумение, визовия диалог и прилагането на „общите стъпки“ за евентуално либерализиране на визовия режим. ЕС и Русия имат общ интерес да си сътрудничат по глобални проблеми като изменението на климата, тероризма и в рамките на Г-20, както и по въпроси, свързани с международната сигурност, като Сирия, иранската ядрена програма и блискоизточния мирен процес. Освен това ЕС ще продължи да призовава Русия да спазва ангажиментите си, поети в рамките на СТО. Съюзът ще продължи да настоява за спазване на принципите на правовата държава и доброто управление, както и да изказва опасенията си по отношение на положението с правата на човека в Русия.

Европейският съюз ще продължи да бъде ангажиран с държавите от **Централна Азия** и ще полага и занапред усилия за прилагане на стратегията на ЕС за Централна Азия. В **Афганистан** ще подпомагаме подготовката за посрещане на предизвикателствата пред сигурността, които може да възникнат след планираното намаляване на присъствието на международните сили за сигурност. ЕС ще подпомогне и напредъка при разрешаването на конфликта с язовир „Рогун“. Ще се стремим към успешното провеждане на втория кръг от диалога на високо равнище ЕС — Централна Азия по въпросите на сигурността с участието и на петте централноазиатски държави. В хода на диалога ще бъдат разгледани предизвикателства като трафика на наркотици, борбата с тероризма, свързаните с ХБРЯ (химични, биологични, радиологични и ядрени оръжия) рискове и регионалното сътрудничество. ЕС ще работи, за да гарантира приключването на преговорите по споразумение за засилено партньорство и сътрудничество с **Казахстан**. Освен това ще подпомогнем страната при преговорите за присъединяването ѝ към Световната търговска организация. ЕС ще насърчава и предприемането на действия в същата насока по отношение на **Узбекистан** и **Таджикистан**.

За засилване на **регионалното сътрудничество** Европейският съюз ще продължи да доразвива своята **политика за Арктика**, включително чрез обсъждания на равнището на Съвета и приемането на заключения на Съвета през май 2014 г. Ще работим и за преодоляване на пречките по отношение на пълното упражняване на статута на ЕС на наблюдател в Арктическият съвет.

3. Африка

Срещата на върха между ЕС и Африка през април в Брюксел бе основен приоритет за първото полугодие на 2014 г. Срещата на върха разкри силата на партньорството между ЕС и Африка. Успехът на срещата беше значима възможност отношенията да бъдат доразвити на равнището на съвместната отговорност за изграждането на мир и просперитет и за утвърждаването на Европейския съюз като избран от Африка партньор. Като конкретен резултат от срещата на върха двете страни поеха ангажимент да засилят политическия диалог на всички равнища и да въведат приоритетните области, набелязани в пътната карта за периода 2014—2017 г.: мир и сигурност; демокрация; добро управление и права на човека; човешко развитие; устойчиви и приобщаващи развитие, растеж и континентална интеграция; глобални и нововъзникващи въпроси.

Друг основен приоритет е стабилността в региона на **Африканския рог**. Положението в **Южен Судан** е изключително нестабилно. Важно е също да не се пренебрегват въпросите за морската сигурност в **Сомалия** и да се поддържа постигнатият огромен напредък за намаляване на пиратските действия и подпомагане на възстановяването на институциите на демократичната държава. ЕС ще остане активно ангажиран с мирния процес в Южен Судан и усилията за възстановяване в Сомалия чрез действията на специалния представител на ЕС Александър Рондос, делегациите ни в региона и подкрепата от седалището на ЕСВД в Брюксел и от Комисията. В рамките на всеобхватния подход мисиите по линия на ОПСО ще бъдат в основата на дейността ни в този регион.

През 2014 г. от изключителна важност ще бъде разрешаването на задълбочаващата се политическа и хуманитарна криза в **Централноафриканската република (ЦАР)** и запазването на повишена бдителност по отношение на други потенциални кризи в зоната на нестабилност, която обхваща териториите от Сомалия до Сахела. Поради степента на разпад на държавността в Централноафриканската република за възстановяването ѝ ще са нужни мащабни и добре координирани международни усилия. Военната операция на ЕС, която бе стартирана през април 2014 г., ще играе важна роля като принос за установяването на сигурна среда в ЦАР. Кризата подчерта значението на активизирането на ежедневното сътрудничество на ЕС с Африканския съюз и Организацията на обединените нации.

ЕС ще продължи да прилага своята стратегия за сигурност и развитие в **Сахела** в целия регион. ЕС отчита решаващото значение на Сахела и въздействието, което оказва върху съседните му региони: на север в Магреба и на юг в Гвинейския залив. Съществуващите в Сахела предизвикателства в областта на развитието и сигурността са преплетени със събитията в Западна Африка като цяло. ЕС води борба за прекъсване, от една страна, на връзката между трафика на наркотици и организираната престъпност и други незаконни дейности на западноафриканския бряг и от друга страна, на финансирането на действащите в Сахела терористични групи и някои контрабандни дейности, като всички те се възползват от зле охраняваните граници в региона — проблем, който е добре установен в Мали, Нигер и Гвинея-Бисау.

В региона на Сахела проблемите в Южна **Либия** и северните части на **Мали** остават важен акцент в действията на ЕС. Стартираната от ЕС през февруари 2013 г. военна мисия за обучение ще продължи да подпомага възстановяването на малийските въоръжени сили, а EUCAP Sahel Mali ще спомогне за възстановяването на силите за вътрешна сигурност. EUCAP Sahel Niger подпомага нигерските власти в борбата срещу тероризма и организираната престъпност.

С оглед на влошаващото се положение в **Гвинейския залив**, друг приоритет за ЕС ще бъде да се ускори прилагането на приетата от Съвета през март 2014 г. стратегия на ЕС за Гвинейския залив и свързаните с нея комуникационни дейности. Следващата стъпка ще бъде предприемането на информационна кампания в държавите от региона.

Европейският съюз ще остане неделима част от международните усилия за разрешаване на проблемите в региона на **Големите африкански езера**. Ние ще удвоим усилията си за справяне с многобройните причини за кризата (на регионално равнище, на национално равнище в Демократична република Конго и на местно равнище в източната част на Демократична република Конго). ЕС постигна съгласие да се съхранят постиженията на операциите EUPOL и EUSEC след приключването им. Ще продължим съвместната работа с африканските и международните партньори в подкрепа на инициативите на ООН за установяване на трайна стабилност в източната част на ДР Конго. За да се избегне опасността от повторен конфликт, трябва да се поддържа натискът върху страната да изпълни ангажиментите си.

През 2014 г. ЕС ще приключи подготовката за 11-ия **Европейски фонд за развитие** в цяла Африка. Освен това ЕС ще се ангажира да съдейства изцяло за постигането на напредък по изпълнението на споразумението за икономическо партньорство със Западна Африка, преговорите по което приключиха, както и на споразуменията с Южноафриканската общност за развитие и Източноафриканската общност, по които преговорите са във финален етап. ЕС ще трябва да направи оценка на резултатите от изборите в **Южна Африка** и **Малави** (които ще се проведат през май) като индикатор за политическата посока, която ще поемат тези държави.

Силната ангажираност на ЕС в Африка се илюстрира от девет **мисии по линия на ОПСО**, които Съюзът е разположил понастоящем на континента. Тези мисии ще продължат да бъдат основен компонент от подкрепата на ЕС за усилията за изграждане на демокрация, сигурност и просперитет.

4. Северна и Южна Америка

През 2014 г. Европейският съюз ще съсредоточи усилията си върху ключови фактори, които ще формират бъдещите ни отношения с нашите четири стратегически партньора в Америка:

Срещата на върха ЕС—САЩ от 26 март беше добра възможност за постигане на напредък по работата по Трансатлантическото партньорство за търговия и инвестиции и сътрудничеството ни със **Съединените щати** в областта на външната политика и политиката на сигурност и за подновяване на подкрепата за тях. Скоро след това в Брюксел се проведе Енергийния съвет ЕС — САЩ.

Приоритет на сътрудничеството на ЕС с **Канада** ще бъде приключването на текущата техническа дейност по всеобхватното икономическо и търговско споразумение и споразумението за стратегическо партньорство, за да се уточнят окончателно договорените текстове и да се постигне напредък по Арктическият съвет и сътрудничеството в областта на външната политика и политиката на сигурност. В предстоящото споразумение за стратегическо партньорство ще бъдат заложили съвместните ценности на ЕС и Канада, като целта му е да изведе отношенията между страните на ново равнище. То стимулира задълбочаване на връзките във всички области на сътрудничество, не само в областта на търговията и икономиката.

ЕС ще изготви доклад за ново споразумение с **Мексико** и ще засили работата по многостранния диалог и многостранното сътрудничество.

Проведената през януари 2013 г. среща на върха ЕС—**Бразилия** постави основите за по-нататъшно сътрудничество по глобални въпроси. Ще напреднем и с работата по текущите преговори за споразумението ЕС—**Меркосур**.

ЕС ще продължи съвместната си работа със страните от **Централна Америка и Карибския регион** и работата си по своевременно решение на Съвета относно цялостната стратегия за обществена сигурност, за да направи възможни превантивните действия, по-широкото сътрудничество и по-добрата координация на ангажиментите на държавите членки във връзка с отношенията ни с региона.

ЕС ще се съсредоточи върху подкрепата за **Колумбия** при постигането на напредък за разрешаване на нейния вътрешен конфликт. Ще съсредоточим действията си върху постигането на конкретни резултати, като рамково споразумение за участие в операции на ОПСО, работа по ново споразумение за политически диалог и секторно сътрудничество. Освен това ще се стремим да предложим конкретни мерки в подкрепа на прилагането на мирното споразумение с FARC.

В отношенията ни с **Куба** ще се стремим да постигнем напредък по преговорите за споразумение за сътрудничество, чието начало бе поставено през април 2014 г. От съществено значение ще бъде да не се пропуска тази значима възможност, която отваря и пътя за подновяване на политическия диалог на високо равнище, при условие че положението с правата на човека позволи постигането на напредък.

ЕС ще изпрати мисия за наблюдение на изборите за парламентарните и президентските избори в Боливия през есента на 2014 г.

5. Азия — Тихи океан

В Азия ЕС ще се съсредоточи върху съвместната работа с четирите си стратегически партньора в региона.

Ключов приоритет за нашето сътрудничество с **Китай** ще бъде поддържане на сътрудничеството въз основа на програмата ЕС — Китай 2020, която бе договорена по време на последната среща на върха между ЕС и Китай, проведена през ноември 2013 г. в Пекин. Посещението на президента Си Дзинпин в Брюксел на 31 март, 5-ият кръг от стратегическия диалог ЕС — Китай и 17-ата среща на върха ЕС — Китай ще бъдат важни стъпки за постигането на напредък в нашето сътрудничество, по-специално в областта на отбраната и сигурността.

Европейският съюз ще работи за постигане на напредък в преговорите по споразумение за стратегическо партньорство с **Япония**, както и в преговорите по зона за свободна търговия, и за задълбочаване на сътрудничеството в областта на сигурността. Предвид интереса на Япония за по-голям принос в усилията за мир и стабилност в световен мащаб, ще проучим възможностите за сътрудничество с Япония при операциите на ЕС за управление на кризи. Срещата на върха ЕС — Япония на 7 май ще предостави съществена възможност в това отношение.

ЕС ще се стреми да си сътрудничи със сформираното след изборите ново **индийско** правителство и ще продължи да работи по сътрудничеството в областта на енергетиката и иновациите, за осигуряването на по-добра видимост и разбиране на ЕС в страната и по инициативите за гражданската дипломация. Глобалните и регионалните предизвикателства като неразпространението, пиратството, тероризма и заплахите за киберсигурността ще бъдат значимо измерение при разширяването на сътрудничеството между ЕС и Индия. В този контекст ЕС ще продължи да поставя пред индийските партньори нерешения въпрос за двамата италиански моряци, които бяха задържани при изпълнение на служебните си задължения в рамките на международните усилия за борба с пиратството.

Целта на ЕС в партньорството с **Република Корея** ще бъде изпълнението на съвместното изявление от срещата на върха от 8 ноември 2013 г. По-специално ще се стремим към разширяването на сътрудничеството в областта на сигурността чрез диалог по въпросите на неразпространението и разоръжаването, тесни консултации във връзка със състоянието на сигурността на Корейския полуостров и нов диалог относно киберсигурността.

20-ата среща на министерско равнище ЕС — **АСЕАН** (Брюксел, юли 2014 г.) и 10-ата среща на върха **Азия — Европа** (Милано, 16—17 октомври) ще предоставят значителна възможност да се отправи ясно послание за ангажимента ни да изпълняваме конструктивна роля в развиващата се регионална архитектура.

2014 година ще бъде от ключово значение за **Афганистан** във връзка с предстоящите на 5 април президентски избори и изтеглянето на войските на ISAF до края на годината. Европейският съюз и неговите държави членки ще изложат в съвместен стратегически документ своето виждане за ангажиментите си за периода след 2014 г. Сред тях ще бъдат принципите на правовата държава и гражданската полицейска дейност въз основа на приноса на настоящата полицейска мисия EUPOL. От значение ще бъде ЕС да се ангажира своевременно с новото правителство с оглед на сключването на споразумение за сътрудничество в областта на партньорството и развитието. Министерската среща относно Рамковото споразумение от Токио за взаимна отчетност, която ще бъде организирана през октомври/ноември в Обединеното кралство, ще предостави на ВП/ЗП друга възможност да се ангажира с правителството на Афганистан, включително по въпроси, засягащи правата на човека, правата на жените, управлението и демократизацията.

Приоритет в отношенията с **Пакистан** ще бъде да се осигури по-нататъшен напредък при изпълнението на петгодишния план на ангажименти между ЕС и Пакистан, който е подчинен на стратегическия диалог. Вторият кръг от стратегическия диалог между ЕС и Пакистан трябва да се състои на 25 март 2014 г. в Брюксел. Това ще бъдат първите съществени разисквания с новото пакистанско правителство след миналогодишните парламентарни избори и след като на 1 януари страната получи статут в Общата система за преференции (GSP+), което осигурява на пакистанските стоки по-добър достъп до пазара на ЕС.

По отношение на **Бангладеш** Европейският съюз ще продължи да следи положението с оглед на управлението и правата на човека и да насърчава двете основни политически партии да пристъпят към истински диалог. Това следва да доведе до провеждането на прозрачни, приобщаващи и надеждни избори. ЕС ще продължи да работи съвместно с **Шри Ланка, Тайланд и Камбоджа**, по-специално по въпроси, по които ЕС разполага със значителни лостове за въздействие и във връзка с които е възможно нестабилната политическа обстановка или крехкото постконфликтно помирение да изискват особено внимание.

ЕС ще продължи да подпомага настоящия преход в **Мианмар/Бирма** и да действа въз основа на резултатите от проведената през ноември 2013 г. първа среща на работната група ЕС — Мианмар и договорената от държавите — членки на ЕС, цялостна рамка за ангажимент. Ангажиментът на ЕС по отношение на Мианмар/Бирма ще е от значение и в контекста на поетото през 2014 г. от страната председателство на АСЕАН и реформите преди изборите през 2015 г.

Индонезия е ключов партньор за ЕС във важен регион. ЕС потвърди този факт чрез участието във форума за демокрация в Бали през ноември 2013 г. ЕС ще продължи да поддържа отношенията си с този все по-важен международен съюзник.

Отношенията на ЕС с **Австралия** и **Нова Зеландия** продължават да се развиват положително. От полза за отношенията с тези две държави ще бъде срещата на върха на Г-20 в Бризбейн на 15—16 ноември, на която ще присъства председателят Ван Ромпфой.

6. Международна сигурност

Споразумението за съвместен план за действие от ноември 2013 г. на групата Е3/ЕС+3 и Иран е първата стъпка за изграждане на доверие, чрез която да се решат най-неотложните поражащи загриженост въпроси, свързани с иранската ядрена програма, както и важен принос за целите на ЕС относно регионалната сигурност и неразпространението на оръжия за масово унищожение. След като изпълнението на съвместния план за действие започна на 20 януари 2014 г. с решение на Съвета, групата Е3/ЕС+3 и Иран предприеха нови преговори с цел постигане на споразумение за цялостно решение на въпроса с иранското ядрено оръжие. Във Виена бяха проведени няколко кръга преговори между групата Е3/ЕС+3 и Иран. ЕС ще продължи да участва активно в тези дипломатически усилия за намиране на дългосрочно цялостно решение, което напълно да даде отговор на загрижеността на международната общност относно изключително мирния характер на иранската ядрена програма.

Иран има важна роля по отношение на перспективите за мир и сигурност в региона. Ръководеното от президента Хасан Рохани ново правителство и възможността за постигане на споразумение по ядрените въпроси потенциално предлагат нови перспективи за съвместното преодоляване с Иран на по-широките ни опасения; ЕС ще бъде готов да се възползва от всяка възможност за постигане на напредък.

Европейският съюз трябва да продължи да следи напрежението в **Северна и Югоизточна Азия** и да призовава за диалог и сътрудничество в региона. Поведението на **Корейската народнодемократична република** продължава да бъде сериозен потенциален фактор за нестабилност в региона, особено по отношение на основни регионални партньори като Република Корея и Япония. ЕС ще наблюдава положението в региона и ще поддържа връзка с всички наши партньори. Активно ще подкрепяме Съвета за сигурност на ООН при натиска, оказван върху Пхенян, за прекратяване на действията му по отношение на оръжията за масово унищожение и за придържане към поетите от страната международни задължения. Освен това ЕС ще продължи политиката си на критична ангажираност спрямо Корейската народнодемократична република, включително чрез ограничителни мерки.

Опасен аспект на **сирийския конфликт** с широкообхватни последици е разпространението на сектанството и възходът на екстремистки терористични групи, което вдъхна нов живот на франчайзинга на Ал Кайда. Това включва разрастващото се явление на чуждестранните бойци, прииждащи в Сирия от други държави. ЕС ще продължи да работи с международните партньори, главно в съседните региони, за разработването на общи решения за борба с тази заплаха. Това е от непосредствено значение за Европа: Сирия е в близост до границите на ЕС и тези групи успешно набират европейски граждани.

Във връзка с това продължаващите усилия на ЕС за **борба с тероризма** ще се насочат към стратегическите ни приоритети — Южна Азия, Африканския рог и Йемен, както и към региона на Сахел и Северна Африка. Нашият отговор ще е в рамките на стратегията на ЕС за борба с тероризма и ще продължим да работим по четирите стълба на стратегията (превенция, преследване, защита и реакция). ЕС ще продължи да работи посредством интегрираните ни регионални стратегии и в диалог с ключовите партньори, както и на многостранно равнище.

Дейностите на ЕС в областта на **неразпространението, разоръжаването и контрола върху износа на оръжие** ще са в отговор на въпроси, които са приоритет за външнополитическия ни дневен ред в съседните региони, Близкия изток и Африка, и на заплахите за глобалната сигурност, изложени в стратегиите на ЕС. Проблемът с химическото оръжие в Сирия демонстрира нуждата от стабилна международна рамка за преодоляването на тези предизвикателства. Приоритет продължава да бъде всеобщото и ефективно прилагане на международните инструменти (Конвенцията за забрана на химическото оръжие, Договора за търговията с оръжие, Договора за неразпространение на ядреното оръжие, Конвенцията за забрана на противопехотните мини, Хагския кодекс за поведение срещу разпространението на балистични ракети и др.). Действията ще се насочат главно към осигуряването на подкрепа от ЕС за Международната агенция за атомна енергия (МААЕ), Организацията за забрана на химическото оръжие, Организацията на Договора за пълна забрана на ядрените опити и влизането в сила и ефективното прилагане на Договора за търговията с оръжие. ЕС ще работи и за по-нататъшен напредък при постигането на международен консенсус по проекта за международен кодекс на поведение за дейностите в космическото пространство. Ще положим по-големи усилия за ангажиране на партньорите от трети държави и гарантиране на активна роля на ЕС в Първия комитет на Общото събрание на ООН, Управителния съвет на МААЕ и Генералната конференция, както и текущия цикъл на преглед на Договора за неразпространение на ядреното оръжие.

ЕС ще определи стратегически приоритети по линия на **Инструмента, допринасящ за стабилността и мира** (2,34 млрд. евро), с оглед на приемането на програмните документи по-късно през 2014 г. и организирането, съвместно с Комисията, на среща на високо равнище през есента.

ЕС ще се стреми да постигне напредък по съответните аспекти, посочени в заключенията на Европейския съвет от декември 2013 г., по-конкретно по повишаването на ефективността, видимостта и въздействието на **общата политика за сигурност и отбрана**. В допълнение към по-широкия подход на ЕСВД ще поставим акцент върху приоритетните области, определени от Военния комитет на ЕС (министри на отбраната): реформа в сектора на отбраната и планиране на способностите (при задълбочаване на отношенията с Европейската агенция по отбрана), бързо военно реагиране, стратегия за морска сигурност и партньорства. Тук се включва предоставяне на по-голяма подкрепа на партньорите в областта на сигурността и регионалните организации по отношение на общите предизвикателства като тероризъм, международна престъпност и пиратство и изграждане на капацитет посредством обучение, консултации, оборудване и ресурси, където е целесъобразно. Очаква се в предвиден за средата на 2014 г. доклад за напредъка да се включи първоначална оценка за изпълнението на всички аспекти на заключенията на Европейския съвет, в съответствие със заключенията на Съвета от ноември 2013 г. относно ОПСО.

Мисиите и операциите ще продължат да бъдат в основата на ОПСО. Ще продължим да привличаме партньори чрез активното насърчаване на участието в мисии и операции по линия на ОПСО, редовни диалози по въпросите на сигурността и отбраната и чрез организирането на съвместни семинари със стратегически партньори съгласно съответните препоръки на Комитета по политика и сигурност. Освен това ще се стремим да укрепим многостранните/регионалните партньорства, включително партньорствата с ООН, НАТО, Африканския съюз и Източното партньорство.

ЕС ще положи усилия и за подобряване на способностите ни за бързо реагиране с оглед на разполагането на най-подходящите граждански и военни средства и адекватното преодоляване на предизвикателствата в областта на сигурността, по-специално тези, които произтичат от взаимовръзките между вътрешни и външни предизвикателства. За това ще е необходимо да се осъществи напредък в работата ни по политическата рамка на ЕС за сътрудничество в областта на отбраната, политическата рамка на ЕС за кибернетична отбрана (с акцент върху изграждането на капацитет), стратегията на ЕС за морска сигурност (от юни 2014 г.) и да се постигне единодействие между участниците в областта на ОПСО и тези в областта на свободата, сигурността и правосъдието с цел разрешаване на хоризонтални въпроси като незаконната миграция, организираната престъпност и тероризма. Освен това ще продължим да използваме ограничителни мерки като инструмент на по-широките ни цели в областта на ОВППС.

Справянето с глобалните фактори, които пряко или непряко засягат стабилността на отделните държави и международния мир и сигурността, ще става все по-неотложно. ЕС ще трябва да засили способностите си за ранно предупреждение, предотвратяване на конфликти и подпомагане на посредничеството, включително разработването на съвместен анализ на конфликтите.

ЕС и напред ще бъде ангажиран с предотвратяването на конфликти и улесняването на диалога в района на Нил (язовир „Ренесанс“) и Централна Азия (язовир „Рогун“). Съвместно с другите заинтересовани партньори трябва да продължим да сме нащрек и да сме готови да спомогнем за предотвратяване на ескалирането на тези конфликти.

7. Глобални въпроси

В основата на цялата ни външна дейност са основните ценности на Съюза като насърчаването на демократичното управление, зачитането на човешките права и политическото приобщаване. Ще работим съвместно с партньори, многостранни форуми и международни организации, ангажирани с **правата на човека и демокрацията**. Планът за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията ще продължи да бъде основна движеща сила в тази насока, а Стратегическата рамка на ЕС относно правата на човека и демокрацията ще ръководи нашите действия. Специалният представител на ЕС за правата на човека ще продължи да повишава ефективността и видимостта на работата на ЕС в областта на човешките права. Сътрудничеството със Съвета на Европа и приключването на процеса на присъединяване на ЕС към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи ще продължи да бъде приоритет за ЕС.

Наблюдението на избори както на местно, така и на международно равнище, става все по-търсено от националните заинтересовани страни с оглед на повишаването на прозрачността и доверието в изборния процес. ЕС се стреми да постигне по-голяма съгласуваност и допълване между мисиите за наблюдение на изборите/експертните мисии и подкрепата за изборния процес. Последващите действия във връзка с препоръките на мисиите за наблюдение на изборите ще продължат да бъдат важен приоритет.

ЕС ще бъде решително ангажиран със създаването на политически импулс за срещата на върха по въпросите на климата през септември 2014 г. и насърчаването на амбициозен **пакет на ЕС в областта на климата и енергетиката за периода до 2030 г.** Срещата на върха ще бъде изключително важна за успеха на Конференцията на ООН по изменението на климата, която ще се проведе в Париж през 2015 г.

Енергетиката ще продължи да бъде основен пример за връзката между краткосрочните и дългосрочните въпроси в областта на външната политика. Настоящата криза в Украйна разкрива необходимостта от приемането на дългосрочна перспектива по отношение на прекъсването на енергийните потоци, по-специално, когато основни доставчици на енергия за ЕС, като Русия, са страна по проблема. Кризата доведе до необходимостта от разнообразяване на източниците на енергийни доставки. Успешното развитие на енергийните връзки между европейските страни би могло да спомогне за разнообразяване на енергийните доставки в Европа, включително на газ и енергия от възобновяеми източници от Северна Африка и източната част на Средиземноморието.

Като се има предвид ролята на **суровините** при финансирането на конфликти, доброто познаване на търговията със суровини е от основно значение за предотвратяването на кризи. Въз основа на подхода, разработен в Големите африкански езера, ние се нуждаем от по-добро познаване на набавянето на суровини в един по-широк географски контекст. Особено внимание ще се обърне на проблема с „минералите от зоните на конфликт“.

Миграцията ще бъде друго сериозно предизвикателство, което ще е сред водещите въпроси в националния дневен ред на много държави — членки на ЕС, включително в страни, които председателстват Съвета, като Гърция и Италия. Външното измерение на миграцията ще придобива все по-голямо значение, по-специално с оглед на предстоящите оценки на значими международни процеси в областта на миграцията (например глобалния подход към миграцията и мобилността и програмата в областта на правосъдието и вътрешните работи за периода след Стокхолм), в това число предвид приемането на по-цялостен подход по този въпрос.

ЕС ще постави акцент върху постигането на допълнителен напредък по **Целите на хилядолетието за развитие**, както и по определянето на програмата за периода след 2015 г. По-специално ще бъде необходимо да гарантираме, че новата рамка се основава на миналия опит и включва критични елементи като мир, сигурност и нестабилност, права на човека, добро управление, принципи на правовата държава и равенство между половете.

ЕС ще продължи да осъвременява **сътрудничеството си за развитие** чрез своята програма за промяна и да подобрява ефективността му, например като насърчава съвместното програмиране между ЕС и държавите членки. Помощта от страна на ЕС ще се насочи главно към две приоритетни области: права на човека, демокрация и други основни елементи на доброто управление, както и приобщаващ и устойчив растеж.

На последно място ЕС ще гарантира, че рамката за **всеобхватен подход** остава централен елемент от дейностите на ЕС. Това ще даде възможност на ЕС, включително на неговите държави членки, да използват целия набор от налични възможности за постигането на най-добри резултати. Този подход е особено подходящ за управлението на кризи и за всички етапи на развитие на даден конфликт — от ранното предупреждение и предотвратяването на конфликти, през реакцията при кризи и управлението на кризи, до усилията за възстановяване, изграждане на мира и дългосрочно развитие.

Безспорно предизвикателство ще бъде работата по набора от въпроси, които ще доминират бъдещия дневен ред на външната политика на ЕС. При все това, с оглед на постигнатия от нас напредък през 2013 г., сме уверени, че ще постигнем по-голям напредък и ще разкрием добавената стойност на нашата съвместна дейност за повече мир и просперитет по света.

През декември 2013 г. Европейският съвет отбеляза, че новите предизвикателства пред сигурността продължават да възникват и във връзка с това прикани ВП да оцени въздействието на промените в глобалната среда и да докладва на Съвета през 2015 г. относно възникващите за Съюза предизвикателства и възможности.

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ I: ПРЕГЛЕД НА ПРАВНИТЕ АКТОВЕ НА ОВППС ОТНОСНО ОГРАНИЧИТЕЛНИТЕ МЕРКИ ПРЕЗ 2013 Г.¹³⁰

Афганистан/талибани

Решение за изпълнение 2013/73/ОВППС на Съвета от 31 януари 2013 г. за изпълнение на Решение 2011/486/ОВППС относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица, групи, предприятия и образувания, с оглед на положението в Афганистан (*OB L 32, 1.2.2013 г., стр. 21*)

Решение за изпълнение 2013/145/ОВППС на Съвета от 21 март 2013 г. за изпълнение на Решение 2011/486/ОВППС относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица, групи, предприятия и образувания, с оглед на положението в Афганистан (*OB L 82, 22.3.2013 г., стр. 55*)

Решение за изпълнение 2013/219/ОВППС на Съвета от 16 май 2013 г. за изпълнение на Решение 2011/486/ОВППС относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица, групи, предприятия и образувания, с оглед на положението в Афганистан (*OB L 133, 17.5.2013 г., стр. 22*)

Беларус

Решение за изпълнение 2013/248/ОВППС на Съвета от 29 май 2013 г. за изпълнение на Решение 2012/642/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Беларус (*OB L 143, 30.5.2013 г., стр. 24*)

Решение 2013/308/ОВППС на Съвета от 24 юни 2013 г. за изменение на Решение 2012/642/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Беларус (*OB L 172, 25.6.2013 г., стр. 31*)

Решение 2013/534/ОВППС на Съвета от 29 октомври 2013 г. за изменение на Решение 2012/642/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Беларус (*OB L 288, 30.10.2013 г., стр. 69*)

---

¹³⁰ Списъкът се отнася единствено за решенията по линия на ОВППС, с които се налагат ограничителни мерки. Изпълнението на мерките, попадащи в обхвата на Договора за функционирането на Европейския съюз, изисква също изготвянето на регламент на Съвета или на регламент за изпълнение на Съвета, според целесъобразността.

Босна и Херцеговина

Решение 2013/134/ОВППС на Съвета от 18 март 2013 г. за изменение на

Решение 2011/173/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на положението в Босна и Херцеговина (*ОВ L 75, 19.3.2013 г., стр. 33*)

Централноафриканска република

Решение 2013/798/ОВППС на Съвета от 23 декември 2013 г. относно ограничителни мерки срещу Централноафриканската република (*ОВ L 352 24.12.2013 г., стр.51*)

Корейска народнодемократична република

Решение 2013/88/ОВППС на Съвета от 18 февруари 2013 г. за изменение на

Решение 2010/800/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Корейската народнодемократична република (*ОВ L 46, 19.2.2013 г., стр. 28*)

Решение 2013/183/ОВППС на Съвета от 22 април 2013 г. относно ограничителни мерки срещу Корейската народнодемократична република и за отмяна на

Решение 2010/800/ОВППС (*ОВ L 111, 23.4.2013 г., стр. 52*)

Демократична република Конго

Решение за изпълнение 2013/46/ОВППС на Съвета от 22 януари 2013 г. за изпълнение на

Решение 2010/788/ОВППС относно ограничителни мерки по отношение на Демократична република Конго (*ОВ L 20, 23.1.2013 г., стр. 65*)

Египет

Решение 2013/144/ОВППС на Съвета от 21 март 2013 г. за изменение на Решение 2011/172/ОВППС относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица, образувания и органи с оглед на положението в Египет (*OB L 82, 22.3.2013 г., стр. 54*)

Република Гвинея

Решение 2013/515/ОВППС на Съвета от 21 октомври 2013 г. за изменение на Решение 2010/638/ОВППС за налагане на ограничителни мерки срещу Република Гвинея (*OB L 280, 22.10.2013 г., стр. 25*)

Гвинея Бисау

Решение за изпълнение 2013/293/ОВППС на Съвета от 18 юни 2013 г. за изпълнение на Решение 2012/285/ОВППС за налагане на ограничителни мерки срещу определени лица, образувания и органи, които застрашават мира, сигурността или стабилността на Република Гвинея Бисау (*OB L 173, 19.6.2013 г., стр. 8*)

Иран (оръжия за масово унищожение)

Решение 2013/270/ОВППС на Съвета от 6 юни 2013 г. за изменение на Решение 2010/413/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Иран (*OB L 156, 8.6.2013 г., стр. 10*)

Решение 2013/497/ОВППС на Съвета от 10 октомври 2013 г. за изменение на Решение 2010/413/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Иран (*OB L 272, 12.10.2013 г., стр. 46*)

Решение 2013/661/ОВППС на Съвета от 15 ноември 2013 година за изменение на Решение 2010/413/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Иран (*OB L 306, 16.11.2013 г., стр. 18*)

Решение 2013/685/ОВППС на Съвета от 26 ноември 2013 година за изменение на Решение 2010/413/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Иран (*OB L 316, 27.11.2013 г., стр. 46*)

Иран (правата на човека)

Решение 2013/124/ОВППС на Съвета от 11 март 2013 г. за изменение на

Решение 2011/235/ОВППС на Съвета относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица и образувания с оглед на положението в Иран (*ОВ L 68, 12.3.2013 г., стр. 57*)

Либия

Решение 2013/45/ОВППС на Съвета от 22 януари 2013 г. за изменение на

Решение 2011/137/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на положението в Либия (*ОВ L 20, 23.1.2013 г., стр. 60*)

Решение 2013/182/ОВППС на Съвета от 22 април 2013 г. за изменение на

Решение 2011/137/ОВППС относно ограничителни мерки с оглед на положението в Либия (*ОВ L 111, 23.4.2013 г., стр. 50*)

Република Молдова

Решение 2013/477/ОВППС на Съвета от 27 септември 2013 г. за изменение на

Решение 2010/573/ОВППС за ограничителни мерки срещу ръководителите на Приднестровския район на Република Молдова (*ОВ L 257, 28.9.2013 г., стр. 18*)

Мианмар/Бирма

Решение 2013/184/ОВППС на Съвета от 22 април 2013 г. относно ограничителни мерки срещу Мианмар/Бирма и за отмяна на Решение 2010/232/ОВППС (*ОВ L 111, 23.4.2013 г., стр. 75*)

Сомалия

Решение 2013/201/ОВППС на Съвета от 25 април 2013 година за изменение на
Решение 2010/231/ОВППС относно ограничителни мерки спрямо Сомалия (*OB L 116*,
26.4.2013 г., стр. 10)

Решение 2013/659/ОВППС на Съвета от 15 ноември 2013 г. за изменение на
Решение 2010/231/ОВППС относно ограничителни мерки спрямо Сомалия (*OB L 306*,
16.11.2013 г., стр. 15)

Сирия

Решение 2013/109/ОВППС на Съвета от 28 февруари 2013 г. за изменение на
Решение 2012/739/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Сирия (*OB L 58*, 1.3.2013 г.,
стр. 8)

Решение за изпълнение 2013/185/ОВППС на Съвета от 22 април 2013 г. за изпълнение на
Решение 2012/739/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Сирия (*OB L 111*,
23.4.2013 г., стр. 77)

Решение 2013/186/ОВППС на Съвета от 22 април 2013 г. за изменение на
Решение 2012/739/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Сирия (*OB L 111*,
23.4.2013 г., стр. 101)

Решение 2013/255/ОВППС на Съвета от 31 май 2013 г. относно ограничителни мерки срещу
Сирия (*OB L 147*, 1.6.2013 г., стр. 14)

Решение 2013/760/ОВППС на Съвета от 13 декември 2013 г. за изменение на
Решение 2013/255/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Сирия (*OB L 335*,
14.12.2013 г., стр. 50)

Тунис

Решение 2013/72/ОВППС на Съвета от 31 януари 2013 г. за изменение на Решение 2011/72/ОВППС относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица и образувания с оглед на положението в Тунис (*ОВ L 32, 1.2.2013 г., стр. 20*)

Решение за изпълнение 2013/409/ОВППС на Съвета от 30 юли 2013 г. за изменение на Решение 2011/72/ОВППС относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица и образувания с оглед на положението в Тунис (*ОВ L 204, 31.7.2013 г., стр. 52*)

Зимбабве

Решение 2013/89/ОВППС на Съвета от 18 февруари 2013 г. за изменение на Решение 2011/101/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Зимбабве (*ОВ L 46, 19.2.2013 г., стр. 37–38*)

Решение 2013/160/ОВППС на Съвета от 27 март 2013 г. за изменение на Решение 2011/101/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Зимбабве (*ОВ L 90, 28.3.2013 г., стр. 95*)

Решение за изпълнение 2013/469/ОВППС на Съвета от 23 септември 2013 г. за прилагане на Решение 2011/101/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Зимбабве (*ОВ L 252, 24.9.2013 г., стр. 31*)

Обща позиция 2001/931/ОВППС за прилагането на специални мерки за борба с тероризма

Решение 2013/395/ОВППС на Съвета от 25 юли 2013 г. за актуализиране и изменение на списъка на лицата, групите и образуванията, по отношение на които се прилагат членове 2, 3 и 4 от Обща позиция 2001/931/ОВППС за прилагането на специални мерки за борба с тероризма и за отмяна на Решение 2012/765/ОВППС (*ОВ L 201, 26.7.2013 г., стр. 57*)

**ANNEX II: APPEARANCES OF THE HIGH REPRESENTATIVE/VICE-PRESIDENT
BEFORE THE EUROPEAN PARLIAMENT IN 2013**

Date	Meeting	Subject
10/01	Committee on Budgets	EEAS budgetary discharge for 2011
15/01	Plenary session	Mali
13/03	Plenary session	Egypt
13/03	Plenary session	North Korea
13/03	Plenary session	Syria, with specific reference to the humanitarian situation
13/03	Special Committee	Sensitive information on CFSP/CSDP
28/05	Committee on Development	Key role of development in the EU external action
12/06	Plenary session	Turkey
12/06	Plenary session	Review of the organisation and functioning of the EEAS
12/06	Plenary session	Joint debate on: Freedom of press and media in the world – Annual Report on human rights and democracy in the world 2012 and the European Union's policy on the matter – Promotion and protection of freedom of religion or belief
27/06	Committee on Foreign Affairs	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 24 June, and recent foreign policy developments
10/09	Conference of Presidents	Syria and Egypt
11/09	Plenary session	Syria
11/09	Plenary session	Egypt
23/10	Plenary session	Join debate on: Main aspects and basic choices of the CFSP and the CSDP (Article 36 TEU) – Annual report from the Council to the European Parliament on the CFSP in 2012
18/12	Committee on Foreign Affairs	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 16 December

**ANNEX III: APPEARANCES OF SENIOR EEAS REPRESENTATIVES
BEFORE THE EUROPEAN PARLIAMENT IN 2013**

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
09/01	Committee on Foreign Affairs Working Group	PSC Chair Olof Skoog	Western Balkans
09/01	Committee on Foreign Affairs Conference	Executive Secretary-General Pierre Vimont	The role of the EEAS in consular protection and services for EU citizens
09/01	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Chief Operating Officer David O'Sullivan	EU-Russia Summit
16/01	Plenary session	Executive Secretary-General Pierre Vimont	
21/01	EU-Russia Parliamentary Cooperation Committee	Managing Director Luis Felipe Fernandez De La Pena	
22/01	Committee on Foreign Affairs	Managing Director Hugues Mingarelli	Maghreb
23/01	Socialists & Democrats Group seminar	EU Special Representative Bernardino León	Arab Spring and asset recovery
24/01	Committee on Foreign Affairs and Subcommittee on Security and Defence	Managing Director Nick Westcott, Crisis Management and Planning Director Walter Stevens	Mali
24/01	Subcommittee on Human Rights	EU Special Representative Stavros Lambrinidis	9th EU-African Union Human Rights Dialogue
24/01	Parliamentary Assembly – Union for the Mediterranean	EU Special Representative Bernardino León, Managing Director Hugues Mingarelli	Committee on Women and Political Committee
06/02	Plenary session, Committee on Foreign Affairs	Deputy Secretary-General Maciej Popowski	

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
19/02	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary-General Pierre Vimont	Sahel
19/02	Committee on Foreign Affairs	Managing Director Viorel Isticioaia-Budura	EU agreements with countries in the Asia-Pacific region
19/02	Committee on Development	Deputy Secretary-General Maciej Popowski	Sahel
19/02	Committee on Organised Crime, Corruption and Money Laundering	EU Military Staff Director Lt Gen Ton Van Osch	Operation Atalanta, combating piracy in Somalia
20/02	Subcommittee on Security and Defence	Deputy Secretary-General Maciej Popowski	EU Defence Ministers and European Council meetings
20/02	Committees on Foreign Affairs and on Budgets Bureaux	PSC Chair Skoog	CSFP budget
	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	EU Special Representative Stavros Lambrinidis	
26/02	Subcommittee on Security and Defence	EU Military Staff Director Lt.Gen Ton Van Osch	Future of European Defence
26/02	Green/EFA Group roundtable	Chief Operating Officer David O'Sullivan, Deputy Secretary-General Maciej Popowski	EEAS review
28/02	Delegation to the Euro-Latin America Parliamentary Assembly	Managing Director Christian Leffler	EU-CELAC Summit

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
13/03	Plenary session	Executive Secretary-General Pierre Vimont, Deputy Secretary-General Maciej Popowski	
19/03	Subcommittee on Security and Defence	Deputy Secretary-General Maciej Popowski	EEAS review, CSDP structures
19/03	Subcommittee on Security and Defence	EU Special Representative Alexander Rondos	Situation in the Horn region
19/03	Subcommittee on Human Rights workshop	EU Special Representative Rosalind Marsden	South Sudan and Human Rights
20/03	Delegation for relations with Afghanistan	Civilian Planning and Conduct Capability Director Hansjörg Haber	EUPOL Afghanistan
21/03	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary-General Pierre Vimont	EEAS review
21/03	ACP-EU Joint Parliamentary Assembly	Managing Director Nick Westcott	Mali
15/04	Plenary session	Deputy Secretary-General Helga Schmid	Political Directors' Dialogues, Iran, DPRK and Eastern Partnership
16/04	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Deputy Secretary-General Helga Schmid	
16/04		Deputy Secretary-General Maciej Popowski	Revision of the 2002 Inter-institutional Agreement
17/04	Committee on Foreign Affairs Working Group	EU Special Representative Andreas Reinicke	Middle East
23/04	Committee on Development	Managing Director Nick Westcott	Inter-parliamentary meeting with national Parliaments

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
24/04	Subcommittee on Security and Defence	EU Special Representative Vygaudas Usackas	Afghanistan
24/04	Joint Committee Meeting Foreign Affairs and Budgets	PSC Chair Olof Skoog	CFSP budget
25/04	Subcommittee on Security and Defence	Deputy Secretary-General Maciej Popowski	Foreign Affairs Council (Defence)
29/04	Conference	Executive Secretary-General Pierre Vimont	EU and emerging Powers
07/05	Committee on Foreign Affairs conference	Executive Secretary-General Pierre Vimont	Political Islam
08/05	Committee on Foreign Affairs conference	EU Special Representative Bernardino León	Political Islam
19/05	Plenary session	Executive Secretary-General Pierre Vimont	Human rights urgencies
28/05	Irish Presidency conference	Executive Secretary-General Pierre Vimont	The EU as a Peacemaker: EU Mediation Capacity
29/05	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer David O'Sullivan	Negotiations with Switzerland
30/05	Delegation for relations with Israel	EU Special Representative Andreas Reinicke	Middle East peace process
05/06	Conference	Chief Operating Officer David O'Sullivan	Ukraine
11/06	Plenary session	Deputy Secretary-General Maciej Popowski, EU Special Representative Stavros Lambrinidis	
12/06	Plenary session	Deputy Secretary-General Maciej Popowski, EU Special Representative Stavros Lambrinidis	

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
18/06	Committee on Foreign Affairs	Managing Director Viorel Isticioaia-Budura	EU-Afghanistan cooperation agreement on development and partnership
03/07	Plenary session	Executive Secretary-General Pierre Vimont	NSA surveillance of EU premises, Egypt
09/07	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary-General Pierre Vimont, Head of Delegation João Vale de Almeida	NSA surveillance activities, Egypt
09/07	Committee on Development	EU Special Representative Rosalind Marsden	South Sudan
10/07	Subcommittee on Security and Defence	Civilian Planning and Conduct Capability Director Hansjörg Haber, Head of Mission Karl Åke Roghe	Afghanistan
11/07	Subcommittee on Human Rights	EU Special Representative Stavros Lambrinidis	Human rights in Burma
28/08	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary-General Pierre Vimont	Egypt, Syria
03/09		Chief Operating Officer David O'Sullivan	Annual Conference for EU Heads of Delegation
18/09	Subcommittee on Human Rights	EU Special Representative Patricia Flor	Child labour in Uzbekistan
24/09	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer David O'Sullivan	Association Agreement with Ukraine
24/09	Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative Stavros Lambrinidis	China

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
25/09	Committee on Foreign Affairs and Subcommittee on Security and Defence	EU Special Representative Gary Quince	EU support to UN and African Union Peacekeeping operations
25/09	Inter-parliamentary Committee Meeting with National Parliaments (Committee on Foreign Affairs and Subcommittee on Human Rights)	EU Special Representative Stavros Lambrinidis	Implementation of the EU Strategic Framework and Action Plan on Human Rights and Democracy, Internal/external coherence of EU human rights policies
02/10	European People's party Group conference	EU Special Representative Rosalind Marsden	The Lord's Resistance Army conflict
03/10	Socialists & Democrats Group conference	Executive Secretary-General Pierre Vimont	Raw materials and development
07/10	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Deputy Secretary-General Helga Schmid	UN General Assembly ministerial week
14/10	Subcommittee on Security and Defence	Civilian Planning and Conduct Capability Director Hansjörg Haber	EUBAM Libya
14/10	Subcommittee on Human Rights Contact Group	Deputy Secretary-General Maciej Popowski	Implementation of the Human Rights Action Plan
21/10	Committee on Foreign Affairs Trilogue	Chief Operating Officer David O'Sullivan	Instrument for Stability
22/10	Committee on Development Trilogue	Chief Operating Officer David O'Sullivan	Development Cooperation Instrument

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
23/10	Plenary session	Executive Secretary-General Pierre Vimont	CFSP/CSDP
05/11	Joint meeting Committee on Foreign Affairs and Subcommittee on Security and Defence (with the participation of Committee Chairs of National Parliaments)	Deputy Secretary-General Maciej Popowski	Future of European defence: preparations for European Council
06/11	S&D Group conference	EU Special Representative Andreas Reinicke	Middle East peace process
18/11	25th Anniversary Conference of the Sakharov Prize	EU Special Representative Stavros Lambrinidis	EU Human Rights Strategy
25/11	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer David O'Sullivan	EEAS review
26/11	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer David O'Sullivan	EU-Japan and EU-China summits
27/11	Subcommittee on Security and Defence	PSC Chair Walter Stevens, EU Military Staff Director Lt Gen Wolfgang Wosolsobe	Foreign Affairs Council (Defence), European Council on defence and security

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
02/12	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Deputy Secretary-General Helga Schmid	Geneva talks between E3/EU+3 and Iran
02/12	Conference with National Parliaments	Managing Director Agostino Miozzo	Summit of Chairmen of EPP Parliamentary Groups
10/12	Plenary session	EU Special Representative Stavros Lambrinidis	Human rights in the world 2012
18/12	Committee on Foreign Affairs and Delegations for relations with Afghanistan and Central Asia conference	Deputy Secretary-General Maciej Popowski	Afghanistan and Central Asia

ПРИЛОЖЕНИЕ IV: БЮДЖЕТ НА ОВППС ЗА 2013 Г.

19.030101 EUMM Georgia

2013/29/ОВППС EUMM Georgia – Решение 2013/446/ОВППС на Съвета 26 650 000,00

Междинна сума 26 650 000,00

19.030102 EULEX KOSOVO

2013/9/ОВППС EULEX KOSOVO – Решение 2013/241/ОВППС на Съвета 110 000 000,00

Междинна сума 110 000 000,00

19.030103 EUROL Афганистан

2013/07/ОВППС EUROL Афганистан – Решение 2013/240/ОВППС на Съвета 77 800 000,00

Междинна сума 77 800 000,00

19.030104 Други мерки и операции във връзка с управлението на кризи

2013/31/ОВППС EUROL ДР Конго – Решение 2013/467/ОВППС на Съвета 6 328 086,95

2013/30/ОВППС EUSEC ДР Конго – Решение 2013/468/ОВППС на Съвета 8 455 000,00

2013/25/ОВППС EUROL COPPS – Решение 2013/354/ОВППС на Съвета 8 724 980,00

2013/05/ОВППС EUJUST LEX-IRAQ – Решение 2013/364/ОВППС на Съвета 15 400 000,00

2013/24/ОВППС EU BAM Rafah – Решение 2013/355/ОВППС на Съвета 940 000,00

2013/41/ОВППС EUCAP Sahel Niger – Решение 2013/533/ОВППС на Съвета 6 500 000,00

2013/40/ОВППС EUCAP NESTOR – Решение 2013/660/ОВППС на Съвета 11 950 000,00

2013/10/ОВППС EUBAM Libya (ОПСО Либия) – Решение 2013/233/ОВППС на Съвета 30 300 000,00

2013/04/ОВППС ЕКСО – Европейски колеж по сигурност и отбрана – Решение 2013/189/ОВППС на Съвета 535 000,00

Междинна сума 89 133 066,95

19.0302 Неразпространение и разоръжаване	
2013/34/ОВППС МААЕ VI – Решение 2013/517/ОВППС на Съвета	8 050 000,00
2013/28/ОВППС СВР на ООН –1540 III – Решение 2013/391/ОВППС на Съвета	750 000,00
2013/37/ОВППС SEESAC III – Решение 2013/730/ОВППС на Съвета	5 127 650,00
2013/01/ОВППС ДТО III – Решение 2013/43/ОВППС на Съвета	160 800,00
2013/06/ОВППС контрол на оръжията в Либия – GIZ (Либия ФСУЗ MANPADS) – Решение 2013/320/ОВППС на Съвета	5 000 000,00
2013/32/ОВППС „iTrace“ – SAR – глобален механизъм за докладване относно незаконни конвенционални оръжия (Организацията за изследване на оръжия в райони на конфликт) – Решение 2013/698/ОВППС на Съвета	2 320 000,00
2013/49/ОВППС Сирия доверителен фонд № 1 на ОЗХО – Решение 2013/726/ОВППС на Съвета	2 311 842,00
Междинна сума	23 720 292,00
19.0304 Извънредни мерки	0,00
19.0305 Подготвителни и последващи мерки	
Външни одити, правни услуги и анализи	176 043,00
Подготвителна мярка за евентуална мисия по линия на ОПСО в Либия	1 980 071,59
Междинна сума	2 156 114,59

19.0306 Специални представители на Европейския съюз	
2013/16/ОВППС СПЕС за Южен Кавказ и за кризата в Грузия – Решение 2013/353/ОВППС на Съвета	1 050 000,00
2013/19/ОВППС СПЕС за Централна Азия – Решение 2013/306/ОВППС на Съвета	1 050 000,00
2013/15/ОВППС СПЕС за Афганистан – Решение 2013/382/ОВППС на Съвета	6 585 000,00
2013/22/ОВППС СПЕС за Косово – Решение 2013/366/ОВППС на Съвета	1 870 000,00
2013/23/ОВППС СПЕС за блискоизточния мирен процес – Решение 2013/350/ОВППС на Съвета	506 500,00
2013/20/ОВППС СПЕС за региона на Южното Средиземноморие – Решение 2013/307/ОВППС на Съвета	945 000,00
2013/38/ОВППС СПЕС за Африканския рог – Решение 2013/527/ОВППС на Съвета	2 720 000,00
2013/17/ОВППС СПЕС за Судан и Южен Судан – Решение 2013/384/ОВППС на Съвета	690 000,00
2013/26/ОВППС СПЕС за Африканския съюз – Решение 2013/383/ОВППС на Съвета	585 000,00
2013/18/ОВППС СПЕС за правата на човека – Решение 2013/352/ОВППС на Съвета	837 000,00
2013/21/ОВППС СПЕС за Босна и Херцеговина – Решение 2013/351/ОВППС на Съвета	5 285 000,00
2013/03/ОВППС СПЕС за Сахел – Решение 2013/133/ОВППС на Съвета	1 350 000,00
Междинна сума	23 473 500,00
ОБЩО	352 932 973,54

ПРИЛОЖЕНИЕ V: ИЗЯВЛЕНИЯ И ДЕКЛАРАЦИИ

През 2013 г. бяха публикувани общо 552 изявления и декларации, попадащи в някоя от следните четири категории:

- **Декларации на върховния представител от името на ЕС:** отразяват официалната позиция на ЕС и се публикуват под отговорността на ВП при предварителни консултации с държавите членки. Когато няма официална позиция, декларациите се съгласуват от държавите членки в рамките на Съвета. Трети държави могат да се присъединят, когато са поканени.
- **Изявления на ВП/ЗП:** най-често се използват в отговор на събития, които налагат бърза реакция от ЕС и се публикуват под отговорността на ВП без официални консултации с държавите членки.
- **Изявления на говорителя на ВП/ЗП:** често се използват като бърза реакция на ЕС в случаите, когато личната намеса на ВП/ЗП не е наложителна.
- **Местни изявления на ЕС:** използват се в контекста на конкретен местен/регионален въпрос.

Разпределение по категории

Категория	Брой (дял от общия брой)
Декларации на ВП	32 (6%)
Изявления на ВП/ЗП	252 (46%)
Изявления на говорителя	201 (36%)
Местни изявления	67 (12%)
Общо	552 (100%)

Географско разпределение

Регион	Брой (дял от общия брой)
Африка	125 (23%)
Азия	92 (17%)
Източна Европа / Западни Балкани	115 (21%)
Латинска Америка	10 (2%)
Северна Африка	89 (16%)
Близък Изток / регион на Персийския залив	90 (16%)
Многостранно равнище / Северна Америка	6 (1%)

Разпределение по теми

Регион	Брой (дял от общия брой)
Права на човека	128 (23%)
Избори / реформи	99 (18%)
Конфликти / процеси на стабилизиране	129 (23%)
Инциденти, свързани със сигурността	90 (16%)
Послания за поздравления / съболезнования	27 (5%)
Неразпространение	9 (2%)
Други	70 (13%)

Съвместни изявления

Общо 40 изявления бяха направени съвместно с един или повече други комисари. Шест изявления бяха направени съвместно с представители на трети държави или международни организации. В таблицата е представен броят на съвместните изявления, в които са взели участие отделните комисари.

Член на Комисията	Брой
Щефан Фюле	27
Андрис Пиебалгс	9
Кристалина Георгиева	5
Карел де Гухт	2
Сесилия Малмстрьом	2
Вивиан Рединг	2
Ласло Андор	1
Тонио Борг	1
Мария Даманаки	1
Антонио Таяни	1